

ROČNÍ SOUHRNNÁ ZPRÁVA

O VÝSLEDKÁCH KONTROLNÍCH AKCÍ

**STÁTNÍHO ÚŘADU INSPEKCE PRÁCE
ZA ROK 2024**

Obsah

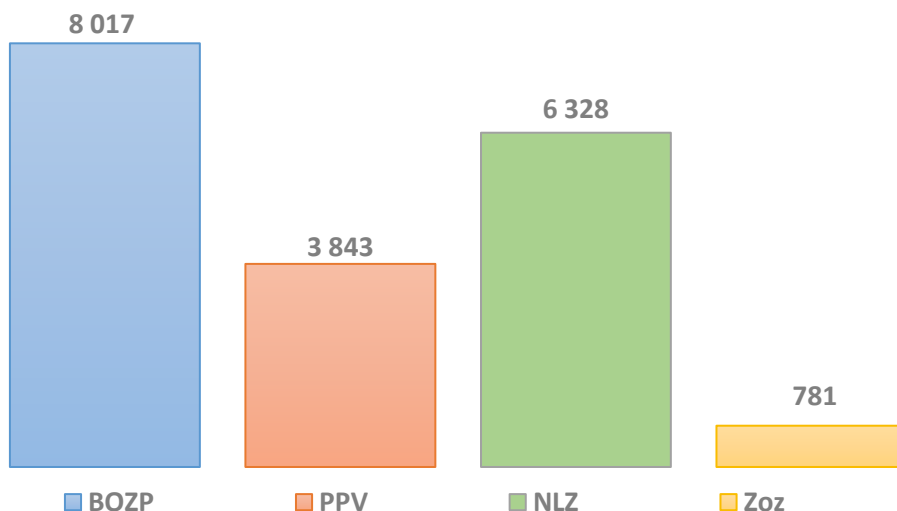
Úvodní shrnutí.....	3
Postavení a kontrolní působnost	5
1 Kontrolní činnost v oblasti zaměstnanosti.....	7
1.1 Kontroly nelegálního zaměstnávání občanů ČR a cizinců.....	8
1.2 Zastřené zprostředkování zaměstnání	14
1.3 Poskytování služby péče o dítě v dětské skupině.....	17
1.4 Kontroly plnění povinného podílu zaměstnávání OZP	19
1.5 Kontroly rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání .	20
2 Kontrolní činnosti v oblasti pracovněprávních vztahů	23
2.1 Agenturní zaměstnávání.....	24
2.2 Odměňování zaměstnanců, dodržování minimální mzdy a nejnižší úrovně zaručené mzdy stanovené podle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti vykonávané práce	30
2.3 Kontrola v oblasti pracovní doby a doby odpočinku	33
2.4 Rovné zacházení, rovné odměňování zaměstnanců a dodržování zákazu diskriminace.....	39
2.5 Kontroly v oblasti pracovních podmínek při zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí, se zvláštním zaměřením na kontrolu pracovních podmínek držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny	44
2.6 Kontroly dodržování pravidel při vysílání pracovníků na základě směrnic 96/71/ES a 2014/67/EU	46
2.7 Ochrana oznamovatelů.....	48
2.8 Kontroly v oblasti pracovních podmínek při zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí	50
3 Kontrola BOZP a bezpečnosti provozu VTZ.....	53
3.1 Stavebnictví.....	54
3.2 Prevence BOZP při přípravě a provádění staveb	61
3.3 Doprava.....	64
3.4 Kontroly bezpečnosti práce v návaznosti na zákon o silniční dopravě (Silniční balíček) ...	68
3.5 Zemědělství a potravinářský průmysl	71
3.6 Lesnictví a dřevozpracující průmysl	76
3.7 Nebezpečné látky	80
3.8 Terciární sféra	85
3.9 Zpracovatelský průmysl	88
3.10 Elektrická zařízení	95
3.11 Zdvihací zařízení.....	101
3.12 Plynová zařízení.....	107
3.13 Tlaková zařízení.....	114

3.14	Integrovaná inspekce.....	118
3.15	Program Bezpečný podnik.....	122
3.16	Kampaň SLIC Pracuj bez úrazu.....	126
4	Statistický rozbor podnětů ke kontrole	131
4.1	Podněty ke kontrole v oblasti PPV	132
4.2	Podněty z oblasti zaměstnanosti a poskytování služby péče o dítě v dětské skupině	135
4.3	Podněty v oblasti bezpečnosti práce	136
4.4	Kontroly na základě přijatých podnětů	139
	Seznam použitých zkratk.....	141
	Seznam tabulek.....	143
	Seznam obrázků	145
	Seznam grafů	146

Úvodní shrnutí

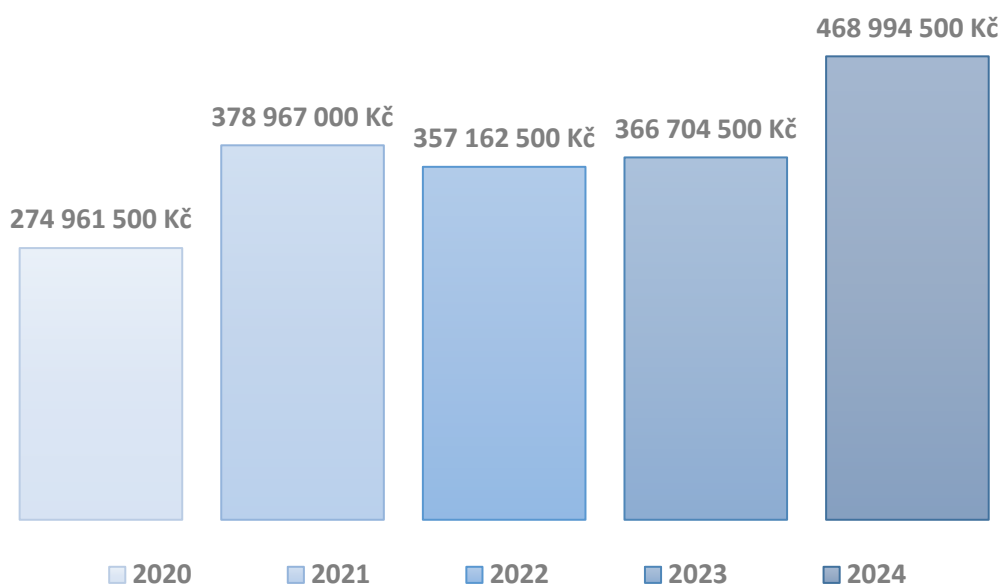
V roce 2024 provedly orgány inspekce práce u zaměstnavatelů celkem **18 969 kontrol**. Z tohoto počtu se 8 017 kontrol zaměřilo na dodržování bezpečnosti práce na pracovištích a bezpečný provoz vyhrazených technických zařízení, 3 843 kontrol se věnovalo dodržování pracovních vztahů a podmínek, na odhalování nelegálního zaměstnávání směřovalo 6 328 kontrol a na oblast zaměstnanosti bylo zaměřeno 781 kontrol.

Graf č. 1 - Počet kontrol v roce 2024 dle oblastí kontrolní činnosti

V roce 2024 orgány inspekce práce za zjištěná porušení právních předpisů uložily **5 595 pokut** v celkové výši **468 994 500 Kč**, z toho bylo 2 002 pokut v celkové výši 8 735 500 Kč uloženo blokovou pokutou na místě.

Graf č. 2 - Vývoj výše uložených pokut 2020–2024

18 969 kontrol

Velká pozornost byla v roce 2024 věnována kontrolám zaměřeným na odhalování nelegální práce a zastřené zprostředkování.

5 595 pokut

Při kontrolách zaměřených na nelegální zaměstnávání odhalily oblastní inspektoráty práce **celkem 1 934 nelegálně zaměstnaných osob**. Zastřené zprostředkování zaměstnání bylo v roce 2024 odhaleno u **263 podnikatelských subjektů** a **173 zaměstnavatelů** využívalo v rozporu se zákonem služeb zastřených agentur.

1 934 nelegálních zaměstnanců

V roce 2024 obdržely orgány inspekce práce celkem **7 264 podnětů ke kontrole**. V rámci pracovněprávního poradenství pro zaměstnance a zaměstnavatele bylo zodpovězeno přes **11 tisíc dotazů** a na bezplatnou „zelenou“ linku se dovolalo pro radu více než 6 tisíc tazatelů.

263 případů zastřené zprostředkování

7 264 podnětů

11 000 poradenství

6 tisíc tazatelů na zelené lince

Postavení a kontrolní působnost

SÚIP a OIP jsou správními úřady se zákonem vymezenou působností a jako celek tvoří orgány inspekce práce.

Úřad je účetní jednotkou, přičemž jednotlivé inspektoráty jsou z hlediska hospodaření s majetkem, prostředky státního rozpočtu, účetnictví, pracovněprávních vztahů zaměstnanců a služebních vztahů státních zaměstnanců jeho vnitřními organizačními jednotkami na úrovni odboru. V čele SÚIP stojí generální inspektor. V čele každého inspektorátu pak stojí vedoucí inspektor.

Úřad a inspektoráty kontrolují dodržování povinností vyplývajících z:

- právních předpisů, z nichž vznikají zaměstnancům, příslušnému odborovému orgánu nebo radě zaměstnanců nebo zástupci pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (dále také „BOZP“) práva nebo povinnosti pracovněprávních vztazích včetně právních předpisů o odměňování zaměstnanců, náhradě mzdy a náhrady výdajů zaměstnancům,
- právních předpisů stanovících pracovní dobu a dobu odpočinku,
- právních předpisů k zajištění bezpečnosti práce,
- právních předpisů k zajištění bezpečnosti provozu technických zařízení se zvýšenou mírou ohrožení života a zdraví,
- právních předpisů o zaměstnávání zaměstnankyň, mladistvých zaměstnanců a zaměstnanců pečujících o děti,
- právních předpisů upravujících výkon umělecké, kulturní, sportovní a reklamní činnosti dítěte,
- kolektivních smluv v částech, ve kterých jsou upraveny individuální pracovněprávní nároky vyplývajících z právních a vnitřních předpisů,
- předpisů upravujících právní postavení zaměstnanců vyslaných k výkonu práce v rámci nadnárodního poskytování služeb,
- právního předpisu upravujícího péči o dítě v dětské skupině,
- vybraných částí právních předpisů o zaměstnanosti, včetně nelegálního zaměstnávání.

Činnost orgánů inspekce práce je naplňována zejména v návaznosti na tyto právní předpisy:

- **zákon č. 251/2005 Sb.**, o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů (dále také „**zákon o inspekci práce**“),
- **zákon č. 262/2006 Sb.**, zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále také „**zákoník práce**“ nebo také „**ZP**“),
- **zákon č. 435/2004 Sb.**, o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále také „**zákon o zaměstnanosti**“ nebo také „**ZoZ**“),
- **zákon č. 247/2014 Sb.**, o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále také „**zákon o dětské skupině**“ nebo také „**ZDS**“),
- **zákon č. 309/2006 Sb.**, kterým upravují další požadavky BOZP v pracovněprávních vztazích a o zajištění BOZP při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy, ve znění pozdějších předpisů (dále také „**zák. č. 309/2006 Sb.**“),

a dalšími právními předpisy a normami uvedenými v následujícím textu.

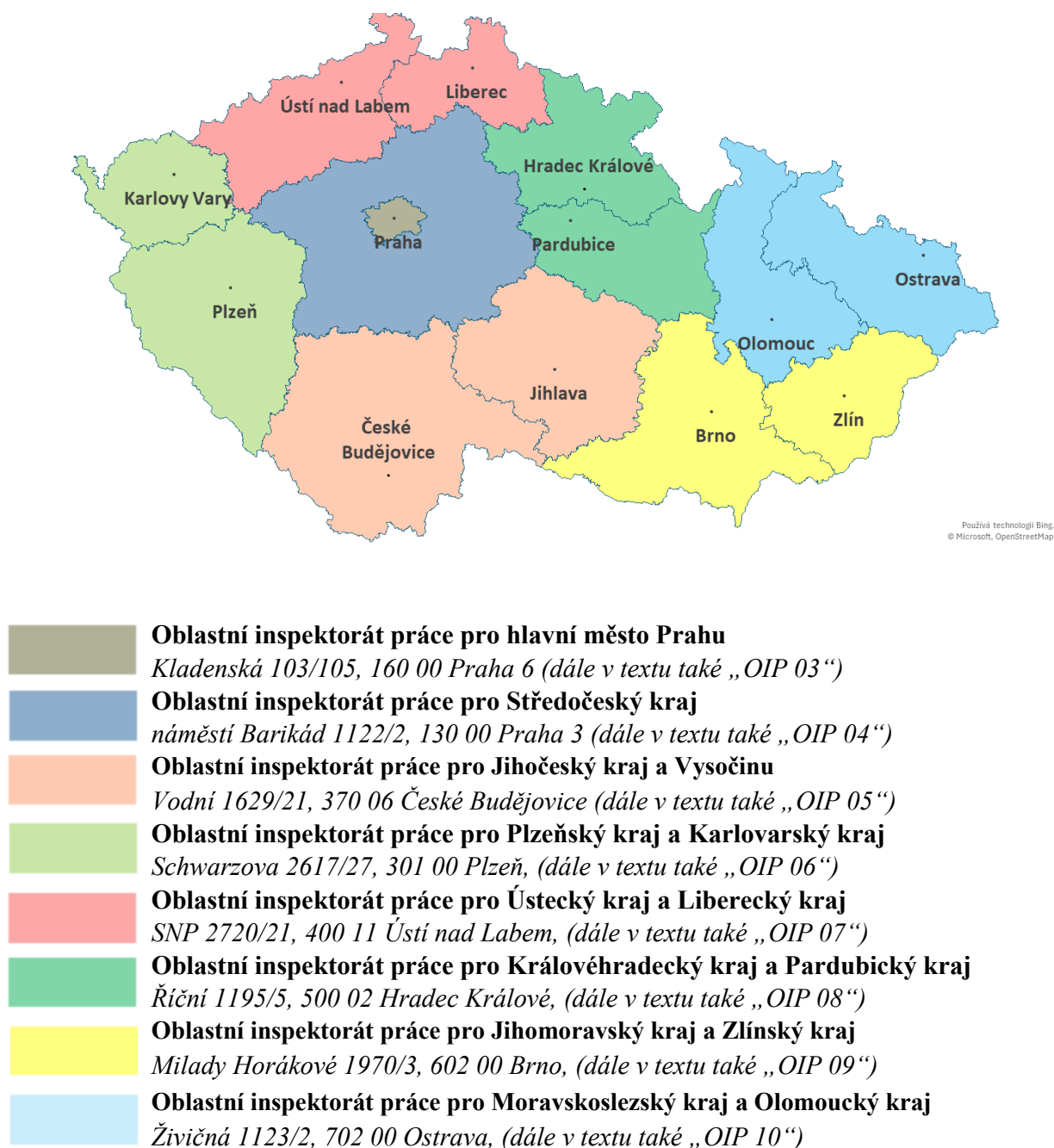
Samotná kontrolní činnost byla v roce 2024 naplňována prostřednictvím 530 služebních míst inspektorů ve služebním poměru, přičemž tito inspektori jsou specializováni na následující kontrolní oblasti:

- pracovněprávní vztahy (dále také „PPV“),
- BOZP a vyhrazená technická zařízení (dále jen „BOZP a VTZ“),
- zaměstnanost, včetně nelegálního zaměstnávání (dále také „NLZ“).

Tabulka č. 1 - Počet služebních míst inspektorů dle kontrolních oblastí

Ukazatel	BOZP a VTZ	PPV	NLZ	Celkem
Počet inspektorů dle oblastí	198	150	182	530

Obrázek č. 1 - Územní působnost inspektorátů

1 Kontrolní činnost v oblasti zaměstnanosti

Kontrolní činnost na úseku zaměstnanosti byla v roce 2024 zaměřena zejména na oblast:

- kontroly nelegálního zaměstnávání,
- zastřené zprostředkování zaměstnání,
- rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání,
- plnění povinného podílu zaměstnávání OZP,
- poskytování služby péče o dítě v dětské skupině.

Uvedené kontrolní oblasti byly do ročního programu kontrolních akcí zařazovány již v předchozích letech. Na základě Ročního programu kontrolních akcí na rok 2024 bylo stanoveno provést na úseku zaměstnanosti minimálně 6 700 kontrol.

V organizační struktuře orgánů inspekce práce je zařazeno 183 míst inspektorů zaměstnanosti spadajících pod 14 oddělení inspekce nelegálního zaměstnávání, jež mají, na rozdíl od dalších kontrolních útvarů inspekce práce, krajskou působnost.

Důležitým zdrojem pro výběr subjektů k zařazení do plánu kontrol byly podněty ke kontrolám ze strany široké veřejnosti, úřadů a institucí. Do oblasti zaměstnanosti včetně NLZ bylo v roce 2024 podáno 2 080 podnětů a 23 podnětů upozorňovalo na porušování předpisů v oblasti služeb péče o dítě v dětské skupině. Na základě podnětů ke kontrole bylo v oblasti zaměstnanosti a poskytování služby péče o dítě v dětské skupině provedeno celkem 1 180 kontrol.

V roce 2024 bylo v oblasti zaměstnanosti provedeno celkem 7 109 kontrol, z čehož nevíce bylo provedeno 6 328 kontrol zaměřených na nelegální zaměstnávání a 419 kontrol zaměřených přímo na zastřené zprostředkování zaměstnání.

Stěžejní kontrolní činností na úseku zaměstnanosti bylo v roce 2024 odhalování a potírání nelegální práce a zastřené zprostředkování zaměstnání.

Při výkonu nelegální práce bylo v roce 2024 zjištěno 1 934 nelegálních zaměstnanců, z toho 541 občanů ČR, 85 občanů EU a 1 308 cizinců.

Dále bylo v roce 2024 zjištěno 263 případů zastřené zprostředkování zaměstnání a 173 případů jeho umožnění.

Tabulka č. 2 - Počet kontrol v oblasti zaměstnanosti v roce 2024 dle OIP

Oblastní inspektorát práce	Počet kontrol v oblastech		
	Zaměstnanost bez NLZ	NLZ	Celkem
Hlavní město Praha	64	349	413
Středočeský kraj	127	537	664
Jihočeský kraj a Vysočina	56	769	825
Plzeňský kraj a Karlovarský kraj	68	745	813
Ústecký kraj a Liberecký kraj	167	950	1 117
Královéhradecký kraj a Pardubický kraj	95	631	726
Jihomoravský kraj a Zlínský kraj	123	1 083	1 206
Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj	81	1 264	1 345
Celkem	781	6 328	7 109

Za zjištěná porušení právních předpisů v oblasti zaměstnanosti bylo uloženo celkem 2 370 pokut v souhrnné výši 340 470 000 Kč, z toho 914 pokut formou příkazu na místě v souhrnné částce 3 031 000 Kč a 127 napomenutí.

1.1 Kontroly nelegálního zaměstnávání občanů ČR a cizinců

Odhalování nelegální práce je každoročně jednou z hlavních kontrolních priorit SÚIP již od roku 2012.

Česká republika se v dlouhodobém horizontu potýká s nízkou mírou nezaměstnanosti, kdy se potřebu chybějící pracovní síly snaží zaměstnavatelé pokrýt také pracovníky ze zemí EU a cizinci. Zaměstnávání zejména cizinců je však doprovázeno celou řadou legislativních požadavků, které jsou náročné nejen finančně, ale také časově, a proto se zaměstnavatele v mnohých případech uchylují k nelegálnímu zaměstnávání těchto osob.

V uplynulém roce došlo oproti roku 2023 k poklesu v počtu nelegálně zjištěných pracujících osob. Ke snížení došlo zejména v kategorii nelegálně pracujících cizinců – občanů ze zemí mimo EU (dále jen „cizinci“). Zaměstnávání cizinců na území ČR je i nadále ovlivňováno ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny a udělování dočasné ochrany občanům Ukrajiny prchajícím před tímto konfliktem. V roce 2023 byla přijata zákonná opatření, jejichž přijetí umožnilo prodloužení dočasné ochrany až do 31. 3. 2025. V předchozích letech představovali občané s ukrajinskou státní příslušností nejpočetnější skupinu nelegálně pracujících cizinců, osoby s udělenou dočasnou ochranou však mají aktuálně volný vstup na trh práce.

SÚIP byl také aktivně zapojen do Systému pro výměnu informací o vnitřním trhu (IMI), který zjednodušuje výměnu informací mezi členskými státy EU. V roce 2024 bylo prostřednictvím tohoto systému ze strany SÚIP přijato celkem 103 žádostí. Z tohoto počtu se jednalo o:

- 41 žádostí o poskytnutí informací (28 o okolnostech vyslání, 3 z oblasti BOZP, 2 urgentních žádostí o usazení poskytovatele služeb),
- 36 žádostí o doručení rozhodnutí o uložení pokuty českým zaměstnavatelům,
- 18 žádostí o vymození sankce uložené českému zaměstnavateli v jiném členském státě EU,
- 8 žádostí o předání dokumentu (jiných než pravomocných rozhodnutí – všechny byly staženy/odmítnuty).

V modulu IMI – *Prohlášení o vyslání v sektoru silniční dopravy* SÚIP přijal 13 žádostí o pomoc orgánu hostitelského členského státu dožádáním dokumentů od tuzemského dopravce, který vyslal své zaměstnance (řidiče) do jiného členského státu.

Ze strany SÚIP bylo členským státům EU odesláno celkem 6 žádostí, z toho 5 žádostí o poskytnutí informací (2 o okolnostech vyslání, 3 urgentní žádostí o usazení poskytovatele služeb) a 1 žádost o předání dokumentů. Prostřednictvím systému IMI byly zahraničním orgánům předány 4 sdělení případných nesrovnalostí (podnětů) k možnému využití při jejich kontrolní činnosti.

Při kontrolní činnosti orgány inspekce práce spolupracovaly s dalšími orgány státní správy. Pokračovala dlouhodobě fungující spolupráce s ozbrojenými složkami, především s Policií ČR (dále jen „PČR“), Službou cizinecké policie a Celní správou. Stejně tak spolupráce s Generálním finančním ředitelstvím (dále jen „GFŘ“), Úřadem práce ČR (dále jen „ÚP ČR“), Českou správou sociálního zabezpečení (dále jen „ČSSZ“) a Ministerstvem vnitra – Odborem azylové a migrační politiky, např. při ověřování legality pobytového statusu cizince apod.

Kontrolní činnost orgánů inspekce práce vycházela ze schváleného ročního programu kontrolních akcí a byla prováděna nejen na základě vlastního monitoringu především s využitím znalosti místního prostředí, ale také na základě přijatých podnětů. S těmi se na orgány inspekce práce obracela jak veřejnost, nejčastěji zaměstnanci, tak i jiné správní orgány. V roce 2024 obdržely orgány inspekce práce celkem 7 264 podnětů směřujících do všech kontrolních oblastí, z nichž 1 931 směřovalo do oblasti NLZ:

- 1 454 z těchto podnětů poukazovalo na možnou nelegální práci občanů ČR,
- 591 podnětů na možný výkon nelegální práce občanů EU,
- 127 podnětů na možný výkon nelegální práce cizinců.

Jeden podnět ke kontrole může upozorňovat společně na nelegální práci jak cizince, občana ČR nebo EU, proto nelze výše uvedené počty bez dalšího sčítat.

V roce 2024 bylo provedeno celkem 6 328 kontrol zaměřených na oblast nelegální zaměstnávání, při kterých bylo zkontrolováno celkem 6 065 podnikatelských subjektů. Výsledkem kontrol bylo zjištění 1 934 nelegálně zaměstnávaných osob, ve 541 případech se jednalo o občany ČR, v 86 případech o občany EU a ve 1 307 případech o cizince z třetích zemí. Nelegální práce byla OIP zjištěna celkem u 785 subjektů.

Neoddělitelnou součástí kontrolní činnosti bylo také poskytování základního pracovněprávního poradenství. To poskytuje jak SÚIP, tak OIP nejen v rámci osobního poradenství na kontaktních pracovištích, ale také telefonicky a prostřednictvím elektronické komunikace. K dispozici je také hojně využívána bezplatná telefonická linka.

Při kontrolách NLZ byl zjištěn ve:

- 1 384 případech výkon závislé práce mimo pracovněprávní vztah,
- 786 případech výkon práce v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání nebo bez tohoto povolení, nebo v rozporu s vydanou zaměstnaneckou kartou, kartou vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrou kartou nebo bez některé z těchto karet,
- 93 případech výkon práce cizince bez platného oprávnění k pobytu na území České republiky.

U jedné osoby může být zjištěno i více forem výkonu nelegální práce, z tohoto důvodu není možné jednotlivé počty bez dalšího sčítat.

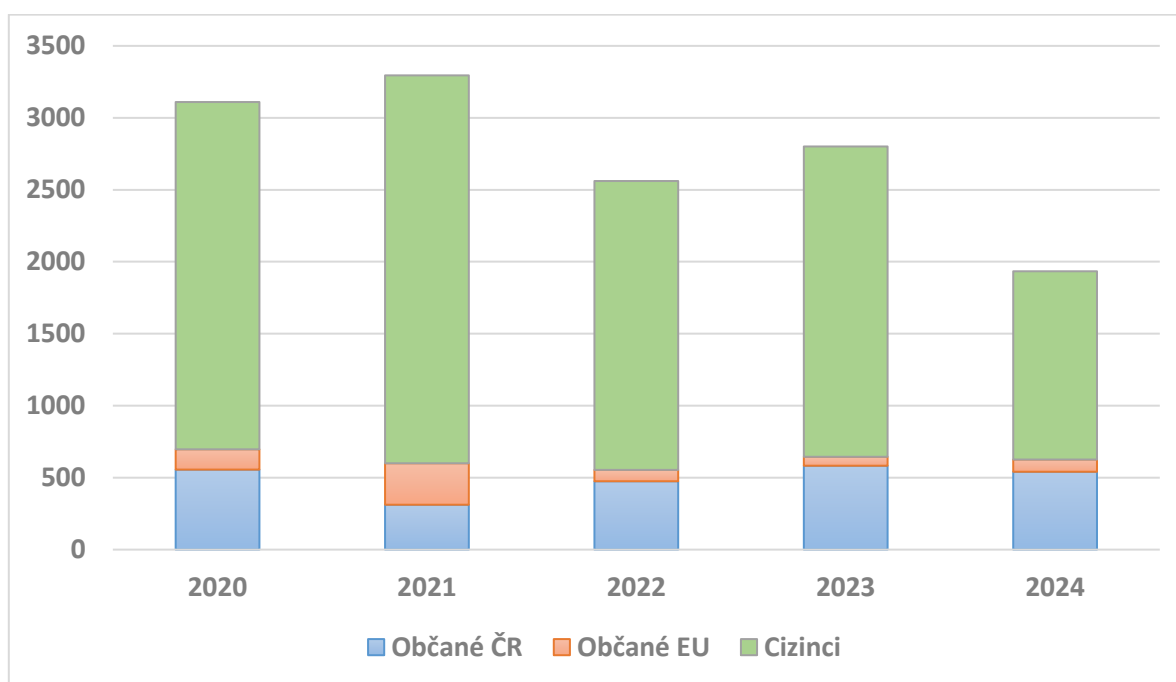
Tabulka č. 3 - *Vývoj počtu zjištěných nelegálně pracujících osob ve vztahu k počtu kontrol*

Rok	Počet kontrol	Počet osob zjištěných při nelegální práci			
		Občané ČR	Občané EU	Cizinci	Celkem
2020	5 557	556	141	2 413	3 110
2021	5 222	312	288	2 695	3 295
2022	6 572	475	79	2 007	2 561
2023	6 574	583	62	2 156	2 801
2024	6 328	541	85	1 308	1 934

Tabulka č. 4 - *Počet zjištěných nelegálně pracujících osob ve vztahu k počtu kontrol a OIP*

Oblastní inspektorát práce	Počet kontrol	Počet osob zjištěných při nelegální práci			
		Občané ČR	Občané EU	Cizinci	Celkem
Hlavní město Praha	349	10	1	84	95
Středočeský kraj	537	29	2	118	149
Jihočeský kraj a Vysočina	769	59	10	249	318
Plzeňský a Karlovarský kraj	745	37	8	143	188
Ústecký a Liberecký kraj	950	77	9	110	196
Královéhradecký a Pardubický kraj	631	59	6	144	209
Jihomoravský a Zlínský kraj	1 083	112	26	234	372
Moravskoslezský a Olomoucký kraj	1 264	158	23	226	407
Celkem	6 328	541	85	1 308	1 934

Graf č. 3 - *Vývoj počtu nelegálně pracujících osob*

Z pohledu státní příslušnosti zjištěných nelegálně pracujících cizinců, se nejčastěji jednalo občany státní příslušnosti Ukrajina (766), Moldávie (158) a Vietnam (65).

Tabulka č. 5 - Nelegálně zaměstnaní cizinci ze zemí mimo Evropskou unii

Státní příslušnost	Počet osob
Ukrajina	766
Moldavsko	158
Vietnam	65
Uzbekistán	34
Turecko	20
Kazachstán	18
Indie	17
Filipíny	12
Gruzie	12
ostatní	206
Celkem	1 308

Pozn.: Kategorie Ostatní v sobě zahrnuje osoby v počtu 1–11 státní příslušnosti Bělorusko, Severní Makedonie, Indie, Čína, Ázerbájdžán, Rusko, Tunisko, Thajsko, Arménie, Srbsko, Sýrie, Alžírsko, Mongolsko, Irák, Bosna a Hercegovina, Nepál, Írán, Bangladéš, Kyrgyzstán, Kolumbie, Keňa, Korejská republika, Salvador, Kanada, Indonésie, Velká Británie a Severní Irsko, Maroko, Kuba

Mezi nejčastěji zjištěné nelegálně zaměstnané pracovníky z členských zemí EU patřili v roce 2024 státní příslušníci Slovenska, Rumunska a Polska.

Tabulka č. 6 - Nelegálně zaměstnaní občané zemí EU

Státní příslušnost	Počet osob
Slovenská republika	51
Rumunsko	22
Polsko	5
Bulharsko	3
Maďarsko	3
ostatní	1
Celkem	85

Z pohledu oborového zaměření zaměstnavatelů (dle CZ – NACE), u kterých byli zjištěni nelegálně pracující cizinci, se nejčastěji jedná o velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel (117 zaměstnavatelů), stavebnictví (116 zaměstnavatelů), ubytování, stravování a pohostinství (104 zaměstnavatelů) a zpracovatelský průmysl (104 zaměstnavatelů).

Z pohledu velikosti zaměstnavatele se v roce 2024 nejčastěji dopouštěli NLZ zaměstnavatelé v kategorii do 9 zaměstnanců a zaměstnavatelé s 10–49 zaměstnanci.

Při kontrolách se inspektoři setkávají také se zastíráním faktického pracovněprávního vztahu zpravidla vztahem obchodním nebo občanskoprávním, kdy je pracovní smlouva nahrazena smlouvou o dílo či smlouvou o spolupráci, tzv. švarcsystémem. Za společensky nebezpečné lze považovat zejména případy, kdy jsou do švarcsystému zaměstnanci ze strany zaměstnavatele nuceni pod nátlakem a využití živnostenského listu je jednou z podmínek navázání spolupráce, přestože svým obsahem a formou odpovídá tato spolupráce běžnému zaměstnání. Výjimkou však nejsou ani situace, kdy je švarcsystém iniciován a upřednostňován samotným zaměstnancem, jehož hlavní motivem jsou vyšší výdělky. Často

jsou však opomíjeny rizika, která tato forma spolupráce přináší, a to zejména sníženou legislativní ochranu zaměstnanců. U cizinců pak může být hlavním motivem snaha vyhnout se povinností, které zaměstnávání cizinců přináší.

V rámci kontrol NLZ byl švarcsystém v roce 2024 konstatován v 295 případech. Nejčastěji se jednalo o švarcsystém občanů ČR, který byl odhalen ve 180 případech. Dále bylo zjištěno 96 případů švarcsystému cizinců a v 19 šlo o švarcsystém občanů EU.

S NLZ je spjata také problematika tzv. řetězení smluv, se kterou se inspektoři setkávají při své činnosti v posledních letech velmi často. Jedná se typicky o případy, kdy kontrolovaná osoba svou činnost zajišťuje jen s minimem vlastních zaměstnanců případně žádné zaměstnance nemá a práce tak vykonává pomocí zaměstnanců nasmlouvaných subdodavatelů. Do těchto obchodně-závazkových vztahů bývá zapojeno i více subjektů. Inspektoři se pak při kontrole setkávají se situacemi, kdy kontrolovaná osoba není schopna sdělit, kteří pracovníci se pohybují na jejím pracovišti a svého zaměstnavatele nejsou schopni přesně identifikovat ani sami pracovníci. Zapojení obchodní partneři pak často odmítají jakoukoliv odpovědnost za pracující osoby, nebo se snaží přenést zodpovědnost na jiný subjekt. Tento systém komplikuje identifikaci skutečného zaměstnavatele a ztěžuje vymáhání pracovněprávních povinností.

Kontroly NLZ se tak často vyznačují časovou a administrativní náročností. Rozplétání obchodních vztahů, které je doprovázeno předkládáním velkého množství, často i nesouvisejících, dokladů ze strany kontrolované osoby, a i přes riziko možného postihu nesoučinností jak kontrolovaných, tak povinných osob, má za následek kontroly v délce trvání v řádech měsíců.

Při kontrolách zaměřených na NLZ bylo zjištěno celkem 4 187 porušení pracovněprávních předpisů spadajících do všech kontrolních oblastí orgánů inspekce práce, včetně zákazu NLZ.

Mezi nejčastější porušení zákona o zaměstnanosti patřilo, shodně s předchozím rokem, nesplnění informační povinnosti zaměstnavatelů vůči krajským pobočkám ÚP ČR ve vztahu k zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí a také povinnosti zaměstnavatel mít v místě pracoviště kopie dokladů prokazujících existenci pracovněprávního vztahu.

Tabulka č. 7 - Kromě NLZ byla nejčastěji zjištěna následující porušení zákona o zaměstnanosti

Ustanovení zákona o zaměstnanosti	Popis porušení	Počet porušení
§ 87, § 88	Nesplnění informační povinnosti zaměstnavatelů vůči krajským pobočkám ÚP ČR ve vztahu k zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí.	857
§ 136 odst. 1	Nesplnění povinnosti zaměstnavatele mít v místě pracoviště kopie dokladů prokazujících existenci pracovněprávního vztahu.	658
§ 102	Zaměstnavatelé nesplnili evidenční povinnost ve vztahu k zaměstnancům ze zahraničí.	177
§ 136 odst. 3	Nesplnění povinnosti zaměstnavatele nahlásit nástup zaměstnance, který je cizincem požívající dočasné ochrany na ČSSZ.	150
Celkový počet porušení zákona o zaměstnanosti		3 745

Nejčastější porušení zákoníku práce souvisela s dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr.

Tabulka č. 8 - Nejčastěji zjištěné porušení zákoníku práce při kontrolách NLZ

Ustanovení zákoníku práce	Popis porušení	Počet porušení
§ 75	Nedodrženo ustanovení zákoníku práce ve vztahu k výkonu práce na základě dohody o provedení práce.	104
§ 77 odst. 1	Nesplnění povinnosti mít písemně uzavřenu dohodu o provedení práce nebo dohodu o pracovní činnosti.	99
§ 34	Nedodržení náležitostí týkající se obsahu a formy pracovní smlouvy.	45
§ 37	Nedodržení povinnosti zaměstnavatele informovat zaměstnance o obsahu pracovního poměru.	42
§ 138	Nedodržení ustanovení týkající se sjednání výše odměny z dohody a podmínek pro její poskytování v dohodě o pracovní činnosti nebo v dohodě o provedení práce.	38
Celkový počet porušení zákoníku práce		441

V roce 2024 se orgány inspekce práce podílely na kontrolní akci, která byla zaměřená na možné pracovní vykořisťování. Akce byla realizována PČR v rámci „Evropských akčních dnů 2024“. Během této akce bylo zahájeno 42 kontrol, z nichž bylo 36 v roce 2024 dokončeno, a kterými bylo zjištěno 83 porušení. Těmito kontrolami bylo zjištěno 76 nelegálně zaměstnaných fyzických osob, převážně občanů Ukrajiny a Moldávie.

V oblasti zaměstnanosti pak bylo za výkon a umožnění výkonu nelegální práce uloženo celkem 831 pokut v celkové výši 163 939 500 Kč. Z toho bylo 105 pokut ve výši 294 500 Kč uloženo fyzickým osobám za přestupek výkonu či umožnění výkonu nelegální práce.

Tabulka č. 9 - Počet a výše pokut za NLZ uložených v roce 2024

Důvod uložení pokuty	Počet uložených pokut	Výše uložených pokut v Kč
§ 139 odst. 1 písm. c) - přestupek, výkon nelegální práce fyzickou osobou § 5 písm. e)	104*	294 000
§ 139 odst. 1 písm. d) - přestupek, umožnění výkonu nelegální práce fyzickou osobou podle § 5 písm. e) bodu 1 nebo 2	1	500
§ 140 odst. 1 písm. c) - přestupek, umožnění výkonu nelegální práce podle § 5 písm. e) bodu 1 nebo 2	715	161 301 000
§ 140 odst. 1 písm. e) - přestupek, umožnění výkonu nelegální práce podle § 5 písm. e) bodu 3 (cizinec bez povolení k pobytu)	35	2 344 000

* za přestupek dle § 139 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti, výkon nelegální práce fyzickou osobou, bylo uloženo celkem 95 napomenutí.

Pozn.: Jedná se o pokuty uložené ve správních řízeních v období od 1. 1. do 31. 12. 2024, tj. částečně se může jednat o pokuty za protiprávní jednání zjištěná i kontrolami provedenými v předchozích obdobích. Počet pokut nelze sčítat, neboť jedna pokuta může zahrnovat více přestupků.

Za porušení informační povinnosti dle ustanovení § 87 zákona o zaměstnanosti bylo v roce 2024 uloženo celkem 756 pokut ve výši 4 683 800 Kč a za porušení ustanovení § 136 zákona o zaměstnanosti bylo uloženo celkem 566 pokut ve výši 6 315 000 Kč. I v tomto případě se jedná o pokuty za protiprávní jednání zjištěné kontrolami provedenými i v předchozím období, tedy nejen v roce 2024.

Na základě kontrol, při kterých bylo zjištěno umožnění výkonu nelegální práce a které byly zahájeny a také dokončeny v roce 2024, bylo uloženo celkem 58 pokut v ve výši 7 689 000 Kč.

Tabulka č. 10 - Počet a výše pokut za NLZ uložených v roce 2024 na základě kontrol roku 2024

Důvod uložení pokuty	Počet uložených pokut	Výše uložených pokut v Kč
§ 139 odst. 1 písm. c) - přešupek, výkon nelegální práce fyzickou osobou § 5 písm. e)	1	1 500
§140 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti, umožnění výkonu nelegální práce podle §5 písm. e) bod 1 (výkon práce mimo pracovněprávní vztah) nebo bod 2 (cizinec bez povolení k zaměstnání)	58	7 689 000

Pozn.: Jedná se o pokuty za protiprávní jednání, zjištěná kontrolami zahájenými a také dokončenými v roce 2024. Počet pokut nelze sčítat, neboť jedna pokuta může zahrnovat více přestupků.

Za porušení informační povinnosti dle ustanovení § 87 zákona o zaměstnanosti zjištěné kontrolami, které byly rovněž zahájeny i ukončeny v roce 2024 bylo uloženo celkem 290 pokut ve výši 1 288 800 Kč a za porušení ustanovení § 136 zákona o zaměstnanosti bylo uloženo celkem 277 pokut ve výši 1 539 500 Kč

Podstatná část pokut za zjištění z kontrol roku 2024 pak bude předmětem správního řízení v následujících letech.

Nelegální zaměstnávání můžeme beze sporu zařadit mezi vysoce společensky nebezpečný jev, které má vliv nejen do oblasti veřejných rozpočtů, ale které svým vlivem negativně zasahuje a narušuje podnikatelské prostředí.

Důležitým a mnohdy opomíjeným faktem je skutečnost, že osoby, které práci vykonávají nelegálně, nemohou být poživateli ochrany, kterou poskytují zaměstnancům pracovněprávní předpisy. Skutečnost, že se tyto osoby nepodílí na platbách sociálního či zdravotního pojištění a dani z příjmu má dopad nejen do výše zmíněné oblasti veřejných financí a rozpočtů, ale také do jejich osobní sféry v případě potřeby uplatnění nároků na dávky z těchto odvodů plynoucích.

Všechny výše uvedené skutečnosti spolu s výsledky kontrolní činnosti v oblasti NLZ jasně signalizují, že soustavná kontrolní činnost v této oblasti je i nadále důležitá a nezbytná.

1.2 Zastřené zprostředkování zaměstnání

Oblast zastřené zprostředkování zaměstnání je z hlediska společenských dopadů jednou z nejrizikovějších kontrolních oblastí. V případě, že subjekty působící v této oblasti nedodržují příslušné právní předpisy, výrazným způsobem nabourávají hospodářskou soutěž a nevytvářejí rovné tržní podmínky.

Vysoká míra závažnosti přestupku zastřené zprostředkování zaměstnání a jeho umožnění měla za následek, že výše maximální hranice možné pokuty, stejně jako ustanovení spodní hranice v případě právnických či fyzických podnikajících osob, které se přestupku dopustí, byla stanovena na stejnou úroveň jako v případě NLZ.

S porušováním zastřené zprostředkování zaměstnání se orgány inspekce práce nejčastěji setkávají u subjektů, které nejsou legální agentury práce. Takovéto subjekty pouze vytvářejí dojem běžně fungující agentury práce, přičemž nedisponují příslušnými povoleními. Avšak jsou zjišťovány i případy, kdy se zastřené zprostředkování zaměstnání dopouštějí subjekty, které svou činnost zastírají obchodními smlouvami a příslušným povolením disponují. Cílem takového jednání může být zejména snaha o vyhnutí se dodržení zákonných podmínek pro zprostředkování, zejména srovnatelných mzdových a pracovních podmínek přidělených zaměstnanců.

Z hlediska náročnosti a složitosti, patří kontroly zaměřující se na oblast zastřené zprostředkování zaměstnání mezi nejkomplikovanější. Kontrolované subjekty často nespolupracují, přičemž se vystavují riziku možné nesoučinnosti sankce. Dále jsou kontrolními šetřeními zjišťovány situace tzv. řetězení obchodních vztahů. Toto řetězení má za cíl ztížení provedení kontroly a snahu o vyhnutí se kontrolnímu zjištění. Jednotlivé články v řetězci se zříkají odpovědnosti za zaměstnance a nejčastěji se odkazují na uzavřené obchodní smlouvy a tím na tvrzení, že poptávají či nabízejí realizaci díla, nikoli pracovní sílu.

Při kontrolách zaměřených na zastřené zprostředkování zaměstnání je často také kontrolním zjištěním umožnění a výkon nelegální práce, a to jak občanů ČR či EU, tak zejména cizinců. V případě cizinců se jedná o případy výkonu práce v rozporu s vydaným povolení k zaměstnání nebo zaměstnaneckou kartou, a to zejména v rozporu s místem výkonu práce či druhem pracovní činnosti, pro které bylo toto oprávnění vydáno, neboť v okamžiku vyřizování takového oprávnění zastřené agentury práce neznají skutečné místo výkonu práce takového cizince.

Kontrolní činnost v posledních letech výrazně ovlivňuje prokazování zjištěných porušení, které je díky platné legislativě velmi komplikované. Orgány inspekce práce stále častěji narážejí na skutečnost, že kontrolované subjekty šetření cíleně protahují i za cenu uložení nesoučinnostních sankcí. S vysokou mírou nárůstu takovýchto neodůvodněných průtahů se inspektoři setkávají zejména u subjektů, které se takovýchto přestupků dopouštějí opakovaně. S ohledem na vysokou míru společenské škodlivosti přestupku zastřené zprostředkování zaměstnání by bylo vhodné, aby došlo v této oblasti k úpravě legislativy.

Pracoviště kontroly jsou vybírána zejména na základě zkušeností oblastních inspektorátů, přičemž kontrolnímu šetření předchází cílený monitoring. Cenným zdrojem informací jsou pro kontrolní šetření rovněž přijaté podněty ke kontrole. Podněty jsou přijímány ze strany veřejnosti, zaměstnanců, ale i ze strany jiných správních orgánů. Informace o možném NLZ a neoprávněném agenturním zaměstnávání poskytuje rovněž Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky, který tyto informace získává při udělování či prodlužování povolení k pobytu pro cizince. Není výjimkou, že dochází k opakovaným kontrolám pracovišť se zjištěným porušením předpisů souvisejících se zastřeným zprostředkováním zaměstnání.

V roce 2024 provedl SÚIP celkem 419 kontrol přímo zaměřených na oblast zastřené zprostředkování zaměstnání. Kontroly proběhly u 404 subjektů, přičemž se jednalo o 388 právnických osob a ve 16 případech o podnikající fyzické osoby. Z celkového počtu 419 kontrol byly nedostatky zjištěny ve 329 případech a celkový počet zjištěných porušení pracovněprávních předpisů dosáhl počtu 950 porušení.

V rámci celé ČR se orgány inspekce práce zaměřovaly nejčastěji na větší výrobní provozy či průmyslové areály, kde je možné předpokládat pronajímání většího množství pracovní síly.

Provedenými kontrolami bylo zjištěno 950 porušení pracovněprávních předpisů, přičemž přímo zastřené zprostředkování zaměstnání bylo zjištěno u 185 kontrolovaných subjektů.

Tabulka č. 11 - *Kontroly zastřené zprostředkování*

Rok	Kontroly zaměřené na zastřené zprostředkování	Případy zastřené zprostředkování	Případy zastřené zprostředkování v rámci jiných kontrol	Celkový počet odhalených případů zastřené zprostředkování
2018	268	116	126	242
2019	261	125	153	278
2020	195	101	107	208
2021	197	71	128	199
2022	302	131	128	259
2023	420	198	111	309
2024	419	185	78	263

Současně bylo kontrolami zaměřenými na oblast zastřené zprostředkování zaměstnání zjištěno 284 osob při výkonu nelegální práce. V 245 případech šlo o cizince (nejčastěji občany státní příslušnosti Ukrajina), v 15 případech o občany EU a v 24 případech se jednalo o občany ČR.

Kontrolami, které byly primárně zaměřeny na zastřené zprostředkování zaměstnání, byla, obdobně jako v předchozích letech, zjištěna i porušení jiných pracovněprávních předpisů. Nejčastěji se jednalo o tato porušení:

- 121 porušení v oblasti informační povinnosti zaměstnavatele v souvislosti se zaměstnáváním zaměstnanců ze zahraničí,
- 68 porušení v oblasti povinnosti zaměstnavatele mít v místě pracoviště kopie dokladů prokazujících existenci pracovněprávního vztahu,
- 43 porušení v oblasti evidence občanů EU a cizinců,
- 7 porušení v oblasti dodržování podmínek, za kterých je možné zprostředkovávat zaměstnání (tedy na základě povolení k příslušné formě zprostředkování zaměstnání).

Zastřené zprostředkování zaměstnání, tak jak je definováno ustanovením § 5 písm. g) ZoZ, se dopustilo 185 podnikatelských subjektů. Zastřené zprostředkování zaměstnání bylo v rámci kontrol, primárně zaměřených na jinou kontrolní oblast, zjištěno také u dalších 78 subjektů. Tyto kontroly byly nejčastěji zaměřeny na nelegální zaměstnávání.

Celkově bylo zastřené zprostředkování zaměstnání v roce 2024 zjištěno u 263 subjektů. Dále bylo v roce 2024 odhaleno 173 podnikatelských subjektů, které výkon zastřené zprostředkování zaměstnání umožnily.

Tabulka č. 12 - Vývoj počtu odhalených případů zastřené zprostředkování zaměstnání

Rok	Celkový počet odhalených případů umožnění zastřené zprostředkování	Celkový počet odhalených případů zastřené zprostředkování
2018	*	242
2019	*	278
2020	*	208
2021	*13	199
2022	126	259
2023	183	309
2024	173	263

*kontroly na oblast odhalování zastřené zprostředkování zaměstnání probíhaly již od roku 2018, ale právní úprava rozšiřující přestupek zastřené zprostředkování zaměstnání o jeho umožnění nabyla účinnost od 2. 8. 2021.

Počet zjištěných subjektů, které umožnily zastřené zprostředkování zaměstnání je zpravidla nižší než počet zjištěných zastřených zprostředkovatelů práce, protože u některých subjektů působilo více zastřených zprostředkovatelů práce. Výše uvedené platí i pro případy uložených pokut.

Mezi převládající odvětví, dle klasifikace ekonomických činností CZ-NACE, kde bylo v roce 2024 zastřené zprostředkování zaměstnání zjištěno, je možné zařadit subjekty věnující se zpracovatelskému průmyslu (zjištěno u 120 subjektů), stavebnictví (zjištěno u 41 subjektů) a velkoobchodu, maloobchodu; opravám a údržbě motorových vozidel (zjištěno u 38 subjektů), dále profesní, vědecké a technické činnosti (zjištěno u 36 subjektů), a také činnosti v oblasti nemovitostí (zjištěno u 33 subjektů).

Za přestupek zastřené zprostředkování zaměstnání a jeho umožnění bylo v roce 2024 uloženo celkem 255 pokut v celkové výši 158 462 000 Kč. Z toho bylo za přestupek umožnění zastřené zprostředkování zaměstnání uloženo 88 pokut v celkové výši 69 394 000 Kč. Jedná se o všechny pokuty uložené v roce 2024, částečně se tedy může jednat o pokuty za zastřené zprostředkování zaměstnání zjištěné kontrolami provedenými v předchozích letech.

Výsledky kontrolní činnosti v oblasti zastřené zprostředkování zaměstnání se ukazují již od roku 2017 jako velmi opodstatněné. Ani přes riziko velmi vysokých sankcí nedochází v porušování institutu zastřené zprostředkování zaměstnání k zásadnímu poklesu a kontrolní činnost v této oblasti se ukazuje jako naprosto zásadní. Nejde jen o neplnění daňové povinnosti těchto zaměstnavatelů, ale zejména o sociální postavení a životní situaci jejich zaměstnanců.

1.3 Poskytování služby péče o dítě v dětské skupině

Dětské skupiny jsou významnou součástí systému péče o předškolní děti v České republice. Tato služba nabízí pravidelnou péči o děti od 6 měsíců věku až do zahájení povinné školní docházky. Dětské skupiny představují flexibilní řešení pro rodiče, kteří se chtějí vrátit do zaměstnání po rodičovské dovolené a tím významně přispívají k lepšímu sladování pracovního a rodinného života.

Tuto službu upravuje zákon o dětské skupině, který vstoupil v platnost v roce 2014 a byl zásadně novelizován v roce 2021. Zákon stanovuje podmínky poskytování této péče a kontrolní pravomoci orgánů inspekce práce.

Kontroly v oblasti poskytování služby péče o dítě v dětské skupině jsou prováděny na základě podnětů nebo vlastního monitoringu OIP, přičemž inspektoři využívají především své místní znalosti. Součástí kontrolní činnosti je také poskytování poradenství, a to nejen v oblasti poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, ale také v oblasti pracovněprávní. Tím se zlepšuje informovanost o pravidlech a snižuje riziko pochybení.

V roce 2024 obdržely orgány práce celkem 23 podnětů, jejichž obsah směřoval do oblasti porušování podmínek pro poskytování služby péče o dítě v dětské skupině.

Oblastními inspektoráty práce bylo v roce 2024 zahájeno v této oblasti 42 kontrol, z nichž byla polovina, tedy 21 kontrol, zahájena na základě podnětů. Z celkového počtu 42 zahájených kontrol bylo 29 kontrol v roce 2024 také dokončeno, 13 kontrol bude dokončeno v průběhu roku 2025.

Celkem bylo v roce 2024 dokončeno 38 kontrol, přičemž porušení v oblasti poskytování služby péče o dítě v dětské skupině bylo zjištěno při 29 kontrolách, tedy v 76 % dokončených kontrol.

Dokončenými kontrolami bylo zjištěno celkem 96 porušení zákona o dětské skupině, nejčastěji se jednalo o:

- 22 porušení spočívajících v nedodržení povinnosti poskytovatele doložit při poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, aby činnost, kterou se uskutečňuje výchova a péče o dítě, byla vykonávána bezúhonnou pečující osobou,
- 15 porušení spočívajících v nedodržení povinnosti poskytovatele zpracovat a dodržovat vnitřní pravidla organizace poskytování služby péče o dítě v dětské skupině,
- 15 porušení spočívajících v nedodržení povinnosti poskytovatele vést evidenci dětí,
- 11 porušení spočívajících v nedodržení povinnosti poskytovatele zpřístupnit vnitřní pravidla a plán výchovy a péče v prostorách, v nichž je služba péče o dítě v dětské skupině poskytována a které jsou přístupné rodiči, popřípadě též zpřístupní vnitřní pravidla a plán výchovy a péče způsobem umožňujícím dálkový přístup,
- 7 porušení spočívajících v povinnosti poskytovatele zajistit při poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, aby činnost, kterou se uskutečňuje výchova a péče o dítě, byla vykonávána odborně způsobilou, zletilou a plně svéprávnou pečující osobou,
- 7 porušení spočívajících v nedodržení povinnosti poskytovatele, aby přílohou smlouvy o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině byly vnitřní pravidla a plán výchovy a péče,
- 6 porušení spočívajících v nedodržení povinnosti poskytovatele zajistit v dětské skupině minimální počet pečujících osob na stanovený počet přítomných dětí,
- 4 porušení spočívajících v nedodržení stanovených náležitostí, které musí obsahovat smlouva o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, kterou poskytovatel povinen před zahájením poskytování služby péče o dítě v dětské skupině s rodiči písemně uzavřít,
- 3 porušení spočívajících v nedodržení povinnosti poskytovatele před zahájením poskytování služby péče o dítě v dětské skupině uzavřít s rodičem písemnou smlouvu o poskytování této služby,
- 3 porušení spočívajících v nedodržení povinnosti poskytovatele zajistit, aby počet dětí současně přítomných v dětské skupině nepřesáhl její kapacitu zapsanou v evidenci poskytovatelů.

Kromě porušení zákona o dětské skupině byly zjištěny i porušení dalších právních předpisů např.

- u 1 kontroly byly zjištěny 2 nelegálně pracující osoby,

- u 3 kontrol bylo zjištěno porušení spočívající v nedodržení povinnosti zaměstnavatele mít v místě pracoviště kopie dokladů prokazujících existenci pracovněprávního vztahu,
- u 2 kontrol bylo zjištěno porušení spočívající v požadavku na písemnou formu uzavření pracovní smlouvy,
- u 2 kontrol bylo zjištěno porušení spočívající v nedodržení povinnosti zaměstnavatele zajistit, aby se v případech stanovených zvláštním právním předpisem, fyzická osoba před vznikem pracovního poměru podrobila vstupní lékařské prohlídce.

Za porušení zákona o dětské skupině byly v roce 2024 celkem 20 poskytovatelům této služby uloženy pokuty v celkové výši 85 500 Kč.

V případě, že obdrženy podnět či samotné kontrolní zjištění směřuje do oblasti hygienických požadavků na stravování, prostory a provoz těchto skupin postupují OIP informace místně příslušné KHS. Ministerstvu práce a sociálních věcí jsou pak postupovány informace týkající se nedodržování standardů kvality péče poskytovatelem a možných porušení v oblasti financování poskytování služby péče o dítě v dětské skupině prostřednictvím příspěvku na provoz dětské skupiny. Ministerstvu práce a sociálních věcí jsou ze strany Státního úřadu inspekce práce předávány informace o výsledcích všech jednotlivých kontrol.

1.4 Kontroly plnění povinného podílu zaměstnávání OZP

SÚIP každoročně v rámci plnění stanovených úkolů zaměřuje svou kontrolní činnost také na plnění povinností zaměstnavatelů s více než 25 zaměstnanci zaměstnávat OZP ve výši povinném podílu těchto osob na celkovém počtu svých zaměstnanců. Stejně tomu bylo i v roce 2024, neboť začlenění OZP do pracovního procesu a jejich zaměstnávání vede k lepší kvalitě jejich života, a pokud je těmto lidem dána možnost žít se vlastní prací, přispívá to k jejich osobnímu rozvoji a sebeúctě.

Kontroly plnění povinností zaměstnavatelů zaměstnávat OZP provádí SÚIP na základě podkladů od jednotlivých kontaktních pracovišť ÚP ČR a od jejich generálního ředitelství, kteří každoročně poskytují pro kontroly orgánů inspekce práce nezbytné informace z jimi vedeného informačního systému, který obsahuje jak informace o jednotlivých zaměstnavatelích, kteří jsou povinni OZP zaměstnávat, tak i informace o poskytovatelích náhradního plnění. U poskytovatelů náhradního plnění byly pro kontrolní činnost v roce 2024 důležité informace o rozsahu poskytovaného náhradního plnění, protože zákon o zaměstnanosti stanovil poskytovatelům limit pro poskytnutí svých výrobků a služeb nebo poskytnutí zakázky odběratelům maximálně do výše odpovídající 28násobku průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí předcházejícího kalendářního roku za každého přepočteného zaměstnance se zdravotním postižením, zaměstnaného v předchozím kalendářním roce. Podkladem pro kontrolní činnost jsou také poznatky z vlastní kontrolní činnosti a podněty, které do této oblasti směřují.

Výsledky kontrol dlouhodobě ukazují, že i v roce 2024 mnoho zaměstnavatelů neplnilo povinnost zaměstnávat OZP v zákoně stanovené výši, ani nesplnilo zákonnou povinnost jednou z dalších forem náhradního plnění, tj. odběrem výrobků, služeb nebo zadáním zakázek zaměstnavatelům, se kterými ÚP ČR uzavřel dohodu o uznání zaměstnavatele za zaměstnavatele na chráněném trhu práce podle ustanovení § 78 zákona o zaměstnanosti, nebo odvodem do státního rozpočtu v zákonem stanovené lhůtě do 15. 2. následujícího roku.

V roce 2024 bylo dokončeno 151 kontrol směřujících do oblasti plnění povinného podílu zaměstnávání OZP (z tohoto počtu bylo 26 dokončených z předchozích let). Z tohoto počtu bylo 131 kontrol

zaměřených na plnění povinností vyplývajících ze ZoZ zahájeno u zaměstnavatelů a 38 kontrol bylo zahájeno u poskytovatelů náhradního plnění. Porušení bylo zjištěno u 120 kontrol. Celkem bylo zjištěno 199 porušení, přičemž nejčastěji bylo konstatováno:

- 69 porušení spočívající v nesplnění ohlašovací povinnosti o plnění povinného podílu vč. uvedení způsobu plnění místně příslušné krajské pobočce ÚP ČR dle ustanovení § 83 zákona o zaměstnanosti,
- 65 porušení spočívající v nesplnění zákonné povinnosti zaměstnávat OZP ve stanovené výši 4 % povinného podílu dle ustanovení § 81 zákona o zaměstnanosti.

V roce 2024 bylo uloženo celkem 80 pokut v souhrnné výši 590 000 Kč za nesplnění ohlašovací povinnosti a nesplnění zákonné povinnosti zaměstnávat OZP ve stanovené výši 4 % povinného podílu. V 1 případě uložil oblastní inspektorát práce kontrolovanému subjektu napomenutí.

Zaměstnavatelé při výpočtu většinou spoléhají stejně jako v předchozích letech na mzdové programy a v nich nastavené sestavy, které jim poskytnou příslušné výpočty, avšak tyto výpočty již dále nekontrolují a neověřují. Mnoho těchto programů však má chybně nastavené parametry, zejména pak v oblasti svátků, započitatelných dnů v období nemocenských dávek nebo proplacené dovolené při skončení pracovního poměru. Z těchto důvodů pak dochází k nesprávným výsledkům při výpočtu.

Pro kontrolní činnost v této oblasti je pro orgány inspekce práce od roku 2017 velkým pomocníkem elektronická evidence náhradního plnění. Evidence po přihlášení nabízí sekci „dodavatel“ a „odběratel“. Orientace v uvedených sekcích je přehledná, jednoduchá a intuitivní. U odběratelů nabízí informace potřebné k ověření povinnosti plnit povinný podíl náhradním plněním, u poskytovatelů nabízí informace potřebné např. k ověření objemu limitu náhradního plnění pro daný rok. V evidenci je možné ověřit např. roční a čtvrtletní přepočtené počty zaměstnanců poskytovatelů náhradního plnění, faktury, jimiž bylo realizováno náhradní plnění, datum dodání a zaplacení náhradního plnění, pozitivní je i možnost exportovat doklady.

I v roce 2025 bude v této oblasti probíhat nejen kontrolní, ale i poradenská činnost ve snaze předcházet stále se opakujícím kontrolním zjištěním.

1.5 Kontroly rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání

Kontrolní činnost orgánů inspekce práce se i v roce 2024 zaměřila na kontrolu dodržování zásad rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání. Cílem bylo zajistit, aby zaměstnavatelé dodržovali právní předpisy a aby zaměstnanci nebyli při uplatňování práva na zaměstnání diskriminováni např. na základě pohlaví, věku, zdravotního postižení, rasy, náboženského vyznání, sexuální orientace nebo jiných chráněných charakteristik. Kontroly v této oblasti byly prováděny převážně na základě obdržených podnětů ke kontrole a na základě vlastního monitoringu přímo v terénu.

Kontrolní činnosti orgánů inspekce práce dlouhodobě potvrzuje, že při uplatňování práva na zaměstnání stále dochází ke znevýhodňování osob na trhu práce, nejvíce pak z důvodu věku a pohlaví. Vyplývá to nejen z poradenské činnosti orgánů inspekce práce, a i z obdržených podnětů ke kontrole a z inzerovaných nabídek zaměstnání.

Dle ZoZ je při uplatňování práva na zaměstnání zakázána jakákoliv diskriminace a hlediska pro výběr zaměstnanců musí zaručovat rovné příležitosti všem fyzickým osobám ucházejícím se o zaměstnání. Na trhu práce však i přes tento zákaz stále dochází ke znevýhodnění osob na trhu práce, nejvíce pak z důvodu pohlaví a věku. S ohledem na tuto skutečnost se orgány inspekce práce zaměřují při své kontrolní činnosti na nabídky zaměstnání, u nichž požadavky pro výběrová řízení nejsou formulovány neutrálně a předem odrazují zájemce o práci, ať už z hlediska pohlaví, věku, národnosti, zdravotního stavu nebo dalších důvodů.

V roce 2024 přijal SÚIP celkem 92 podnětů, směřujících do oblasti rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání, které upozorňovaly na možné diskriminační jednání. Počet přijatých podnětů oproti roku 2023 mírně vzrostl.

V oblasti diskriminace a rovného zacházení při uplatňování práva na zaměstnání bylo OIP provedeno v roce 2024 celkem 157 kontrol, z toho 40 kontrol bylo realizováno na základě obdržných podnětů. Porušení bylo zjištěno u 127 kontrol. Ve 140 případech byla sledovaná oblast hlavním předmětem kontroly a v 17 případech byla oblast diskriminace a rovného zacházení při uplatňování práva na zaměstnání vedlejším předmětem kontroly.

Situace v oblasti kontrol rovného zacházení a zákazu diskriminace před vstupem do zaměstnání se v podstatě opakuje jako v předchozích letech.

V rámci provedených kontrol bylo zjištěno celkem 128 porušení, přičemž inspektoři konstatovali porušení pracovněprávních předpisů v následujících oblastech:

- porušení spočívající v diskriminaci při uplatňování práva na zaměstnání dle ustanovení § 4 odst. 1 zákona o zaměstnanosti,
- 125 porušení spočívající v uveřejnění diskriminační nabídky zaměstnání dle ustanovení § 12 odst. 1 a 2 zákona o zaměstnanosti.

V roce 2024 bylo uloženo celkem 93 pokut v celkové výši 227 000 Kč za přestupky spadající do oblasti rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání a ve 4 případech uložily oblastní inspektoráty práce kontrolovaným subjektům napomenutí.

Nejčastěji jsou v oblasti rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání ukládány pokuty za diskriminační nabídky volných pracovních pozic. Tyto pokuty však svou výší rozhodně nepatří mezi sankce nejvyšší, neboť mají převážně preventivně-výchovný charakter. Předmětem kontrol, stejně jako v předchozích letech byly nejčastěji uveřejněné volné pracovní pozice s diskriminačními znaky, např. prodavačka, asistentka, uklízečka apod.

Inspekční činnost na základě přijatých podnětů ukazuje, že i možnost vyhledávání zaměstnanců na určité pracovní pozice, ať už se jedná o střední management, administrativní pozice, nebo i dělnické pozice, se přesouvá na sociální sítě a internetové stránky. Mnohdy se však pracovní nabídky uveřejňují na sociálních sítích v uzavřených skupinách, kde se účastník musí nejdříve dobrovolně zaregistrovat. Pokud však takový účastník není s diskusí o případné pracovní pozici spokojený a zdá se mu být diskriminační, podá orgánům inspekce práce podnět ke kontrole. Kontroly na základě takového podnětu však bývají velmi složité, protože se jedná o uzavřené skupiny, do kterých nemají inspektoři přístup.

Po provedených kontrolách zaměřených na nabídky volných pracovních pozic s diskriminačními znaky kontrolované osoby většinou sjednají nápravu, nabídky pracovních pozic opraví tak, aby byly v souladu se zákonem, nebo je následně odstraní. Ve většině případů kontrolované osoby ujišťují inspektory, že

jejich jednání není úmyslné a nejde o znevýhodnění nebo naopak zvýhodnění některé skupiny na úkor jiné. Zaměstnavatelé totiž často uvádějí pohlaví, protože dle jejich zkušeností a zažitého společenského vnímání, by opačné pohlaví nemělo zájem danou profesi vykonávat. Inspektoři se však v rámci prováděných kontrol setkávají i s tím, že kontrolované osoby se v některých případech cítí dotčeny, protože jim zákony nařizují, koho si mají nebo nemají hledat na svou volnou pracovní pozici.

Další oblastí, kterou se inspektoři při kontrolách zabývají, je možná diskriminace a nerovné zacházení při výběrových řízeních. Jedná se o kontroly zahajované na základě podaného podnětu, kdy je stěžejní komunikace s podatelem podnětu, upřesnění a vyjasnění podaných informací. Průběh takových kontrol je velmi individuální. I přes veškerou snahu není ve většině takto provedených kontrol na základě podaných podnětů zjištěno porušení týkající se nerovného zacházení nebo diskriminace při výběrovém řízení, zejména z důvodu, že není prokázáno, že by kontrolovaná osoba nějakého uchazeče o zaměstnání diskriminovala, ať už z důvodu pohlaví, věku, národnosti či majetku. Prokazování porušení v této oblasti je komplikované, neboť se téměř vždy jedná o „tvrzení proti tvrzení“, kdy uchazeč o zaměstnání tvrdí, že mu byly v rámci výběrového řízení pokládány nevhodné otázky a kontrolovaná osoba toto popírá. Prokazování komplikuje i neexistence zákonné povinnosti po určitou dobu uchovávat podklady z výběrových řízení.

I v roce 2024 přispěla kontrolní činnost k lepšímu dodržování zásad rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání. Přestože byly zjištěny nedostatky, přijatá opatření a doporučení by měla vést k jejich postupnému odstranění a zlepšení situace v této oblasti.

SÚIP bude i nadále provádět v této oblasti kontrolní činnost a svou poradenskou činností bude přispívat k osvětě tak, aby byli zaměstnavatelé i zaměstnanci lépe informováni o svých právech a povinnostech.

2 Kontrolní činnosti v oblasti pracovněprávních vztahů

Ročním programem kontrolních akcí SÚIP bylo stanoveno provést na úseku inspekce pracovněprávních vztahů v roce 2024 alespoň 3 800 kontrol.

Kontrolní činnost SÚIP a OIP na úseku pracovněprávních vztahů byla v roce 2024 zacílena, obdobně jako v dřívějších obdobích, na kontrolu dodržování předpisů v oblasti odměňování (se zaměřením na kontrolu poskytování minimální mzdy a nejnižší úrovně zaručené mzdy stanovené podle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti vykonávané práce), v oblasti pracovní doby a doby odpočinku, na kontrolu v oblasti rovného zacházení a zákazu diskriminace (se speciálním zaměřením na rovné odměňování mužů a žen), a na kontrolu v oblasti agenturního zaměstnávání. Kontroly se dále zaměřily také na dodržování pravidel při vyslání pracovníků do ČR, na oblast pracovních podmínek při zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí (tyto kontroly byly primárně zaměřeny na pracovněprávní vztahy a pracovní podmínky zaměstnanců pracujících v ČR na základě programu „Kvalifikovaný zaměstnanec“) a na pracovněprávní vztahy a pracovní podmínky držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny. V roce 2024 byl jeden z kontrolních úkolů zaměřen také na oblast ochrany oznamovatelů, na základě zákona č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů. V daných oblastech měly oblastní inspektoráty práce provést minimální určené počty kontrol, které měl každý OIP v roce 2024 realizovat, v pevně definovaném rozsahu a zaměření kontrol.

Významnou, nezbytnou a trvalou součástí kontrolní činnosti SÚIP a OIP je každoročně provádění kontrol s využitím podnětů občanů či institucí, poukazujících na možné porušování pracovněprávních předpisů ze strany v podnětech jmenovaných zaměstnavatelů. Nejinak tomu bylo i v roce 2024. Většina přijatých podnětů je zařazena do kontrolní činnosti a prezentuje podstatnou a důležitou část prováděných kontrol. Obdržené a vyřizované podněty SÚIP statisticky sleduje, vyhodnocuje, a příslušné informace zohledňuje v následném zaměření kontrolní činnosti inspekce práce.

Na úseku inspekce pracovněprávních vztahů provedly SÚIP a OIP roce 2024 celkem 3 843 kontrol; počet kontrol v této oblasti, stanovený ročním programem kontrolních akcí pro rok 2024 na minimálně 3 800 kontrol, byl tedy naplněn. Jednotlivými OIP byly splněny také počty kontrol, stanovené jim ročním programem jako speciálně zaměřené na vybrané užší oblasti pracovněprávních vztahů.

Základním zdrojem pro výběr subjektů k zařazení do plánu kontrol jsou každoročně podněty ke kontrolám ze strany občanů, úřadů a institucí, nejčastěji pak ze strany zaměstnanců kontrolovaných zaměstnavatelů. Na úseku pracovněprávních vztahů obdržely SÚIP a OIP v roce 2024 celkem 3 743 podnětů a s jejich využitím provedly v oblasti pracovněprávních vztahů 1 970 kontrol. Nejčastěji (což je setrvalým trendem) podněty upozorňovaly na možné porušování předpisů v oblasti odměňování (1 844 podnětů), dále pak v oblasti pracovního poměru a dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr (1 776 podnětů). Četné jsou také podněty směřující do oblasti pracovní doby. Výběr konkrétních subjektů pro kontrolu s ohledem na její zaměření je v působnosti OIP, které přitom využívají své místní znalosti a zkušenosti z kontrolní činnosti v územní oblasti své kontrolní působnosti a přihlížejí rovněž k historii kontrol OIP u daného zaměstnavatele.

Kontrolami zaměřenými na oblast pracovněprávních vztahů bylo zjištěno celkem 6 879 porušení právních předpisů. Z tohoto počtu se jednalo o 6 667 porušení přímo v oblasti pracovněprávních vztahů, 212 pak bylo porušení zjištěných inspektory PPV na úsecích zaměstnanosti a BOZP.

Nejčastěji byla kontrolami v oblasti pracovněprávních vztahů zjištěna porušení právních předpisů v oblasti odměňování zaměstnanců (2 499 porušení), v oblasti pracovního poměru a dohod konaných mimo pracovní poměr (2 039 porušení), pracovní doby (845 porušení), náhrad (702 porušení) a v oblasti agenturního zaměstnávání (181 porušení).

V přestupkových řízeních, za prokázaná porušení právních předpisů zjištěných kontrolami na úseku pracovněprávních vztahů, bylo kontrolovaným osobám uloženo celkem 1 565 pokut v souhrnné výši 45 309 000 Kč. Z toho bylo uloženo 484 formou příkazů na místě (tzv. blokových pokut) v souhrnné výši 1 945 000 Kč a ve 28 případech byl kontrolovaným osobám uložen správní trest napomenutí.

Důležitou součástí činnosti SÚIP a OIP v rámci služby veřejnosti je poskytování základního pracovněprávního poradenství a základních informací z oblasti jejich kontrolní působnosti občanům, firmám, zaměstnancům, zaměstnavatelům i dalším tazatelům. Poradenství je poskytováno elektronicky, písemně, telefonicky i osobně v sídlech úřadu a jednotlivých inspektorátů. Z důvodu zvýšeného rozsahu poskytovaného poradenství a pro vyšší komfort veřejnosti zavedl SÚIP již v roce 2020 bezplatné tzv. zelené telefonní linky s každodenním provozem, které jsou ze strany zájemců o informace aktivně využívány.

V současné době intenzivně probíhá také proces směřující k digitalizaci této činnosti SÚIP a OIP, kdy již v průběhu roku 2025 budou moci tazatelé v rámci poskytovaného poradenství komunikovat s orgány inspekce práce jednoduše prostřednictvím jejich webových stránek. Obdobně je tomu u agendy podávání podnětů ke kontrolám, kterých je ze strany veřejnosti podáváno nejvíce právě v oblasti pracovněprávních vztahů.

2.1 Agenturní zaměstnávání

Orgány inspekce práce věnují oblasti agenturního zaměstnávání dlouhodobě velkou pozornost. Prostřednictvím intenzivní a efektivní kontrolní činnosti agentur práce a uživatelů spojenou s osvětou a poskytováním poradenství se snaží přispět k dodržování pracovněprávních předpisů, předpisů o zaměstnanosti a předpisů v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Právní úprava agenturního zaměstnávání vychází z několika klíčových nadnárodních a domácích právních pramenů. Mezi hlavní nadnárodní dokumenty řadíme Úmluvu MOP č. 181, o soukromých agenturách práce, a směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/104/ES, která se zaměřuje na agenturní zaměstnávání v rámci EU. V českém právním řádu je tato problematika upravena především v zákoníku práce, který upravuje podrobnosti týkající se vztahů mezi agenturou práce a uživatelem a agenturou práce a jejím zaměstnancem, a v zákoně o zaměstnanosti, který upravuje zprostředkování zaměstnání obecně, definuje základní pojmy jako „uživatel“, „agentura práce“, dále se podrobně zabývá vydáváním povolení ke zprostředkování zaměstnání, odejmutím povolení ke zprostředkování, administrativními povinnostmi agentur práce či definuje jednotlivá povolení ke zprostředkování zaměstnání. Formy povolení ke zprostředkování zaměstnání jsou tři a jsou definovány v § 14 odst. 1 zákona o zaměstnanosti. Jedná se o:

- a) vyhledání zaměstnání pro fyzickou osobu, která se o práci uchází, a vyhledání zaměstnanců pro zaměstnavatele, který hledá nové pracovní síly;
- b) zaměstnávání fyzických osob za účelem výkonu jejich práce pro uživatele, kterým se rozumí jiná právnická nebo fyzická osoba, která práci přiděluje a dohlíží na její provedení;

c) poradenská a informační činnost v oblasti pracovních příležitostí.

Dalším důležitým dokumentem, který při kontrolní činnosti inspektoři orgánů inspekce práce využívají, je metodický pokyn generálního inspektora SÚIP č. 2/2016 Zásady hodnocení srovnatelných pracovních a mzdových podmínek agenturního zaměstnance a zaměstnance uživatele. Agentura práce a uživatel jsou povinni zabezpečit, aby pracovní a mzdové podmínky dočasně přiděleného zaměstnance nebyly horší, než jsou nebo by byly podmínky srovnatelného zaměstnance. Tato povinnost pro agentury práce a uživatele vychází z ust. § 309 odst. 5 zákoníku práce. Na dodržování této povinnosti, kterou mají agentura práce i uživatel, je ze strany orgánů inspekce práce kladen velký důraz.

V roce 2024 došlo k novelizaci zákona o zaměstnanosti, který se nyní ve větší míře zaměřuje na problematiku agenturního zaměstnávání a rozšiřuje povinnosti těchto agentur. Významnou změnou je skutečnost, že povolení ke zprostředkování zaměstnání nově vydává a odnímá Ministerstvo práce a sociálních věcí. Došlo také ke změnám v procesu a podmínkách pro udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání či ke zpřísnění důvodů pro odejmutí povolení ke zprostředkování zaměstnání. Novelou se zpřísnily postihy za nelegální zaměstnávání, zastřené zprostředkování zaměstnání, umožnění zastřeného zprostředkování zaměstnání či za neposkytnutí součinnosti orgánům inspekce práce při kontrole. Novelizací zákona také došlo ke zvýšení kauce, kdy právnická nebo fyzická osoba žádající o povolení ke zprostředkování zaměstnání podle ust. § 14 odst. 1 písm. b), tedy zaměstnávání fyzických osob za účelem výkonu jejich práce pro uživatele, je povinna poskytnout kauci ve výši 1 000 000 Kč.

Další zásadní změnou pro agentury práce je zrušení povinnosti mít sjednáno pojištění proti úpadku, jelikož se tato povinnost ukázala jako neefektivní. Agenturní zaměstnanci se nyní mohou domáhat svých práv standardní cestou podle zák. č. 118/2000 Sb.

K úpravě práv a povinností v oblasti agenturního zaměstnávání došlo také novelizací zákoníku práce. Za jednu z nejdůležitějších změn můžeme považovat zavedení nového ochranného opatření pro zaměstnance agentur práce, které zakazuje ukončení pracovněprávního vztahu s agenturním zaměstnancem tzv. ze dne na den. Nově totiž platí, že jednostranné prohlášení uživatele o ukončení musí být doručeno též agenturnímu zaměstnanci, přičemž dočasné přidělení skončí nejdříve 14. den po doručení tohoto prohlášení.

Cílem kontrolní činnosti orgánů inspekce práce v oblasti agenturního zaměstnávání je přispívat k dodržování pracovněprávních předpisů vyplývajících jak ze zákoníku práce, tak ze zákona o zaměstnanosti. Zákoník práce i zákon o zaměstnanosti ukládá agenturám práce a uživatelům řadu poměrně přísných legislativních povinností, které jsou tyto subjekty povinny řádně plnit. Agenturnímu zaměstnávání je ze strany orgánů inspekce práce věnována velká pozornost. Jedná se o důležitou součást kontrolní činnosti jednotlivých inspektorátů z hlediska eliminace negativních jevů spojených s agenturním zaměstnáváním.

Kontrolní činnost zaměřená na agentury práce

V roce 2024 obdržely orgány inspekce práce celkem 42 podnětů ke kontrole, které směřovaly výhradně do oblasti agenturního zaměstnávání. Na základě těchto podnětů bylo dokončeno celkem 41 kontrol. Dalších 41 podnětů směřovalo do oblasti zprostředkování zaměstnání, přičemž na základě těchto podnětů bylo dokončeno 8 kontrol. Podněty poměrně často podávali stávající nebo bývalí zaměstnanci agentury práce.

V roce 2024 bylo dokončeno celkem 148 kontrol, které byly zaměřeny přímo na oblast agenturního zaměstnávání a zprostředkování zaměstnání. Během těchto kontrol bylo odhaleno celkem 112 porušení právních předpisů týkajících se jak zákoníku práce, tak zákona o zaměstnanosti; tato porušení byla zjištěna u 56 kontrol.

Tabulka č. 13 - *Porušování podmínek agenturního zaměstnávání stanovených zákoníkem práce, kterých se agentury práce dopustily*

Ustanovení zákoníku práce	Popis porušení	Počet porušení
§ 309 odst. 2	písemný pokyn neobsahoval zákonem stanovené náležitosti	33
§ 309 odst. 5	nedodržení srovnatelných pracovních a mzdových podmínek	28
§ 308 odst. 1	dohoda o dočasném přidělení neobsahovala zákonem stanovené náležitosti	14
Celkem porušení zákoníku práce		75

Tabulka č. 14 - *Další zjištěná porušení zákoníku práce, kterých se agentury práce dopustily*

Ustanovení zákoníku práce	Popis porušení	Počet porušení
§ 141 odst. 1	zaměstnavatel neposkytl zaměstnanci mzdu v termínu splatnosti	24
§ 313 odst. 1	zaměstnavatel nevydal zaměstnanci při skončení pracovního poměru potvrzení o zaměstnání, případně v něm neuvedl povinné údaje	14
§ 96 odst. 1	zaměstnavatel nevedl u zaměstnanců evidenci s vyznačením začátku a konce odpracované směny, práce přesčas, noční práce a doby v době pracovní pohotovosti	16
§ 118 odst. 1	zaměstnavatel za dobu práce v sobotu a v neděli neposkytl zaměstnanci příplatek	9
§ 112	porušení na úseku poskytování zaručené mzdy	6
§ 116	zaměstnavatel neposkytl zaměstnanci příplatek za práci v noci	5
§ 34 odst. 1	zaměstnavatel neuvedl v pracovní smlouvě povinné náležitosti	3
§ 37 odst. 1	zaměstnavatel neinformoval o obsahu pracovního poměru	1
Celkem porušení zákoníku práce		78

Tabulka č. 15 - *Porušování podmínek stanovených zákonem o zaměstnanosti, kterých se AP dopustily*

Ustanovení zákona o zaměstnanosti	Popis porušení	Počet porušení
§ 59 odst. 2	nesplnění povinnosti agentur práce sdělit MPSV údaje pro statistické účely	7
§ 60 odst. 10	nesplnění podmínky vykonávání funkce odpovědného zástupce v rozsahu nejméně 20 hodin týdně	5
§ 61 odst. 6	nenahlášení změn v údajích týkajících se povolení ke zprostředkování zaměstnání MPSV	3
Celkem porušení zákona o zaměstnanosti		15

Pokuty uložené agenturám práce

Za přestupky v oblasti agenturního zaměstnání a zprostředkování zaměstnání bylo agenturám práce v roce 2024 uloženo 122 pokut v celkové výši 7 098 500 Kč.

Na základě podnětů z MPSV bylo uloženo 15 pokut v celkové výši 122 000 Kč. Vedle peněžitých pokut byla agenturám práce na základě podnětů od MPSV uložena také 3 napomenutí. Tato správní řízení zahrnují nejen podněty z roku 2024, ale také podané podněty z předchozích let. Další správní řízení budou zahájena v následujícím období. V roce 2024 došlo ke znatelnému snížení provedených kontrol zahájených z moci úřední s agenturami, které nesplnily své povinnosti vůči MPSV, s čímž souvisí nižší počet uložených pokut. Důvodem je časová náročnost při převodu agendy agenturního zaměstnávání z GR ŰP na MPSV, což s sebou také neslo vysokou administrativní zátěž.

Orgány inspekce práce během své kontrolní činnosti odhalily celkem 18 subjektů, které neměly povolení k příslušné formě zprostředkování zaměstnání dle ust. § 14 odst. 3 písm. b) zákona o zaměstnanosti.

Níže uvedená tabulka znázorňuje pokuty uložené na základě provedených kontrol orgány inspekce práce a zároveň na základě podnětů k zahájení řízení z moci úřední s agenturami práce, které byly orgánům inspekce práce zaslány MPSV.

Tabulka č. 16 - Počet a výše pokut uložených agenturám práce v oblasti dodržování pravidel agenturního zaměstnávání a zprostředkování zaměstnání

Důvod uložení pokuty	Počet uložených pokut	Výše uložených pokut v Kč
§ 33a zákona o inspekci práce – přestupky právnických a podnikajících fyzických osob na úseku agenturního zaměstnávání	69	3 030 500
§ 140 odst. 1 písm. d) ZoZ – nesplnění oznamovací povinnosti	33	214 000
§ 140 odst. 1 písm. b) ZoZ – zprostředkování zaměstnání bez povolení nebo jiný způsob porušení při zprostředkování zaměstnání ZoZ nebo dobré mravy	29	3 854 000

Pozn.: Jedná se o pokuty uložené v přestupkových řízeních v období od 1. 1. do 31. 12. 2024. Z tohoto důvodu se může jednat i o pokuty za protiprávní jednání zjištěná kontrolami provedenými v předchozích obdobích. Počet pokut nelze sčítat, neboť jedna pokuta může zahrnovat více přestupků.

Kontrolní činnost zaměřená na uživatele

V rámci kontrol v oblasti agenturního zaměstnávání se inspektoři při své hlavní kontrolní činnosti zaměřují také na kontrolu dodržování pracovněprávních předpisů u uživatelů.

Nejsou to tedy pouze agentury práce, ale rovněž uživatelé, kteří musí splnit řadu zákonem stanovených povinností. Po dobu dočasného přidělení zaměstnance agentury práce k výkonu práce u uživatele ukládá zaměstnanci agentury práce pracovní úkoly, organizuje, řídí a kontroluje jeho práci, dává mu k tomu účelu pokyny, vytváří příznivé pracovní podmínky a zajišťuje bezpečnost a ochranu zdraví při práci uživatel. Uživatel však nesmí vůči zaměstnanci agentury právně jednat jménem agentury práce.

V roce 2024 bylo dokončeno 68 kontrol u uživatelů, při kterých bylo orgány inspekce práce odhaleno celkem 60 porušení právních předpisů. Tato porušení byla zjištěna u 31 kontrol.

Tabulka č. 17 - *Porušování podmínek agenturního zaměstnávání stanovených zákoníkem práce, kterých se dopustili uživatelé*

Ustanovení zákoníku práce	Popis porušení	Počet porušení
§ 308 odst. 1	dohoda o dočasném přidělení neobsahovala zákonem stanovené náležitosti	20
§ 309 odst. 5	nedodržení srovnatelných pracovních a mzdových podmínek	11
§ 309 odst. 1	nedodržení povinnosti právně nejednat se zaměstnancem agentury práce jménem agentury práce.	1
Porušení celkem		32

Tabulka č. 18 - *Další zjištěná porušení zákoníku práce, kterých se dopustili uživatelé*

Ustanovení zákoníku práce	Popis porušení	Počet porušení
§ 141 odst. 1	zaměstnavatel neposkytl zaměstnanci mzdu v termínu splatnosti	6
§ 118 odst. 1	zaměstnavatel neposkytl zaměstnanci mzdu a příplatek za práci v sobotu a v neděli	2
§ 113 odst. 4	nevydání písemného mzdového výměru	2
Celkem porušení zákoníku práce		8

Pokuty uložené uživatelům

Za přestupky v oblasti agenturního zaměstnávání bylo uživatelům uloženo 14 pokut v celkové výši 480 000 Kč.

Tabulka č. 19 - *Počet a výše pokut uložených uživatelům v oblasti dodržování pravidel agenturního zaměstnávání*

Důvod uložení pokuty	Počet uložených pokut	Výše uložených pokut v Kč
§ 33a ZIP – přestupky na úseku agenturního zaměstnávání	13	455 000
§ 28 ZIP – přestupky na úseku pracovní doby	1	15 000
§ 26 ZIP – přestupky na úseku odměňování	1	10 000

(Pozn: Počet pokut nelze sčítat, neboť jedna pokuta může zahrnovat více přestupků.)

Kontrolní činnost zaměřená na jinou kontrolní oblast se znaky agenturního zaměstnávání

Kromě kontrol, které byly přímo zaměřeny na oblast agenturního zaměstnávání a zprostředkování zaměstnání, a kontrol uživatelů bylo dále v roce 2024 provedeno dalších 523 kontrol, které byly primárně zaměřeny na jinou kontrolní oblast nebo byly realizovány na základě přijatých podnětů, ale v rámci těchto kontrol byly zjištěny znaky agenturního zaměstnávání. Během těchto kontrol bylo odhaleno celkem 281 porušení právních předpisů týkajících se jak zákoníku práce, tak zákona o zaměstnanosti; tato porušení byla zjištěna u 156 kontrol.

V rámci 523 kontrol, které byly primárně zaměřeny na jinou kontrolní oblast nebo byly realizovány na základě přijatých podnětů, ale v rámci těchto kontrol byly zjištěny znaky agenturního zaměstnávání, byla zjištěna porušení, jež uvádí následující tabulka.

Tabulka č. 20 - Počet porušení z jiné kontrolní oblasti, která nesou znaky agenturního zaměstnávání

Ustanovení	Popis porušení	Počet porušení
§ 309 odst. 2 ZP	písemný pokyn neobsahoval zákonem stanovené náležitosti	76
§ 308 odst. 1 ZP	dohoda o dočasném přidělení neobsahovala zákonem stanovené záležitosti.	67
§ 309 odst. 5 ZP	nedodržení srovnatelných pracovních a mzdových podmínek.	53
§ 14 odst. 3 ZoZ	zprostředkování zaměstnání bez příslušné formy povolení	20
§ 59 odst. 2 ZoZ	nesdělení povinných informací pro statistické účely MPSV	17
Celkem porušení		233

Poznatzky z kontrolní činnosti oblastních inspektorátů práce

Inspektoři oblastních inspektorátů práce se často setkávají s nedostatky v oblasti evidence pracovní doby a s tím úzce spojeného odměňování. Mezi závažné pak řadíme ty případy, kdy agentura práce vede evidenci odpracovaných směn, která neodpovídá reálnému výkonu práce přiděleného zaměstnance u uživatele. V těchto případech se lze důvodně domnívat, že dochází k výplatě odměny za práci mimo mzdové účetnictví, tzv. „na černo.“

Jako velmi závažná se jeví praxe posledních let, kdy agenturní zaměstnávání začíná vytěšňovat provozování činnosti na základě obchodních, rámcových, popř. jiných smluv. Zvláště po navýšení kauce na 1 000 000 Kč se dodavatelsko-odběratelský vztah rozmáhá. Není neobvyklé, že u jednoho uživatele působí více subjektů, všichni zaměstnanci vykonávají stejnou či podobnou práci, avšak je zde pouze jedna či dvě agentury práce a ostatní subjekty spolupracují na základě např. smlouvy o dílo. Agentura práce je oproti firmě, která praktikuje dodavatelskou činnost na základě smlouvy o dílo, velmi znevýhodněná – musí postupovat dle ustanovení zákoníku práce a zákona o zaměstnanosti. Společnosti, které spolupracují na základě dodavatelsko-odběratelského vztahu, když uzavírají smlouvy o dílo a pronajímají pouze pracovní sílu zaměstnanců, tzv. pseudoagentury, fakturují mnohem nižší částky než agentury práce a tím mají šanci obstát ve výběrovém řízení. V tomto případě se ovšem jedná o zastřené agenturní zaměstnávání, které je řešeno sankcemi. Ani to však společnosti neodrazuje, protože sankce uhradí a více neztrácí – povolení jako agentura práce nemá.

I v roce 2024 se inspektoři setkali s poskytováním tzv. neplaceného volna, které je zaměstnancům poskytováno na základě jejich písemné žádosti. Ze zkušeností jednotlivých inspektorů je však zřejmé, že neplaceným volnem si agentura pokrývá momentální nedostatek práce či zakázek pro své zaměstnance a obchází tak povinnost platit náhradu mzdy zaměstnancům.

Agentury práce v roce 2024

Tabulka č. 21 - Statistické údaje týkající se agentur práce

Počet agentur práce k 31. 12. 2024	1 753
Počet přijatých žádostí o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání za rok 2024	501
Pravomocná rozhodnutí o udělení povolení za rok 2024	316
Pravomocná rozhodnutí o nevydání povolení za rok 2024	97
Počet odejmutých povolení za rok 2024	76

Agenturní zaměstnávání má svá jasná pravidla. Jejich dodržování je kontrolováno a jejich porušování sankcionováno. Oblasti, které orgány inspekce práce u těchto subjektů kontrolují, jsou velmi široké. Nezřídka se stává, že na kontrole spolupracují s inspektory z oddělení PPV také inspektoři z oddělení BOZP či NLZ. Takové kontroly jsou pak náročné jak časově, tak i personálně. Lze ale konstatovat, že pravidelnými kontrolami ze strany orgánů inspekce práce a s tím spojenou osvětou a poradenstvím se situace na poli agenturního zaměstnávání oproti minulosti výrazně zlepšila.

2.2 Odměňování zaměstnanců, dodržování minimální mzdy a nejnižší úrovně zaručené mzdy stanovené podle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti vykonávané práce

Kontrola dodržování pracovněprávních předpisů v oblasti odměňování je jednou z neopominutelných kontrolních aktivit orgánů inspekce práce. Odměňování za práci je primárním důvodem pro výkon práce zaměstnancem, je podstatným měřítkem kvality pracovněprávního vztahu z pohledu zaměstnance, úroveň odměňování v jednotlivých segmentech trhu práce má aspekt nejen osobní pro zaměstnance, ale též celospolečenský.

Minimální mzda je nedílnou součástí české legislativy a představuje silnou, mnohostranně působící intervenci do pracovněprávních vztahů. Minimální mzda, jako nejnižší zákonná odměna za práci, má především sociální, motivační, regulační a alimentační funkci. Jejím smyslem by mělo být motivovat nezaměstnané osoby k zaměstnání a nikoli k výhodnějšímu setrvání v závislosti na sociálních dávkách, a podporovat tak růst či udržení zaměstnanosti především v nejméně finančně silných sociálních skupinách zaměstnanců. Zároveň by měla představovat alespoň minimální záruku důstojné odměny za práci a garantovat, aby každá mzda mohla plnit svou alimentační funkci.

Nejsou-li právní předpisy týkající se minimální mzdy, resp. nejnižší úrovně zaručené mzdy dodržovány, dochází k narušení jejích funkcí, z čehož následně vyplývají negativní právní, ekonomické a sociální důsledky.

Smyslem a účelem kontrol důsledného dodržování právních předpisů upravujících oblast minimální a zaručené mzdy je, v souladu s jejich funkcemi, boj proti nezaměstnanosti a chudobě, podpora motivace pracovat, podpora spravedlivého odměňování a zamezení pracovního vykořisťování a také snaha zamezovat daňovým únikům a únikům u jiných povinných odvodů.

Obdobně jako v předchozím období, i v roce 2024 byly kontroly v oblasti odměňování zaměřeny zejména na ty zaměstnavatele a ty obory podnikatelské činnosti, o nichž orgány inspekce práce obdržely

nejvíce informací nebo indicií o porušování právních předpisů v této oblasti. U těch zaměstnavatelů, kteří se porušení právních předpisů v oblasti odměňování dopustili v minulých letech, se prováděly následné kontroly. Kontroly proběhly rovněž ve sféře odměňující platem.

Problematika rovného zacházení v odměňování je vyhodnocena samostatně mimo hlavní úkol zaměřený na odměňování.

V roce 2024 bylo dokončeno celkem 3 087 kontrol se zaměřením na oblast odměňování. Těmito kontrolami bylo zjištěno 2 865 porušení pracovněprávních předpisů. Z toho 514 kontrol bylo zahájeno již v roce 2023, ale dokončeno až v roce 2024, a to z různých důvodů, vždy ale v souladu s kontrolním řádem. V souvislosti s podanými podněty bylo provedeno celkem 1 576 kontrol (některé kontroly reagovaly na více podnětů na jednoho zaměstnavatele). Bylo provedeno rovněž 41 následných kontrol bez zásadního zjištění.

V rámci kontrolní akce, při níž byly kontroly výhradně směřovány na oblast odměňování (tzn. mimo kontrol na základě podnětu a dalších hlavních úkolů), bylo realizováno a dokončeno 487 kontrol u 486 právních subjektů (416 právnických osob a 70 podnikajících fyzických osob), kde bylo zjištěno 275 porušení právních předpisů. U 354 těchto kontrol nebylo zjištěno porušení (73 % kontrolovaných subjektů).

V roce 2024 úřad dokončil kontroly v oblasti odměňování průřezem celé kontrolní činnosti u 2 869 právních subjektů (u některých opakovaně); z nichž 2 484 bylo právnických osob a 384 podnikajících fyzických osob.

Kontrolní činnost zaměřená na oblast odměňování byla realizována zejména u malých a drobných podnikatelů, a to u 523 zaměstnavatelů velikostní kategorie do 9 zaměstnanců včetně, a u 606 zaměstnavatelů ve velikostní kategorii 10–49 zaměstnanců. 866 kontrolovaných zaměstnavatelů nemá evidován počet zaměstnanců. U všech zaměstnavatelů bylo zjištěno celkem 2 865 porušení právních předpisů v oblasti odměňování.

Porušení pracovněprávních předpisů v souvislosti s kontrolou zaměřenou na oblast odměňování odhalily kontroly nejvíce u zaměstnavatelů podnikajících v oborech velkoobchod, maloobchod, stravování a pohostinství, pozemní doprava a potravinářská výroba.

Dlouhodobě nejhojnějším zjištěným porušením v počtu 735 případů bylo porušení § 141 odst. 1 zákoníku práce; zejména nedodržení splatnosti mzdy, nevyplacení mzdy nebo její části, vyplacení mzdy v nesprávné výši. Uvedená skutečnost přitom zřejmě souvisí i s tím, že porušení předmětného ustanovení postihuje více druhů jednání ze strany zaměstnavatele. Jedná se o případy, kdy zaměstnavatel vůbec nevyplatí mzdu (popř. plat či odměnu z dohody), ale i o situace, kdy zaměstnavatel vyplatí určitou část odměny za práci opožděně (po termínu splatnosti) a také o případy, kdy zaměstnavatel poskytne zaměstnanci jen část mzdy (popř. platu či odměny z dohody), na kterou vznikl zaměstnanci nárok, a to ať již na základě chybně provedeného vyúčtování nebo v důsledku neoprávněného zkrácení mzdových nároků zaměstnance.

Následujícím nejčastějším zjištěním v počtu 177 případů bylo porušení ustanovení § 112 odst. 3 zákoníku práce – nedodržení nejnižší úrovně zaručené mzdy, resp. neposkytnutí doplatku do úrovně zaručené mzdy. Přestože bylo nedodržení zaručené mzdy zjištěno ve větší míře, zrušením NV č. 567/2006 Sb. došlo k uvolnění rozhodování zaměstnavatelů, jakou mzdu za tu kterou činnost mají se zaměstnanci sjednat, ale za předpokladu rovného zacházení.

Pouze u 75 kontrolovaných zaměstnavatelů bylo zjištěno nezaplacení minimální mzdy (§ 111 zákoníku práce).

Početnějším zjištěním bylo porušení povinností ze strany zaměstnavatelů při poskytování povinných příplatků, a to i přesto, že úprava obsažena v zákoníku práce je velmi jasná a přehledná. Přesto bylo zjištěno 198 případů nevyplacení příplatků za práci v sobotu a neděli dle ust. § 118 zákoníku práce a 178 případů nevyplacení příplatků při odměňování noční práce dle ust. § 116 zákoníku práce. Při posuzování této oblasti však bývá situace nezdědka komplikována nevedením, resp. chybným vedením evidence dle ust. § 96 zákoníku práce ze strany zaměstnavatelů.

U zaměstnavatelů odměňujících platem kontroly prokazují dlouhodobější problém při vydávání platových výměrů (ať již o opožděné vydání „změnových“ platových výměrů, neuvedení důvodů změny skutečností uvedených v platovém výměru či absenci některých povinných údajů v platovém výměru). U školských zařízeních bývá problém s vedením průkazné evidence pracovní doby.

V roce 2024 bylo kontrolovaným zaměstnavatelům uloženo za porušení právních předpisů vztahujících se k oblasti odměňování 531 pokut v celkové výši 17 783 300 Kč. Z toho 152 pokut za to, že zaměstnavatel neposkytl zaměstnanci mzdu alespoň ve výši minimální mzdy, zejména nejnižší úroveň zaručené mzdy nebo plat ve stanovené výši (251/2005 Sb., § 26, odst. 1 písm. b). U porušení vztahujících se k nejnižší úrovni zaručené mzdy pak je nutné uvést, že pokuty, které nebyly uloženy do konce roku 2024, s ohledem na zánik trestnosti příslušných deliktů uloženy ani nebudou.

V pozitivním směru je možné vyzdvihnout v roce 2023 zavedenou povinnost zaměstnavatele vést i u zaměstnanců vykonávajících práci na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr evidenci pracovní doby stejným způsobem, jako u zaměstnanců v pracovním poměru. V daném ohledu je např. u zaměstnavatelů ze sektoru bezpečnostních služeb, kdy mají zaměstnanci uzavřený pracovněprávní vztah s více subjekty (primární poskytovatel služby a „*subdodavatelé*“), nyní v případě potřeby možné požadovat dokladování veškerého rozsahu poskytnutých služeb (a efektivněji tak zkontrolovat i dodržení možných rozsahů výkonu práce na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr).

Podobně z hlediska efektivity výkonu kontrol shledává inspekce práce přínosným (jak již bylo zmíněno výše) i nově zavedenou evidenci zaměstnanců zaměstnaných na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr (bez vzniku povinnosti pojistných odvodů) v registru ČSSZ. To se týká jednak tvorby kontrolního vzorku a dále pak i možnosti ověření, zda v konkrétním období byl zaměstnanec u zaměstnavatele skutečně zaměstnán na základě předložené dohody.

Při kontrolní činnosti v oblasti odměňování je komplikací prokazování výplaty mzdy nebo odměn z dohod o provedení práce v hotovosti, kdy zaměstnavatelé předloží výplatní listiny nebo pokladní doklady (zejména u zaměstnanců – cizích státních příslušníků). Často se vyskytuje způsob vedení evidence dle ust. § 96 zákoníku práce pouhým vyplněním doby začátku a konce výkonu práce bez rozlišení, zda se jedná o směnu nebo výkon práce přesčas (při absenci rozvrhů pracovní doby v době kontroly pak je ve vztahu k období v minulosti u zaměstnanců s nerovnoměrně rozvrženou pracovní dobou prakticky nemožné práci ve směně a práci přesčas reálně rozlišit a návazně posoudit i dodržení povinností zaměstnavatele na úseku odměňování práce přesčas) nebo je evidence pracovní doby vedena fiktivně. Rovněž není možné objektivně prokázat, zda byla mzda vyplacena za všechny odpracované hodiny, případně zda byly vyplaceny zákonné příplatky ke mzdě, na které vznikl nárok. Stejně tak je obtížné prokazovat správnost vyplacení odměny z dohod mimo pracovní poměr za skutečně odpracované hodiny.

Oblast odměňování je pak komplikována i v případech kontrolní činnosti, kdy je u zaměstnavatele při odměňování práce přesčas uplatňován postup spočívající v převádění hodin do dalšího období a faktickém poskytnutí mzdy za práci v období, kdy ze strany zaměstnance došlo k výkonu práce v nižším rozsahu (ve srovnání s rozvrhem pracovní doby) – tzv. „pseudokonta“. Zde je situace s ohledem na předchozí judikáty některých soudů a Nejvyššího správního soudu stále poněkud nejasná v případech, kdy je v rámci kontroly doložena reálně existující dohoda mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem na takovémto způsobu odměňování.

Kontrolní činnost probíhala napříč všemi obory podnikání a u všech typů zaměstnavatelů. Nižší povědomí o právech zaměstnanců a povinnostech zaměstnavatele a obecně o právní úpravě v pracovněprávní oblasti mívají zaměstnavatelé s menším počtem zaměstnanců, kteří si personální agendu nejčastěji vedou sami nebo za pomoci účetních znalých sice postupů v účetnictví, nikoli však kompletní problematiky pracovního práva, na rozdíl od velkých zaměstnavatelů, kteří častěji využívají pro vedení personální agendy služeb osob odborně způsobilých.

Jako v minulých letech, lze opětovně konstatovat, že mnoho zaměstnavatelů chybí, nebo i úmyslně uvádí nepravdivé údaje v evidenci pracovní doby zaměstnanců, která je zásadním podkladem pro kontrolu plnění jejich povinností v oblasti odměňování.

V obecnější rovině pak lze podobně jako v předchozích obdobích konstatovat, že u kontrol zaměřených na oblast odměňování, provedených na základě vlastní činnosti inspekce práce, informací z médií apod., byly kontrolní zjištění a navrhované pokuty ve srovnání s kontrolami provedenými na základě podnětů na nižší úrovni. Tato skutečnost opětovně souvisí nejen s tím, že podněty bývají často podávány v případě závažnějších a systematictějších nedostatků vyskytujících se u konkrétních zaměstnavatelů, ale i s tím, že v rámci podnětů je konkrétní pochybení blíže specifikováno a někdy i částečně doloženo, což umožňuje efektivněji zaměřit navazující kontrolu. Zjištění a doložení některých závažných nedostatků, které je podmíněno mj. doložením skutečného rozsahu odpracovaných dob odlišného od údajů evidovaných zaměstnavatelem, pak bývá i přímo závislé na odpovídající součinnosti ze strany podatele podnětu a jím poskytnutých dokladech (často shromažďovaných po delší dobu) a z povahy věci k nim tak v rámci kontrol provedených bez podnětu zpravidla nedochází.

Závěrem je možné konstatovat, že kontroly, které byly provedené v roce 2024 inspektoráty práce, zvýšily u kontrolovaných subjektů (a to jak u právnických osob, tak i u fyzických osob) respekt i pochopení k celé problematice dodržování minimální mzdy a přispěly tak ke zkvalitnění dodržování pracovněprávních předpisů jak v této oblasti, tak i v dalších souvisejících oblastech, např. v evidenci pracovní doby, v celé oblasti odměňování včetně poskytování příplatků, v oblasti poskytování náhrad mezd či v oblasti pracovních poměrů či dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr.

Trvale vysoký podíl podnětů zaměřených na odměňování i počty kontrolních zjištění v této oblasti odůvodňuje dlouhodobé zaměření kontrolní činnosti inspekce práce na problematiku odměňování. Současně je nutné i nadále následnými kontrolami zjišťovat, zda se zaměstnavatel z kontrolních zjištění poučil a zda tak došlo k zvýšení právního povědomí zaměstnavatelů zejména v oblasti odměňování.

2.3 Kontrola v oblasti pracovní doby a doby odpočinku

Pracovní doba a doba odpočinku (dále také jen „PD“), jsou jednou z prioritních oblastí regulovaných pracovněprávními předpisy, neboť jsou faktorem, který velmi významným způsobem ovlivňuje kvalitu každého pracovněprávního vztahu. Jelikož délka PD může dlouhodobě ovlivňovat zdravotní stav

zaměstnance a může mít dopad rovněž na bezpečnost práce, či do oblasti odměňování, je problematika PD opakovaně součástí hlavních kontrolních oblastí SÚIP. Pokud se týče právní úpravy této problematiky, je PD upravena v zákoníku práce, konkrétně v části čtvrté (§ 78 a násl. ZP). Dle ust. § 78 odst. 1 písm. a) ZP je pracovní dobou doba, v níž je zaměstnanec povinen vykonávat pro zaměstnavatele práci, a doba, v níž je zaměstnanec na pracovišti připraven k výkonu práce podle pokynů zaměstnavatele. Dobou odpočinku je oproti tomu doba, která není pracovní dobou (ust. § 78 odst. 1 písm. b) ZP); z logiky věci tedy zaměstnavatel není oprávněn zaměstnanci v této době práci přidělovat a zaměstnanec tak může se svou dobou odpočinku volně disponovat. Doba odpočinku má sloužit především k celkové regeneraci zaměstnance, jak po fyzické, tak i psychické stránce.

Zaměstnavatel má ve vztahu k pracovní době a době odpočinku stanovenou zákoníkem práce řadu povinností. V první řadě je zaměstnavatel povinen vypracovat písemný rozvrh týdenní pracovní doby a seznámit s ním nebo s jeho změnou zaměstnance nejpozději 2 týdny (v případě konta pracovní doby pak 1 týden) před začátkem období, na které je pracovní doba rozvržena, pokud se nedohodne se zaměstnancem na jiné době seznámení. Dále má zaměstnavatel povinnost dodržovat maximální délku směny, stanovenou týdenní PD, maximální rozsah práce přesčas a práce v noci, pak také dodržovat přestávky v práci a bezpečnostní přestávky, dodržovat nepřetržitý denní odpočinek a nepřetržitý odpočinek v týdnu a v neposlední řadě vést u jednotlivých zaměstnanců evidenci s vyznačením začátku a konce odpracované: směny, práce přesčas, noční práce, doby v době pracovní pohotovosti a pracovní pohotovosti, kterou zaměstnanec držel. V roce 2024 se oblasti pracovní doby dotkla novelizace pracovněprávních předpisů, a to zejména co se týče úpravy nepřetržitého odpočinku v týdnu upravené ust. § 92 ZP. Další změny citovaného ustanovení probíhaly v průběhu roku a týkaly se především zdravotnictví, kde byla situace týkající se pracovní doby, a především odpočinku v týdnu značně nepřehledná. V souvislosti s novelou zákoníku práce účinnou již od podzimu 2023, přibýly zaměstnavatelům povinnosti týkající se zaměstnanců pracujících na dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr (DPP a DPČ), kdy jim vznikla povinnost evidovat pracovní dobu u těchto zaměstnanců stejně, jako u zaměstnanců v pracovním poměru a zejména povinnost i těmto zaměstnancům předem rozvrhnout jejich pracovní dobu v písemném rozvrhu pracovní doby a seznámit je s ním.

Orgány inspekce práce si pro rok 2024 v oblasti pracovní doby a doby odpočinku kladly za cíl podílet se na odhalování a eliminování porušování právních předpisů v oblasti rozvrhování pracovní doby, dodržování zákonem stanovených dob odpočinku, řádné vedení evidence pracovní doby, a rovněž poskytovat poradenství zaměstnancům i zaměstnavatelům, šířit osvětu a přispívat tak k prevenci porušování pracovněprávních předpisů v dané oblasti.

Za rok 2024 dokončily orgány inspekce práce 2 459 kontrol souvisejících s oblastí pracovní doby a doby odpočinku; z tohoto počtu jich bylo 1 029 dokončeno na základě podnětů, ostatní kontroly byly uskutečněny na základě vlastního výběru jednotlivých OIP, které přitom při provádění kontrol zohlednily zkušenosti z kontrolní činnosti v předchozích obdobích a monitoringu zaměstnavatelů v teritoriu své územní působnosti. V rámci uvedených kontrol bylo zjištěno celkem 1 409 případů porušení právních předpisů (což je o 139 porušení více než v předchozím roce).

Kontrolní činnost byla zaměřena zejména na tyto oblasti:

- řádné vedení evidence pracovní doby - § 96 zákoníku práce,
- dodržování povolené délky směny - § 83 zákoníku práce,
- dodržování stanovených pravidel pro pracovní dobu pracovníků ve zdravotnictví - § 83a zákoníku práce,

- existence písemného rozvrhu směn a seznámení zaměstnanců s rozvrhem směn v zákonem stanovené době - § 84 zákoníku práce,
- poskytování přestávek v práci - § 88 a § 89 zákoníku práce,
- poskytování nepřetržitého denního odpočinku - § 90 zákoníku práce,
- dodržování stanovených pravidel pro práci ve dnech pracovního klidu - § 91 zákoníku práce,
- poskytování nepřetržitého odpočinku v týdnu - § 92 zákoníku práce,
- dodržování stanovených pravidel pro přesčasovou práci - § 93 zákoníku práce,
- dodržování zákonem stanovené průměrné délky směny u zaměstnance pracujícího v noci - § 94 zákoníku práce

V roce 2024 obdržely orgány inspekce práce celkem 529 podnětů směřovaných přímo na případné porušení pracovněprávních předpisů v oblasti pracovní doby a doby odpočinku ze strany zaměstnavatele. Podatelé podnětů upozorňovali nejčastěji na nevedení evidence s vyznačením začátku a konce odpracované směny, práce přesčas a noční práce. Dalším porušením, na které jsou orgány inspekce práce upozorňovány, v důsledku čehož byly i v rámci hlavního úkolu zjištěny, je nevypracování nebo pozdní seznámení s písemnými rozvrhy týdenní pracovní doby a překračování maximální délky směny. Přestože jsou podatelé podnětů poměrně aktivní v samotném podávání podnětů, orgány inspekce práce se nezdá setkávat s důkazní nouzí při prokazování porušování právních předpisů ve výše uvedených případech, neboť zaměstnanci často z obav o setrvání v zaměstnání nejsou ochotni součinit s orgány inspekce práce. Prokázání porušení spočívající např. ve vedení dvojí (skutečné a falzifikované) evidence pracovní doby nebo neposkytnutí přestávky na jídlo a oddech je pak bez součinnosti ze strany zaměstnanců nad míru obtížné. Přitom tyto skutečnosti mají zcela zásadní vliv nejen na subjektivní kvalitu pracovněprávního vztahu, ale současně i přesah do oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví na pracovišti.

Kontrolami orgánů inspekce práce bylo v roce 2024 zjištěno 1 151 porušení ustanovení zákoníku práce týkajících se pracovní doby a doby odpočinku. Nejčastějším porušením v oblasti pracovní doby a doby odpočinku bylo i v roce 2024 porušení ust. § 96 odst. 1 zákoníku práce, dle kterého je zaměstnavatel povinen vést u jednotlivých zaměstnanců evidenci s vyznačením začátku a konce:

a) odpracované:

1. směny,
2. práce přesčas,
3. noční práce,
4. doby v době pracovní pohotovosti,

b) pracovní pohotovosti, kterou zaměstnanec držel.

Porušení citovaného ustanovení bylo shledáno v 641 případech. V naprosté většině se nejednalo o případy, kdy by zaměstnavatelé nevedli evidenci pracovní doby vůbec, ale opakovaně byla zjišťována porušení citovaného ustanovení v tom směru, že evidence není vedena v souladu se zákoníkem práce, tj. neobsahuje všechny náležitosti, které se od ní požadují v rámci ust. § 96 zákoníku práce, protože taková evidence není způsobilá poskytnout dostatečně určité informace vztahující se k pracovní době. Někteří zaměstnavatelé stále nevidí rozdíl mezi evidencí pracovní doby a docházkou či pomocnými podklady k vedení evidence a také je nadále zaměstnavateli často povinnost vedení evidence pracovní doby vnímána jen jako pouhá formalita či administrativní zátěž, načež se často snaží ulehčit si práci a sklouznou k pouhé evidenci příchodů a odchodů. Pokud se týče formální stránky vedení evidence

pracovní doby, pak způsob a forma vedení evidence pracovní doby není zákoníkem práce stanovena a vždy tak záleží na zaměstnavateli, jakým způsobem bude povinné údaje evidovat. Volba papírové/ruční formy či elektronického způsobu vedení evidence je tedy v jeho dispozici. Nicméně docházkové systémy, často předkládané místo právě požadované evidence v souladu se zákoníkem práce, nemohou nahradit tuto evidenci, neboť zaznamenávají ve většině pouze příchod a odchod zaměstnance z pracoviště a nemohou být tedy dostatečným podkladem například uplatňovaným ve sféře odměňování, která přímo souvisí s pracovní dobou a jejími složkami.

Dále se zaměstnavatelé nejčastěji dopouštěli, a to v 91 případech, porušení ust. § 84 zákoníku práce, který stanoví povinnost zaměstnavatele vypracovat písemný rozvrh týdenní PD a seznámit s ním nebo s jeho změnou zaměstnance nejpozději 2 týdny (v případě konta PD pak 1 týden) před začátkem období, na něž je PD rozvržena, pokud se nedohodne se zaměstnancem na jiné době seznámení. Tato povinnost přitom slouží zejména k tomu, aby zaměstnanec mohl skloubit svůj pracovní a osobní život a tyto si dopředu plánovat. Lze se jen domnívat, zda se jedná ze strany zaměstnavatelů o neznalost zákona, či zda se jedná o úmysl. Pravděpodobně zaměstnavatelé stále nechápou, že smyslem rozvrhování v rámci pracovního týdne je regulovat délku směn a jejich množství za určité období, které má rovněž přispět k ochraně před nárazovým přetěžováním zaměstnanců.

Třetím nejčastějším porušením bylo shledáno porušení ust. § 92 zákoníku práce, a to v 90 případech, kdy zaměstnavatelé nerozvrhli PD tak, aby měl zaměstnanec nepřetržitý odpočinek v týdnu v souladu s citovaným ustanovením, které po novelizaci účinné od 1. 1. 2024 stanoví, že zaměstnavatel je povinen v rámci týdne zaměstnanci staršímu 18 let poskytnout nepřetržitý odpočinek v trvání alespoň 24 hodin spolu s nepřetržitým denním odpočinkem podle § 90 odst. 1 zákoníku práce (tj. alespoň 11 hodin během 24 hodin po sobě jdoucích), na který musí bezprostředně navazovat. V případech uvedených v ust. § 90 odst. 2 ZP a u technologických procesů, které nemohou být přerušeny, pak zaměstnavatelé nerozvrhli PD zaměstnanců starších 18 let tak, aby doba nepřetržitého odpočinku v týdnu činila nejméně 24 hodin s tím, že poté zaměstnancům poskytnou nepřetržitý odpočinek v týdnu tak, aby v období 2 týdnů činila délka tohoto odpočinku celkem alespoň 70 hodin. S nedodržením nepřetržitého odpočinku v týdnu i nepřetržitého denního odpočinku se inspektoři v předchozím roce setkali zejména v oblasti zemědělství, kde se jeví přetěžování zaměstnanců velkým problémem. V rámci kontrolní činnosti bylo například zjištěno, že zaměstnanci v oblasti chovu skotu pracovali bez poskytnutí nepřetržitého odpočinku v týdnu i několik měsíců v kuse. V uvedeném odvětví je to pravděpodobně důsledkem nedostatku pracovní síly.

Čtvrtým nejčastěji porušovaným ustanovením v oblasti pracovní doby a doby odpočinku bylo ust. § 90 zákoníku práce (v 59 případech). Podle tohoto ustanovení má zaměstnavatel povinnost dodržovat nepřetržitý denní odpočinek zaměstnanců v trvání alespoň 11 hodin během 24 hodin po sobě jdoucích, případně, ve vyjmenovaných provozech, nepřetržitý odpočinek 8 hodin během 24 hodin po sobě jdoucích za podmínky, že následující odpočinek mu bude prodloužen o dobu zkrácení tohoto odpočinku.

Pátým nejčastěji porušovaným ustanovením bylo ve 48 případech konstatováno porušení ust. § 88 zákoníku práce, kdy zaměstnavatel neposkytoval zaměstnanci nejdéle po 6 hodinách nepřetržité práce přestávku v práci na jídlo a oddech v trvání nejméně 30 minut, případně neposkytoval přiměřenou dobu na jídlo a oddech u prací, které nemohou být přerušeny, a nezapočítával tuto dobu do PD zaměstnance. V některých případech rozdělená přestávka v práci na jídlo a oddech netrvala minimálně 15 minut anebo byla poskytována na začátku či na konci pracovní doby.

Dalším v seznamu incidence bylo porušení ust. § 83 zákoníku práce (ve 36 případech). Zaměstnavatelé nedodrželi maximální délku směny zaměstnance, která činí 12 hodin.

V počtu četnosti porušení následovalo s počtem 28 případů zjištění porušení ust. § 100 zákoníku práce, a to v návaznosti na nařízení vlády č. 589/2006 Sb., kterým se stanoví odchylná úprava pracovní doby a doby odpočinku zaměstnanců v dopravě. Nárůst tohoto typu porušení ve srovnání s předchozím rokem zřejmě může souviset se zvýšeným počtem kontrol společností z oblastí autodopravy.

Dále následovalo porušení ust. § 93 odst. 2 a 4 zákoníku práce (ve 27 případech), upravující práci přesčas, která byla nařizována ve větším rozsahu než 8 hodin v jednotlivých týdnech a 150 hodin v kalendářním roce, nebo celkový rozsah práce přesčas činil v průměru více než 8 hodin týdně v období, které může činit nejvýše 26 týdnů po sobě jdoucích, v případě vymezení v kolektivní smlouvě nejvýše 52 týdnů po sobě jdoucích.

Nově se mezi výčet porušených ustanovení s počtem 18 případů dostalo ust. § 74 zákoníku práce, a to v důsledku jeho novelizace (s účinností od 1. 10. 2023), neboť stanovilo zaměstnavateli novou povinnost, a to při výkonu práce na základě dohody o provedení práce a dohody o pracovní činnosti předem rozvrhnout zaměstnanci pracovní dobu v písemném rozvrhu pracovní doby a seznámit s ním nebo s jeho změnou zaměstnance nejpozději 3 dny před začátkem směny nebo období, na něž je pracovní doba rozvržena, pokud se nedohodne se zaměstnancem na jiné době seznámení. Nově tedy bylo ze strany inspektorátů práce kontrolováno dodržování povinnosti ohledně písemného rozvrhu pracovní doby nejen u zaměstnanců v pracovním poměru, ale právě i u zaměstnanců pracujících na dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, přičemž i zde, jak vidno, byly shledány nedostatky.

Orgány inspekce práce bylo rovněž konstatováno porušení ust. § 81 odst. 1 zákoníku práce (v 17 případech). Dle tohoto ustanovení zaměstnavatel rozvrhuje PD a určuje začátek a konec směn.

V neposlední řadě bylo v 15 případech zjištěno porušení ust. § 78 zákoníku práce, týkající se nerovnoměrně rozvržené PD, kdy zaměstnavatel rozvrhl zaměstnanci PD tak, že průměrná týdenní PD přesáhla stanovenou týdenní PD, popřípadě kratší PD, za období nejvýše 26 týdnů po sobě jdoucích, v případě vymezení v kolektivní smlouvě pak za období nejvýše 52 týdnů po sobě jdoucích.

V počtu 11 případů pak došlo k porušení ust. § 79 zákoníku práce, a tedy nedodržení délky stanovené týdenní PD, která činí:

- 40 hodin týdně (odst. 1),
- 37,5 hodin týdně – u zaměstnanců s vícesměnným nebo nepřetržitým pracovním režimem (odst. 2 písm. b),
- 38,75 hodin týdně – u zaměstnanců s dvousměnným pracovním režimem (odst. 2 písm. c).

Kontrolní činností v oblasti pracovní doby a doby odpočinku byly mimo jiné dále zjištěny v minoritních počtech tato porušení ustanovení:

- § 38 ZP (11 případů);
- § 37 ZP (8 případů);
- § 94 ZP (7 případů);
- § 34b ZP (7 případů);
- § 79a ZP (5 případů);
- § 103 ZP (3 případy);
- § 86 ZP (3 případy);

- § 245 ZP (3 případy);
- § 313 ZP (3 případy).

V případě, že je zjištěno porušení právních předpisů na úseku pracovní doby, může být zaměstnavateli v přestupkovém řízení uložen trest pokuty. Pokuta může být kontrolované osobě uložena při naplnění jedné ze skutkových podstat přestupků na úseku pracovní doby podle zákona o inspekci práce.

Za rok 2024 uložily orgány inspekce práce za porušení právních předpisů na úseku pracovní doby celkem 297 pokut v celkové výši 5 507 500 Kč. Nejvíce pokut (celkem 166) bylo uloženo za přestupek podle ust. § 28 odst. 1 písm. k) zákona o inspekci práce – nevedení evidence pracovní doby, a to v souhrnné výši 2 471 000 Kč. V předešlém roce bylo rovněž vydáno celkem 89 příkazů na místě v souhrnné výši 370 500 Kč.

Při zjištění nedostatků při kontrole mají orgány inspekce práce možnost uložit kontrolované osobě také opatření k odstranění zjištěných nedostatků. Těchto bylo při kontrolách v oblasti pracovní doby a doby odpočinku v předešlém roce uloženo celkem 159.

Pokud jde o oblasti činnosti zaměstnavatelů, kde se nejčastěji vyskytují nedostatky na úseku pracovní doby, nelze jednoznačně určit, že by k porušování docházelo výlučně v jedné nebo pouze v několika oblastech. Problematika dodržování pracovní doby a doby odpočinku se dotýká činnosti všech zaměstnavatelů. Nicméně, pokud bychom měli určit oblasti s vyšší frekvencí porušování, jedná se především o zaměstnavatele v silniční nákladní dopravě, zpracovatelském průmyslu, dále ve velkoobchodu a maloobchodu, stravování či pohostinství. Ve státním sektoru a příspěvkových organizacích se problémy vyskytují v menší míře, s výjimkou zdravotnictví, kde je dlouhodobým problémem přesčasová práce zdravotníků. Dále pak lze z výstupů kontrolní činnosti konstatovat, že problematika na úseku pracovní doby a doby odpočinku bývá velmi často zjištěna na pracovištích s nerovnoměrně rozvrženou pracovní dobou.

Přes jisté obavy směrem k novele zákoníku práce (účinné od podzimu r. 2023) stanovující zaměstnavateli povinnost rozvrhovat pracovní dobu a vést její evidenci také u zaměstnanců pracujících na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, nebyly v uplynulém roce ze strany orgánů inspekce práce zaznamenány větší problémy související s aplikací této nové právní úpravy. Přetrvávajícím problémem ale v tomto směru nadále zůstává zákonný rozsah odpracované doby u dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, kdy zaměstnanci stále často upozorňovali na skutečnost, že fakticky odpracují více hodin, než jim zaměstnavatel ve skutečnosti evidoval, na což nová zákonná povinnost bohužel nemá žádný vliv, neboť uvedený problém je důsledkem toho, že je evidence pracovní doby zaměstnavateli stále často vnímána jen jako pouhá formalita, dost často pravděpodobně vytvořená pouze pro účely kontroly. V rámci kontrolní činnosti je však toto obtížně prokazatelné, a to i z důvodu dodržení povinnosti mlčenlivosti o podatel, obav dalších zaměstnanců poskytnout relevantní vyjádření a nedostupnosti dalších podkladů. Stejně tak je v praxi velmi obtížné prokazování seznámení s rozvrhy pracovní doby, když sami zaměstnanci z důvodu obavy o ztrátu zaměstnání popírají pozdní sestavování rozvrhů směn a seznámení s nimi. Ze stejných důvodů je také obtížné prokazatelné porušování uvedených zákonných povinností u dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, neboť se většinou jedná o studenty obávající se ztráty přívýdělku. S uvedeným souvisí i další problém, a to absence zákonné povinnosti archivace evidence pracovní doby, neboť zaměstnavatelé občas při kontrolách nepředloží evidenci pracovní doby a přitom argumentují, že byla např. skartována z kapacitních důvodů, zničena na konkrétní provozovně, zapomenuta při stěhování na původním pracovišti, kam již nemá zaměstnavatel přístup atp. Přitom stanovení zákonné povinnosti archivace jednak evidence pracovní

doby a dále též jejího písemného rozvrhu, by mohlo velmi pomoci nejen při samotné kontrolní činnosti, ale také při uplatňování individuálních nároků zaměstnanců. Jinak zůstává rozhodující pomocí při výkonu kontroly pouze ochota a odvaha samotných zaměstnanců, aby byl skutečný stav na pracovišti uspokojivě zjištěn a prokázán.

Z uvedených výstupů z kontrolní činnosti vyplývá, že tato oblast stále nebyla na prioritě, když incidence zjištěných porušení nadále narůstá. Problémy v oblasti pracovní doby nadále přetrvávají a jsou detekovány především v rámci kontrol z podnětů zaměstnanců. Je tudíž žádoucí oblast pracovní doby a doby odpočinku v roce 2025 opětovně zařadit mezi hlavní kontrolní oblasti. Také je potřeba následnými kontrolami zjišťovat, zda se zaměstnavatelé z kontrolních zjištění poučili a zda došlo ke zvýšení jejich právního povědomí v této oblasti. Neméně důležité je rovněž pokračování v poskytování poradenské a osvětové činnosti v této oblasti.

2.4 Rovné zacházení, rovné odměňování zaměstnanců a dodržování zákazu diskriminace

Rovné zacházení se zaměstnanci na pracovišti, pod které spadá i zákaz diskriminace a pro účely této zprávy také povinnost zaměstnavatele vytvářet uspokojivé a bezpečné pracovní podmínky a eliminace tzv. šikany, je v pracovněprávních vztazích klíčové. Nejen zákoník práce právo na rovné zacházení vnímá jako jedno z nejdůležitějších práv v životě člověka. A nejde jen o právní deklaraci, rovněž lidé vnímají zásah do tohoto práva velmi citlivě a často hledají pomoc v boji při jeho narušení.

V České republice se tématem zabývá více institucí, a to nejen těch veřejnoprávních. Dle genderových statistik z různých oblastí života žen v Česku lze shrnout, že problematické trendy bohužel stále přetrvávají¹. Český pracovní trh se dlouhodobě potýká s rozdílným odměňováním žen a mužů, nízkým zastoupením žen ve vedoucích pozicích (tj. vertikální segregace) a soustředěním žen a mužů ve specifických oborech (tj. horizontální segregace, při které ženy naráží na tzv. skleněný strop). Silnou vertikální i horizontální segregaci vykazuje třeba školství a soudnictví. A nelze nezmínit i značně nerovnoměrně rozloženou péči o děti a blízké, kterou obstarávají především ženy. Ženy pak v důsledky déledobých nebo častých výpadků z pracovního procesu přichází o část výdělku i o příležitosti profesního postupu. V Česku se zatím nepodařilo najít ideální řešení, jak tuto nerovnost snižovat a třeba více motivovat zaměstnavatele k ochraně a podpoře žen v pracovním procesu. Stejně tak by však na tomto měli participovat i samotní muži se svou ochotou podílet se na péči o děti a další osoby blízké, ale také se zbořením stereotypů o schopnostech žen na vedoucích pozicích. Péče o děti nijak neupozaduje schopnosti a dovednosti žen, naopak je rozvíjí ve vícero směrech.

Kromě Úřadu vlády ČR se problematikou zabývá také Ministerstvo práce a sociálních věcí, Státní úřad inspekce práce, Veřejný ochránce práv a také spousta neveřejných institucí.

Státní úřad inspekce práce je již několikátým rokem partnerem Ministerstva práce a sociálních věcí v projektu „Rovná odměna“ (dříve „22 % K ROVNOSTI“), který cílí na rovnost v odměňování, a to především tu genderovou. Součástí společných aktivit jsou třeba i kontroly s pomocí švýcarského analytického nástroje LOGIB, který umožňuje zaměstnavatelům soukromého i veřejného sektoru otestovat míru rovnosti a férovosti odměňování žen a mužů (k tématu ještě více dále). A také jsme společně připravili osvědčení „Rovná odměna“, které by mohl získat ten zaměstnavatel, který věnuje

¹ Z publikace *Ženy a muži v datech 2023* vydané Odborem rovnosti žen a mužů Úřadu vlády ČR ve spolupráci s Českým statistickým úřadem.

rovnosti odměňování zvýšenou pozornost, projde dobrovolně analýzou LOGIB a následně prověrkou pracovních vztahů a podmínek v odměňování. O osvědčení mohou zaměstnavatelé žádat od 1. 1. 2025.

Zajímavou aktivitou je rovněž tzv. Equal pay day². V březnu 2025 se koná již 16. ročník. Den rovného odměňování je symbolický den upozorňující na rozdíly v odměňování mužů a žen. Jde o globální osvětovou kampaň. Tento den upozorňuje na stále trvající problém nerovnosti v odměňování podle pohlaví, tzv. gender pay gap a připomíná den, kdy ženy dohánějí mzdovou úroveň mužů, kterou oni dosáhli ke konci loňského roku. V praxi to tedy znamená, že ženy v Evropě pracují zhruba o 2,5 měsíce déle než muži, aby dosáhly stejného ekonomického výsledku. Projekt Equal pay day si klade za cíl posilovat ekonomickou bezpečnost žen vyvoláním odborné diskuse firem i veřejnosti nad příčinami stále vysoké mzdové nerovnosti. Sdílením dobré praxe a prezentováním ženských vzorů podporuje rovné příležitosti v práci i ve společnosti.

Gender pay gap (GPG) je ukazatel, který stanovuje hodnotu rozdílů v odměňování žen a mužů. Nemá jednotný způsob měření, ale obvykle se vypočte jako procentuální rozdíl mezi průměrným hodinovým hrubým výdělkem zaměstnaných mužů a žen. Průměrná výše rozdílu ve výdělku mezi muži a ženami v České republice je stále okolo 17 % (vyčísleno v penězích je to přes 8 000 Kč měsíčně), přičemž největšího rozdílu je dosahováno u žen po 40. roce života (tam je GPG pohybuje dokonce až kolem 23 %). Vzhledem ke stále trvajícímu problému v České republice odsouhlasila česká vláda na konci roku 2022 „Akční plán rovného odměňování žen a mužů 2023–2026“. Jde o vůbec první samostatný dokument přijatý vládou, který se zabývá příjmovou nerovností mužů a žen, tzv. gender pay gapem. V rámci Evropy má Česká republika stále vyšší GPG³. Problém však vnímají obyvatelé celého světa, kdy GPG nebo taky gender wage gap je sledován po celém světě. V porovnání s Českou republikou si hůře stojí i takové ekonomiky jako např. Mexiko, USA, Kanada nebo Japonsko (zdroj OECD data 2022⁴, novější data zatím k dispozici nejsou).

Za zmínku rovněž stojí směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2023/970 ze dne 10. května 2023 (s účinností od června 2023), kterou se posiluje uplatňování zásady stejné odměny mužů a žen za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty prostřednictvím transparentnosti odměňování a mechanismů prosazování. Cílem je omezení rozdílů v odměňování žen a mužů, a to především právě zvýšením transparentnosti (v pracovněprávních vztazích to znamená např. výslovný konec tzv. doložek mlčenlivosti). Na transpozici směrnice se v této chvíli pracuje.

Výčet rozhodně není kompletní, a to se zmiňujeme jen o aktivitách směřujících k potírání nerovného odměňování mezi muži a ženami.

Oblast rovného zacházení je velkým celospolečenským tématem, neméně důležitým tématem je rovněž v kontrolní činnosti orgánů inspekce práce. V roce 2024 obdržely orgány inspekce práce 319 podnětů ke kontrole směřujících do oblasti rovného zacházení, oproti předchozímu roku jde o pokles o 73 podnětů ke kontrole (tj. 19 %). Jde o pátou nejčastěji zmiňovanou oblast pracovněprávních vztahů v podnětech ke kontrole (tradičně nejčastěji směřují podněty do oblasti odměňování, pracovního poměru a dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, pracovní doby, náhrad a následuje oblast rovného zacházení). V podnětech je často zmiňována i tzv. šikana, bossing, mobbing, nepřátelské pracovní prostředí, špatné vztahy na pracovišti apod. Při poradenské činnosti je podatelům vysvětlováno, jakým

² Equal Pay Day. 2025. *Podporujeme rovné příležitosti*. Dostupné z: [Equal Pay Day 2025 | Podporujeme rovné příležitosti](#).

³ V Evropě se dle dat Eurostatu pohybuje průměr okolo 13 %.

⁴ OECD. *Gender Wage Gap*. Dostupné z: [Gender wage gap | OECD](#).

způsobem lze při kontrole k tomuto přistoupit, co kontrolovat lze a co je mimo kontrolní působnost orgánů inspekce práce. Nutno podotknout, že od kontroly nelze očekávat řešení neuspokojivých mezilidských vztahů na pracovišti či potrestání těch osob, které nepřátelské prostředí vytváří, k tomuto orgány inspekce práce zřízeny nebyly. Přesto, že právní úprava je v tomto jednoznačná, kompetence orgánů inspekce práce vymezuje vcelku jasně, mnohdy je velmi složité vysvětlit stěžovatelům, že inspektoři nejsou mediátoři či řešitelé jejich sporů, stejně tak nejsou vyšetřovatelé s pravomocí vyslýchat svědky a zajišťovat důkazy (to jsou často zaměňováni s jinými orgány kontroly). Je pochopitelné, že tato oblast vztahů silně zasahuje zaměstnance v jejich osobní rovině, cítí se mnohdy ublížení, zranění či nedocenění, často hovoří o nespravedlnosti, nutno však podotknout, že ačkoliv se orgány inspekce práce snaží zařadit každý takovýto podnět ke kontrole do plánu kontrol, mohou samotným zaměstnancům v jejich situaci pomoci jen omezeně. Podněty ke kontrole poukazující na nevyhovující pracovní vztahy nápadně často míří do oblasti školství a sociálních služeb. A rovněž nápadně často v nich podatelé hovoří o výměně vedoucích pracovníků, s nimiž přichází nový styl vedení a nové požadavky na zaměstnance. Nutno dodat, že inspektoři při kontrolách nemohou hodnotit styl vedení konkrétního zaměstnance, natož instruovat zřizovatele k jeho odvolání.

Do sledovaných oblastí nerovného zacházení v odměňování mezi muži a ženami v roce 2024 orgány inspekce práce neobdržely žádný podnět ke kontrole a do oblasti nerovného zacházení v odměňování mezi regiony pak orgány inspekce práce obdržely 1 podnět ke kontrole (nejde o mezipohlavní rozdíl). Podnět byl zařazen do plánu kontrol na rok 2025.

Celkově bylo v systému inspekce práce rovné zacházení a zákaz diskriminace prověřováno při 640 kontrolách ve sledovaném roce. Při těchto kontrolách bylo využito 322 podnětů ke kontrole od občanů směřujících do oblasti rovného zacházení, přičemž 227 jich bylo z kontrolního roku, zbytek z předchozích let. Téměř třetina kontrol se týkala zaměstnavatelů v sektoru vzdělávání, čemuž odpovídá rovněž skladba podnětů ke kontrole. Při těchto kontrolách bylo v oblasti rovného zacházení zjištěno 245 porušení zákoníku práce týkajících se sledované oblasti. Pokud bychom však do statistiky zahrnuli rovněž sjednávání tzv. doložek mlčenlivosti o výši mzdy, platu nebo odměny zaměstnance vůči svým kolegům, je potřeba přičíst ještě 63 porušení. Ačkoliv se na první pohled může zdát, že se toto oblasti rovného zacházení nemusí úplně dotýkat, opak je pravdou. Jednak zaměstnanci nelze nařídít povinnost nad rámec zákoníku práce (tedy ani dodržovat mlčenlivost o své odměně za práci vůči jiným zaměstnancům či dokonce i vůči dalším subjektům), jednak pouze naprostá průhlednost v této oblasti může vnést do odměňování jasné světlo.

Zjištěno tedy v roce 2024 v oblasti rovného zacházení bylo⁵:

- 88x porušení ustanovení § 16 odst. 1 zákoníku práce, kdy zaměstnavatelé nezajistili rovné zacházení se všemi zaměstnanci, pokud jde o jejich pracovní podmínky, odměňování a poskytování dalších peněžitých plnění a plnění peněžité hodnoty, odbornou přípravu a o příležitost dosáhnout funkčního nebo jiného postupu v zaměstnání,
- 63x porušení ustanovení §4a zákoníku práce, které stanoví, že odchylná úprava práv nebo povinností v pracovněprávních vztazích nesmí být nižší nebo vyšší, než je právo nebo povinnost, které stanoví zákon nebo kolektivní smlouva jako nejméně nebo nejvýše přípustné (tedy i ony tzv. doložky mlčenlivosti nejčastěji v pracovních smlouvách),

⁵ Při kontrolách byly samozřejmě zjištěny i další nedostatky v jiných oblastech pracovněprávních vztahů, ty však nejsou vyhodnocovány v rámci tématu týkajícího se rovného zacházení.

- 49x porušení ustanovení § 110 zákoníku práce, které stanoví, že za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty náleží všem zaměstnancům u zaměstnavatele stejná mzda, plat nebo odměna z dohody,
- 47x porušení ustanovení § 302 písm. c) zákoníku práce, podle kterého jsou vedoucí zaměstnanci povinni vytvářet příznivé pracovní podmínky (tato zjištění se nápadně častěji vyskytují u školských zařízení nebo pak poskytovatelů sociálních služeb),
- 38x porušení ustanovení § 16 odst. 2 zákoníku práce, kdy zaměstnavatel porušil zákaz diskriminace v pracovněprávních vztazích, z některého z diskriminačních důvodů, tj. zejména z důvodu pohlaví, sexuální orientace, rasového nebo etnického původu, národnosti, státního občanství, sociálního původu, rodu, jazyka, zdravotního stavu, věku, náboženství či víry, majetku, manželského a rodinného stavu a vztahu nebo povinností k rodině, politického nebo jiného smýšlení, členství a činnosti v politických stranách nebo politických hnutích, v odborových organizacích nebo organizacích zaměstnavatelů,
- 15x porušení ustanovení § 1a zákoníku práce, který vymezuje základní zásady pracovněprávních vztahů,
- 8x porušení ustanovení § 276 odst. 9 zákoníku práce, kdy zaměstnavatel neprojednal stížnost zaměstnance na výkon jeho práv a povinností vyplývajících z pracovněprávních vztahů.

Zajímavé zjištění v oblasti rovného zacházení ještě učinily 2 oblastní inspektoráty práce u dvou obchodních řetězců, které shodně své prodejny po celé ČR rozdělili do 3 skupin (tzv. klustrů), přičemž každá skupina měla jinak nastavenou mzdu. Rozdílnost pak zaměstnavatelé uváděli v obslužnosti a vytíženosti prodejny, velikosti skladovacích a nákupních prostor, počtu pokladen, počtu zákazníků, umístění prodejny apod. Náplň práce zaměstnanců však byla totožná. Zjištění z první kontroly (probíhající v roce 2023) bylo podkladem pro správní řízení, ve kterém byla řetězci v roce 2024 uložena sankce ve výši 200 000 Kč.

Také v roce 2024 přetrvává u některých zaměstnavatelů nesprávný postup při nastavování pravidel poskytovaných benefitů. Tzv. bonus za docházku byl vytknut u 35 zaměstnavatelů, a to především ve výrobní sféře. Pokud zaměstnavatel poskytuje svým zaměstnancům finanční bonus za „splnění“ docházky v daném kalendářním měsíci, vlastně tím diskriminuje ty zaměstnance, kteří byli na pracovní neschopnosti, pečovali o dítě nebo jiného člena rodiny či navštěvovali lékaře (a to z důvodu zdravotního stavu nebo pohlaví, kam spadá i rodičovství). Takovýto benefit je tak v rozporu se zákoníkem práce. Při kontrolách bylo zjištěno, že při nastavování pravidel poskytování benefitů zaměstnavatelé chybují i u jiných benefitů, a to třeba tak, že z poskytování vyloučí zaměstnance na rodičovské dovolené, zaměstnance pobírající starobní důchod nebo zaměstnance ve zkušební nebo výpovědní době.

V roce 2024 bylo oblastními inspektoráty práce v oblasti rovného zacházení uloženo celkem 51 pokut v souhrnné výši 1 421 000 Kč, 5 pokut bylo dále uloženo příkazem na místě v celkové výši 27 500 Kč, a ještě byla uložena 2 napomenutí. Celkem 26 pokut bylo uloženo za nerovné zacházení, 17 pokut za diskriminaci a 2 pokuty za neprojednání stížnosti zaměstnance. Za neposkytnutí stejné mzdy, platu nebo odměny z dohody zaměstnancům vykonávajícím stejnou práci nebo práci stejné hodnoty pak bylo uloženo 10 pokut.

Rovné odměňování mužů a žen

Ve sledovaném roce bylo oblastním inspektorátům práce uloženo v nezmenšené míře pokračovat v kontrolní činnosti zaměřené jak na oblast rovného zacházení a dodržování zákazu diskriminace obecně, tak na oblast rovného odměňování mužů a žen. Při kontrolách měly být využívány jak podněty

ke kontrole obdržené od občanů, tak informace z vlastní monitorovací činnosti. V oblasti rovného odměňování mužů a žen mělo být v roce 2024 provedeno alespoň 100 kontrol napříč celou Českou republikou a inspektoři se při nich měli zaměřit na dodržování povinnosti zaměstnavatele zajistit rovné zacházení se všemi zaměstnanci, pokud jde o jejich pracovní podmínky, odměňování za práci a o poskytování jiných peněžitých plnění a plnění peněžité hodnoty, o odbornou přípravu a o příležitost dosáhnout funkčního nebo jiného postupu v zaměstnání podle ustanovení § 16 odst. 1 zákoníku práce, dále na dodržování zákazu diskriminace podle ustanovení § 16 odst. 2 zákoníku práce a na dodržování poskytování stejné mzdy, platu nebo odměny z dohody za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty podle ustanovení § 110 zákoníku práce, a to s důrazem na obě pohlaví.

Proběhlo celkem 110 kontrol specificky zaměřených na rovné odměňování mužů a žen. Ke kontrolám byli vybíráni zaměstnavatelé, kteří odměňují mzdou ale i platem, spíše větší zaměstnavatelé (s větším předpokladem že budou práci stejné hodnoty vykonávat obě pohlaví) a to ze všech krajů České republiky.

Při těchto kontrolách bylo zjištěno 29 nedostatků vztahujících se k oblasti rovného zacházení a zákazu diskriminace (celkem však bylo zjištěno 60 nedostatků, další se objevovaly především v odměňování). Ve 13 případech se jednalo o nerovné zacházení se zaměstnanci. V 6 případech byla zjištěna diskriminace z důvodu zdravotního stavu. V 5 případech se jednalo o sjednávání tzv. doložek mlčenlivosti (a to i u velkých zaměstnavatelů). Tři případy se týkaly nerovného odměňování (sjednání a poskytování rozdílné výše odměny za práci na srovnatelných pracovních pozicích). A ve dvou případech bylo zaměstnavateli vytknuto, že nevytváří příznivé pracovní podmínky.

V rámci tohoto kontrolního úkolu bylo také oblastním inspektorátům práce uloženo provést 1–2 kontroly ve spolupráci s expertkami projektu Rovná odměna z MPSV s využitím analytického nástroje LOGIB. Po pilotních kontrolních akcích v roce 2021 a 2022 pokračoval Státní úřad inspekce práce a jeho inspektoři v takto nastavených kontrolách i v roce 2023 a 2024. Zatímco v roce 2022 byly s využitím analytického nástroje provedeny 4 kontroly, v roce 2023 jich již bylo provedeno celkem 14, přičemž se na nich podílely všechny oblastní inspektoráty práce. V roce 2024 takových kontrol probíhalo

13

(2 z nich ještě nebyly ukončeny), přičemž 1 kontrolu provedl rovněž Státní úřad inspekce práce ve spolupráci s Oblastním inspektorátem práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj. Všechny kontroly proběhly za účasti členek pracovní skupiny KA2 projektu Rovná odměna (expertky z MPSV při kontrolách vystupovaly jako přizvané osoby – specialistky pro práci s analytickým nástrojem, inspektoři s analytickým nástrojem nepracovali, vedli však celou kontrolu).

Inspektoři v praxi ocenili přístup expertek, jejich vysokou znalost tématu a poskytnutí informací i z jiného úhlu pohledu, nutno však dodat, že takovéto kontroly jsou velmi časově náročné (nezřídka trvaly více jak 4 měsíce). Po zahájení kontroly následuje sběr dat od zaměstnavatele pro analytický nástroj (a ten se týká všech zaměstnanců, nikoliv jen kontrolního vzorku), který poté poskytne informaci o tom, zda jsou na pracovišti u některých pracovních pozic vykazovány podezřelé odchylky v odměňování. Poté inspektor stanoví kontrolní vzorek zaměstnanců (do něj zahrne ony odchylky) a provádí standardní kontrolu. Limity analytického nástroje je možné spatřovat v tom, že pokud nejsou kontrolovanou osobou poskytnuta detailní data ve struktuře, kterou LOGIB vyžaduje (a nutno podotknout, že dle zákona kontrolovaná osoba takovou povinnost nemá), tak nemůže být výsledná analýza zcela vypovídající.

Při těchto kontrolách bylo dvěma zaměstnavatelům vytknuto sjednávání doložek mlčenlivosti v pracovních smlouvách, u jednoho zaměstnavatele pak byl vytknut tzv. bonus za docházku jako diskriminace z důvodu zdravotního stavu. Další zjištění se pak týkalo diskriminace z důvodu věku a pohlaví (mateřství) při poskytování benefitů. Kontrola, kterou provedl Státní úřad inspekce práce byla tzv. nadregionální a týkala se odměňování zaměstnanců (mužů a žen) napříč regiony. Nerovné zacházení kontrolou zjištěno nebylo.

I přesto, že v roce 2024 nebyly podávány podněty na rozdílné odměňování mezi pohlavími a zjištění v této oblasti také nejsou, bude se Státní úřad inspekce práce problematikou nadále zabývat. I v roce 2025 budou opět probíhat kontroly zaměřené na rovnost odměňování mužů a žen, a to i s využitím přizvaných expertek ovládajících analytický nástroj LOGIB. Věříme, že i důslednými kontrolami, poradenskou činností a osvětou daného problému může v budoucnu dojít ke snížení gender pay gapu v České republice a přispění ke spravedlivému odměňování obou pohlaví.

2.5 Kontroly v oblasti pracovních podmínek při zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí, se zvláštním zaměřením na kontrolu pracovních podmínek držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny

Kontroly zaměřené na pracovní podmínky zaměstnanců s dočasnou ochranou z Ukrajiny jsou realizovány od roku 2022 a jsou zaměřeny na oblast pracovněprávních vztahů, na oblast zaměstnanosti a rovněž na oblast bezpečnosti práce.

Dočasná ochrana je nástroj Evropské unie a je upravena směrnicí Rady o dočasné ochraně 2001/55/ES. Jedná se o krizový mechanismus EU, který se aktivuje za výjimečných okolností v případě hromadného přílivu osob s cílem poskytnout jim kolektivní ochranu a zmírnit tlak na vnitrostátní azylové systémy zemí EU. Rada EU jej aktivovala zatím pouze jednou, a to právě v důsledku ruské invaze na Ukrajinu 24. února 2022, kdy došlo k velké migrační vlně osob přecházejících před válkou. Jednou z hlavních cílových destinací válečných uprchlíků se stala Česká republika.

Všichni držitelé dočasné ochrany jsou pro účely zaměstnanosti považováni za cizince s volným přístupem na trh práce a mohou tak i vstupovat do evidence uchazečů o zaměstnání. Udělení dočasné ochrany se prokazuje tzv. vízovým štítkem.

OIP vycházejí při plánování kontrol zaměstnavatelů zaměstnávajících pracovníky, již jsou držiteli dočasné ochrany, z aktualizovaných seznamů zaměstnavatelů v rámci spolupráce s krajskými pobočkami Úřadu práce ČR, a využívají své místní znalosti trhu práce nebo zkušenosti z kontrolní činnosti z předchozích období.

SÚIP však zaměřuje svou kontrolní činnost nejen na pracovní podmínky držitelů dočasné ochrany, ale také na ostatní zaměstnance ze zahraničí vykonávající práci na území ČR a pobývajících zde na základě např. zaměstnaneckých karet či jiných pobytových oprávnění, příp. vykonávající činnost na území ČR v rámci „Programu kvalifikovaný zaměstnanec“.

Kontroly pracovních podmínek držitelů dočasné ochrany byly i v roce 2024 zaměřeny na oblast pracovněprávních vztahů (například jejich mzdové podmínky, pracovní dobu, přestávky v práci, výplatu příplatků za práci přesčas, v noci, v sobotu a neděli, na rovné zacházení a zákaz diskriminace zaměstnanců), na oblast zaměstnanosti (na plnění informačních povinností ze strany zaměstnavatelů

vůči ÚP ČR, umožnění výkonu nelegální práce, výkon nelegální práce a zastřené zprostředkování zaměstnání) a rovněž na oblast bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci.

Od začátku ruské agrese získalo v České republice dočasnou ochranu několik set tisíc lidí přechajících před válkou na Ukrajině. Ke konci roku 2024 bylo dle poskytnutých údajů z GR ÚP zaměstnaných celkem cca 140 000 osob s dočasnou ochranou z Ukrajiny.

Orgány inspekce práce obdržely v roce 2024 několik desítek podnětů ke kontrole souvisejících se zaměstnáváním občanů z Ukrajiny. Tito podatelé podnětů poukazovali především na nevyplacenou mzdu, na špatné pracovní podmínky a dále upozorňovali na výkon práce bez uzavření pracovní smlouvy či dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr (DPP, DPČ).

Každý OIP měl za úkol provést minimálně 20 kontrol se zaměřením na zaměstnávání držitelů dočasné ochrany. Celkem bylo v roce 2024 dokončeno 382 kontrol v souvislosti s dodržováním podmínek držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny. V rámci tohoto počtu dokončených kontrol byly kontrolovány pracovní podmínky u cca 1 500 držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny.

Při kontrolách byla zjištěna porušení spadající jak do oblasti pracovněprávních vztahů, tak i do oblasti nelegálního zaměstnávání a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Níže uvedená tabulka uvádí přehled porušení pracovněprávních předpisů, jež byla zjištěna nejen v souvislosti s kontrolami přímo zaměřenými na pracovní podmínky držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny, ale rovněž v souvislosti s jinou kontrolní činností, při níž byl zjištěn výkon práce držitelů dočasné ochrany.

Tabulka č. 22 - Nejčastější zjištěná porušení právních předpisů v souvislosti se zaměstnáváním držitelů dočasné ochrany

Ustanovení	Popis porušení	Počet kontrol s porušením
§ 5 písm. e) ZoZ	umožnění výkonu nelegální práce	73
§ 5 písm. g) ZoZ	zastřené zprostředkování zaměstnání	35
§ 87 a § 102 ZoZ	nesplnění informační a evidenční povinnosti	323
§ 136 odst. 1 ZoZ	nesplnění povinnosti mít v místě pracoviště kopie dokladů prokazující existenci pracovněprávního vztahu	31
§ 136 odst. 3 ZoZ	nenahlášení nástupu cizince s dočasnou ochranou na ČSSZ	59
§ 74 - § 77b ZP	nedodržení povinností na úseku dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr	56
§ 96 ZP	nevedení řádné evidence pracovní doby	43
§ 103 odst. 1 písm. a) ZP	nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával zakázané práce a práce, jejichž náročnost by neodpovídala jeho schopnostem a zdravotní způsobilosti	38
§ 34 odst. 2 ZP	neuzavření pracovní smlouvy v písemné formě	11
§ 116 ZP	nevyplacení příplatku za noční práci	15
§ 112 ZP	nedodržení ustanovení týkající se zaručené mzdy	19
§ 141 ZP	nevyplacení mzdy či její části v termínu splatnosti	32
§ 313 ZP	nevydání potvrzení o zaměstnání při skončení PP	34
§ 308 - § 309 ZP	nedodržení podmínek agenturního zaměstnávání	24

* Počet porušení nelze sčítat. V jedné kontrole může být zjištěno více porušení.

V souvislosti s kontrolami pracovních podmínek držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny bylo v roce 2024 uloženo 69 pokut v celkové výši 6 694 000 Kč. Jedná se rovněž o pokuty uložené na základě kontrol, jež byly zahájeny již v předchozím roce.

Dále bylo za porušení právních předpisů zaměstnavatelům uloženo 65 příkazů na místě (blokových pokut) v celkové výši 375 000 Kč. Jednalo se zejména o případy, kdy zaměstnavatel nesplnil svou informační a evidenční povinnost při zaměstnávání cizích státních příslušníků, příp. nesplnil povinnost nahlásit či odhlásit zaměstnance s dočasnou ochranou na ČSSZ.

Vzhledem ke stále probíhajícímu válečnému konfliktu na území Ukrajiny a rovněž vzhledem ke značnému přílivu občanů Ukrajiny na území České republiky a k potřebě jejich integrace na lokálním trhu práce, patří kontroly týkající se pracovních podmínek držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny mezi priority orgánů inspekce práce. Na webových stránkách Úřadu práce je možné získat informace o právech a povinnostech vyplývajících z pracovněprávních vztahů. Tyto informace jsou poskytovány v ukrajinském jazyce.

Rovněž v reakci na zvýšené množství pracovníků z Ukrajiny byly v kooperaci s IOM přijaty na OIP dvě osoby ukrajinské státní příslušnosti, které pomáhají při kontrolních šetřeních přímo na místě prováděné kontroly a výrazným způsobem napomáhají řádnému průběhu kontrolního šetření.

2.6 Kontroly dodržování pravidel při vysílání pracovníků na základě směrnice 96/71/ES a 2014/67/EU

Pojem vysílání pracovníků zahrnuje situace, kdy pracovník dočasně vykonává práci v jiném členském státě, než ve kterém obvykle pracuje. Základní právní úpravu v oblasti vysílání pracovníků nalezneme ve směrnici 96/71/ES. Kromě této směrnice je vysílání dále regulováno tzv. „prosazovací“ směrnicí EP a Rady 2014/67/EU a „novelizující“ směrnicí EP a Rady (EU) 2018/957.

Od 1. července 2024 platí nová pravidla při plnění povinnosti oznámit vyslání pracovníků v rámci nadnárodního poskytování služeb do České republiky. Do 30. června spadala oznamovací povinnost pod krajské pobočky Úřadu práce. Vyslání pracovníků do ČR, která byla zahájena po 30. červnu 2024, je možné oznámit pouze přes registrační portál <https://www.mpsv.cz/app/suip-vysilani-zamestnancu>.

Státní úřad inspekce práce vede pro účely plnění oznamovací povinnosti evidenci. Zahraniční zaměstnavatel je povinen prostřednictvím informačního systému oznámit také změnu údajů, a to nejpozději do 10 kalendářních dnů ode dne, kdy změna nastala, nebo kdy se o ní dozvěděl. Zaměstnavatel je dále povinen nejpozději do 10 kalendářních dnů oznámit prostřednictvím informačního systému skončení vyslání zaměstnance na území České republiky; tuto povinnost zaměstnavatel nemá, skončilo-li vyslání na území ČR tohoto zaměstnance dnem původně zaměstnavatelem oznámeným.

K oznámení je zaměstnavatel povinen předložit kopii dokladů prokazujících existenci pracovněprávního vztahu vyslaného zaměstnance, a je-li v jiném než českém nebo slovenském jazyce, též překlad tohoto dokladu do českého jazyka. Za správnost překladu pracovní smlouvy do českého jazyka odpovídá zaměstnavatel (doklady jsou nahrávány do informačního systému jako příloha).

Dle směrnice 96/71/ES se za vyslání pracovníka považují tyto tři situace:

1. vyslání pracovníka na území členského státu na vlastní účet a pod svým vedením na základě smlouvy uzavřené mezi podnikem pracovníky vysílajícím a stranou, pro kterou jsou služby určeny, činnou v tomto členském státě, jestliže po dobu vyslání existuje pracovní poměr mezi vysílajícím podnikem a pracovníkem, nebo
2. vyslání pracovníka do provozovny nebo podniku náležejícího ke skupině podniků na území členského státu, jestliže po dobu vyslání existuje pracovní poměr mezi vysílajícím podnikem a pracovníkem (koncern, holding), nebo
3. jako podnik pro dočasnou práci či podnik poskytující pracovníky vyšlou pracovníka do podniku, který jej využije, se sídlem nebo vykonávajícího činnost na území některého členského státu, jestliže po dobu vyslání existuje pracovní poměr mezi podnikem pro dočasnou práci či podnikem poskytujícím pracovníky na straně jedné a pracovníkem na straně druhé (v ČR institut známý pod pojmem agenturní zaměstnávání).

Ve všech uvedených případech musí po dobu vyslání existovat pracovní poměr mezi vysílajícím podnikem nebo podnikem pro dočasnou práci či podnikem poskytujícím pracovníky na straně jedné a pracovníkem na straně druhé. Pro účely směrnice 96/71/ES se vyslaným pracovníkem rozumí pracovník, který po omezenou dobu vykonává práci na území jiného členského státu než státu, ve kterém obvykle pracuje.

K zajištění souladu s platnou národní legislativou je nutné v případě vyslání pracovníků z jiného členského státu EU k výkonu práce v rámci nadnárodního poskytování služeb na území České republiky splnit výše uvedené administrativní povinnosti a zajistit vyslaným pracovníkům náležité pracovní podmínky. Informace o požadovaných pracovních podmínkách a další informace k vyslání pracovníků do ČR jsou k dispozici na oficiální celostátní webové adrese pro vyslané pracovníky ve smyslu čl. 5 Směrnice 2014/67/EU <https://www.suip.cz/web/suip/informace-o-vysilani-pracovniku>.

V českém právním řádu je pak vyslání pracovníků regulováno zákoníkem práce a zákonem o zaměstnanosti. V souvislosti s ust. § 319 zákoníku práce je nutno konstatovat, že se jedná o jakousi specifickou kolizní normu, když toto ustanovení není adresováno českým zaměstnavatelům, kteří vysílají své zaměstnance v rámci EU, nýbrž výhradně zaměstnavatelům zahraničním, kteří jsou usazeni v některém z členských států EU a vysílají své zaměstnance k výkonu práce na území ČR za účelem poskytování služeb. Ust. § 319 taxativně vyjmenovává, které pracovní podmínky musí být vyslanému zaměstnanci během vyslání zajištěny (nejsou-li pracovní podmínky v členském státě, ze kterého byl zaměstnanec vyslán, nastaveny výhodněji). Toto tzv. tvrdé jádro podmínek se použije vždy bez ohledu na délku trvání vyslání – výjimku tvoří pouze minimální délka dovolené a odměna, od kterých se mohou členské státy odchýlit v případě vyslání kratšího než 1 měsíc; tato výjimka ovšem neplatí, jestliže je zaměstnanec vyslán k výkonu práce v rámci nadnárodního poskytování služeb agenturou práce.

Právní úprava rozlišuje krátkodobé vyslání (do 12, resp. 18 měsíců), na které se aplikuje pouze výše zmiňované tvrdé jádro pracovních podmínek, a dlouhodobé vyslání, kdy zaměstnanci budou podléhat všem pravidlům hostitelského státu ohledně pracovních podmínek s výjimkou úpravy týkající se vzniku, změny a skončení pracovního poměru.

Dle ust. § 14 odst. 4 zákona o zaměstnanosti mají fyzické nebo právnické osoby usazené za účelem zprostředkování zaměstnání v jiném členském státě EU v souladu s jeho právními předpisy právo poskytovat na území ČR služby v oblasti zprostředkování zaměstnání, to však pouze dočasně a ojediněle. Pojmy dočasnost a ojedinělost nejsou národními ani unijními předpisy konkrétně

definovány. Zohledňuje se především délka poskytování služeb, pravidelnost, periodicita a spojitost. Naprosto nezbytnou podmínkou je, aby daná služba byla poskytována i v zemi původu.

Dočasností a ojedinělostí pak lze rozumět, pokud služba spočívající ve zprostředkování zaměstnání bude poskytnuta jedenkrát na dobu nepřesahující 12 kalendářních měsíců. Ovšem vždy se musí přihlídnout ke konkrétním okolnostem dané situace.

Celkově bylo v této oblasti v roce 2024 dokončeno 76 kontrol. Během těchto kontrol bylo odhaleno 26 porušení právních předpisů týkajících se jak zákoníku práce, tak zákona o zaměstnanosti; tato porušení byla zjištěna u 16 kontrol. Na základě dokončených kontrol bylo uloženo 5 pokut v celkové výši 70 000 Kč.

Tabulka č. 23 - Přehled vybraných porušení zákoníku práce a zákona o zaměstnanosti v souvislosti s vysíláním pracovníků

Ustanovení	Popis porušení	Počet porušení
§ 92 odst. 4 ZP	neposkytnutí nepřetržitého odpočinku v týdnu	1
§ 96 odst. 1 ZP	nesprávné vedení evidence pracovní doby	1
§ 111 ZP	porušení týkající se minimální mzdy	4
§ 112 ZP	porušení týkající se zaručené mzdy	1
§ 309 odst. 2 ZP	nedodržení povinných náležitostí písemného pokynu, na jehož základě vysílá agentura práce svého zaměstnance k uživateli	3
§ 319 ZP	nedodržení pracovních podmínek vyslaných pracovníků	2
§ 87 ZoZ	nesplnění informační povinnosti zaměstnavatele vůči ÚP	7
§ 101a ZoZ	nesplnění povinnosti zaměstnavatele vůči SÚIP	1

V rámci kontrol vysílaných zaměstnanců bylo zkontrolováno 36 zahraničních subjektů z těchto zemí: Slovensko, Polsko, Německo, Rakousko, Francie. Současně bylo zkontrolováno 19 českých subjektů, jež na svém pracovišti přijali vyslané pracovníky. V rámci dokončených 76 kontrol bylo zkontrolováno celkem 55 subjektů, přičemž u některých subjektů bylo provedeno více kontrol.

SÚIP při své činnosti v rámci kontroly dodržování pravidel při vysílání pracovníků využívá rovněž systému pro výměnu informací IMI, který sehrává podstatnou roli při zjišťování pracovních podmínek v ostatních zemích EU a do budoucna se předpokládá ještě širší využití tohoto systému i v souvislosti s vysíláním řidičů.

2.7 Ochrana oznamovatelů

V roce 2019 byla na úrovni Evropské unie přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. října 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie (dále také „Směrnice“). V této souvislosti byly na národní úrovni přijaty zákon č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů a zákon č. 172/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o ochraně oznamovatelů (dále jen „zákon o ochraně oznamovatelů“) transponující Směrnici do českého právního řádu.

Oznamovatelem ve smyslu Směrnice je fyzická osoba, která podá oznámení o možném protiprávním jednání spadajícím do jedné z vymezených kategorií, k němuž došlo nebo má dojít u osoby, pro niž

oznamovatel, byť zprostředkovaně, vykonával nebo vykonává práci nebo jinou obdobnou činnost, nebo u osoby, se kterou oznamovatel byl nebo je v kontaktu v souvislosti s výkonem práce nebo jiné obdobné činnosti. Aby byla oznamovateli přiznána ochrana dle zákona o ochraně oznamovatelů, musí v oznámení uvést údaje o své totožnosti a zároveň je podat jedním ze stanovených způsobů, a to prostřednictvím tzv. vnitřního oznamovacího systému u povinného subjektu, tzv. externího oznamovacího systému – tedy Ministerstvu spravedlnosti nebo uveřejněním, případně přímo příslušným orgánům veřejné moci (např. policejní orgán, státní zástupce, orgán správního trestání).

Oznamovatelem v podmínkách orgánů inspekce práce může být zaměstnanec pracující na základě pracovní smlouvy, dohody o provedení práce či dohody o pracovní činnosti, osoba vykonávající dobrovolnickou činnost, odbornou praxi nebo stáž; všechny ostatní subjekty může povinný subjekt (zaměstnavatel) vyloučit z přijímání oznámení dle zákona o ochraně oznamovatelů. Zaměstnanci agentury práce mohou podat oznámení jak agentuře práce, tak uživateli. Práci nebo jinou obdobnou činností se pro účely zákona o ochraně oznamovatelů rozumí i ucházení se o práci nebo jinou obdobnou činnost. Zákon proto chrání oznamovatele vykonávající široké spektrum pracovních činností (práce nebo jiné obdobné činnosti) tak, aby byly zahrnuty všechny osoby, které jsou v různých stádiích pracovního procesu možným deliktům nejbližší.

Cílem kontrol bylo zjistit plnění povinností zaměstnavatelů ve věcné působnosti orgánů inspekce práce, dle zákona o ochraně oznamovatelů, které tento zákon ukládá zaměstnavatelům, kteří k 1. lednu příslušného kalendářního roku zaměstnávají nejméně 50 zaměstnanců.

Kontroly orgánů inspekce práce byly zaměřeny na povinnosti povinných subjektů (zaměstnavatelů) spadající do jejich věcné působnosti, jednalo se především o splnění těchto **níže uvedených povinností**:

1. Doložit splnění povinnosti dle ust. § 9 odst. 1 zákona o ochraně oznamovatelů – určit příslušnou osobu k výkonu činnosti na ochranu oznamovatelů.
2. Jakým způsobem kontrolovaná osoba zajistila možnost oznamovatele podat oznámení podle § 9 odst. 2 písm. a) zákona o ochraně oznamovatelů prostřednictvím vnitřního oznamovacího systému písemně, ústně nebo na jeho žádost osobně; pro osobu, která pro povinný subjekt nevykonává práci nebo jinou obdobnou činnost, pokud povinný subjekt přijímání oznámení od této osoby nevyloučil.
3. Jakým způsobem kontrolovaná osoba zajistila uveřejnění stanovených informací způsobem umožňujícím dálkový přístup podle § 9 odst. 2 písm. b) zákona o ochraně oznamovatelů (informace o způsobech oznamování prostřednictvím vnitřního oznamovacího systému a ministerstvu, označení příslušné osoby, její telefonní číslo a adresu elektronické pošty nebo jinou adresu pro doručování a zda povinný subjekt vylučuje přijímání oznámení od osoby, která pro povinný subjekt nevykonává práci nebo jinou obdobnou činnost).
4. Jakým způsobem kontrolovaná osoba zajistila, aby se s podanými oznámeními mohla seznamovat pouze příslušná osoba a aby byl dodržen zákaz poskytnout údaje podle § 20 zákona o ochraně oznamovatelů.
5. Kolik oznámení bylo dle zákona na ochranu oznamovatelů přijato a v případě, že bylo přijato oznámení, ověření, zda byl oznamovatel vyrozuměn o přijetí oznámení nebo o výsledcích posouzení důvodnosti oznámení do 7 dnů.

Z provedených kontrol je zřejmé, že většina kontrolovaných subjektů byla s účinností nové normy včas seznámena a převážně splnila požadavky zákona o ochraně oznamovatelů, které byly předmětem kontrolní činnosti orgánů inspekce práce.

V rámci prováděných kontrol byly skutečnosti uváděné kontrolovanými osobami ověřovány prostřednictvím vzdáleného přístupu na webových stránkách kontrolovaných osob tak, aby byl ověřen základní informační účel a funkčnost nastavených systémů.

V roce 2024 obdržely orgány inspekce práce celkem 17 podnětů směřující do oblasti ochrany oznamovatelů ve věcné působnosti orgánů inspekce práce.

V roce 2024 měly orgány inspekce práce provést celkem 64 kontrol zaměřených na oblast ochrany oznamovatelů. Orgány inspekce práce však v roce 2024 zahájily celkem 74 kontrol, přičemž 7 kontrol bylo zahájeno na základě podnětů. V příslušném roce bylo dokončeno celkem 75 kontrol, přičemž 4 dokončené kontroly byly kontrolami zahájenými v roce 2023.

Ze 75 dokončených kontrol bylo 63 kontrol dokončeno bez zjištěných nedostatků. Při dvanácti kontrolách bylo konstatováno 33 porušení zákona o ochraně oznamovatelů. Více jak 80 % těchto porušení konstatovalo nezajištění možnosti oznamovatele podat oznámení prostřednictvím vnitřního oznamovacího systému a neuveřejnění zaměstnavatelem zákonem stanovené informace způsobem umožňující dálkový přístup.

Na základě dokončených kontrol uložily orgány inspekce práce v roce 2024 jednu pokutu kontrolované osobě ve výši 15 000 Kč a jedno napomenutí.

Kontrolní činnost orgánů inspekce práce měla rozhodně významný preventivní dopad, neboť bylo jasné demonstrováno, že plnění povinností dle zákona o ochraně oznamovatelů bude ze strany státu důsledně prověřováno a vymáháno.

2.8 Kontroly v oblasti pracovních podmínek při zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí

Program kvalifikovaný zaměstnanec je v ČR realizován od 1. září 2019. Od 1. listopadu 2022 byl spuštěn Program kvalifikovaný zaměstnanec pro další země, a to Arménie, Gruzie a Severní Makedonie. Program se kromě již tří předchozích jmenovaných dále v roce 2024 vztahoval na zaměstnance z Indie, Filipín, Kazachstánu, Moldavska, Mongolska, Srbska a Černé Hory.

Aby k zaměstnávání zahraničních pracovníků nedocházelo pouze z důvodu nízké ceny jejich práce, a jako prevence pracovního vykořisťování, bylo (od počátku realizace Programu, a stejně tak i ve sledovaném roce 2024) součástí schváleného vládního programu stanovení výše zaručené mzdy těchto pracovníků na 1,2 násobek zaručené mzdy podle odpovědnosti, složitosti a namáhavosti vykonávané práce ve smyslu nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Mezi další kritéria, která musí být vzhledem k zahraničním pracovníkům splněna, jsou uzavření pracovního poměru na stanovenou týdenní pracovní dobu (plný úvazek) a dále uzavření pracovního poměru na dobu alespoň jednoho roku.

Zaměstnavatelé mohou být do tohoto programu zařazeni pouze tehdy, jestliže splní stanovená kritéria, přičemž o jejich zařazení rozhodují garanti (např. Hospodářská komora, Svaz průmyslu a dopravy atd.). Rovněž zahraniční pracovník může být do tohoto Programu zařazen pouze po splnění patřičných kritérií.

Inspektoři se během své kontrolní činnosti zaměřili nejen na splnění podmínek Programu uvedených výše, ale i na dodržování pracovněprávních předpisů jako např. na soulad obsahu pracovněprávního vztahu cizince se zaměstnaneckou kartou, která mu byla vydána, na dodržování právních předpisů v oblasti odměňování obecně, na povinnosti zajistit všem zaměstnancům daného zaměstnavatele rovné zacházení, zejména v oblasti odměňování, dále na dodržování právních předpisů v oblasti pracovní doby či BOZP.

Cílem kontrol v této oblasti je zamezit možnému porušování právních předpisů při zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí (mimo držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny, jež patří do obsahové náplně úkolu „Kontroly v oblasti pracovních podmínek při zaměstnávání držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny“), odhalovat a eliminovat případnou diskriminaci či pracovní vykořisťování a pomoci zajistit těmto zaměstnancům důstojné pracovní podmínky.

V rámci kontrol plnění podmínek Programu kvalifikovaný zaměstnanec byly zkontrolovány pracovní podmínky celkem 110 cizinců zařazených do tohoto Programu. Ze 46 dokončených kontrol bylo zjištěno, že 6 kontrolovaných subjektů nesplnilo požadavek na poskytnutí 1,2násobku zaručené mzdy a jeden kontrolovaný subjekt neuzavřel s pěti zaměstnanci pracovní poměr v délce trvání alespoň jeden rok.

Inspektoři se při kontrole nezaměřovali pouze na dodržování podmínek Programu, ale odhalili rovněž porušení v oblasti pracovněprávních předpisů. Orgány inspekce práce na oblast pracovních podmínek při zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí v roce 2024 dokončily celkem 46 kontrol. Z tohoto počtu kontrol bylo 17 kontrol dokončeno bez zjištěných nedostatků. Ve 29 dokončených kontrolách bylo konstatováno 84 porušení pracovněprávních předpisů.

Tabulka č. 24 - *Nejčastěji zjištěná porušení zákoníku práce*

Ustanovení	Popis porušení	Počet porušení
§ 38 odst. 1	Nesplnění povinností vyplývajících z pracovního poměru	2
§ 90 odst. 2	Neposkytnutí nepřetržitého denního odpočinku	1
§ 96 odst. 1	Nevedení řádné evidence pracovní doby	11
§ 103 odst. 1	Zaměstnavatel připustil, aby zaměstnanec vykonával zakázané práce	7
§ 110 odst. 1	Neposkytnutí stejné mzdy za stejnou práci	5
§ 116	Neposkytnutí příplatku za noční práci	4
§ 118 odst. 1	Neposkytnutí příplatku za práci v sobotu a v neděli	3
§ 141 odst. 1	Nevyplacení mzdy v termínu splatnosti	3
§ 313 odst. 1	Nevydání potvrzení o zaměstnání	2

Tabulka č. 25 - *Nejčastěji zjištěná porušení zákona o zaměstnanosti*

Ustanovení	Popis porušení	Počet porušení
§ 87 odst. 1	Nesplnění informační povinnosti zaměstnavatele	12

Při kontrolách dodržování pracovních podmínek při zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí byly uloženy 2 pokuty v celkové výši 60 000 Kč a bylo uloženo 9 příkazů na místě v celkové výši 44 500 Kč.

Cílem kontrol v oblasti pracovních podmínek při zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí bylo zejména eliminovat porušování pracovněprávních předpisů v oblasti chráněných práv zaměstnanců ze zahraničí. Kontrolami byli zaměstnavatelé upozorňováni na nutnost dodržování nejen podmínek Programu, ale i běžných povinností vůči svým zaměstnancům.

3 Kontrola BOZP a bezpečnosti provozu VTZ

SÚIP a OIP v rámci inspekce BOZP kontrolovaly na základě své působnosti dle zákona o inspekci práce dodržování povinností vyplývajících z právních předpisů k zajištění bezpečnosti práce, k zajištění bezpečnosti provozu technických zařízení se zvýšenou mírou ohrožení života a zdraví a dále také dle právních předpisů o bezpečnosti provozu VTZ. Výše uvedená kontrolní činnost v oblasti BOZP byla standardně rozdělena mezi inspektory BOZP a inspektory VTZ.

V roce 2024 provedli inspektoři BOZP a VTZ v rámci své kontrolní činnosti u právnických osob a podnikajících fyzických osob celkem 8 017 kontrol, což je o 389 kontrol méně než v předcházejícím období. Důvodem je skutečnost, že se dlouhodobě nedaří obsazovat uvolněná služební místa inspektorů specializace BOZP a VTZ. V roce 2024 tak bylo v průměru neobsazeno 21 služebních míst. Z tohoto celkového počtu se jednalo o 5 648 kontrol v oblasti BOZP a 2 369 kontrol v oblasti VTZ.

Mimo již popsané kontrolní činnosti v oblastech BOZP a VTZ byly výše uvedenými inspektory na OIP také v roce 2024 provedeny:

- v počtu 1 828 vyjádření k projektovým dokumentacím staveb, určených pro užívání ve veřejném zájmu nebo jako pracoviště fyzických osob, což je o 36 méně než v předchozím období,
- účasti na 837 kolaudačních řízeních, což je o 178 méně, jak v předchozím období.

Mimo hlavní kontrolní činnost bylo v rámci vedlejší činnosti provedeno také 323 kontrol, z toho 254 v oblasti BOZP a 69 kontrol v oblasti VTZ.

Provedenými kontrolami bylo zjištěno celkem 18 251 porušení v oblastech BOZP a VTZ, což je o 1 920 porušení méně než v předcházejícím období. Mezi nejčastější kontrolní zjištění patřila v oblasti BOZP:

- chybějící či neúplná školení zaměstnanců o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP včetně návodů výrobců pro obsluhu daných zařízení a místních provozních bezpečnostních předpisů (dále jen „MPBP“),
- chybně nebo nedostatečně vyhodnocená rizika pro pracovní činnosti (zejména nevyhledání a nevyhodnocení rizik v rámci pracovních a technologických postupů),
- nevhodné organizace práce ze strany zaměstnavatelů,
- nebezpečné pracovní postupy tolerované zaměstnavateli,
- neseznámení zaměstnanců s příslušnými riziky ohrožujícími život a zdraví na pracovišti,
- nevhodné stavy pracovišť a pracovních prostředí vzhledem k bezpečnostním požadavkům (např. poškozené podlahy, nezajištěná místa s rizikem pádu z výšky nebo do hloubky apod.).

V oblasti VTZ se jednalo o:

- zanedbané údržby používaných zařízení,
- nedostatečné kontroly používaných zařízení,
- chybějící revize používaných zařízení.

Za porušení právních předpisů bylo v roce 2024 v oblastech BOZP, VTZ a v oblasti ochrany zdraví před škodlivými účinky návykových látek uloženo celkem 1 648 pokut, v celkové výši 44 512 000 Kč, z toho bylo 718 pokut ve výši 3 759 500 uloženo formou příkazů na místě (tzv. blokových pokut). Dále bylo uloženo 29 napomenutí.

Stejně jako v předchozím období, tak i v roce 2024 byly kontroly prováděny především na základě stanovené kontrolní činnosti, a to dle jednotlivých specializací. V rámci ní uvedení inspektoři BOZP a VTZ kontrolovali dodržování právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti práce v oblastech stavebnictví, dopravy, zemědělství a potravinářského průmyslu, lesnictví a dřevozpracujícího průmyslu, zpracovatelského průmyslu zahrnujícího i hutnictví a strojírenství, terciární sféry včetně manipulace s břemeny a skladování. Dále se také kontrolní činnost zaměřovala na dodržování povinností vyplývajících z právních předpisů k zajištění bezpečnosti provozu technických zařízení se zvýšenou mírou ohrožení života a zdraví a právních předpisů o bezpečnosti provozu VTZ, kterými jsou zdvihací zařízení (dále jen „ZZ“), elektrická zařízení (dále jen „EZ“), plynová zařízení (dále jen „PZ“) a tlaková zařízení (dále jen „TZ“). Kromě toho se kontrolní činnost v roce 2024 zaměřila na dodržování bezpečné práce s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi a na kontroly v rámci integrované inspekce dle zák. č. 224/2015 Sb., ale také i na dodržování povinností dle zák. č. 65/2017 Sb., jenž se zabývá ochranou zdraví před škodlivými účinky návykových látek.

Zároveň v tomto období probíhaly i následné kontroly BOZP a VTZ, včetně kontrol dodržování předpisů na základě podnětů směřujících do oblasti bezpečnosti práce.

V roce 2024 obdržely orgány inspekce práce v rámci činnosti BOZP celkem 990 podnětů ke kontrole, z nichž jejich převážná část se týkala bezpečnosti práce, v menším zastoupení pak byla spjata s bezpečností technických zařízení, včetně těch vyhrazených.

Nedílnou součástí práce inspektorů BOZP a VTZ bylo poskytování bezúplatných základních informací a poradenství týkající se ochrany pracovních vztahů a pracovních podmínek. Dotazy se týkaly např. nové legislativy k VTZ účinné od 1. 7. 2022 (např. požadavky na zajištění jejich bezpečnosti, požadavky na odbornou způsobilost k výkonu činnosti na nich, provádění revizí a zkoušek, školení obsluhy, odnětí nebo omezení oprávnění nebo osvědčení o odborné způsobilosti apod.), povinností zaměstnavatele při vzniku PÚ, oblasti pracovnělékařských prohlídek, k naplňování povinností zaměstnavatele k poskytování OOPP na pracovištích apod. Dále také na platnosti osvědčení, např. odborně způsobilé osoby (dále jen „OZO“) k zajišťování úkolů v prevenci rizik, dále koordinátorů BOZP na staveništích.

3.1 Stavebnictví

Staveniště je místem, kde se provádějí různé pracovní činnosti, které zahrnují rizika z různých oblastí. To vede k vyšší úrovni rizik a nebezpečí při práci na staveništi. Různá úroveň zkušeností a kvality stavebních dodavatelů k tomu také přispívá. Kontroly plnění úkolů zadavatele stavby a koordinátora BOZP na staveništi se zaměřovaly na to, zda dodržují povinnosti stanovené zákonnými předpisy, a tím přispívají ke snižování pracovních úrazů způsobených nedostatečnou informovaností jednotlivých dodavatelů o možných rizicích a bezpečnostních postupech.

Kontrolní činnost prováděná přímo na staveništích prověřovala stav a úroveň zajišťování bezpečnosti práce u zhotovitelů staveb a prověřovala dodržování povinností, vyplývajících z právních a ostatních předpisů k zajištění BOZP. Kontroly se zaměřily zvláště na práce ve výškách, které patří k nejrizikovějším činnostem na staveništích a k činnostem s nejvyšším počtem (téměř 60 %) smrtelných pracovních úrazů. Dále se kontroly zaměřily na zemní práce, které také vykazují vysokou úrazovost a také na manipulaci s materiálem na staveništi a montážní práce (práce neprováděné v souladu s bezpečnostními požadavky). Mimo uvedené oblasti byly kontroly zaměřeny průřezově na všechny činnosti na staveništi.

Výběr subjektů ke kontrolní činnosti vycházel především z poznatků a skutečností zjištěných na konkrétních staveništích v rámci územní působnosti jednotlivých OIP, z databáze zaslaných oznámení o zahájení prací a z projektových dokumentací předložených k posouzení. Do plánu kontrol byly zařazeny subjekty, u kterých byly v minulosti zjištěny závažné nedostatky nebo došlo k pracovním úrazům, a také podnikající fyzické osoby, které nikoho nezaměstnávají.

Cílem kontrol bylo nejen ověřit, zda kontrolované osoby dbají na BOZP, ale také aby inspektoři OIP v rámci prevence působili na zaměstnavatele a poskytli jim základní poradenství v této oblasti.

Kontrolní činnost byla rozdělena na 2 části:

- kontrola plnění úkolů zadavatele stavby a koordinátora BOZP na staveništi,
- bezpečnost práce ve stavebnictví.

Kontrola plnění úkolů zadavatele stavby a koordinátora BOZP na staveništi byla zaměřena zejména na to, zda:

- zadavatel stavby doručil oznámení o zahájení prací na OIP, zda oznámení splňuje náležitosti přílohy č. 4 k NV č. 591/2006 Sb., zda je zajištěno jeho vyvěšení na staveništi a dále zda zadavatel stavby zajistil, aby před zahájením prací na staveništi byl zpracován plán bezpečnosti a ochrany zdraví,
- na staveništi, kde působí zaměstnanci více než jednoho zhotovitele, zadavatel určil potřebný počet koordinátorů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi v souladu se zákonem č. 309/2006 Sb., a zda zadavatel zavazuje zhotovitele k součinnosti s koordinátorem BOZP,
- koordinátor plní povinnosti dané § 18 zákona č. 309/2006 a § 7 a 8 NV č. 591/2006 Sb.,
- zda se při práci více zhotovitelů na jednom staveništi tyto subjekty vzájemně informují o rizicích vyplývajících z jejich činnosti a přijatých opatřeních k ochraně před jejich působením.

Kontrola bezpečnosti práce na staveništi byla zaměřena zejména na to, zda:

- zaměstnavatel vede dokumentaci o úrazech a vyhotovuje o nich záznamy,
- zaměstnavatel poskytuje zaměstnancům bezplatně podle vlastního seznamu osobní ochranné pracovní prostředky na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce,
- zaměstnavatel chrání zaměstnance na staveništi proti pádu z výšky kolektivním zajištěním (ochranné zábradlí, ochranné ohrazení, záchytné lešení, záchytné sítě), a v případě, že zaměstnanci nejsou chráněni proti pádu kolektivním zajištěním, mají zaměstnavatelem přiděleny OOPP proti pádu, které jsou pro danou činnost vhodné, je určeno místo ukotvení a OOPP jsou pravidelně kontrolovány,
- stavba, pracoviště nebo zařízení staveniště je zabezpečeno proti vstupu nepovolaných fyzických osob, a dále zda je předepsaným (vhodným) způsobem zajištěn na stavbách prostor pod a okolo přepravovaného břemene a pod prací ve výškách,
- technické konstrukce, kterými jsou zaměstnanci chráněni proti pádu, propadnutí střešní krytinou nebo sklouznutí ze střechy, odpovídají svým provedením bezpečnostním požadavkům,
- výkopové práce a stěny výkopů jsou bezpečně zajištěny, a jsou provedeny bezpečné výstupy a sestupy,
- zaměstnavatel seznámil obsluhu stavebních strojů s místními provozními a pracovními podmínkami majícími vliv na bezpečnost práce a obsluha strojů ovládá v souladu s návodem výrobce,

- provoz staveništních rozvaděčů a pohyblivých přípojí je prováděn v souladu s bezpečnostními předpisy.

Při plnění této kontrolní činnosti bylo OIP provedeno celkem 771⁶ kontrol u 696 kontrolovaných subjektů. Při těchto kontrolách bylo zjištěno 1 686 porušení.

V následující tabulce jsou uvedeny konkrétní informace o provedených kontrolách a počtu zjištěných porušení na jednotlivých OIP.

Tabulka č. 26 - Vybrané ukazatele ve stavebnictví dle OIP

Ukazatel	OIP								Celkem
	03	04	05	06	07	08	09	10	
Počet kontrolovaných subjektů	92	15	30	68	88	161	90	175	696*
Počet kontrol	121	15	31	69	89	176	94	176	771
Počet zjištěných porušení	171	56	120	85	342	233	272	407	1 686
Počet opatření	0	0	1	0	1	0	3	3	8

Pozn.: *Subjekty nelze sčítat, 1 subjekt mohl být kontrolován více OIP.

Následující tabulka uvádí soupis nejčastěji porušovaných právních předpisů. Nejčastěji zjišťovaná porušení se týkala nedodržování zák. č. 309/2006 Sb., NV č. 362/2005 Sb. a NV č. 591/2006 Sb.

V tabulce je uvedeno i procentuální zastoupení zjištěných porušení jednotlivých právních předpisů.

Tabulka č. 27 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů ve stavebnictví

Předpis	Počet porušení	% vyjádření daného porušení
zák. č. 309/2006 Sb.	700	41,5
NV č. 362/2005 Sb.	340	20,1
NV č. 591/2006 Sb.	295	17,5
zákoník práce	234	13,9
NV č. 101/2005 Sb.	83	5,0
ostatní	34	2,0
Celkem	1 686	100

Zhodnocení výsledků kontrol:

Během kontrol povinnosti zadavatele stavby doručit oznámení o zahájení prací na OIP bylo inspektory OIP zjišťováno, že toto zadavatelé staveb většinou činí. Mnohdy sice až po uplynutí zákonem stanovené lhůty, avšak oznámení o zahájení prací na OIP převážně zasílali. Stále se však objevovali zadavatelé staveb, kteří tento požadavek nerespektovali, nebo o něm prostě nevěděli. Jednalo se většinou o stavby fyzických osob bez IČO. V oznámeních však byla občas uvedena data předání stavenišť, které se od skutečných lišila i o měsíce (tak, aby na OIP vznikl dojem, že oznámení bylo doručeno včas). Mezi nejčastější nedostatky v oznámeních o zahájení prací patřily chybějící určení koordinátorů ve fázi přípravy, neuvedení IČ zadavatele, zhotovitele nebo koordinátora, neuvedení datumu zahájení a dokončení ve tvaru DD.MM.RRRR, chybějící název stavby jako hlavní identifikační údaj, nedostatečný popis stavby s výčtem prací se zvýšeným rizikem apod. Oznámení o zahájení prací často

⁶ Počet dokončených kontrol, které zahrnovaly také HÚ roku 2022 a 2023 byl 816.

neodpovídal příloze č. 4 k NV č. 591/2006 Sb., přestože je striktně stanoven jeho minimální obsah a zadavatelé si upravovali formuláře podle svého uvážení. Dále bylo zjišťováno, že zadavatelé přenášejí na koordinátory povinnost vyplnit a doručit oznámení na OIP. Koordinátoři často podepisují oznámení o zahájení prací za zadavatele stavby s tím, že mají k tomu vystavenou plnou moc. Tyto plné moci obvykle znějí na činnost koordinátora, avšak podepsání oznámení není činností koordinátora. Takové plné moci se na podepsání oznámení nevztahují. Co se týče zpracování plánu BOZP na staveništi ve fázi přípravy, tak zadavatelé staveb jsou si povětšinou vědomi toho, že jimi zadávané stavby vyžadují zpracování plánu BOZP, avšak tato povinnost často nebyla splněna. Přetrvávajícím problémem z minulých let je hlavně dodržování lhůty pro zpracování plánu BOZP, tak jak ji stanovuje zákon č. 309/2006 Sb., – tedy „při přípravě stavby“, která je definována od zahájení projektování pro stavební povolení do dokončení zpracování PD. Plány jsou velmi často zpracovány až po uplynutí doby přípravy, v lepším případě těsně před předáním staveniště zadavatelem zhotoviteli, v těch horších pak až v průběhu realizace stavby. Tyto plány byly často zpracovány pouze formálně, bez konkrétního zohlednění velikosti, charakteru a specifík daného projektu. Výsledkem bylo, že jednotlivé plány byly velmi podobné a neplnily svůj hlavní účel. V praxi se plán BOZP jen zřídka používal jako koordinační nástroj (pokud se na staveništi vůbec fyzicky nacházel), jeho aktualizace byly prováděny koordinátorem až zpětně, takže údaje v něm obsažené neodpovídaly aktuální situaci na staveništi a tempu výstavby.

I v roce 2024 pokračoval trend z minulých let, kdy jedním z nejčastěji zjištěným porušením předpisů u zadavatelů staveb je neurčení koordinátora BOZP na staveništi při přípravě stavby. Neurčení koordinátora je velmi často patrné již z doručených oznámení o zahájení prací – zadavatelé staveb se tím vlastně sami přiznávají ke spáchání přestupku dle zákona o inspekci práce. Neurčení koordinátora při přípravě stavby zadavatelé mnohdy při kontrolách obhajují tím, že v době, kdy zpracování projektové dokumentace zadávali, předpokládali, že realizaci stavby bude zajišťovat pouze jeden zhotovitel. Tento předpoklad pak bývá poměrně těžké vyvrátit, neboť jediný zhotovitel nemusí mít vždy subdodavatele (záleží na druhu a velikosti stavby), chybějící profese může řešit např. dohodami o provedení práce, OSVČ apod. Skutečnost, že na stavbě působí zaměstnanci více než jednoho zhotovitele, je pak jednoznačně prokazatelná až při samotné realizaci.

V oblasti zavázání zhotovitele k součinnosti s koordinátorem BOZP na staveništi se jedná o časté zjištění při kontrolách zadavatelů. Nedostatek je většinou důsledkem toho, že se zadavatelé domnívají, že určením koordinátora tuto povinnost bude plnit koordinátor. U větších staveb se však stává, že z důvodu komplikovaných dodavatelsko-odběratelských vztahů, si někteří subdodavatelé myslí, že nemusí poskytovat koordinátorovi součinnost a ani se účastnit kontrolních dnů koordinátora. Zavázání zhotovitele k součinnosti s koordinátorem BOZP na staveništi bylo často nahrazeno pouze formální informací o určení konkrétních koordinátorů BOZP na staveništích, v rámci realizace staveb, poskytnuté zadavateli zhotovitelům stavebních prací na staveništích, v rámci uzavřených smluvních vztahů.

Podobně jako v minulých letech bylo při kontrolách plnění povinností koordinátora BOZP podle § 18 zákona č. 309/2006 Sb. a § 7 a § 8 nařízení vlády č. 591/2006 Sb. zjištěno, že odborná úroveň jednotlivých koordinátorů BOZP se výrazně liší, což se projevuje i v plnění jejich povinností. Koordinátoři často ve fázi přípravy stavby nezpracovávali plán BOZP tak, aby obsahoval konkrétní postupy nezbytné pro zajištění bezpečné a zdravé neohrožující práce. Nesledovali provádění rizikových prací a neupozorňovali na nedostatky, nevyžadovali okamžité nápravy. Pokud upozorňovali zhotovitele na nedostatky, nebylo to prokazatelné. Nekontrolovali dodržování plánu BOZP a při organizaci kontrolních dnů, které měly zajistit dodržování plánů BOZP na staveništích, zvali většinou pouze

zástupce zadavatelů staveb a hlavního zhotovitele. Neúčastnili se však zástupci všech dotčených zhotovitelů nebo osoby jimi pověřené, jak požaduje § 8 odst. 2 nařízení vlády č. 591/2006 Sb.

Při kontrolách bylo zjišťováno, že i na stavbách, kde je určen koordinátor BOZP, se zhotovitelé často mezi sebou vzájemně písemně informují o rizicích a přijatých opatřeních. Většinou však taková informovanost probíhá tak, že si zaměstnavatelé písemně potvrdili, že se vzájemně informovali o rizicích, aniž by k této informaci přiložili konkrétní seznam rizik pro danou stavbu vč. konkrétních opatření, která k odstranění rizik provedou. Pokud seznam vyhodnocených rizik přiložili, jednalo se spíše o celé registry rizik zpracované pro co nejvíce činností, které se mnohdy na dané stavbě ani nevyskytují.

Ve vedení dokumentace o úrazech a vyhotovování záznamů o úrazech stejně jako v letech minulých nebylo ani v roce 2024 v této oblasti zjišťováno větší množství nedostatků. Zaměstnavatelé ve stavebnictví mají zavedené knihy úrazů (často zvlášť pro společnost jako takovou a zvlášť pro konkrétní stavbu), která obsahuje všechny požadované údaje dle § 2 nařízení vlády č. 201/2010 Sb. Knihy úrazů jsou v řadě případů prázdné, přičemž inspektoři jsou ze strany kontrolovaných osob ujišťováni, že ve společnosti k pracovním úrazům nedochází. Pouze u OSVČ ve stavebnictví je situace jiná. OSVČ zpravidla své úrazy neohlašují a nezasílají záznamu o úrazech. O takovýchto úrazech se pak OIP dozví od zástupců Policie ČR, nebo od aktivních koordinátorů BOZP.

Poskytování základních OOPP, jako jsou pracovní oděvy, obuv, rukavice, ochranné přilby a reflexní vesty, bylo u většiny zaměstnavatelů zajištěno, zejména u středních a větších organizací, kde bylo často spojeno s propagací loga společnosti. Nedostatky byly zjištěny v používání speciálních OOPP pro ochranu zraku, sluchu, dýchacích cest a při práci ve výškách. Tyto prostředky nebyly vždy dostupné všem zaměstnancům vystaveným daným rizikům na staveništích. Počet OOPP byl omezený, například na 1–2 kusy bezpečnostních postrojů umístěných ve stavební buňce, přičemž počet zaměstnanců ohrožených rizikem pádu byl až dvojnásobný. Mnoho zaměstnanců si také neuvědomovalo rizika možného poškození zdraví a OOPP, například na ochranu zraku, vůbec nepoužívalo, například při řezání stavebních materiálů, keramických tvárnic nebo kovových prvků. Tento přístup vedl v mnoha případech k nedostatečné nebo opomíjené kontrole. Nepoužívání nebo nepřidělení OOPP bylo zjištěno spíše při šetření příčin a okolností pracovních úrazů, zejména u pádů z výšky, kdy zraněný nepoužil nebo nebyl vybaven adekvátními OOPP pro práci ve výšce. U OOPP proti pádu přetrvával problém z minulých let, kdy ve zpracovaném seznamu OOPP a následně i v evidenčních kartách přidělených OOPP zaměstnavatelé uváděli pouze "bezpečnostní postroj", aniž by uvedli potřebné příslušenství (lana, karabiny, tlumiče pádu apod.).

Problematika ochrany zaměstnanců proti pádu z výšky kolektivním zajištěním (ochranné zábradlí, ochranné ohrazení, záchytné lešení, záchytné sítě) je zaměstnavateli stále více zohledňována, avšak v této oblasti stále hraje a hraje podstatnou roli stránka finanční. Pokud to situace dovolila, bylo upřednostňováno používání prostředků osobní ochrany (OOPP proti pádu). Při výběrových řízeních, ve výkazech výměr není zpravidla s kolektivním zajištěním počítáno, popřípadě jen minimálně. Na stavbách převažovalo používání systémových lešení rámových nad klasickými trubkovými. Nicméně smontovaná a používaná lešení byla jen zřídka bez nedostatků. U kolektivního zajištění proti pádu z výšky se však přesto opakovaly nedostatky, např. nezajištění volného okraje pracovní podlahy žádným způsobem, nebo v lepším případě neosazení středních zábradelních tyčí a zarážek u podlahy. To platilo pro zábradlí umístěná na volných okrajích dočasných stavebních konstrukcí (lešení) i pro dočasná zábradlí na volných okrajích stavebních konstrukcí (stropy, balkony apod.). Jako další variantu kolektivní ochrany osob proti pádu z výšky volí zhotovitelé staveb stále častěji záchytné sítě. Zatímco

před několika málo lety byly záchytné sítě na stavbách k vidění spíše zřídka, v současné době jsou mezi zhotoviteli stále oblíbenějšími, a to především u staveb velkých hal, kde jsou sítě voleny jako kolektivní ochrana proti pádu při montáži střešních trapézových plechů či dalších střešních prvků.

Zaměstnanci mnohdy nepocítují potřebu se proti pádu chránit, a to přesto, že jsou vybaveni patřičnými OOPP. Někdy ani neumějí OOPP proti pádu správně použít a v místech, kde je nutné používat zachycovací celotělový postroj, používají pouze sedací úvaz. Celý problém je umocněn tím, že zaměstnavatelé nepoužívání OOPP proti pádu velmi často nekontrolují, nebo dokonce svým zaměstnancům tolerují, a to zejména při práci v relativně menších výškách. Technologické postupy, ve kterých by měl být stanoven vhodný způsob zajištění proti pádu a místa kotvení, jsou většinou zpracovány jako typové a nejsou přizpůsobeny konkrétním podmínkám na pracovišti.

Nedostatky v zabezpečení staveníšť a jejich zařízení proti vstupu byly zjištěny při kontrolách prováděných inspektory z OIP na začátku výstavby nebo na základě podnětů. Při zahájení stavebních prací, kdy probíhaly zemní práce, základy a zemní piloty, byly stavby, i když se nacházely v zastavěném území obcí, často ohrazeny pouze výstražnými páskami a nebyly souvisle oploceny do výšky alespoň 1,8 m, aby se zabránilo vstupu nepovolaným osobám. K oplocení staveníšť byly stále častěji používány mobilní plotové dílce. Plotové dílce, které byly ve spodních částech vloženy do otvorů v betonových patkách, nebyly v horních částech opatřeny zajišťovacími sponami, které by zabránily nežádoucímu rozpojení jednotlivých plotových dílců. Nebylo neobvyklé, že mezi jednotlivými plotovými dílci byly ponechány mezery, které umožňovaly snadný přístup na staveniště nejen pracovníkům stavby, ale i nepovolaným osobám. Při kontrolách zajištění prostoru pod a kolem přepravovaného břemene při pracích ve výškách inspektoři OIP zjistili, že ohrožený prostor nebyl dostatečně vymezen, jeho šířka nebyla dostatečná, ochrana v místech vstupu do objektu pod místem práce ve výšce nebyla zajištěna a prostor nebyl označen bezpečnostními značkami. Tyto nedostatky byly zjišťovány především při zateplování panelových (bytových) domů, kde ohrazení (zajištění) chybělo úplně nebo částečně, a přitom se u lešení pohybovali zaměstnanci i další osoby (veřejnost).

V oblasti technických konstrukcí chránících zaměstnance propadnutí střešní krytinou bylo zjištěno, že takové se na stavbě vyskytují v minimální míře a „upřednostňuje“ se teoreticky používání OOPP pro práce ve výškách. Co se týče dočasných stavebních konstrukcí (dále „lešení“), pak jsou opakovaně zjišťovány následující nedostatky: o předání lešení a jejich převzetí do užívání není vyhotovován písemný záznam, přesto se z lešení již pracuje, lešení nesplňují požadavky části VII. přílohy k nařízení vlády č. 362/2005 Sb. Lze konstatovat, že až na výjimky každé lešení bylo sestaveno a používáno v rozporu s příslušnými legislativními požadavky, návodem k používání nebo technickou normou, mezery mezi fasádou objektu a podlahou lešení, kterými lze propadnout, nejsou zabezpečeny, a opatření není řešeno ani vhodným pracovním postupem, osoby provádějící montáž a demontáž lešení nepoužívají OOPP proti pádu, lešení má nedostatečné nebo nevhodně provedené úhlopříčné ztužení a kotvení, lešení je sestaveno podle uvážení lešenářů, nikoliv podle návodu na montáž; není zpracován individuální výpočet pevnosti a stability.

Co se výkopových prací týče, tak nejproblematictější zůstávají výkopy v zastavěných územích. Tyto výkopy nejsou součástí oploceného staveniště a často jsou v přímé blízkosti komunikací pro pěší a dopravní prostředky bez jakéhokoli zajištění proti pádu osob (v lepších případech jsou ohrazeny výstražnou páskou na hraně výkopu nebo dokonce až za ní). Při provádění zemních prací se vyskytují zejména následující nedostatky: okraje výkopů nejsou zajištěny proti pádu osob do hloubky, nebo jsou zajištěny nevhodným způsobem (výkopy jsou bezprostředně u volných okrajů zajišťovány páskou, nikoliv pevnou konstrukcí), nedostatečné nebo zcela chybějící pažení ve výkopu (nebezpečí sesutí stěn

výkopů je podceňováno především u výkopů s hloubkou 2 m a menší), fyzické osoby vstupují do nezajištěných strojně hloubených výkopů, okraje výkopů jsou zatěžovány ve vzdálenosti menší než 0,5 m od hrany výkopu (především zeminou, stavebním materiálem a pracovními stroji), do výkopů nejsou zajištěny bezpečné sestupy a výstupy.

V roce 2024 pokračoval nepříznivý trend z předešlých let, kdy pracovníci na stavbách používají zdvihací plošiny k dopravě osob na místo práce ve výšce, ačkoliv to návody výrobců zakazují. V momentě, kdy pracovníci nejištění prostřednictvím OOPP proti pádu přestupují z plošiny na pevnou stavební konstrukci (popř. opačně), jsou nejvíce ohroženi pádem. O zákazu používat zdvihací plošiny jako výtahu pro dopravu osob na pracoviště ve výšce mnohdy neví ani koordinátoři BOZP, popř. zhotovitelům tento nebezpečný postup na stavbách tolerují.

V oblasti bezpečné obsluhy strojů pro zemní práce je naopak situace dlouhodobě příznivá. Pracovníci jsou standardně odborně způsobilí k obsluze daných strojů pro zemní práce, stroje jsou vybavovány návodem výrobce. S místními provozními a pracovními podmínkami majícími vliv na bezpečnost práce jsou obsluhy strojů povětšinou seznamovány.

Na staveništích se běžně používá velké množství EZ, zejména ručního elektrického nářadí. To vyžaduje zajištění přípojných míst pomocí podružných staveništních rozvaděčů a pohyblivých přívodů. Opakujícím se problémem, bez ohledu na velikost kontrolovaných subjektů, bylo nezajištění pohyblivých elektrických přívodních kabelů proti poškození způsobenému pohybem stavebních strojů a drobné mechanizace. Riziko úrazu elektrickým proudem se zvyšovalo také vlivem povětrnostních podmínek a při provádění tzv. mokrých procesů na staveništích, kdy prodlužovací přívody k jednotlivým EZ nebyly řádně vyvěšeny a byly položeny na mokřích nebo kalužemi pokrytých podlahách. Staveništní rozvaděče byly provozovány bez platných revizí jen velmi výjimečně, zejména u stavebních prací prováděných po delší dobu, kdy nebyly provedeny následné periodické kontroly a revize.

Shrnutí:

Sankční postihy byly uplatňovány v souladu s příslušnými ust. zákona o inspekci práce. Kontrolovaným subjektům bylo v roce 2024 v oblasti stavebnictví z OIP uloženo celkem 114 pokut v celkové výši 3 354 000 Kč. Dále inspektoři v rámci provedených kontrol v dané oblasti uložili celkem 75 blokových pokut (příkazů na místě) v celkové výši 433 000 Kč.

Z výsledků kontrol provedených inspektory OIP je patrné, že staveniště je stále jedním z nejrizikovějších pracovišť, na kterém se setkáváme s pracovními činnostmi obsahujícími rizika z různých odvětví. Přesto můžeme konstatovat, že stanovený cíl kontrol ve stavebnictví byl pro rok 2024 splněn.

V posledních letech došlo ke značnému nárůstu cen stavebních prací. Toto se ale bohužel nepromítlo do zlepšení úrovně bezpečnosti práce při pracovních činnostech na staveništích. Rozsah zhotovitelů, dodavatelů ochranných prostředků, konstrukcí pro zajištění bezpečnosti práce na staveništích pro různé fáze výstavby a použité technologické postupy je na trhu velké množství. Problém bývá v nedostatku pracovních sil, které by tyto ochranné prvky, konstrukce v průběhu výstavby osazovaly, montovaly a omezení časové náročnosti zhotovovaných stavebních prací.

Povědomí o správném zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví na pracovištích při provádění stavebních prací u právnických subjektů pracujících na staveništích je na dobré úrovni. Bohužel zejména při krátkodobých pracích spojených např. s pokládkou střešní krytiny, přípravou otvorů světlíků, montáží

technologických částí (klimatizačních jednotek) je riziko možného pracovního úrazu často podceňováno, a to jak na straně zaměstnavatele, tak i samotnými zaměstnanci.

Dalším činitelem zvyšujícím nebezpečí vzniku pracovního úrazu je velký počet OSVČ pracujících na staveništích a pracovníků cizí státní příslušnosti, zejména z Ukrajiny. U nich je povědomí o bezpečnosti práce na nižší úrovni a svým pracovištěm, které řádně nezabezpečí proti možnému vzniku pracovního úrazu, ohrožují nejen sami sebe ale i ostatní fyzické osoby, které se po staveništi pohybují.

Tento trend (výše uvedené zaměstnávání OSVČ a cizích státních příslušníků) bude přetrvávat i v příštích letech. Proto je nutné zvyšovat právní zodpovědnost hlavních zhotovitelů prováděných stavebních prací za zajištění BOZP na staveništích, pracovištích. Jako nejvíce účinné se v praxi prokázaly zejména předem neohlášené kontroly vytipovaných ale i namátkově vybraných staveb, například i v součinnosti s inspektory se zaměřením na VTZ, se kterými je na staveništích velmi dobrá spolupráce i vzájemná podpora.

Vzhledem k množství a povaze zjištěných nedostatků při kontrolní činnosti ve stavebnictví a k příčinám šetřených pracovních úrazů je nezbytné i nadále věnovat maximální pozornost dodržování předpisů týkajících se práce ve výškách, práce nad volnou hloubkou, technického stavu pracovních lešení, prací na střechách a pracovních postupů při provádění prací ve výškách. Dále je nutné zajistit bezpečnost práce pracovníků provádějících zemní práce jako prevenci pracovních úrazů prostřednictvím včasného zásahu inspektora na pracovišti.

3.2 Prevence BOZP při přípravě a provádění staveb

Na základě ust. § 5 odst. 1 písm. h) zákona o inspekci práce se orgány inspekce práce vyjadřují k vybraným projektovým dokumentacím staveb určených pro veřejné užívání nebo jako pracoviště fyzických osob, aby ověřily, zda splňují požadavky právních předpisů na zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení. Podle zákona č. 283/2021 Sb. však nejsou orgány inspekce práce dotčenými orgány.

Výběr projektových dokumentací k posouzení se provádí v souladu s vnitřním předpisem SÚIP. Ve svých vyjádřeních ke kontrolovaným projektovým dokumentacím OIP upozorňují předkladatele na nedostatky v oblasti plnění právních předpisů na zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení a předcházejí možnému vzniku PÚ. Dále se orgány inspekce práce účastní kolaudačních řízení staveb, kde mohou identifikovat řadu nedostatků vzniklých při provádění staveb, které by mohly později během provozu a užívání staveb vést ke vzniku mimořádných událostí (úrazy, havárie, ohrožení osob z řad veřejnosti apod.).

Kontrolou projektových dokumentací a následnou účastí na kolaudačních řízeních se významně přispívá k prevenci v oblasti bezpečnosti práce a bezpečnosti technických zařízení z hlediska budoucích provozů.

Kontroly byly prováděny ve 2 oblastech:

- kontrola projektových dokumentací,
- účast na kolaudačních řízeních staveb.

Kontroly projektových dokumentací byly zaměřeny na obsahovou stránku předkládaných projektových dokumentací s ohledem na zajišťování BOZP.

Účast na kolaudačních řízeních se zaměřila na podchycení nedostatků BOZP při užívání staveb.

Kontroly a účast na řízení k povolení užívání staveb byly prováděny zejména u staveb:

- určených pro výrobu a skladování, ve kterých bude zaměstnáno více než 20 osob,
- určených pro zaměstnávání osob s omezenou schopností pohybu a orientace,
- určených pro shromažďování více než 200 osob a dále staveb, ve kterých se nachází prostor určený k shromažďování osob, v němž počet a hustota osob převyšují mezní normové hodnoty a jsou určeny ke kulturním, sportovním a obdobným účelům [ve smyslu ust. § 3 písm. b) vyhl. č. 268/2009 Sb.],
- určených pro výrobu a skladování nebezpečných chemických látek a chemických směsí (ust. § 2 odst. 2 zák. č. 350/2011 Sb.) s výjimkou skladů a výroben výbušnin,
- hromadných garáží – vícepodlažních (ČSN 73 6058 Jednotlivé, řadové a hromadné garáže, bod 4.2.2 zabývající se jejich stavebním uspořádáním, bod 4.2.3 řešící jejich dělení podle výšky podlahy k okolnímu terénu),
- jaderných elektráren,
- kotelen I. a II. kategorie (vyhl. č. 91/1993 Sb.) a dále kotelen s parními a kapalinovými kotli (vyhrazeným tlakovým zařízením) ve smyslu ust. § 4 odst. 1 písm. a) NV č. 192/2022 Sb.,
- čerpacích stanic LPG/CNG,
- bioplynových stanic.

Projektové dokumentace

Projektové dokumentace byly posuzovány z hlediska způsobu zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení pro výstavbu a budoucí provoz. Při posuzování projektové dokumentace staveb bylo zjišťováno, zda byla vyloučena, nebo na nejnížší dosažitelnou míru snížena rizika možného ohrožení zdraví a života osob, tj. zda tato řešení splňují bezpečnostní požadavky, které se vztahují na danou stavbu zvláště pak:

- způsob zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení pro výstavbu a budoucí provoz,
- konstrukční řešení, popřípadě opatření umožňující bezpečnou obsluhu, údržbu nebo opravu stavby v době jejího užívání (např. kotvicí místa pro pomocné stavební konstrukce, technické konstrukce, popřípadě OOPP proti pádu z výšky, pohyblivé pracovní plošiny, přístupy k nadstřešním částem stavby, jako jsou komíny, zařízení vzduchotechniky, chladicí zařízení, čištění světlíků apod.),
- u staveb s provozním, výrobním nebo technickým zařízením údaje o tomto zařízení a řešení skladování a vnitřní dopravy, včetně ploch pro obsluhu, údržbu a opravy,
- opatření k zajištění BOZP, stanovené na základě zhodnocení všech předvídatelných rizik možného ohrožení zaměstnanců a jiných osob při budoucím provozu,
- umístění a prostorové uspořádání strojů (zařízení), popřípadě jejich souborů,
- způsob odvádění odpadních látek a emisí,
- podmínky pro zhotovení elektrických instalací (stanovení vnějších vlivů),
- zabezpečovací, pojistná a regulační zařízení,
- údaje o způsobilosti stavby (během výstavby i provozu) řešit mimořádné situace při vzniku nehodové události – únikové východy, stabilní zařízení k likvidaci následků událostí (např. záchytné jímky apod.).

V několika případech byly vybrány k posouzení i projektové dokumentace, které byly nad rámec limitů, daných výše uvedeným vnitřním předpisem SÚIP, a to se zřetelem na rizika vyplývající z plánované provozované činnosti zadavatele stavby.

Celkem bylo posouzeno 1 828 projektových dokumentací ke stavebnímu řízení.

Kolaudační řízení

Během řízení k vydání kolaudačních souhlasů uplatňovali inspektoři z OIP požadavky právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti práce, a to zejména zda:

- byla realizována opatření k zajištění bezpečnosti práce, stanovené na základě zhodnocení všech předvídatelných rizik možného ohrožení zaměstnanců, popřípadě jiných osob či majetku,
- byly odstraněny nedostatky vyplývající ze změn realizovaných v průběhu výstavby,
- stavba je provedena podle schváleného projektu a případné změny jsou vyznačeny v původní projektové dokumentaci,
- byla funkční ochranná zařízení,
- provedení stavby odpovídá požadavkům právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti práce,
- umístění a prostorové uspořádání strojů (zařízení), popřípadě jejich souborů, včetně dopravních a manipulačních ploch a ploch pro obsluhu a údržbu, odpovídá požadavkům právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti práce,
- byly provedeny všechny příslušné revize a zkoušky instalovaného zařízení.
- byly odstraněny nedostatky zjištěné při posouzení projektové dokumentace stavby,
- byla realizována konstrukční řešení, popřípadě opatření umožňující bezpečnou obsluhu, údržbu nebo opravu stavby (její části) po dobu jejího užívání.

Celkem bylo provedeno 837 kontrol k vydání kolaudačního řízení.

V následující tabulce je uveden počet kontrolovaných projektových dokumentací na jednotlivých OIP.

Tabulka č. 28 - *Projektové dokumentace dle OIP*

Ukazatel	OIP								Celkem
	03	04	05	06	07	08	09	10	
Počet kontrolovaných projektových dokumentací	143	333	245	293	354	137	186	137	1 828

Následující tabulka uvádí počet kontrol k vydání kolaudačního řízení na jednotlivých OIP.

Tabulka č. 29 - *Řízení k vydání kolaudačního souhlasu dle OIP*

Ukazatel	OIP								Celkem
	03	04	05	06	07	08	09	10	
Počet kontrol k vydání kolaudačního řízení	5	199	191	103	161	50	32	96	837

3.3 Doprava

V oblasti BOZP zaměřené na dopravu a opravárenství již dlouhodobě nachází své uplatnění úkol, jehož součástí je pracovní doba řidičů. Důvodem jsou poznatky z praxe, kdy velká část podnětů z oblasti BOZP v dopravě souvisí s pracovní dobou řidičů a také fakt, že řidiči jsou přímými účastníky silničního provozu a nedostatky v organizování jejich pracovní doby mohou vést k fatálním důsledkům v silničním provozu, ohrožení veřejnosti i škodám velkého společenského rozsahu. Proto se organizování pracovní doby řidičů stalo neodmyslitelnou součástí úkolu v dopravě a opravárenství.

Pravidla, která mohou přispět ke snížení rizik, tzv. zásady bezpečnosti práce, zahrnují soubory pravidel a opatření, která mají minimalizovat rizika spojená s provozem dopravních prostředků a manipulací s nákladem. Kontroly těchto pravidel jsou rozpracovány do zaměření kontrolní činnosti v rámci úkolu a zahrnují pravidelné školení a vzdělávání zaměstnanců, používání OOPP, pravidelnou údržbu a servis pracovních nástrojů, nářadí a pomůcek, ale i stanovení bezpečných pravidel pro vyžadované pracovní činnosti.

Do kontrolního vzorku hlavního úkolu byli zařazeni dopravci, kteří poskytují přepravu osob nebo nákladu, a dále pak subjekty, které poskytují služby v souvislosti s dopravou, jako např. servisní střediska, pneuservisy, výcviková střediska. V rámci kontrolní činnosti byl kladen důraz na prevenci rizik a prosazování bezpečnějších a zdravějších podmínek na pracovišti, které souvisí se zlepšováním kvality pracovních míst a pracovních podmínek.

V rámci tohoto kontrolního úkolu, určenému pro dopravu a opravárenství, bylo provedeno 197⁷ kontrol u 197 subjektů provozujících činnost v oblasti dopravy. Nutno konstatovat, že oproti předchozímu roku se snížil počet kontrol bez kontrolního zjištění. Zatímco v předchozím roce to byla téměř třetina kontrol (113 kontrol bez nedostatků), v roce 2024 šlo pouze o 42 kontrol bez kontrolního zjištění, což bylo pouze 21,3 %.

V rámci úkolu byly prováděny kontroly dle stanoveného zadání, a na každém OIP měl inspektor se specializací doprava a opravárenství provést minimálně 12 kontrol. Jednotlivé OIP se v průběhu kalendářního roku potýkaly s dlouhodobou pracovní neschopností několika inspektorů dané specializace pro dopravu a opravárenství. Z tohoto důvodu se nepodařilo naplnit očekávaný počet kontrol v dopravě.

Nejčastější nedostatky byly zjištěny v oblasti řízení péče a bezpečnosti práce v organizacích. Do této skupiny porušení náleží porušení týkající se nedodržování povinností při vyhledávání rizik, jejich vyhodnocení a stanovení opatření k jejich eliminaci, jako např. stanovení vhodných OOPP, organizování školení BOZP, zajištění pracovnělékařské péče atd. Za oblast řízení péče a bezpečnosti práce v organizacích bylo zjištěno 105 porušení u 50 kontrolovaných subjektů, což představuje nedostatky asi u 25 % kontrolovaných subjektů. Oblast pracovní doby byla druhým nejčastěji se vyskytujícím nedostatkem. Porušení bylo zjištěno u 42 subjektů a bylo zjištěno 100 porušení. Třetí nejpočetnější oblast zjištěných nedostatků byla v souvislosti s provozem a údržbou vozidel, to se týkalo 35 dopravců s celkovým počtem 64 porušení.

⁷ Počet dokončených kontrol, které zahrnovaly také HÚ roku 2022 a 2023, byl 216.

Tabulka č. 30 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů v dopravě

Předpis	Počet porušení	% vyjádření daného porušení
zákoník práce	162	30,4
zák. č. 309/2006 Sb.	124	23,3
NV č. 589/2006 Sb.	65	12,2
NV č. 168/2002	23	4,3
ES 561/2006	24	4,5
NV č. 101/2005 Sb.	97	18,2
NV č. 378/2001 Sb.	26	4,8
ostatní	12	2,3
Celkem	533	100

Zhodnocení kontrolních zjištění dle zadání úkolu:

Prevence rizik – vyhledávání rizik a provádění pravidelné kontroly úrovně BOZP na pracovišti

V oblasti prevence rizik lze na základě výsledků kontrol konstatovat, že dopravci si byli vědomi svých povinností podle ZP spjatých s riziky. Prevenci rizik pro dopravce zajišťovali odborně způsobilé osoby, a inspektoři konstatovali, že kvalita prevence byla výrazně závislá na odbornosti těchto osob. Inspektoři přesto v této oblasti nenarazili na větší problémy. Dopravci měli rizika vyhodnocena pro všechny činnosti na provozovně, avšak v praxi někdy nepřijali opatření v plném rozsahu vyhodnocených rizik. V několika málo případech bylo zjištěno, že kontrolované subjekty část rizik spojených s provozem vozidla zcela opomenuly. Nedostatků v oblasti rizik byly zjištěny u 17 subjektů.

Péče o zaměstnance, jejich odbornou a zdravotní způsobilost, školení zaměstnanců

V této oblasti byla nejčastěji zjištěným porušením oblast zdravotní způsobilosti řidičů. Kontrolami bylo zjištěno, že dopravci nezajišťují vstupní lékařské prohlídky před nástupem do zaměstnání nebo jsou dopravci předkládány lékařské posudky od předchozího zaměstnavatele. Tento nedostatek týkající se lékařské prohlídky byl zjištěn u 63 ze 197 dopravců, tj. u více jak 30 % z kontrolovaných subjektů. Pravidelné lékařské prohlídky řidičů jsou prováděny v souladu s vyhl. č. 277/2004 Sb., která upřesňuje požadavky zdravotní způsobilosti pro řidiče z povolání. Velká část zaměstnavatelů předkládala formuláře, které nemají informaci o provedeném dopravně psychologickém vyšetření u řidičů skupiny C a D. Velká část zaměstnavatelů zaměňuje povinné lékařské prohlídky k řízení motorových vozidel s pracovně lékařskými prohlídkami prováděnými podle zákona č. 373/2011 Sb., anebo spojují obě lékařské prohlídky v jeden posudek. Tato možnost je přípustná, avšak za předpokladu dodržení požadavku podmínky doby platnosti zdravotního posudku a uvedení, zda psychologické vyšetření u řidičů bylo provedeno. V případech předkládání spojeného lékařského posudku bylo zjištěno, že nesplňují výše uvedené požadavky vyhl. č. 277/2004 Sb. Inspektoři rovněž vytýkali u periodických prohlídek pozdní termín uskutečnění této prohlídky. Zaměstnavatelé si neuvědomují, že bez platného lékařského posudku (v mezidobí, kdy platnost lékařského posudku vypršela) je zaměstnanec pro přidělování dohodnuté práce zdravotně nezpůsobilý. Zaměstnavatelé nedodržují periodu provedení zdravotních prohlídek. Zákon č. 361/2000 bez ohledu na kategorizaci prací požaduje provedení lékařské prohlídky max. po 12 měsících pro řidiče starší 50 let a 24 měsíců u řidičů do 50 let.

Oblast školení řidičů je sledovaná ve dvou rovinách – školení odborné způsobilosti dle zákona č. 247/2000 Sb. Jde o pravidelné školení řidičů, které provádí pouze akreditovaná autoškola a má být v rozsahu 35 hod. za 5 let. V této oblasti nebylo zjištěno nedostatků. Je možno konstatovat, že dopravci si byli vědomi této povinnosti vůči řidičům. U školení vyžadovaného na základě ZP rovněž nebylo

zjištěno zásadních problémů, přestože někteří dopravci měli tendenci zaměňovat pravidelné školení svých zaměstnanců k rizikům za školení prováděné autoškolou. Inspektoři zjistili, že dopravce často uváděl v osnovách školení již neplatné právní předpisy. Školení mělo také zahrnovat seznámení s návody výrobce k provozu vozidel, což bylo obecně zmíněno, ale chyběly konkrétní typy vozidel nebo zařízení, s nimiž zaměstnanci pracovali, a proto měli být s nimi seznámeni. Rozpory byly zaznamenány také v případech, kdy v osnově školení byl uváděn odkaz na vnitřní předpis nebo soubor předpisů zaměstnavatele, ale názvy předpisů byly ve skutečnosti dopravcem nazvány jinak. Zaměstnavatelé zajišťovali školení zaměstnanců nejčastěji v jednoletých nebo dvouletých intervalech prostřednictvím svých bezpečnostních techniků. Nedostatek v oblasti školení byl zjištěn pouze u 17 kontrolovaných subjektů.

Poskytování OOPP na základě vyhodnocení rizik, stav OOPP a jejich používání zaměstnanci

Oblast poskytování OOPP je oblastí, která by měla navazovat a souviset s vyhodnocením rizik v konkrétních podmínkách práce. Pouze u 5 subjektů bylo zjištěno, že zaměstnavatelé doposud neměli vypracován seznam OOPP na základě vlastního vyhodnocení rizik, ale zaměstnancům OOPP přesto poskytovali, a to podle vlastního uvážení, popř. podle ročního období. V oblasti používání OOPP samotnými zaměstnanci (řidiči) nebylo možno zjistit nedostatky, neboť řidiči bývají v době provedení kontroly mimo provozovnu. V dílnách a servisech platila obdobná situace – zaměstnanci byli vybaveni nějakými OOPP, ale ne vždy podle zpracovaného seznamu. Pouze v jednom případě bylo zjištěno, že zaměstnanci nebyly poskytnuty žádné OOPP. Všechny subjekty doložily prokazatelné převzetí OOPP zaměstnanci.

Nadále v oblasti poskytování OOPP přetrvával nedostatek nedostatečného označení konkrétních ochranných prostředků, např. konkrétní pracovní obuvi, pracovního oděvu nebo pracovních rukavic, chybí bližší specifikace jejich vlastností – gumové, kožené. Není tedy zřejmé, jaké ochranné vlastnosti mají vydané OOPP splnit.

Bezpečnost práce na pracovišti, pracovní a technologické postupy pro činnosti vykonávané na pracovišti

V této části kontrolního úkolu šlo o skutečné převedení teoretických zásad bezpečnosti práce do praxe. Inspektoři zjistili, že zaměstnavatelé nepřevádějí do praxe přijatá opatření k vyhodnoceným rizikům. Například v oblasti provozu dopravních prostředků si kontrolovaný subjekt stanovil omezení rychlosti v areálu, odlišení komunikace pro silniční vozidla, označení zúžených vjezdů a výjezdů, ale tato opatření nebyla v praxi realizována. Byly zjištěny nedostatky v požadavcích na pracoviště a pracovní prostředky, které neodpovídaly legislativním požadavkům u 37 kontrolovaných subjektů; u 7 subjektů byla nerespektována povinnost zajistit pravidelnou údržbu, úklid a čištění, u 9 subjektů chyběly bezpečnostní značky pro místa, která upozorňují na potenciální nebezpečí a rizika a tím snížit pravděpodobnost úrazů a nehod.

Při kontrolách v garážích, depech a servisech inspektoři často narazili na stroje a zařízení, na kterých nebyly prováděny pravidelné kontroly a revize. Zaměstnavatelé také neprováděli pravidelné kontroly a revize technických prostředků pro nakládku a vykládku vozidel a skladování materiálu, jako jsou vysokozdvizné vozíky, žebříky a regály. Celkem bylo porušení zjištěno u 12 subjektů.

Nad rámec kontrolované problematiky bylo zjištěno v provozu neoznačení průmyslových rozvodů a potrubních systémů, neoznačené spodní hrany vrat, neoznačení prvního a posledního schodišťového stupně nebo chybějící madla. Velmi často se jednalo o závady viditelné na první pohled, které mohly

být zjištěny a odstraněny v rámci pravidelných kontrol BOZP zaměstnavatelem, pokud by je prováděl důsledně. Bylo překvapivé, že takovéto závady byly zjištěny i v rámci kontrol, které byly nahlášeny v dostatečném předstihu, což v mnoha případech odráželo přístup zaměstnavatele k BOZP.

Organizování a dodržování pracovního režimu řidičů silničních vozidel

Doprava je odvětvím, kde zaměstnanci většinou nemají pevnou pracovní dobu a začátek pracovní doby nebývá zahájen na provozovně dopravce. Z toho důvodu dopravci operují tím, že u těchto zaměstnanců není možno vést evidenci pracovní doby. Inspektoři tak opakovaně a dlouhodobě konstatují porušení povinností při evidenci pracovní doby. Kontrolou bylo prokázáno, že zaměstnavatelé opět vydávali záznamy jízdy za evidenci pracovní doby, popř. předkládali výpisy z tachografu, nebo data opsaná z tachografu. Evidence práce v noci a práce přesčas z těchto podkladů nesplňuje požadavky zákoníku práce, není na nich vyznačen počátek a konec směny, počátek a konec práce v noci a počátek a konec práce přesčas. Při kontrolách také byla předložena „evidence pracovní doby“ která však ve skutečnosti byla evidencí docházky, tzn. přítomnosti na pracovišti a neposkytovala žádnou informaci o skutečně odpracované pracovní době. Zásadní nedostatky v evidenci pracovní doby mělo 11 kontrolovaných subjektů.

Pro kontroly pracovního režimu řidičů bylo využíváno programu TAGRA. Při kontrolách bylo zjištěno porušování předpisů pracovního režimu zaměstnanců. Rovněž nedodržení noční směny v dopravě, která je upravena ve spec. předpise NV č. 589/2006 Sb., jako práce v noční době v rozsahu max. 10 hodin během 24 hodin po sobě jdoucích, bylo zjištěno u 16 kontrolovaných subjektů. Neposkytnutí denního odpočinku bylo zjištěno u 26 kontrolovaných subjektů.

Shrnutí:

Po zhodnocení výsledků kontrol zastáváme názor, že je žádoucí i nadále na subjekty v dopravě preventivně působit, neboť se zvyšováním nároků na pracovní výkonnost zaměstnanců v dopravě roste i pravděpodobnost kolizních situací, jejichž výsledkem může být pracovní úraz nebo dopravní nehoda.

Provedenými kontrolami bylo zjištěno porušování požadavků právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti práce, pouze pětina kontrolovaných subjektů byla bez zjištění. Proto jsme názoru, že zaměření kontrolního úkolu bylo oprávněné a prospěšné. Zejména v malých provozech, s malým počtem zaměstnanců bývala zjištění častější. Pokud se jednalo o větší subjekty, kde péče o BOZP byla součástí podnikatelské strategie a nedocházelo u nich ke kumulacím funkcí, byla péče o zaměstnance na lepší úrovni.

Úroveň bezpečnosti práce u kontrolovaných subjektů souvisí s kvalitou znalostí OZO. V procesu kontroly se však také ukázalo, že některé kontrolované subjekty ne zcela spolupracují s OZO, „papírově“ mají dopravci doklady v pořádku, ale zřejmě z ekonomických důvodů a „šetření“ dochází k nedostatkům v některém ze stupňů řízení bezpečnosti a ochrany zdraví.

V rámci úkolu bylo uloženo 43 pokut v celkové výši 1 437 000 Kč a 29 příkazů na místě v celkové výši 159 000 Kč.

Kontroly inspektorů u zaměstnavatelů s vozovým parkem jsou i nadále přínosné, a to jak pro samotné zaměstnavatele, tak celospolečensky. Zjištěné nedostatky byly inspektory prokonzultovány se statutárními orgány zaměstnavatele, čímž zaměstnavatelé získali mnoho dalších potřebných informací souvisejících s řešením BOZP v konkrétních podmínkách subjektu.

3.4 Kontroly bezpečnosti práce v návaznosti na zákon o silniční dopravě (Silniční balíček)

S novelizací ZoSD získaly SÚIP a OIP novou kontrolní pravomoc. Dle ustanovení § 38 odst. 2 ZoSD nabýly orgány inspekce práce pověření provádět kontroly v provozovnách podnikatele v silniční dopravě. Podle zadání tohoto úkolu, bylo možno provádět kontrolu v provozovně dopravce nebo jen posoudit vyžádané dokumenty, doručené na OIP. Kontrola provedená z doložených dokladů je podle čl. 6 směrnice č. 2006/22/ES považována za rovnocennou kontrolám prováděným v provozovnách dopravců.

Kontrola hlavního úkolu v návaznosti na ZoSD byla prováděna u tzv. rizikových dopravců, tzn. dopravců, kteří provozují dopravu velkými vozidly. Za rizikového dopravce je považován dopravce s platnou koncesí, který je v RPSD vyznačen barevně – červenou nebo oranžovou barvou. RPSD je informační systém, který vede MD. Účelem tohoto systému je vytvoření jednotné databáze informací o podnikatelích EU v silniční dopravě. Systém je propojen s obdobným systémem dalších členských států Evropské unie a na základě tuzemských i zahraničních informací o porušení každého dopravce je vypočítávána jeho míra rizikovitosti (risk rating), na jehož základě je v RPSD barevně označen (zelená, oranžová, červená).

V tomto kontrolním úkolu, zaměřeném na rizikové dopravce, bylo provedeno 137 kontrol dopravců, z nich bylo 95 právnických osob a 42 fyzických osob.

Předmětem kontrol bylo:

- dodržování požadavků na maximální průměrnou týdenní pracovní dobu,
- odpočinky (denní odpočinek, týdenní odpočinek),
- přestávky na jídlo a oddech,
- noční práce,
- dodržování povinností dopravců týkajících se platby za ubytování řidičů a organizace práce řidičů podle čl. 8 odst. 8 a 8a nařízení (ES) č. 561/2006 (doprovce dokumentuje plnění této povinnosti a uchovává dokumentaci ve svých prostorách, aby ji mohl předložit na žádost kontrolních orgánů). tj.:
 - týdenní dobu odpočinku nad 45 hod. řidiče čerpá mimo vozidlo,
 - veškeré náklady na ubytování řidiče hradit zaměstnavatelem (dopravcem),
 - organizovat práci řidiče tak, aby se řidič v průběhu každých 4 po sobě následujících týdnů vrátil do provozovny.

Tabulka č. 31 - Vybrané ukazatele podle jednotlivých OIP

HÚ 24.1.149	Oblastní inspektorát práce								Celkem
	3	4	5	6	7	8	9	10	
Počet kontrolovaných subjektů	15	5	3	21	33	8	24	28	137
Počet kontrol	15	5	3	21	33	8	24	28	137
Počet zjištěných porušení	58	12	7	104	62	5	23	10	281
Počet opatření	9				14				23

Kontroly v rámci tohoto úkolu nebyly prováděny po celý rok, započaly až v květnu 2024, kdy bylo stanoveno, že každý inspektor se specializací doprava a opravárenství provede 2 kontroly v měsíci. V průběhu roku však několik inspektorů ukončilo služební poměr (odchod do důchodu) a dalším významným faktorem, který ovlivnil počet provedených kontrol, byla dlouhodobá pracovní neschopnost několika inspektorů požadované specializace. Z výše popsanych důvodů bylo provedeno méně kontrol, než se očekávalo.

Nejčastěji zjišťované nedostatky byly s ohledem na zadání kontrolní činnosti v oblastech definovaných NV č. 589/2006 Sb. Nejčastěji bylo vytýkáno neposkytnutí přestávky v práci na jídlo a oddech v délce nejméně 45 minut v případech, kdy je pracovní doba člena osádky nákladního automobilu nebo autobusu v silniční dopravě delší než 9 hodin. Je-li pracovní doba kratší než 9 hodin, je přestávka v práci na jídlo a oddech poskytována v délce 30 minut a porušení je posuzováno podle ust. § 88 zákoníku práce. Toto zjištění bylo konstatováno u 41 subjektů a týkalo se 51 řidičů.

Dalším zjištěním bylo nedodržení délky směny, která pro řidiče nebo člena osádky nákladního automobilu nebo autobusu v silniční dopravě může činit nejvýše 13 hodin; délka směny zaměstnance pracujícího v noční době může činit nejvýše 10 hodin během 24 hodin po sobě jdoucích. Porušení v délce směny bylo zjištěno u 24 subjektů a u 34 řidičů.

Třetím zjištěným nedostatkem bylo nedodržení délky denního odpočinku. Ten je definován v nařízení ES 561/2006 a NV č. 589/2006 Sb., v ustanovení § 7 na něj jen odkazuje. Toto porušení bylo prokázáno u 22 subjektů v 36 případech.

V souvislosti s provedenými kontrolami bylo nad rámec zadání kontrolního úkolu zjištěno ve 27 případech porušení zákoníku práce, ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), kdy zaměstnavatel připustil, aby zaměstnanec vykonával práce, aniž zaměstnavatel ověřil jejich zdravotní způsobilost.

Tabulka č. 32 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů v dopravě v rámci úkolu

Předpis	Počet porušení	% vyjádření daného porušení
zákoník práce	93	33,1
zák. č. 309/2006 Sb.	29	10,4
NV č. 589/2006 Sb.	119	42,4
NV č. 168/2002	4	1,4
ES 561/2006	30	10,7
NV č. 101/2005 Sb.	2	0,7
NV č. 378/2001 Sb.	1	0,3
ostatní	3	1,0
Celkem	281	100

Zhodnocení kontrolních zjištění dle zadání úkolu

V rámci sledovaného úkolu byly prováděny kontroly dle zadání, kde na každém OIP měl provést inspektor příslušné specializace 2 kontroly v měsíci. Počet kontrol se nepodařilo splnit z důvodu výše uvedeného.

Dodržování požadavků na maximální průměrnou týdenní pracovní dobu

Průměrná týdenní pracovní doba v dopravě je stanovena zákoníkem práce a činí 40 hodin. Tento průměr se vypočítává za období 26 týdnů, což znamená, že v některých týdnech může být pracovní doba delší, ale celkový průměr nesmí překročit 40 hodin za sledované období. V případě potřeby může být pracovní

doba prodloužena až na 60 hodin týdně, pokud však je dodržen průměr 40 hodin za 26 týdnů. Kontrolní činnost inspektorů odhalila 5 porušení tohoto pravidla, týkalo se 5 kontrolovaných subjektů.

Doby odpočinku

Kontroly pracovní doby se zaměřily na dodržování délky odpočinku, konkrétně denního a týdenního odpočinku. Řidiči nákladních vozidel musí mít denně jedenáctihodinový odpočinek, který lze zkrátit na devět hodin, ale maximálně třikrát mezi týdenními intervaly. Při kontrolách bylo zjištěno, že 30 subjektů neorganizuje pracovní dobu řidičů tak, aby mohli čerpat řádný denní odpočinek, což se týkalo 44 řidičů. U týdenních odpočinků bylo zjištěno pouze jedno porušení délky týdenního odpočinku.

Přestávky na jídlo a oddech

Poskytování přestávky na jídlo a oddech bylo co do početnosti nejvíce zastoupeným porušením. Z hlediska organizace práce je pro dopravce velmi obtížné jeho dodržení, neboť samotný úkon, přerušení práce, je plně v rukou řidičů, kteří si přestávku na jídlo a oddech organizují sami podle místních podmínek, plněných úkolech a také možností na trase. Je však třeba poukázat na skutečnost, že dopravci, přestože mají objektivní odpovědnost za tento přestupek, se nezabývají jeho kontrolou a zpětným prověřením, jak a kdy jejich řidiči čerpají přestávku na jídlo a oddech a zda jej vůbec čerpají. Porušení tohoto požadavku bylo zjištěno u 31 subjektů a týkalo se 41 řidičů.

Noční práce

Noční práce je práce konaná mezi 22:00 hod a 06:00 hod ranní. NV č. 589/2006 Sb. pak definuje zaměstnance pracující v noční době, kterým je člen osádky nákladního automobilu nebo autobusu, který vykonává práci během noční doby v rámci 24 hodin po sobě jdoucích. Při kontrolách pracovních režimů bylo zjištěno porušení délky noční práce u 7 dopravců.

Dodržování povinností dopravců týkajících se platby za ubytování řidičů a organizace práce řidičů podle čl. 8 odst. 8 a 8a nařízení (ES) č. 561/2006

Tuto obtížně kontrolovatelnou oblast poskytnutí platby za ubytování řešili inspektoři v součinnosti s kontrolovanou osobou v souladu s ustanovením § 8 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole. Kontrolovaná osoba čestně prohlásila potřebné informace. To, zda se řidiči navracejí do provozovny a jak často, již bylo možno prokázat z digitálních údajů tachografů, poskytnutých dopravcem a vyhodnocených programem Tagra.

Provedenými kontrolami nebylo zjištěno porušení organizace práce v souvislosti s čerpáním týdenního odpočinku, tzn. že zaměstnanci kontrolovaných subjektů v kontrolovaném období čerpali týdenní doby odpočinku v době trvání nad 45 hod. mimo vozidlo – zaměstnanci nebyli v době čerpání týdenního odpočinku na pracovní cestě, nevykonávali žádnou pracovní činnost.

Zaměstnancům kontrolovaných subjektů (řidičům) v uvedeném kontrolovaném období nevznikl nárok na uhrazení nákladů na ubytování – zaměstnanci byli v čase čerpání týdenního odpočinku doma. U kontrolovaných subjektů byla práce organizována tak, aby se jejich zaměstnanci (řidiči) v průběhu každých čtyř po sobě následujících týdnů vrátili do provozovny. Provedenými kontrolami bylo zjištěno, že zaměstnanci se nejčastěji vracejí z pracovní cesty každý týden a týdenní odpočinek tak čerpají v souladu s požadavkem nařízení (ES) č. 561/2006.

Další zjištění v návaznosti na prováděné kontroly

Kontroly odhalily, že dopravci se zaměřují především na dodržování nařízení ES 561/2006, které stanovuje pravidla pro pracovní režim. Nicméně nejsou obeznámeni s předpisy týkajícími se pracovní doby, a proto ji neorganizují podle těchto pravidel. Dopravci nevedou evidenci pracovní doby podle zákoníku práce a nařízení vlády 589/2006 Sb., které určuje délku směny a maximální průměrnou týdenní pracovní dobu. Většina dopravců nerozlišuje mezi pracovní dobou a směnou a do odpracované doby započítává pouze řízení a nakládku, tedy údaje z karty řidiče. Přesto vzhledem k velmi specifickému zaměření kontrol byla téměř polovina (65) kontrol bez zjištěných nedostatků.

Shrnutí:

Jsme toho názoru, že je žádoucí i nadále na dopravce preventivně působit, neboť se zvyšováním nároků na pracovní výkonnost zaměstnanců v dopravě roste i pravděpodobnost kolizních situací, jejichž výsledkem může být pracovní úraz nebo dopravní nehoda. Dodržování pracovních režimů řidičů je proto důležité. Smyslem kontrolní činnosti u rizikových dopravců je přispět k prevenci tak, aby se silničního provozu neúčastnili řidiči, kteří jsou pracovním přetěžováni, nedostatečně odpočívají nebo nemají vytvořené sociální podmínky pro svou práci. Reagujeme takto i na postup komise EU, která přehodnotila porušení některých sledovaných ukazatelů ve vazbě na pracovní podmínky, kdy původní závažná porušení ukazatelů pracovního režimu a pracovní doby přesunula z kategorie závažných porušení do kategorie velmi závažných porušení.

Na základě tohoto úkolu a výše uvedeného byly uloženy 3 pokuty v celkové výši 87 000 Kč a dále bylo na místě uloženo 5 pokut v celkové výši 35 000 Kč (tzv. blokové pokuty).

Provádění kontrol tohoto úkolu ztěžovala skutečnost, že přístup k databázi RPSD není ze strany MD zprostředkován v souladu s legislativní úpravou ZoSD. Náhradním dočasným řešením bylo, a doposud je, zasílání souborů v tabulkovém softwaru Excel z MD, který je prostřednictvím SÚIP rozeslán na OIP v pravidelných čtvrtletních intervalech. V souboru jsou však informace o dopravcích nedostatečné a poskytují nepřesné informace o velikosti firmy či počtu zaměstnanců. V seznamu rizikových dopravců se tak vyskytují subjekty bez zaměstnanců, bez vozidel nebo bez zjiitelného důvodu uvedení na seznam rizikových dopravců. Při plánování kontrolní činnosti tak nelze dopředu zjistit skutečný stav, ten se projeví až při osobní návštěvě inspektora. Kontroly jsou časově náročné a z úhrnného pohledu jsou počty kontrolních zjištění zanedbatelné; kontroly tohoto zadání vážou kapacity inspektorů a lze tak s obtížemi zajistit další plánovanou kontrolní činnost inspektorů. Z toho důvodu jsme aktivně během roku opakovaně řešili problematiku s MD se snahou nalézt shodu.

Za zmínku stojí i skutečnost, že problematiku sociálních předpisů v dopravě kontroluje i řada dalších správních orgánů – dopravní úřady, PČR a v roce 2025 bude svoji činnost zahajovat i nově vzniklý úřad Inspekce v silniční dopravě, zřizovaný MD.

3.5 Zemědělství a potravinářský průmysl

Vzhledem k významu zemědělství a potravinářského průmyslu pro národní hospodářství a specifickým rizikům spojeným s těmito odvětvími, byla v uplynulém roce kontrolní činnost zaměřena také na tyto sektory. Cílem bylo nejen poskytnout detailní přehled o kontrolní činnosti SÚIP v oblasti BOZP, ale také analyzovat identifikované nedostatky a navrhnout opatření k jejich odstranění. V průběhu roku byly prováděny plánované kontroly, které vycházely z ročního plánu kontrol a karet hlavních úkolů pro

jednotlivé sektory, ale velká část kontrol byla uskutečněna také v důsledku šetření příčin a okolností pracovních úrazů a podnětů ke kontrole. V roce 2024 měl každý inspektor se specializací na zemědělství a potravinářství provést kontrolu alespoň u 15 subjektů. V rámci kontrolní činnosti se měli zaměřit především na šest níže uvedených klíčových oblastí:

- *Školení a zdravotní způsobilost zaměstnanců:* Kontroly se zaměřily na ověření, zda zaměstnanci prošli potřebným školením k obsluze zařízení a znají MPBP. Rovněž bylo kontrolováno, zda absolvovali vstupní a periodické lékařské prohlídky potvrzující jejich zdravotní způsobilost pro vykonávanou práci.
- *Hodnocení rizik a OOPP:* Bylo kontrolováno, jak zaměstnavatelé vyhodnocují rizika spojená s prací na zařízeních a jak přidělují OOPP. Důraz byl kladen na to, zda zaměstnavatelé kontroloují používání těchto prostředků a udržují je v dobrém stavu na vlastní náklady.
- *Provozní dokumentace a bezpečnost strojů a zařízení:* Kontroly se zaměřily na provozní dokumentaci strojů a technických zařízení. Byly prověřovány návody k obsluze a údržbě, místní provozní bezpečnostní předpisy, ochranné a zabezpečovací prvky zařízení a způsoby jejich zabezpečení proti neoprávněnému použití.
- *Bezpečný provoz skladovacích zařízení:* Kontroly se zaměřily na bezpečný provoz a používání stabilních skladovacích zařízení pro sypké hmoty, zařízení pro dopravu nákladů a kontrolu skladového hospodářství.
- *BOZP v živočišné výrobě:* Bylo prověřováno správné stanovení pracovních a technologických postupů při chovu zvířat. Rovněž bylo kontrolováno, zda jsou zaměstnanci s těmito postupy řádně seznámeni a jak jsou aplikovány v praxi.
- *Revize, kontroly a údržba zařízení:* Inspektoři se zaměřili na to, zda zaměstnavatelé důsledně provádějí pravidelné revize, kontroly a údržbu zařízení, a zda vedou a aktualizují příslušnou technickou dokumentaci v souladu s platnými předpisy.

Kontroly byly provedeny u zaměstnavatelů, kteří provozují sklizňové linky pro píce a kukuřici, zařízení pro zpracování ovoce a zemědělských komodit, jako je řepka nebo cukrová řepa, technologie používané při výrobě potravin, včetně mléka, masa, cukrovinek a pekařských výrobků a také provoz pivovarů.

Při plnění této kontrolní činnosti bylo OIP provedeno celkem 437⁸ kontrol u 430 kontrolovaných subjektů. Při těchto kontrolách bylo zjištěno 1 176 porušení. Z tohoto počtu kontrol nebyly zjištěny žádné nedostatky u 58 provedených kontrol.

V následující tabulce jsou uvedeny konkrétní informace o provedených kontrolách a počtu zjištěných porušení na jednotlivých OIP.

⁸ Počet dokončených kontrol, které zahrnovaly také HÚ roku 2022 a 2023, byl 441.

Tabulka č. 33 - Vybrané ukazatele v zemědělství a potravinářském průmyslu dle OIP

Ukazatel	OIP								Celkem
	03	04	05	06	07	08	09	10	
Počet kontrolovaných subjektů	0	11	27	105	74	72	85	58	430*
Počet kontrol	0	11	27	107	74	73	85	60	437
Počet zjištěných porušení	0	61	112	111	159	342	246	145	1 176
Počet opatření	0	0	1	0	0	0	1	0	2

Pozn.: *Subjekty nelze sčítat, 1 subjekt mohl být kontrolován více OIP.

Následující tabulka uvádí soupis nejčastěji porušovaných právních předpisů. Nejčastěji zjišťovaná porušení se týkala nedodržování zák. č. 309/2006 Sb., zákoníku práce a NV č. 101/2005 Sb.

V tabulce je uvedeno i procentuální zastoupení zjištěných porušení jednotlivých právních předpisů.

Tabulka č. 34 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů v zemědělství a potravinářském průmyslu

Předpis	Počet porušení	% vyjádření daného porušení
zák. č. 309/2006 Sb.	405	34,5
zákoník práce	308	26,2
NV č. 101/2005 Sb.	312	26,5
NV č. 378/2001 Sb.	118	10,0
NV č. 27/2002 Sb.	7	0,6
ostatní	26	2,2
Celkem	1 176	100

Zhodnocení výsledků kontrol:

Odborná způsobilost a ověření zdravotní způsobilosti k výkonu konkrétní pracovní činnosti

Také v roce 2024 bylo u kontrolovaných subjektů opakovaně zjištěno, že zaměstnavatelé neplní své povinnosti stanovené § 103 odst. 1 písm. a) zákoníku práce. Nejčastějším nedostatkem bylo nezajištění periodické lékařské prohlídky u zaměstnanců zařazených do rizikových kategorií. V některých případech nebyly provedeny ani vstupní lékařské prohlídky pro nové zaměstnance. Nejčastějším důvodem pro tato pochybení byla údajná nedostupnost lékařů specializovaných na daný obor, nesoučinnost lékařů poskytujících pracovně lékařské prohlídky, nebo mylné přesvědčení, že provádění pracovnělékařských prohlídek již není povinné, což zaměstnavatelé zaměňovali s pravidly pro periodické prohlídky. Od ledna 2023 vstoupila v platnost změna periodicity a povinnosti realizace a účasti na periodických lékařských prohlídkách. V kategorii první a druhé nerizikové již periodické lékařské prohlídky nejsou povinné a mohou být vykonávány pouze, pokud to zaměstnavatel nebo zaměstnanec vyžadují. Podle platné legislativy však zůstává povinnost provádět vstupní lékařské prohlídky pro všechny nové zaměstnance, bez ohledu na kategorii práce. Některé OIP např. pro Jihočeský kraj a Vysočinu při kontrolách tento nedostatek vůbec neshledali a uvádějí, že naprostá většina subjektů zajišťuje pravidelnou lékařskou péči a dochází k ověřování zdravotní způsobilosti zaměstnanců ve stanovených termínech.

Stejně jako v předchozích letech byla inspektorům při kontrolách předkládána dokumentace o provedení školení právních a ostatních předpisů k zajištění BOZP. Bylo však obtížné posoudit, do jaké míry byla tato povinnost plněna formálně, zejména u vstupního školení, které často neprovádí

OZO. Zaměstnanci byli seznamováni s návody k obsluze nebo MPBP. Kontrolování zaměstnavatelé dokládali toto seznámení vložením odkazu do školících osnov. Tento odkaz byl však často příliš obecný a neuváděl konkrétní zařízení a stroje, se kterými byl zaměstnanec seznámen. U nových strojů a zařízení bylo seznámení s návody k obsluze prováděno. Nicméně, některé starší stroje a zařízení jako jsou různé typy starých traktorů, napáječek, ohrad a elektrických ohradníků, pásových dopravníků sypkých hmot, posklizňových linek a starých mlátiček, byla absence návodů k obsluze i MPBP, což je přetrvávající problém v zemědělství a potravinářství, kde dochází k velmi pomalé obměně strojů a zařízení.

V některých případech chyběli v prezenční listině zaměstnanci, kteří nebyli v den školení přítomni (např. z důvodu dovolené nebo pracovní neschopnosti), a následné školení těchto zaměstnanců po jejich návratu do zaměstnání neproběhlo.

Hodnocení rizik a OOPP

Nedostatky, které jsou odhalovány při kontrolách zaměstnavatelů ohledně dodržování platné legislativy, konkrétně NV č. 390/2021 Sb., se vyskytují ve všech odvětvích, jako je doprava, stavebnictví, elektro, chemický průmysl a další. Toto nařízení ukládá zaměstnavatelům povinnost nejen poskytovat OOPP, ale také zajistit, aby zaměstnanci byli řádně proškoleni v jejich používání a aby byla pravidelně prováděna kontrola jejich používání a stavu.

V zemědělském a potravinářském sektoru se v roce 2024 inspektoři setkali se specifickými problémy například u pěstitelů chmele, kde je běžnou praxí mít jednotný seznam pro přidělování OOPP pro všechny zaměstnance, avšak zaměstnancům vykonávajícím práce na DPP, nebo DPČ jsou poskytovány pouze některé z těchto prostředků, na rozdíl od zaměstnanců pracujících na hlavní pracovní poměr. V zemědělství se OOPP často přidělují až po uplynutí zkušební doby, což je odůvodněno vysokou fluktuací, kdy zaměstnanci v zemědělských podnicích pracují jen krátkodobě a OOPP nevracejí. Také jsou OOPP přidělovány na základě zvyklostí, nikoliv vyhledaných rizik a kontroly používání OOPP jsou prováděny velmi sporadicky nebo nejsou řádně zaznamenávány.

Při kontrole společností zaměřené na výrobu pekařských směsí bylo v loňském roce zjištěno, že ačkoliv dokumentace o hodnocení rizik a protokol o určení vnějších vlivů identifikovaly riziko výbuchu směsi moučného prachu se vzduchem, nebyla vypracována potřebná dokumentace o ochraně před výbuchem. Další kontroly v pekárenském průmyslu potvrdily, že riziko výbuchu je v tomto odvětví často podceňováno, což zvyšuje potenciální nebezpečí pro pracovníky a vyžaduje důslednější přístup k prevenci a ochraně před výbuchem.

Provozní dokumentace a bezpečnost strojů a zařízení

V rámci dotačního systému dochází k postupné modernizaci strojů, zařízení a technologií v potravinářském i zemědělském sektoru. Provozy vybavené novými moderními stroji a technickými zařízeními disponují návody k obsluze, se kterými jsou zaměstnanci důkladně seznamováni a odborně proškoleni dodavatelskými firmami. Tyto firmy rovněž zajišťují pravidelný servis a opravy strojů a zařízení. Ve stájích pro dojnice jsou často instalovány dojící roboty a přihrnovače krmení, které montují specializované firmy, jež zároveň zajišťují proškolení obsluhy, opravy, servis, kontroly a pravidelné revize. Nicméně, při inspekcích v roce 2024 se stále objevovaly případy, kdy provozovatelé neměli k dispozici původní technickou dokumentaci s návody výrobce na obsluhu a údržbu používaných technických zařízení. Odstavená strojní zařízení v areálu často zůstávají nezajištěna proti možnému zneužití, což je způsobeno buď nedbalým přístupem obsluhy, nebo střídáním více pracovníků na jednom stroji. V potravinářském průmyslu se opakovaně zjišťovaly nedostatky

při kontrolách zařízení a jejich ochranných prvků, jako je bezpečnostní značení a ochranné kryty. Z protokolů o kontrolách příčin a okolností pracovních úrazů v zemědělství a potravinářství vyplývá, že se často jednalo o jednorázové udržovací práce na zařízeních, ke kterým chyběla potřebná dokumentace.

Bezpečný provoz skladovacích zařízení

Kontrolované subjekty často předkládaly MŘS pro skladování velkoobjemových balíků, nicméně většina těchto řádů neobsahovala popis manipulace s velkoobjemovými balíky, především při nakládce na poli a odvozu z polí, nebo při rozebírání stohů. Při skladování velkoobjemových balíků sena a slámy ve stozích a senících nebyly tyto prostory označeny bezpečnostními značkami, rovněž ve skladech nebyla dodržena minimální šíře komunikací pro pěší, byla zjištěna absence tabulek určujících maximální přípustnou nosnost podlah a označení maximální skladovací výšky. Dále byla zjištěna chybějící dokumentace o posouzení rizika výbuchu při provozování stabilních skladovacích zařízení sypkých hmot, nebo opatření k zajištění bezpečnosti práce na ochranu proti výbojům statické elektřiny. Skladování velkoobjemových balíků na svažitých pozemcích vedlo k incidentům, kdy balíky projely přes zahrady a způsobily škody na majetku. U jednoho zemědělce se tento problém opakoval, což vedlo k poškození zaparkovaného vozidla třetí osoby. Při kontrolách stavu ochranných zařízení a zabezpečovacích prvků u strojních zařízení pro plynulou dopravu nákladů bylo zjištěno, že v zemědělských firmách se nachází velké množství dopravníků, na kterých dochází k častým úrazům. Technický stav těchto dopravníků nebyl uspokojivý, což představuje další bezpečnostní riziko. Pravidelná údržba a kontrola těchto zařízení jsou klíčové pro prevenci úrazů. Při inspekcích otevřených skladovacích zařízení sypkých hmot bylo zjištěno, že okraje těchto zařízení nebyly dostatečně zabezpečeny proti pádu osob a nebyla chráněna proti neoprávněnému vstupu do uzavřených a nebezpečných prostor. Nedostatky byly identifikovány jak u vstupních otvorů, tak u výstupních ocelových žebříků, které jsou součástí zásobníků. Také u některých skladů hořlavých kapalin byly zjištěny nedostatky, např. sklad bez označeného vypínače elektrické energie, nepřítomnost požadovaných bezpečnostních značek, nebo neexistence MPBP a MŘS.

BOZP v živočišné výrobě

V roce 2024 byly provedeny kontroly v oblasti živočišné výroby, které odhalily několik klíčových nedostatků. Zemědělci sice mají stanoveny pracovní postupy, avšak tyto jsou pouze obecné a nejsou pravidelně aktualizovány, což znamená, že nereagují na změny v provozu. Během kontrol bylo často zjištěno, že zemědělci předkládají pouze opsané NV č. 27/2002 Sb., které stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů při práci související s chovem zvířat. Pracovní postupy pro chov skotu byly zpracovány u většiny kontrolovaných subjektů, avšak u chovu jiných zvířat, jako jsou drůbež, ovce a kozy, byly zjištěny značné nedostatky. Mnozí zemědělci ani nevěděli, že by měli mít tyto postupy vypracované. Při práci se zvířaty se často spoléhají na dlouholetou praxi svých zaměstnanců, přičemž vytváření písemných dokumentů považují za zbytečnou zátěž. U většiny podnikajících fyzických osob nebyly pracovní postupy vůbec k dispozici. Práce se zvířaty představuje v zemědělství největší riziko, zejména při zacházení a manipulaci se zvířaty. Většina poranění je způsobena kopnutím, povalením nebo přitisknutím zvířete, a tyto úrazy se vyskytují i u zkušených zaměstnanců. Rizika spojená s prací se zvířaty nelze zcela eliminovat.

Kontroly objektů, ve kterých jsou chována hospodářská zvířata, odhalily několik konstrukčních nedostatků. Uspořádání stájí pro chov skotu často neumožňuje bezpečné přehánění zvířat. Byly zjištěny nevhodně umístěné průchody mezi jednotlivými prostory stání, absence ústupových cest a nevhodné

umístění branek mezi jednotlivými stáními. Dále nebyly zajištěny vhodné pracovní pomůcky pro přehánění zvířat a nebyly stanoveny konkrétní pracovní postupy pro činnosti uvedené v NV č. 27/2002 Sb.

Revize, kontroly a údržba zařízení

Během provedených kontrol bylo zjištěno, že mnozí zaměstnavatelé stále nedodržují zákonné povinnosti týkající se termínů, lhůt a rozsahu kontrol a revizí strojních a technických zařízení. Často nebyly dodrženy zákonem stanovené termíny a lhůty, což je v rozporu s § 4 odst. 2 NV č. 378/2001 Sb., které stanoví požadavky na bezpečný provoz a používání strojů a zařízení. Menší podniky často podceňují význam bezpečnosti práce, což vede k problémům při provádění kontrol a revizí. Tyto činnosti jsou často realizovány těsně před inspekcí, a v některých případech nebyly kontroly a revize prováděny od zahájení podnikání. Odpovědné osoby často nemají potřebné znalosti pro řádné provádění revizí, kontrol a údržby zařízení. U starších objektů navíc chybí protokol o určení vnějších vlivů, což vede k nesprávnému stanovení termínů revizí.

Shrnutí:

Sankční postihy byly uplatňovány v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o inspekci práce. Kontrolovaným subjektům bylo v roce 2024 v oblasti zemědělství a potravinářského průmyslu inspektory z OIP uloženo v aktuálním kontrolním období, tzn. v rámci výše uvedené kontrolní činnosti, celkem 51 pokut v celkové výši 1 268 500 Kč. Dále inspektoři v rámci provedených kontrol v dané oblasti uložili celkem 68 blokových pokut (příkazů na místě) v celkové výši 310 500 Kč.

Poznatky získané z kontrol jsou hodnoceny pozitivně, neboť jednoznačně prokazují rostoucí účinnost preventivních opatření u kontrolovaných subjektů. Zjištěné skutečnosti potvrzují opodstatněnost těchto kontrol a naznačují postupné zlepšování situace v daných oblastech. Důležitou součástí kontrol je také osvěta zaměřená na zvýšení povědomí o správných postupech a preventivní působení na zaměstnavatele. Dlouhodobým cílem je zajistit, aby zaměstnavatelé nejen dodržovali stanovené postupy, ale také aktivně přispívali k bezpečnosti pracovního prostředí a minimalizovalo se riziko nehod. Zaměstnavatelé by měli klást zvýšený důraz na efektivní organizaci práce a důkladné zavádění bezpečných pracovních postupů. To zahrnuje nejen pečlivé plánování a koordinaci pracovních činností, ale také pravidelné školení zaměstnanců v oblasti bezpečnosti práce.

Na základě výsledků kontrol provedených inspektory OIP lze konstatovat, že stanovené cíle kontrol v sektoru zemědělství a potravinářského průmyslu byly pro rok 2024 splněny.

3.6 Lesnictví a dřevozpracující průmysl

Kontrolní činnost v oblasti lesnictví a dřevozpracujícího průmyslu byla v roce 2024 zaměřena na kontrolu zajišťování BOZP u níže uvedených subjektů.

V oblasti lesnictví se tak konkrétně jednalo zejména o kontroly subjektů provádějící těžbu dříví, manipulaci a soustřeďování dříví, údržbu lesů, parků, sadů, břehových porostů, doprovodné zeleně vodních toků a pozemních komunikací. Vzhledem k stále nepříznivému vývoji pracovní úrazovosti v posledních letech byla i nadále kontrolní činnost zaměřena také na zaměstnance obecních úřadů, kteří provádějí práce s přenosnou řetězovou pilou, nebo křovinořezem.

Kontrolní činnost v oblasti dřezpracujícího průmyslu byla zaměřena zejména na subjekty provádějící zpracování kulatiny na řezivo, dýhu, výrobu velkoplošných materiálů, štěpek, pilin, výrobu pelet a briket. Zaměření do této oblasti kontroly vycházelo zejména z výsledků předchozích kontrol, kde bylo ve větší míře zjištěno, že v této oblasti nadále dochází k nebezpečnému provozování strojů a technických zařízení, včetně nevhodné organizace práce.

Kontroly byly zaměřeny zejména na:

- zdravotní způsobilost pro vykonávanou pracovní činnost,
- vyhodnocení rizik při práci, obsluze, údržbě a opravách používaných zařízení; seznámení zaměstnanců s riziky a s opatřeními na ochranu před jejich působením,
- školení o právních a ostatních předpisech k BOZP k vykonávaným pracím; vedení dokumentace o provedených školeních,
- OOPP – zpracování vlastního seznamu pro poskytování OOPP na základě vyhodnocení rizik a jejich vlastní poskytování; stav OOPP a kontrola jejich používání,
- provozní dokumentace strojů a technických, zejména návody výrobců k obsluze a údržbě nebo MPBP ke kontrolovaným zařízením,
- stanovení osob odpovědných za provoz a technický stav zařízení,
- technický stav používaných zařízení, strojů a nářadí, včetně stavu bezpečnostních prvků,
- provádění předepsaných kontrol, revizí a údržby u strojů a technických zařízení; vedení dokumentace o této činnosti,
- manipulace a skladování dříví.

V roce 2024 bylo provedeno celkem 412⁹ kontrol u 401 subjektů, při kterých bylo zjištěno celkem 956 porušení. V rámci kontrolní činnosti bylo navrženo celkem 22 TOO. Tabulka níže obsahuje bližší údaje v rámci plnění této kontrolní činnosti.

Tabulka č. 35 - Vybrané ukazatele v lesnictví a v dřezpracujícím průmyslu dle OIP

Ukazatel	OIP								Celkem
	03	04	05	06	07	08	09	10	
Počet kontrolovaných subjektů	19	16	26	65	29	75	70	106	401*
Počet kontrol	19	16	27	65	29	75	73	108	412
Počet zjištěných porušení	2	29	20	152	46	180	72	455	956
Počet opatření	0	1	0	0	0	1	0	0	2

Pozn.: *Subjekty nelze sčítat, 1 subjekt mohl být kontrolován více OIP.

V následující tabulce je uveden přehled nejvíce porušovaných právních předpisů.

⁹ Počet dokončených kontrol, které zahrnovaly také HÚ roku 2022 a 2023, byl 417.

Tabulka č. 36 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů v lesnictví a v dřevozpracujícím průmyslu

Předpis	Počet porušení	% ze zjištěných porušení předpisů
zákoník práce	303	31,7
zák. č. 309/2006 Sb.	272	28,5
NV č. 101/2005 Sb.	205	21,4
NV č. 378/2001 Sb.	90	9,4
NV č. 339/2017 Sb.	68	7,1
vyhl. č. 48/1982 Sb.	13	1,4
ostatní	5	0,5
Celkem	956	100

Nejčastěji zjišťované porušení právních předpisů se týkalo nedodržování zákoníku práce, zák. č. 309/2006 Sb., NV č. 101/2005 Sb., NV č. 378/2001 Sb. a NV č. 339/2017 Sb.

Zhodnocení výsledku kontrol:

Cílem kontrolní činnosti bylo prověřit stav a úroveň dodržování právních a ostatních předpisů k zajištění BOZP při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru a dále také v oblasti dřevozpracujícího průmyslu.

Při kontrolní činnosti bylo kontrolováno, zda zaměstnavatelé plní své povinnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) zákoníku práce, tedy zda neumožňují zaměstnancům vykonávat práce, které by neodpovídaly jejich schopnostem a zdravotní způsobilosti. Byly zjištěny nedostatky v oblasti zdravotní způsobilosti, jako například neprovedení vstupní lékařské prohlídky před uzavřením pracovního vztahu nebo její provedení až během trvání pracovního vztahu; nedodržování termínů periodických prohlídek podle kategorie práce a neověření zdravotní způsobilosti pro konkrétní činnosti (např. práce s řetězovou pilou, obsluha VTZ). PFO pracující v lesnictví nepřikládají přílišný význam zdravotní způsobilosti.

Inspekce práce zjistila, že kontrolované osoby při vyhledávání rizik a stanovení opatření před jejich působením často postupují pouze formálně. Dokumentace často chyběla nebo byla velmi obecná a neodpovídala konkrétním provozům (např. neobsahovala rizika týkající se obsluhy, údržby a opravách používaných zařízení; byly vyhodnoceny rizika pro činnosti, které se na pracovišti nevykonávají). Zejména nebyla vyhodnocena rizika při zakoupení nových strojů, při provádění nové činnosti na pracovišti a rizika spojená s používáním chemických látek. Vzhledem k těmto zjištěním byla kontrolovaným osobám doporučována aktualizace dokumentu. Seznamování zaměstnanců s riziky a opatřeními bylo nejčastěji prováděno během pravidelných školení o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP. PFO pracující v lesnictví jsou s riziky nejčastěji seznamováni při předávání pracoviště, kdy jsou tato rizika často součástí smlouvy o dílo.

Školení zaměstnanců o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP byla ve většině případů prováděna, a to buď samotnými vedoucími zaměstnanci, anebo byly k této činnosti využívány služby externích OZO k zajišťování úkolů v prevenci rizik. O provedených školeních byly kontrolovanými osobami vedeny záznamy, které byly součástí dokumentací BOZP. Byly zjištěny rozdíly v úrovni vedené dokumentace mezi právníky osobami a PFO. Nejčastější nedostatky při zajišťování školení se týkaly vedení dokumentace o informacích a pokynech (osnovy školení), které často neobsahovaly všechny potřebné a platné právní a ostatní předpisy k zajištění BOZP (např. návody k obsluze strojů a zařízení; MPBP a pracovní postupy pro vykonávané činnosti) a nebyly pravidelně aktualizovány.

V několika případech bylo při kontrolní činnosti zjištěno, že četnost školení neodpovídala interním směrnícím kontrolované osoby, což znamená, že školení nebylo prováděno pravidelně.

V oblasti OOPP bylo zjištěno, že kontrolované osoby nevypracovaly nebo neaktualizovaly vlastní seznamy pro poskytování OOPP na základě vyhodnocení rizik konkrétních prací a charakteru pracovišť. V seznamech pro poskytování OOPP nebyly specifikovány konkrétní typy OOPP. Zaměstnanci nebyli seznámeni s nebezpečími, před kterými je OOPP chrání, ani se správným používáním OOPP a ze strany kontrolovaných osob nebyla prováděna dostatečná kontrola používání přidělených OOPP. Často nebyla dodržována doba použitelnosti přidělených OOPP podle návodu výrobce.

Kontrolou provozní dokumentace bylo zjištěno, že někteří provozovatelé strojů a technických zařízení neměli k dispozici průvodní dokumentaci a ani neměli zpracované MPBP. Nedostatků byly zjištěny také při údržbě strojů a jejich pravidelných kontrolách. Pokud byla pořízena nová zařízení nebo došlo k významným změnám na pracovištích, tyto změny nebyly zahrnuty do aktuálních MPBP. Kvůli chybějící průvodní dokumentaci byly následně zjištěny nedostatky při údržbě strojů a jejich pravidelných kontrolách. Některé kontrolované osoby měly k dispozici pouze návody k obsluze v cizím jazyce. V oblasti stanovení osob odpovědných za provoz a technický stav zařízení nebyly zjištěny zásadní nedostatky.

Technický stav používaných zařízení, strojů a nářadí v lesnictví byl ve většině případů dobrý. Během kontrol ručního nářadí byly zjištěny drobné nedostatky, jako otřepy na úderných plochách kladiv a klínů. U řetězových pil byly časté nedostatky jako chybějící nebo opotřeбенý zachycovač řetězu; nefunkční dlaňová pojistka; nefunkční brzda řetězu a samovolný pohyb řetězu při volnoběžných otáčkách motoru. U strojů a mechanizačních prostředků používaných v lesnictví bylo zjištěno poškození stupaček, skel; volně položené nářadí v kabině a poškození výstražných symbolů na hydraulických rukách. V dřevozpracujícím průmyslu byla řada strojů a zařízení provozována s chybějícími nebo nedostatečnými ochrannými zařízeními, což vedlo ke vzniku pracovních úrazů. Za rizikové stroje se dají označit stroje, které byly zakoupeny z tzv. druhé ruky, neboť u takovýchto strojů byly často předchozími majiteli provedeny úpravy, které vytvářely nová rizika (např. otvory na čištění strojů).

V oblasti provádění předepsaných kontrol, revizí a údržby strojů a technických zařízení bylo zjištěno, že část kontrolovaných osob nezajistila ověřování technického stavu strojů a technických zařízení při jejich provozu; neprováděla preventivní údržbu a neměla potřebnou technickou dokumentaci. Revize a kontroly byly často prováděny externími firmami. Mezi nejčastější nedostatky patřilo neprovádění revizí a kontrol ve stanovených lhůtách; neodstranění závad uvedených v revizních zprávách a nedostatečné vedení provozní dokumentace. Nejčastějším nedostatkem zjištěným při kontrolách řetězových pil bylo nevedení záznamů o výsledcích revizí, kontrol a oprav těchto pil.

Problematika nevhodného skladování dříví v lesnictví se mírně zlepšila, ale stále byly zjištěny nedostatky, jako nezajištěné skládky dříví proti samovolnému rozvalení anebo překročení přirozeného sklonu uskladněného dříví. V dřevozpracujícím průmyslu byly nejčastěji zjišťovány administrativní nedostatky, kdy se jednalo o formálně zpracovaný místní řád skladu, který neobsahoval požadované náležitosti (nejčastěji schematický půdorysný plán skladu). Při fyzické kontrole provozovaných skladů byly zjišťovány nedostatky vyplývající z nedostatečného místa pro skladování na daném pracovišti. Při kontrolách bylo inspektory zjištěno, že skladovaný materiál je skladován nevhodným způsobem (např. manipulační jednotky skladované na sobě jsou příliš vychýleny od svislice) a na nevhodných místech (např. na komunikacích) nebo na nevhodných konstrukcích vlastní výroby.

Shrnutí:

Sankční postihy byly uplatňovány v souladu s příslušnými ust. zákona o inspekci práce. Za zjištěná porušení právních předpisů bylo v roce 2024 kontrolovaným osobám ze strany inspektorů OIP uloženo v aktuálním kontrolním období, tzn. v rámci výše uvedené kontrolní činnosti, celkem 19 pokut v celkové výši 457 000 Kč a 43 příkazů na místě ve výši 272 001 Kč.

V oblasti lesnictví a dřevozpracujícího průmyslu byla v roce 2024 provedena kontrola u 401 kontrolovaných subjektů, z toho bylo 248 právnických osob a 153 PFO. V oblasti lesnictví bylo provedeno celkem 222 kontrol a v oblasti dřevozpracujícího průmyslu 190 kontrol. Při kontrolní činnosti bylo zjištěno celkem 956 porušení právních předpisů.

Inspekce práce se zejména zaměřovaly na dodržování BOZP u subjektů zabývajících se těžbou dříví, manipulací a soustředováním dříví, údržbou lesů, parků, sadů, břehových porostů, doprovodné zeleně vodních toků a pozemních komunikací, zpracováním kulatiny na řezivo, dýhu, výrobu velkoplošných materiálů, štěpek, pilin, výrobu pelet a briket a také na zaměstnance obecních úřadů pracující s řetězovou pilou a křovinořezem.

Obecně lze konstatovat, že se situace v oblasti lesnictví a dřevozpracujícího průmyslu pomalu zlepšuje, ale stále byly zjištěny nedostatky, které měly zásadní vliv na zajištění BOZP. Vzhledem k zjištěním je nutné věnovat těmto subjektům pozornost i v následujících letech, zejména s ohledem na postupné změny v právních předpisech a podporu informovanosti o problematice BOZP a také ověření, zda u nich byla naplněna opatření k odstranění zjištěných nedostatků z minulosti.

3.7 Nebezpečné látky

Kontroly bezpečné práce s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi (dále jen „nebezpečné látky“) jsou velmi důležité a přínosné, jelikož tyto látky jsou nebezpečné nejen při samotném nakládání s nimi, kdy může dojít k požárům, výbuchům, akutním otravám, poleptáním či popálením, ale jejich nepříznivé účinky, zejména karcinogenita, se mohou u zaměstnanců projevit až za několik let. Pracovních úrazů spojených s nebezpečnými látkami nebývá mnoho, avšak z hlediska závažnosti bývají velmi vážné, a to obzvláště v kombinaci s požáry, výbuchy a úniky nebezpečných látek.

Při kontrolách zaměřených na bezpečnou práci s nebezpečnými látkami se inspektoři setkávali zejména s neseznamováním zaměstnanců s účinky nebezpečných látek, se kterými pracují, kdy nejen, že na základě neznalosti nebezpečných vlastností látky může dojít k ohrožení života a zdraví zaměstnance, ale může dojít i k případnému požáru, výbuchu či ohrožení životního prostředí. Dalším zásadním zjištěným nedostatkem bylo nedostatečná chemická odolnost používaných zařízení (např. hadic, nádob) či nedostatečná chemická odolnost OOPP. Setkávali jsme se rovněž s neověřováním zdravotní způsobilosti zaměstnanců manipulujících s nebezpečnými látkami, s neoznačováním nádob pro práci s nebezpečnými látkami či s nebezpečnými způsoby práce tolerovanými zaměstnavateli.

Cílem kontrol tak nebylo pouze prověření dodržování předpisů na úseku bezpečnosti práce v souvislosti s nebezpečnými látkami, ale zejména i zvyšování povědomí zaměstnanců, zaměstnavatelů i osob odborně způsobilých v prevenci rizik o bezpečném nakládání s nebezpečnými látkami, které vede ke zvyšování celkové úrovně BOZP na pracovištích.

Zhodnocení kontrol:

Každý inspektor specializace chemický průmysl, ropný průmysl a nebezpečné látky měl za úkol provést kontroly zaměstnavatelů nespádající pod režim zákona č. 224/2015 Sb., a to v oblastech, které byly v minulých letech na základě zkušeností inspektorů zhodnoceny jako nejvíce rizikové či které zatím z hlediska bezpečné práce s nebezpečnými látkami prověřovány nebyly. Konkrétně se jednalo o lakovny, tiskárny a obecně práce s barvami, dále o bazény a zimní stadiony a v neposlední řadě se kontroly zaměřily na čerpací stanice.

V rámci kontrolní činnosti v roce 2024 bylo zkontrolováno celkem 178 právních subjektů, z toho 167 právnických osob a 11 fyzických osob. U těchto subjektů bylo provedeno celkem 178¹⁰ kontrol, viz následující tabulka.

Tabulka č. 37 - Vybrané ukazatele dle OIP

Ukazatel	OIP								Celkem
	03	04	05	06	07	08	09	10	
Počet kontrolovaných subjektů	55	7	4	21	53	14	9	15	178
Počet kontrol	55	7	4	21	53	14	9	15	178
Počet zjištěných porušení	39	20	3	55	196	69	16	53	451
Počet TOO	0	4	1	18	59	0	0	0	82
Počet opatření	0	0	1	0	0	0	0	0	1

Celkový počet kontrol bez zjištěných nedostatků činil pouze 53, tedy cca 30 % všech kontrol, což potvrzuje význam kontrol. Kontrolované osoby si často neuvědomovaly rizika spojená s nebezpečnými látkami, jelikož manipulace s těmito látkami není jejich hlavní činností, a v některých případech si ani nebyly vědomy skutečnosti, že s nebezpečnými látkami nakládaly.

Při zbývajících 125 kontrolách bylo zjištěno celkem 451 porušení právních předpisů. Nejčastěji porušené právní předpisy a jejich četnost zobrazuje níže uvedená tabulka.

Tabulka č. 38 - Přehled nejčastěji porušených právních předpisů

Předpis	Počet porušení	% ze zjištěných porušení předpisů
zákoník práce	135	29,9
NV č. 101/2005 Sb.	112	24,8
zák. č. 309/2006 Sb.	88	19,5
NV č. 375/2017 Sb.	36	8,0
NV č. 406/2004 Sb.	27	6,0
NV č. 378/2001 Sb.	20	4,4
vyhl. č. 48/1982 Sb.	11	2,4
NV č. 362/2005 Sb.	10	2,2
NV č. 390/2021 Sb.	7	1,6
Celkem	451	100

Nejčastěji se zjištěná porušení týkala nebezpečných látek (zjištěny nedostatky u 34 kontrolovaných subjektů), výrobních a provozních budov (u 50 subjektů), skladů a skladování (u 36 subjektů), řízení péče a bezpečnosti práce (u 32 subjektů) a OOPP (u 9 subjektů). V menším zastoupení se vyskytovaly

¹⁰ Počet dokončených kontrol, které zahrnovaly také HÚ roku 2022 a 2023, byl 190.

nedostatky spojené s rozvodnými zařízení a zařízeními pro rozvod plynu z hlediska BOZP, s komunikacemi či tlakovými láhvemi.

V rámci svých pravomocí inspektoři během kontrol vydali celkem 82 TOO a 1 opatření. Tato opatření a doporučení se týkala zejména aktualizace dokumentace BOZP (vyhodnocení rizik, směrnice OOPP, registru nebezpečných látek, směrnice pro pracovnílékařské prohlídky apod.), zajištění důslednějších kontrol souvisejících s BOZP či větší prokazatelnosti plnění svých zákonných povinností (např. prokazatelnější seznamování zaměstnanců s OOPP).

Vyhodnocení rizik a seznámení zaměstnanců s nimi

Seznamování zaměstnanců s riziky bylo prováděno individuálně, periody školení byly nastaveny podle interního systému školení BOZP u jednotlivých kontrolovaných osob. V oblasti vyhodnocení rizik a přijatých opatření nebyly při kontrolách zjištěny závažnější nedostatky. U některých kontrolovaných osob bylo inspektory doporučeno rozšířit a případně aktualizovat zpracovanou dokumentaci dle skutečných pracovních náplní a činností, pečlivěji vyhledávat konkrétní rizika a k nim přijímat vhodná opatření. Bylo doporučeno také doplnit dokumentaci o vzájemném seznamování s riziky u subjektů, kteří na pracovišti kontrolované osoby společně vykonávají pracovní činnosti – zejména se zaměřením na údržbu či opravy.

Rizika spojená s nebezpečnými látkami nejsou vždy zřejmá na první pohled, a proto se musí hodnotit i stav při případných haváriích, kdy může dojít k neočekávaným reakcím. Rovněž je důležité nezapomínat na nebezpečí skrytá ve stísněných a uzavřených prostorech – při některých kontrolách byli zaměstnanci vybaveni osobními detektory výskytu nebezpečných látek, ale našly se i kontrolované osoby, které si rizik uzavřených prostorů nebyly dostatečně vědomy.

Při kontrolách práškových lakoven docházelo ke zjištěním, že možnému riziku výbuchu při používání práškových barev se nevěnuje dostatečná pozornost.

Způsobilost zaměstnanců nakládajících s nebezpečnými látkami

V několika případech bylo zjištěno, že zaměstnanci nepodstoupili vstupní pracovnílékařskou prohlídku, a zaměstnavatel jim tak umožnil vykonávat práci bez ověření jejich zdravotní způsobilosti. Někteří zaměstnavatelé si rovněž neuvědomovali rizika spojená s nebezpečnými látkami a nezahrnuli skutečnosti, že jejich zaměstnanci s určitými nebezpečnými látkami pracují, ani do žádanek o provedení pracovnílékařské prohlídky.

Při zjištění neprovedených či pozdně provedených prověření zdravotní způsobilosti kontrolované osoby prohlídky zaměstnancům zajistily ještě v průběhu kontrol samotných.

Školení a informovanost o nebezpečných látkách a o postupech v případě havárií

Kontrolovaní zaměstnavatelé při většině kontrol věnovali dostatečnou pozornost školení bezpečné manipulace s nebezpečnými látkami, přičemž vycházeli zejména z bezpečnostních listů látek, se kterými zaměstnanci přicházeli do styku, ale i tak se našlo pár případů neseznámení zaměstnanců s informacemi z bezpečnostních listů.

I nadále se používala pravidla pro bezpečné zacházení s nebezpečnými látkami. Zaměstnavatelé také nezapomínali na školení první pomoci a nácvik postupů v případě havárií, přičemž tato témata byla samostatným tématem školení či jako součást školení BOZP.

Od roku 2023 vstoupilo v účinnost Nařízení EU 2020/1149 měnící Nařízení REACH, které zavedlo od 24. 8. 2023 povinnost pro všechny zaměstnance a OSVČ pracující v provozech, kde hrozí riziko expozice diisokyanátům, absolvovat odbornou přípravu o bezpečném používání diisokyanátů prostřednictvím OZO v prevenci rizik. Pro zaměstnance nakládající s diisokyanáty rovněž platí ověřování jejich zdravotní způsobilosti jednou ročně. Inspektoři byli o nových povinnostech informováni, při kontrolách tyto informace o bezpečné práci s diisokyanáty předávali kontrolovaným osobám a při kontrolách v roce 2024 se inspektoři setkávali s uplatňováním této nové povinnosti v praxi.

OOPP

OOPP byly přidělovány podle profesí, na základě vyhodnocení rizik a dle vlastního seznamu zaměstnavatele. Evidence OOPP byla vedena u každé kontrolované osoby individuálně, a to písemně i elektronicky. Bylo rovněž zjišťováno, že kontrolované osoby v mnohých případech sice přidělují OOPP, avšak jim chyběla důslednost v kontrole jejich používání zaměstnanci.

U OOPP pro práci s nebezpečnými látkami je velmi důležité myslet na vlastnosti těchto látek. V několika případech bylo zjištěno, že přidělené OOPP by zaměstnance neochránily – např. použití obyčejných gumových rukavic, štítu nechránícího proti rozstříku nebezpečných látek nebo poskytnutí oděvů bez antistatických vlastností do prostředí s nebezpečím výbuchu.

Při některých kontrolách byl také zjišťován nesoulad mezi dokumentací – rozdíl ve stanovených a poskytnutých OOPP či jejich nedostatek v případě rizikovějších prací (např. pro výměnu lahví s chlorem byla vyhodnocena nutnost přítomnosti vždy 2 zaměstnanců, ale potřebné OOPP byly pouze v jedné sadě).

Povinnosti na úseku pracovní úrazovosti

Knihy úrazů byly většinou vedeny, v několika případech inspektoři zjistili nedostatečné vyplňování záznamů o úrazech i záznamů v samotných knihách úrazů, ve kterých chyběly zásadní údaje. U PÚ je velmi důležitým prvkem vyšetření jejich příčin a okolností a následné přijetí opatření proti opakování úrazu, na což byly kontrolované osoby inspektory upozorňovány.

Pracovní postupy spojené s nakládáním s nebezpečnými látkami

Podrobnější návody a pracovní postupy byly vypracovány pro použití nebezpečných látek ve složitějších technologiích. Při jednodušších operacích či například při údržbě bylo zjišťováno, že zaměstnanci si nebezpečné látky pro ulehčení práce a manipulace s nimi sami odlévali do lahví od nápojů bez označení, o jakou nebezpečnou látku se jedná, tudíž vždy hrozilo riziko vypití nebezpečné látky.

I když je nahrazování nebezpečných látek bezpečnějšími zákonnou povinností, není to vždy možné zejména z technologického hlediska, a proto při kontrolách rádi zjišťujeme, že alespoň některé nebezpečné látky jsou nahrazovány – např. náhrada čpavku u zimních stadionů.

Protivýbuchová ochrana

Protivýbuchová ochrana bývá častým oříškem pro nejednoho zaměstnavatele. Častým nedostatkem v oblasti protivýbuchové ochrany byla zejména neaktuální DOPV, kdy docházelo k tomu, že změny v technologiích již do DOPV nepronikly, což může mít za následek její nefunkčnost či omezenou funkčnost chránit danou technologii před výbuchy. Při kontrolách bylo také zjišťováno neznačení prostorů s nebezpečím výbuchu či neseznámení zaměstnanců v oblasti protivýbuchové ochrany.

Můžeme říci, že zejména v kontrolovaných práškových lakovnách byla možnost vzniku výbušné atmosféry podceňována nejen z hlediska informací o aktuálně používaných práškových barvách a jejich vlastnostech, ale zejména i z hlediska používání dalších strojů a zařízení v prostorách lakoven (např. vysavačů).

Stav pracoviště, značení

U menších zaměstnavatelů a ve starších budovách byl stav pracovišť z hlediska BOZP nedostatečný, inspektoři se setkávali s nerovnými komunikacemi, nedostatečným úklidem, zrezivělými potrubími a technologiemi. Značení, ať už výstražné či informativní (např. značení komunikací, schodišť, únikových východů), bylo v mnohých případech značně opotřebováno či poškozeno zejména povětrnostními vlivy.

Při vedení nebezpečných látek v potrubních systémech bylo často nacházeno jejich neoznačení či zejména nechránění proti mechanickému poškození, což může zvyšovat pravděpodobnost úniku dané látky a znemožnění její rychlé detekce.

Skladování nebezpečných látek

Tak jako pro všechna skladování i pro skladování nebezpečných látek je důležité mít zpracován Místní řád skladu, který v ojedinělých případech chyběl. Nebezpečné látky byly převážně skladovány v originálních obalech, případně obalech k tomu určených, avšak našlo se opětovně i skladování v potravinářských či jiných nevhodných a neoznačených obalech, což zvyšuje zejména riziko záměny či požití nebezpečné látky.

Nedostatky byly shledány spíše při značení skladovacích ploch nebo při skladování mimo označená místa. Důvodem pochybení v oblasti skladování nebezpečných látek bylo zejména nerespektování pokynů uvedených v bezpečnostních listech, např. pokynů týkajících se nevhodného skladování vzájemně reagujících látek.

Shrnutí:

Za zjištěná porušení právních předpisů bylo v roce 2024 kontrolovaným osobám ze strany OIP uloženo v aktuálním kontrolním období, tzn. v rámci výše uvedené kontrolní činnosti, celkově 14 sankcí ve výši 357 000 Kč a 33 příkazů na místě v celkové výši 138 500 Kč. Z hlediska prevence se způsob sankce ve formě příkazu na místě za méně závažná porušení právních předpisů v oblasti BOZP i nadále jeví inspektorům jako velmi účinný prostředek reflektující zjištěné nedostatky víceméně ihned po kontrole.

Kontroly bezpečnosti práce s nebezpečnými látkami ve vybraných odvětvích, tj. v lakovnách, tiskárnách a obecně při práci s barvami, na bazénech a zimních stadionech a na čerpacích stanicích splnily svůj kontrolní i preventivní účel a vzhledem ke zjištěnému vysokému počtu nedostatků spojených s nebezpečnými látkami u více než jedné pětiny kontrolovaných subjektů budeme v těchto kontrolách pokračovat i nadále. Podstatnou skutečností je, že kontrolované osoby měly snahu ve většině případů nedostatky zjištěné při kontrole odstranit ihned či v nejbližší možné době, čímž došlo díky kontrolní činnosti ke zlepšení stavu BOZP v oblasti bezpečnosti práce s nebezpečnými látkami v českých společnostech.

3.8 Terciární sféra

Kontrolní činnost v oblasti terciární sféry byla v roce 2024 zaměřena na kontroly zajišťování BOZP u níže uvedených subjektů provozujících svoje činnosti k zajištění služeb občanům z řad veřejnosti.

Konkrétně se tak jednalo o kontroly zaměstnavatelů provozujících maloobchodní prodejny se sklady, včetně těchto prodejen umístěných v nákupních střediscích, a to bez daného omezení vzhledem k prováděným činnostem. Tyto subjekty tvoří významný počet zaměstnavatelů na tuzemském trhu práce, kteří zaměstnávají zaměstnance v různorodých profesích a u nichž se zejména v souvislosti s prováděnou manipulací a skladováním stále vyskytuje vznik závažných, ale i smrtelných pracovních úrazů.

Kontrolní činnost byla také zaměřena i na zaměstnavatele, kteří vykonávají činnost školy nebo školského zařízení v předškolním a základním vzdělávání. Konkrétně tak na mateřské a základní školy včetně jejich školských zařízení, a to bez rozdílu jejich zřizovatele. Inspekce práce se také zaměřila na kontroly u zaměstnavatelů, kteří jsou poskytovateli sociálních služeb bez rozdílu jejich zřizovatele, a to především se zaměřením se na jejich technická zázemí a bezpečnost provozu používaných technických zařízení.

V rámci plnění kontrolní činnosti bylo OIP provedeno celkem 543¹¹ kontrol, při kterých bylo zjištěno celkem 980 nedostatků. Z celkového počtu provedených kontrol nebylo u 145 z nich zjištěny nedostatky.

Dále bylo v rámci kontrolní činnosti v roce 2024 navrženo celkem 35 TOO. Níže uvedená tabulka obsahuje bližší údaje v rámci plnění kontrolní činnosti.

Tabulka č. 39 - Vybrané ukazatele v terciární sféře dle OIP

Ukazatel	OIP								Celkem
	03	04	05	06	07	08	09	10	
Počet kontrolovaných subjektů	49	12	69	50	93	47	156	63	529*
Počet kontrol	49	12	69	51	95	47	157	63	543
Počet zjištěných porušení	22	46	40	118	147	131	292	184	980
Počet opatření	0	0	1	0	0	0	0	0	1

Pozn.: *Subjekty nelze sčítat, 1 subjekt mohl být kontrolován více OIP.

Tabulka č. 40 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů v terciární sféře

Předpis	Počet porušení	% vyjádření daného porušení
zák. č. 309/2006 Sb.	328	33,5
zákoník práce	276	28,2
NV č. 101/2005 Sb.	265	27,0
NV č. 378/2001 Sb.	90	9,2
vyhl. č. 48/1982 Sb.	9	0,9
NV č. 375/2017 Sb.	5	0,5
ostatní	7	0,7
Celkem	980	100

Výše uvedená tabulka zobrazuje přehled nejvíce porušovaných právních předpisů ze strany kontrolovaných subjektů v oblasti terciární sféry v roce 2024.

¹¹ Počet dokončených kontrol, které zahrnovaly také HÚ roku 2022 a 2023, byl 554.

Zjištěná porušení právních předpisů se týkala především nedodržování zák. č. 309/2006 Sb., zákoníku práce, NV č. 101/2005 Sb. a NV č. 378/2001 Sb.

U kontrolovaných subjektů bylo zjištěno, že většina z nich měla dobře zpracovanou dokumentaci k vyhledávání a hodnocení rizik a přijatých opatření. Kvalita této dokumentace však závisela na úrovni služeb poskytovaných OZO v prevenci rizik, se kterými měly subjekty uzavřené smlouvy. Většina kontrolovaných osob měla identifikována a vyhodnocena rizika a přijata opatření s ohledem na jejich činnosti. Některé kontrolované osoby neměly dokumentaci rizik cílenou na jejich pracoviště a v dokumentaci vyhodnocení rizik se tak vyskytovaly činnosti a předměty, které nebyly součástí jejich provozu nebo s nimi nepracovali. Většinou to bývají obchodní řetězce, kde jim bezpečnostní technik zpracuje dle platných právních předpisů pro oblast BOZP dokumentaci pro všechny provozovny a pak ji již necílí na daný fyzický stav na konkrétní provozovně. Zaměstnanci jsou s dokumentací vyhodnocení rizik seznámeni během školení o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP.

Nicméně, některé kontrolované osoby, zejména maloobchodní prodejny se sklady neprovedly vyhodnocení rizik a přijetí opatření týkající se skladování, manipulace, ukládání materiálů a předmětů včetně nakládání s chemickými látkami a směsmi. Také bylo zjištěno, že někteří zaměstnavatelé neplnili povinnost vzájemně se informovat o rizicích a přijatých opatřeních, což bylo časté u maloobchodních prodejen.

Většina kontrolovaných subjektů měla zpracované MPBP, které byly dostupné na příslušných pracovištích. Ve skladových prostorách byly také umístěny místní řady skladu, které uváděly osoby odpovědné za bezpečný provoz skladu a skladových zařízení. Tyto dokumenty však často byly zpracovány obecně a neřešily konkrétní činnosti a provozy, pro které měly platit.

V oblasti OOPP nebyly zjištěny závažnější nedostatky. V rámci kontrol bylo zjištěno, že zaměstnavatelé často poskytují zaměstnancům OOPP na základě svých dosavadních zkušeností a znalostí, i když měli mnohdy vlastní zpracovaný seznam pro poskytování OOPP na základě vyhodnocených rizik. Zaměstnavatelé často své pochybení zdůvodňovali neochotou zaměstnanců, používat při práci stanovené OOPP. Dále bylo zjištěno, že pokud byly OOPP poskytnuty, byly však stanoveny neadekvátní OOPP na základě vyhodnocených rizik.

Velká část kontrolovaných subjektů měla pro nové stroje, technická zařízení, přístroje a náradí, tj. obecně zařízení, danou průvodní dokumentaci (originální návody na obsluhu zařízení). U starších zařízení, kde průvodní dokumentace nebyla, nebo u zařízení, u nichž byla dokumentace v cizím jazyce, byly vyhotovené MPBP, zpracované OZO ve spolupráci s techniky, kteří měli na starosti dotýčná technická zařízení. Zařízení tak byla většinou provozována i v souladu s provozní dokumentací. V některých případech u starších elektrospotřebičů a náradí tato dokumentace chyběla a nebyla doložena ani MPBP. Nedostatky, týkající se technického stavu strojních zařízení, nebyly ve velké míře zjištěny. Častým nedostatkem v oblasti vedení provozní dokumentace bylo neprovádění pravidelných kontrol zařízení v souladu s požadavky ust. § 4 odst. 2 NV č. 378/2001 Sb. ve lhůtě alespoň jednou za 12 měsíců, a to napříč kontrolovanými subjekty.

Provedenými kontrolami bylo zjištěno, že některé stroje a technická zařízení nebyly pravidelně a řádně udržovány a revidovány. Především se jednalo o ručně vedené vozíky a regály. U regálů se obecně jednalo o kontrolní zjištění v podobě chybějícího trvalého označení štítků s uvedením největší nosnosti buňky a nejvyššího počtu buněk ve sloupci, a to zejména u malých pomocných regálů, používaných správci budov a v kuchyních. Častým nedostatkem bylo, že únikové cesty, východy a dopravní

komunikace nebyly stále volné. Mezi další porušení pak patřila ta, že zařízení nebyla používána k účelům a za podmínek, pro která byla určena, a to v souladu s provozní dokumentací.

Většina kontrolovaných osob měla dostatečné povědomí o povinnostech zaměstnavatele souvisejících s doložením požadovaných lékařských posudků o ověření zdravotní způsobilosti zaměstnanců. Nicméně byly zjištěny i nedostatky, kdy zaměstnavatelé neprovedli vstupní lékařské prohlídky před vznikem pracovních poměrů zaměstnanců ani později. Tento nedostatek byl zjištěn u některých zaměstnavatelů zabývajících se maloobchodním prodejem.

Dle zjištěných skutečností z kontrolní činnosti je stále problematické pro menší zaměstnavatele uzavřít smlouvy o poskytování pracovnělékařské péče s registrujícími poskytovateli pracovnělékařských služeb.

V oblastech dokládání zdravotních způsobilostí a informování zaměstnanců zaměstnavateli o kategoriích jejich vykonávaných prací nebyly během kontrolní činnosti zjištěny výraznější nedostatky. Kategorie vykonávaných prací byly zpravidla uvedeny v dokladech k ověření zdravotní způsobilosti a dále byly také uvedeny v osnovách školení o právních a ostatních předpisech k BOZP, se kterými byli zaměstnanci seznámeni.

Školení zaměstnanců o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP byla zpravidla kontrolovanými subjekty zajištěna a prováděna, a to např. vedoucími zaměstnanci, nebo OZO k zajišťování úkolů v prevenci rizik. Kvalita školení závisela na odbornosti těchto OZO či vedoucích zaměstnanců. O daných školeních byly zaměstnavateli vedeny záznamy, které byly součástí dokumentace k BOZP. Způsoby ověřování znalostí zaměstnanců z těchto školení byly např. ústním přezkoušením, písemnými testy v papírově podobě anebo prostřednictvím e-learningových programů.

V některých případech bylo zjištěno, že v uvedených dokumentacích o školeních zaměstnanců nebylo uvedeno, že zaměstnanci byli seznámeni s konkrétními návody k obsluze provozovaných strojů a technických zařízení. Tento nedostatek byl zjištěn nejčastěji u zaměstnavatelů zabývajících se maloobchodním prodejem. Občas také kontrolované subjekty provozující sklady a v nich motorové manipulační vozíky opomněly na seznámení obsluh (zaměstnanců) těchto vozíků i s přídatnými zařízeními k nim.

Kontrolované subjekty plnily povinnosti spojené s vedením evidence o pracovních úrazech v knize úrazů včetně zpracování záznamů o pracovních úrazech a jejich hlášení v souladu s požadavky NV č. 201/2010 Sb. Při kontrolách byly požadovány a doloženy knihy úrazů, která byly kontrolovanými subjekty vedeny buď v elektronické podobě anebo v listinné podobě.

Kontrolované subjekty vedly záznamy o všech úrazech jak pracovních úrazech (úrazech zaměstnanců), tak i úrazech žáků a studentů ve školách a školských zařízeních. Co se týče druhých uvedených, tak se nejčastěji jednalo o úrazy při tělesné výchově, či lyžařském výcviku.

Shrnutí:

Sankční postihy byly uplatňovány v souladu s příslušnými ust. zákona o inspekci práce. Právním subjektům bylo v oblasti terciární sféry v roce 2024 uloženo v aktuálním kontrolním období, tzn. v rámci výše uvedené kontrolní činnosti, celkem 41 pokut v celkové výši 1 093 000 Kč a 56 příkazů na místě v celkové výši 290 000 Kč.

Kontroly odhalily, že kontrolované subjekty nejčastěji využívaly služeb OZO k zajištění úkolů v prevenci rizik. Tyto služby zahrnovaly nejen hodnocení a prevenci rizik, ale také zavedení interního

systému řízení BOZP a školení o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP. Nastavený standard BOZP byl ve většině případů na dobré úrovni. Na základě provedených kontrol lze konstatovat, že zaměření a cíl byly splněny.

Provedené kontroly především odhalily porušení týkající se podrobnějších požadavků na pracoviště, prostorového a konstrukčního uspořádání a vybavenosti pracovišť z hlediska odpovídajících podmínek na BOZP zaměstnavatelů a požadavků na pracoviště (zejména v oblasti manipulace a skladování), používání zařízení k účelům a za podmínek, pro které byla určena, včetně doložení dokumentace k nim i s provedenými kontrolami a revizemi.

V souvislosti s těmito výsledky kontrol je nadále nutné věnovat pozornost těmto kontrolovaným subjektům, a to i v rámci HÚ v budoucnu. Důvodem jsou postupné změny v právních a dalších předpisech týkajících se BOZP a podpora těchto subjektů v jejich informovanosti o problematice BOZP.

3.9 Zpracovatelský průmysl

Zpracovatelský průmysl, dále strojírenství, ale i metalurgický průmysl (slévárny železa, olova, aluminia) jsou odvětví, kde vzniká značné množství ostatních pracovních úrazů, dále závažných, ale také pracovních úrazů smrtelných. Kontroly byly zaměřeny na dodržování organizací práce, dále stanovení bezpečných pracovních postupů například při ruční manipulaci, ukládání, odebrání materiálu, dále na dodržování zásad bezpečného chování na pracovišti, na předávání dostatečných informací a pokynů o BOZP podle potřeb vykonávané práce (školení BOZP), na zpracování konkrétních rizik, zajištění bezpečného pracovního prostoru, účinnost instalovaných ochranných prvků (koncových spínačů, světelných clon, mříží, zabránění kontaktů s pohyblivými částmi nástrojů apod.), dále i na provádění pravidelné a řádné údržby, kontrol a revizí strojních zařízení, přístrojů a nářadí a dodržování návodů výrobců, odstraňování zjištěných nedostatků, účinnost kontrolní činnosti vedoucích zaměstnanců na všech stupních řízení. Zvláštní pozornost byla také věnována poskytování OOPP, dále robotizovaným pracovištím, autonomním vozíkům, manipulačním prostředkům (ručně vedeným i motorovým vozíkům), a to z pohledu jejich údržby, dále provozu v souladu s průvodní a provozní dokumentací, a zda zaměstnavatel organizuje práci a stanovil pracovní postupy tak, aby byly dodržovány zásady bezpečného chování na pracovišti a aby zaměstnanci nebyli ohroženi padajícími nebo vymrštěnými předměty nebo materiály a nebyli ohroženi dopravou na pracovišti (značení dopravních komunikací ve výrobních a skladových provozech) včetně ověření zdravotní způsobilosti pro výkon dané činnosti.

Kontroly v oblasti zpracovatelského průmyslu a strojírenství byly prováděny přednostně u subjektů, u kterých došlo ke vzniku pracovních úrazů. Dále byl ověřen i způsob, jak jsou provozována technická zařízení v návaznosti na průvodní dokumentaci (návod výrobce). Pozornost byla také věnována i subjektům, u nichž bylo v předcházejícím období zjištěno porušení povinností na úseku provozování strojních zařízení.

Kontroly byly zaměřeny zejména na:

- používání strojních zařízení k účelům a za podmínek, pro které je určeno, v souladu s průvodní a provozní dokumentací,
- vyhodnocení rizik práce u strojních zařízeních a přijetí dalších požadavků na bezpečnost práce v souladu s místním provozním bezpečnostním předpisem,

- zaměstnavatelem stanovený bezpečný přístup obsluhy u strojních zařízení a dostatečný manipulační prostor a okolí strojních zařízení se zřetelem na technologický proces a organizaci práce umožňující bezpečné používání strojních zařízení,
- označení výstražnými nebo informačními značkami, sděleními, značením nebo signalizací, které jsou srozumitelné, mají jednoznačný charakter a nejsou poškozeny,
- zajišťování odborné kvalifikace (školení teoretické a praktické) osob obsluhy a údržby strojních zařízení, ustanovení osoby odpovědné za jejich provoz,
- provádění kontrol bezpečnosti provozu strojních zařízení, revizí, preventivní údržby a odstraňování zjištěných nedostatků,
- osobní ochranné pracovní prostředky (zpracování seznamu na základě vyhodnocení rizik a jejich vlastní poskytování, seznámení a kontrola používání) se zaměřením na pracovní činnosti ve zpracovatelském průmyslu, dále v odvětví strojírenství, ale i v metalurgii.

V rámci plnění kontrolní činnosti bylo OIP provedeno celkem 1 259¹² kontrol. Kontrolováno bylo 1 238 subjektů. Při těchto kontrolách bylo zjištěno 3 664 porušení.

Tabulka č. 41 - Vybrané ukazatele u zpracovatelského průmyslu dle OIP

Ukazatel	OIP								Celkem
	03	04	05	06	07	08	09	10	
Počet kontrolovaných subjektů	43	12	103	131	87	296	365	204	1 241*
Počet kontrol	43	12	103	131	87	301	367	215	1 259
Počet zjištěných porušení	65	22	377	247	208	1337	704	704	3 664
Počet opatření	0	0	10	1	0	6	1	0	18

Pozn.: *Subjekty nelze sčítat, 1 subjekt mohl být kontrolován více OIP.

Nejčastěji zjišťovaná porušení se týkala nedodržování zákoníku práce, dále zák. č. 309/2006 Sb., NV č. 101/2005 Sb. a NV č. 378/2001 Sb.

Tabulka č. 42 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů ve zpracovatelském průmyslu

Předpis	Počet porušení	% vyjádření daného porušení
zákoník práce	1 271	34,7
zák. č. 309/2006 Sb.	1 104	30,1
NV č. 101/2005 Sb.	788	21,5
NV č. 378/2001 Sb.	363	9,9
vyhl. č. 48/1982 Sb.	35	1,0
ostatní	103	2,8
Celkem	3 664	100

Zhodnocení poznatků z kontrolní činnosti provedených podle zaměření úkolu:

Používání strojních zařízení k účelům a za podmínek, pro které je určeno, v souladu s průvodní a provozní dokumentací

Při kontrolách strojních zařízení u podnikatelských subjektů bylo zjištěno, že ve většině případů tyto subjekty mají k dispozici průvodní i provozní dokumentaci ke strojním zařízením. U větších a středně velkých podnikatelských subjektů nebyl zaznamenán s vedením provozní a průvodní dokumentace problém. Malé subjekty a podnikající fyzické osoby mají z personálních důvodů a finanční nákladovosti

¹² Počet dokončených kontrol, které zahrnovaly také HÚ roku 2022 a 2023, byl 1 294.

na odborné překlady u strojního zařízení zakoupeného od zahraničních výrobců s vedením dokumentace větší problémy. Opakovaně přetrvávají nedostatky s vedením dokumentace u provozovaného staršího strojního zařízení, kde již není tato dokumentace k dispozici (prodej strojního zařízení, ztráta, nelze dohledat apod.). Provozovatelé zařízení nahrazují dokumentaci místními provozními bezpečnostními předpisy, které byly zpracovány podle obdobných strojních zařízení, ale zpravidla v obecné rovině.

Dalším opakovaným nedostatkem u provozní dokumentace nového strojního zařízení, a to například tím, že velká část strojního zařízení je dovezena od zahraničních výrobců, tato musí být překládána do českého jazyka. Zaměstnavatel překlad často nahrazuje místním provozním bezpečnostním předpisem, a to pro potřeby seznámení zaměstnanců s údržbou a obsluhou provozovaných strojních zařízení. Ve většině případů je dokumentace uložena v archivech, je předkládána a jsou vedeny záznamy o seznámení zaměstnanců s danými strojními zařízeními. Pozitivní je, že řada subjektů (větších) zavádí systém Lockout-Tagout (LOTO), kdy každý zaměstnanec nebo fyzická osoba, která provádí opravu, seřízení, servis nebo kontrolu stroje nebo zařízení, provede vždy dopředu přesně stanovená opatření, úkony a činnosti pro spolehlivé a dostatečné odstavení či vypnutí stroje od zdroje energie. Cílem je zabránit náhodnému spuštění stroje, což může eliminovat vznik pracovního úrazu.

V mnoha případech zaměstnavatelé nezajistili vypracování místních řádů skladů dle požadavku čl. 4.1.1 ČSN 26 9030, dále místních provozně bezpečnostních předpisů a pracovních postupů pro konkrétní práce na technických zařízeních například tvářecích strojích, soustruzích, dopravnících. To může být způsobeno i částečnou neznalostí a případnou nedostatečnou orientací odpovědných pracovníků v oblasti právních a ostatních předpisů k zajištění BOZP. Některé vydané provozní řády a předpisy nebyly zpracovány dostatečně na konkrétní místní specifické podmínky nebo nebyly včas aktualizovány po provedených úpravách na starších strojních zařízeních. Zaměstnavatelé ve velkém počtu také neurčili osoby zodpovědné za provoz jednotlivých zařízení a konkrétní činnosti.

Při skladování a manipulaci byly v rámci pracoviště v řadě případech provozovány vysokozdvizné vozíky (VZV), které neměly platnou technickou kontrolu. Dále opakovaným nedostatkem u provozovatelů VZV je nezabezpečení před spouštěním nepovolanými zaměstnanci (klíč byl ponechán ve spínací skříni VZV). Pro provoz motorových manipulačních vozíků, zejména vysokozdvizných, jsou školení obsluhy prováděny často v obecné rovině bez seznámení s konkrétními typy používaných vozíků. Někdy obsluha nebyla seznámena a neměla k dispozici ani návod výrobce k jeho obsluze. Rovněž není součástí školení seznámení s obsluhou používaných přídatných zařízení instalovaných na vidlice vysokozdvizných manipulačních vozíků například čelisti pro manipulaci se sudy nebo s balíky s odpadem nebo zařízení s hákem pro zavěšení a manipulaci s břemeny.

Vyhodnocení rizik práce u strojních zařízeních a přijetí dalších požadavků na bezpečnost práce v souladu s místním provozním bezpečnostním předpisem

Výsledná analýza rizik byla při většině kontrol předložena a byla tak splněna povinnost, která vyplývá z ustanovení § 102 odst. 4 zákoníku práce, a to, že o vyhledávání a vyhodnocení rizik je zaměstnavatel povinen vést dokumentaci. Splnění vedení povinnosti však v některých případech neodpovídalo faktickým skutečnostem na kontrolovaných pracovištích. Tento problém se sice vyskytoval, což je pozitivní, v menší míře než předcházejícím období. Zaměstnavatelé v některých případech konkrétní rizika vůbec nevyhodnotili, případně rizika vyhodnotili, ale opatření nebyla realizována v provozu. Dále nedostatečně vyhodnocená rizika byla mnohdy způsobena neaktualizací registru rizik, kdy při zavedení nové technologie nebo při instalaci nových zařízení, nebyla příslušná rizika do seznamu rizik implementována. V zásadě vyhledávání rizik bylo prováděno v mnoha případech formálně, podle

obecných seznamů, bez skutečné analýzy možných rizik na konkrétním pracovišti nebo konkrétní činnosti. Zaměstnanci byli s riziky seznamováni často povrchně a formálně, aniž by byl kladen důraz na skutečná a specifická rizika vznikající při jejich konkrétní práci na daném pracovišti. V převážné míře kontrolované subjekty na svých pracovištích využívají, tak jako v předcházejícím období, služeb osob odborně způsobilých v prevenci rizik.

U strojních zařízení takto vyhledaná a vyhodnocená rizika často obsahují opatření vyplývající z právních a ostatní předpisů, kterými jsou konkrétní normy pro daná zařízení (tvářecí a obráběcí stroje apod.). U starších strojů bývá často zjišťováno, že stanovená opatření pak v praxi nejsou realizována (jedná se především o chybějící kryty nebezpečných míst, seřízení podpěr u brusek, vyblokování bezpečnostních prvků apod.). Novější strojní zařízení mají rizika často uváděna v návodech výrobce zařízení, a to s ohledem na povinnost v rámci uvádění strojního zařízení na trh, kde jsou zohledněny většinou i nebezpečné situace při nesprávné manipulaci v rámci údržby a oprav zařízení. U některých subjektů bylo zjištěno, že nemají zpracovány rizika na určité typy strojů.

Zaměstnavatelem stanovený bezpečný přístup obsluhy u strojních zařízení a dostatečný manipulační prostor a okolí strojních zařízení se zřetelem na technologický proces a organizaci práce umožňující bezpečné používání strojních zařízení

Zaměstnavatelé z velké většiny mají ve svých provozech stanovený bezpečný přístup obsluhy ke strojním zařízením a zde také dostatečný manipulační prostor. U velkých a středních zaměstnavatelů, kteří provozují velké a moderní výrobní haly je tento přístup vždy již zajištěn. Menší organizace se starším technologickým vybavením, již také strojní zařízení modernizují za výrazně výkonnější strojní zařízení na místo několika stávajících pracovních strojů a tím se pracovní a manipulační prostor dostatečně v těchto provozech zvětšuje. V některých případech organizace nedostatečně kontroluje dodržování nastavených pravidel, kdy zaměstnanci ve snaze ulehčit si práci tato pravidla nedodržují (např. dochází k zastavení manipulačního prostoru, komunikací pro pěší a pohyb manipulační techniky skladovým materiálem pro výrobu, zvyšuje se riziko středu zaměstnance s VZV apod.).

Opakovaně přetrvávají také nedostatky v oblasti pracovišť a pracovního prostředí, především na úseku skladování a manipulace s materiálem. Jedná se například o neoznačování potrubních rozvodů v závislosti na druhu a směru dopravovaných látek (může dojít k záměně a následné nehodě, např. únik nebezpečné látky), nebezpečných hran ramp (hrozí pád a zranění), neoznačování schodišťových stupňů (zvýšené riziko zakopnutí a pádu), spodních hran zdvižných vrat, chybějící zábradlí, madla, nerovný povrch podlah (zvýšené riziko zakopnutí a uklouznutí), neodlišení dopravních komunikací od ostatních ploch se stejnou úrovní (hrozí srážka s manipulační technikou), ukládání materiálu mimo místa k tomu určené a do pěší a dopravní komunikace (znesnadňuje pohyb a zvyšuje riziko úrazu), nevhodné a nevyhovující komunikace pro pohyb motorových manipulačních vozíků (může dojít k poškození vozíku nebo k nehodě).

Obrázek č. 2 - Zastavěné komunikace

Obrázek č. 3 - Riziko střetu zaměstnance s MV

Označení výstražnými nebo informačními značkami, sděleními, značením nebo signalizací, které jsou srozumitelné, mají jednoznačný charakter a nejsou poškozeny

Kontrolované organizace povinnost umístit ve svých provozech výstražné nebo informační značky, sdělení, značení nebo signalizaci převážně plní. V této oblasti se nejčastěji setkáváme se špatnou čitelností popisků u nejvíce používaných ovládacích prvků jednotlivých strojních zařízení, kdy dochází k jejich setření nebo úplnému smazání provozem. Organizace nedostatek většinou neodhalí ani v průběhu prověrky BOZP, kterou provádějí většinou 1x za 12 měsíců, protože tomuto nevěnují dostatečnou pozornost. Další nedostatek se objevuje u značení ovládání strojních zařízení, kdy tato jsou často dovezena ze zahraničí a provozovatel nezajistí označení ovládání v českém jazyce případně nejsou označena vůbec.

Zajišťování odborné kvalifikace (školení teoretické a praktické) osob obsluhy a údržby strojních zařízení, ustanovení osoby odpovědné za jejich provoz

V oblasti zajišťování odborné kvalifikace obsluh strojních zařízení bylo často zjištěno, že chybí doklad o zaškolení a praktickém zácviku. Zaškolení je zpravidla prováděno dlouholetými zaměstnanci, kteří už na daném zařízení pracovali. Ve většině případů jsou tyto informace poskytovány pouze ústně. Často chybí doklad o prokazatelném seznámení zaměstnanců s návodem k obsluze a údržbě daného zařízení případně s místním provozním bezpečnostním předpisem. U nových zařízení a technologických linek

provádí zaškolení a praktický zácvik zpravidla servisní technik organizace, která technologii dodává. O tomto zaškolení bývá proveden zápis s podpisy proškolených zaměstnanců.

V souvislosti s provozem manipulační techniky, především vysokozdvizných motorových vozíků bylo zjištěno, že provedená školení obsahují značné nedostatky. Jedná se zejména o jejich praktickou část včetně výcviku zaměstnanců. Školení často neobsahují seznámení s konkrétním návodem obsluhovaného zařízení nebo návody zcela chybí. Obdobný je stav i u přídavných zařízení k motorovým vozíkům. Dále například v letních měsících (o prázdninách) vykonávají práce zaměstnanci mimo pracovní poměr (brigádnici) a bez dozoru se snaží práci ulehčit použitím například manipulační techniky, aniž by tito zaměstnanci měli pro obsluhu těchto zařízení příslušná školení, popřípadě zdravotní způsobilost. Na některých pracovištích byly shledány nedostatky, kdy zařízení nebyla pravidelně a řádně kontrolována a revidována. Obecně lze opět uvést, že tyto nedostatky byly shledány především u zaměstnavatelů s menším počtem zaměstnanců.

V případech zaměstnávání prostřednictvím agenturního zaměstnávání vznikají také některé problémy se zajišťováním BOZP, neboť agentury práce nechávají většinu práce se zajištěním bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci jen na uživateli. V mnoha případech je pak jejich proškolení z BOZP nedostatečné nebo pouze formální. Uživatelé pak zapomínají provádět nové proškolení zejména při převedení těchto zaměstnanců na novou pracovní pozici či nové pracoviště. Agenturní a zahraniční zaměstnanci jsou sice z BOZP, dle předložených dokladů proškolení, ale správné a požadované pochopení problematiky a její následné dodržování platných předpisů je nedostatečné.

Dále se ve značné míře vyskytovaly i nedostatky ve zdravotních způsobilostech zaměstnanců kontrolovaných osob. Zejména pak v zajištění vstupních lékařských prohlídek. Některé vstupní lékařské prohlídky byly zajištěny se zpožděním i v řádech měsíců po vzniku pracovního poměru zaměstnance. Současně je třeba uvést, že nedostatky byly shledány i v uvádění profesních rizik zaměstnanců v žádostech o posouzení zdravotní způsobilosti dle přílohy č. II vyhlášky č. 79/2013, o specifických zdravotních službách, (vyhláška o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče), ve znění pozdějších předpisů.

Provádění kontrol bezpečnosti provozu strojních zařízení, revizí, preventivní údržby a odstraňování zjištěných nedostatků

Provozovatelé strojních zařízení provádějí kontroly, revize, preventivní údržbu a odstraňování zjištěných nedostatků pravidelně dle stanovených lhůt. Velké a střední organizace nemají s dodržováním těchto kontrol a revizí ve stanovených lhůtách větší problémy. U malých organizací a podnikajících fyzických osob dochází občas k opomenutí provedení těchto kontrol a revizí z důvodu pochybení při kontrole termínu následných kontrol a revizí. Dále nebývá u malých organizací vedena dokumentace o provádění kontrol, preventivní údržby a odstraňování zjištěných nedostatků, přestože jsou tyto kontroly a údržba jimi prováděny tzn. dle našeho názoru chybí zpětná vazba.

Preventivní kontroly zařízení jsou často zaměstnavatelem opomíjeny. Především v menších organizacích, kde není stanoven pravidelný systém údržby. Zařízení je tak často servisováno nebo opravováno až z důvodu poruchy. U větších subjektů a společností, které mají zaveden systém řízení kvality, jsou kontroly v rámci daného systému povinností. Tyto společnosti již mají nastavené mechanismy a jednotlivé úkony na zařízeních jsou pak často vedeny v elektronické podobě, což usnadňuje jejich zpětnou kontrolu i v rámci organizace. Rozsah kontrol mají organizace zpravidla zpracovaný dle vlastního systému, který ale ne vždy plně koresponduje s návodem výrobce, a ne vždy

jsou kontroly zaměřeny na potenciálně nebezpečné činitele jako např. poškozená či vyblokováná ochranná zařízení, poškozené nebo chybějící kryty, poškozené ovládací prvky (STOP tlačítka), apod.

Dalším nedostatkem, který se vyskytoval v rámci kontrol, bylo nedostatečné označení regálů. V některých případech sice regály označeny byly, nicméně nebyly označeny dle požadavku NV č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí, konkrétně dle přílohy tohoto nařízení (bod 10., 10.2).

Osobní ochranné pracovní prostředky (zpracování seznamu na základě vyhodnocení rizik a jejich vlastní poskytování, seznámení a kontrola používání) se zaměřením na pracovní činnosti ve zpracovatelském průmyslu, dále v odvětví strojírenství, ale i v metalurgii

V oblasti osobních ochranných pracovních prostředků je patrný vývoj, kdy zaměstnavatelé nechávají zajistit osobní ochranné pracovní prostředky požadovaného typu samotné zaměstnance, kteří si vyberou osobní ochranný prostředek tak, aby jim vyhovoval a zaměstnavatel jim následně prokazatelně náklady refunduje. Tento postup obvykle vede k používání osobních ochranných pracovních prostředků a spokojenosti na straně zaměstnavatele i na straně zaměstnance.

V mnoha případech zaměstnavatel vydal vlastní seznam pouze na základě vlastního uvážení, aniž dostatečně vyhodnotil rizika podle konkrétních podmínek práce a nestanovil způsob, podmínky a dobu používání ochranných prostředků na základě četnosti a závažnosti vyskytujících se rizik, charakteru a druhu práce a pracoviště. Rovněž nebyla řádně vedena průkazná dokumentace o předání a převzetí všech poskytovaných OOPP a seznámení s jejich používáním. Kontrolované osoby v mnoha případech také neprovádějí vlastní fyzické kontroly skutečného používání přidělených OOPP jednotlivými zaměstnanci, nebo o tom nevedou dokladovou evidenci.

Shrnutí:

Výsledky kontrol prokázaly, že v oblasti bezpečnosti práce se vyskytují nedostatky nejen při provozu strojů a zařízení, ale také i ve výchově a vzdělávání zaměstnanců, a to například ve zpracování a vedení předepsané provozně technické dokumentace a ve stavu provozovaných vyhrazených i „nevychrazených“ technických zařízení. Závažné nedostatky byly zjištěny například v systému vyhledávání rizik možného ohrožení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců, dále informování zaměstnanců o těchto rizicích a stanovení opatření k jejich eliminaci. Dále z výsledků kontrolní činnosti ve zpracovatelském průmyslu a strojírenství je zřejmý trend provázející modernizaci výrobních prostředků, kdy dochází ke snížení počtu pracovních úrazů obsluhy strojů a převažující podíl pracovních úrazů při manipulaci s materiálem a střety s manipulačními vozíky. Úrazy při samotné obsluze zařízení se týkají převážně starších strojů, které nejsou vybaveny například ochrannými prvky.

V rámci úkolu bylo uloženo 120 pokut v celkové výši 3 171 000 Kč a 187 příkazů na místě v celkové výši 863 000 Kč.

Velmi rozdílná však byla kvalitativní úroveň fyzických osob k zajišťování úkolů v prevenci rizik (OZO) poskytujících své služby v oblasti bezpečnosti práce jednotlivým subjektům, což bylo zřejmé v případě zpracování například vnitřních organizačních směrnic nebo osnov školení k zajištění BOZP. V této oblasti však docházelo k mírnému zvýšení úrovně zpracovaných dokumentů, byly tedy konkrétnější a blíží se skutečným provozním podmínkám na pracovištích zaměstnavatelů.

Ke zvyšování úrovně BOZP přispívají i provedené kontroly inspektory zejména tím, že se zvyšuje informovanost kontrolovaných subjektů o problematice bezpečnosti práce. Zjištěné nedostatky jsou

konzultovány přímo se statutárními zástupci dozorovaných subjektů a jsou stanoveny způsoby a termíny jejich odstranění. Za významný přínos provedených kontrol lze označit provádění „konzultační“ činnosti inspektory OIP přímo při kontrolách, což dle vyjádření převážné většiny dozorovaných subjektů přispívá k větší vstřícnosti a ochotě dozorovaných subjektů spolupracovat s OIP a zvyšuje úroveň jejich znalostí o bezpečnosti práce. Je důležité neustále vzdělávat a provádět osvětu u zaměstnavatele i zaměstnanců o důležitosti BOZP a o jejich právech a povinnostech.

Úkol „Kontroly bezpečnosti práce ve zpracovatelském průmyslu a strojírenství“ byl zařazen do plánu kontrolní činnosti Státního úřadu inspekce práce i v předcházejícím období, ovšem je nutno, vzhledem značnému počtu a závažnosti zjištěných nedostatků, v tomto úkolu pokračovat i v dalších letech. Dále je nutno udržet vzestupnou tendenci v oblasti bezpečnosti práce ve zpracovatelském průmyslu a strojírenství, a to zejména preventivní a osvětovou činností.

Závěrem lze konstatovat, že stanovený cíl prostřednictvím provedené kontrolní činnosti byl splněn všemi OIP.

3.10 Elektrická zařízení

Z výsledků a statistiky pracovních úrazů na elektrických zařízeních jednoznačně plyne, že je potřeba se této oblasti patřičně věnovat. V oblasti pracovní úrazovosti došlo k nárůstu smrtelných pracovních úrazů. Nejčastějšími příčinami pracovních úrazů na elektrických zařízeních jsou nedostatečné osobní předpoklady spolu s používáním nebezpečných pracovních postupů nebo způsobů práce a špatně nebo nedostatečně odhadnutým rizikem.

Kontrolní činnost u elektrických zařízení se v rámci hlavního úkolu zaměří zejména na implementaci zákona č. 250/2021 Sb., o bezpečnosti práce v souvislosti s provozem vyhrazených technických zařízení a o změně souvisejících zákonů a jeho prováděcích předpisů, tj. nařízení vlády č. 190/2022 Sb., o vyhrazených technických elektrických zařízeních a požadavcích na zajištění jejich bezpečnosti a nařízení vlády č. 194/2022 Sb., o požadavcích na odbornou způsobilost k výkonu činnosti na elektrických zařízeních a na odbornou způsobilost v elektrotechnice, a to především v oblasti vyhledávání a prevence rizik, údržby, kontrol a revizí zejména starších strojů a zařízení, organizace práce, průvodní a provozní dokumentace, odbornou způsobilost a v zajištění ochrany před úrazem elektrickým proudem.

Kontroly měly mít rovněž preventivní a pedagogický charakter, neboť je vhodné formou osvěty informovat zaměstnavatele o nové legislativě a taktéž přimět zaměstnavatele k dodržování právních a ostatních předpisů.

Kontroly byly zaměřeny zejména na:

- vyhledávání, hodnocení rizik a přijímání opatření při provozování činnosti v oblasti EZ,
- školení, seznamování s předpisy ve vztahu k provozovaným elektrickým zařízením a k práci ve výškách,
- pracovní postupy (práce pod napětím, práce ve výškách apod.),
- zpracování vlastního seznamu pro poskytování OOPP na základě vyhodnocení rizik podle konkrétních činností,
- ochranu před úrazem elektrickým proudem,
- provedení elektrických instalací,

- pohyblivé a poddajné přívody,
- provozní dokumentace elektrických zařízení,
- dodržování postupů při pracích v prostorách s nebezpečím výbuchu dle písemné dokumentace o ochraně před výbuchem a její vedení tak, aby odpovídala skutečnosti,
- odbornou způsobilost pracovníků v elektrotechnice,
- revize a kontroly elektrických zařízení,
- implementace do běžného provozu nové legislativy.

V rámci kontrolní činnosti bylo v dané oblasti v roce 2024 provedeno celkem 573¹³ kontrol. Při kontrolách bylo zjištěno celkem 1 008 nedostatků představujících 1 160 porušení závazných právních předpisů. Dále bylo v rámci kontrol navrženo 258 TOO.

Z celkového počtu zjištěných nedostatků bylo v 3 případech uloženo, podle ust. § 7 odst. 1 písm. h) zákona o inspekci práce, opatření k odstranění zjištěných nedostatků. V ostatních případech nebylo vydáno opatření, protože opatření nešlo vydat nebo nedostatky byly odstraněny zpravidla v průběhu kontrol.

Tabulka č. 43 - Vybrané ukazatele u elektrických zařízení dle OIP

Ukazatel	OIP								Celkem
	03	04	05	06	07	08	09	10	
Počet kontrolovaných subjektů	35	35	25	70	73	51	152	128	570*
Počet kontrol	35	35	26	71	74	52	152	128	573
Počet zjištěných porušení	12	120	53	93	52	97	231	502	1 160
Počet opatření	1	0	0	0	3	0	0	2	6

Pozn.: *Subjekty nelze sčítat, 1 subjekt mohl být kontrolován více OIP.

Tabulka č. 44 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů u elektrických zařízení

Předpis	Počet porušení	% vyjádření daného porušení
zákoník práce	384	33,10
zák. č. 309/2006 Sb.	323	27,85
NV č. 101/2005 Sb.	180	15,52
NV č. 378/2001 Sb.	120	10,34
zák. č. 250/2021 Sb.	110	9,48
NV č. 190/2022 Sb.	34	2,93
NV č. 406/2004 Sb.	3	0,26
NV č. 362/2005 Sb.	3	0,26
NV č. 390/2021 Sb.	2	0,17
vyhl. č. 48/1982 Sb.	1	0,09
Celkem	1 160	100,00

¹³ Počet dokončených kontrol, které zahrnovaly také HÚ roku 2022 a 2023, byl 591.

Nejčastěji byl kontrolovanými subjekty porušován zákoník práce v jeho části páté, zák. č. 309/2006 Sb., NV č. 101/2005 Sb., NV č. 378/2001 Sb. a zák. č. 250/2021 Sb. (viz tabulka).

Při kontrolách v souvislosti s plněním úkolu 24.1.134 bylo u kontrolovaných subjektů nejčastěji zjišťováno, že:

- pro provoz VTZ EZ nemají zpracován vůbec nebo nedostatečně řád prohlídek, údržby a revizí,
- provádí montáž, opravy, revize nebo zkoušky VTZ EZ, bez oprávnění vydaného pověřenou organizací (TIČR),
- provozovali VTZ EZ bez průvodní nebo provozní dokumentace (nejčastěji se jednalo o starší provozy),
- nepověřily písemně osobu odpovědnou za stav a provoz EZ,
- zaměstnavatel nevyhodnotil elektrická rizika pro obsluhu a práci na EZ a nepřijal případná opatření ke snížení působení těchto rizik,
- provozované VTZ EZ nebylo revidováno ve stanovených lhůtách,
- provozované EZ nebylo řádně udržováno a kontrolováno,
- v elektrických rozvaděcích nebyly jistící přístroje označeny tak, aby jištěné obvody bylo možno snadno rozeznat, nebyly označeny elektrické kabely, nebyly utěsněny průchodky atd.,
- části elektrické instalace nebyly mechanicky pevné a spolehlivě upevněné,
- kryty chránící před dotykem na živé části byly poškozené, případně demontované,
- nebylo dodrženo daných postupů při pracích v prostorách s nebezpečím výbuchu dle písemné dokumentace o ochraně před výbuchem, popřípadě dokumentace ochrany před výbuchem nebyla vedena tak, aby odpovídala skutečnosti,
- prodlužovací a pohyblivé příводы nebyly kladeny tak, aby nemohly být poškozeny.

Shrnutí:

V rámci kontrol bylo v roce 2024 inspektory z OIP kontrolovaným subjektům uloženy v aktuálním kontrolním období, tzn. v rámci výše uvedené kontrolní činnosti, celkem 36 pokut v celkové výši 731 000 Kč. Dále bylo 21 pokut v celkové výši 119 000 Kč uloženo na místě.

Kontroly byly primárně zaměřeny na preventivní působení u zaměstnavatelů (i na samotné zaměstnance) a provozovatelů elektrických zařízení a na osvětu v souvislosti s nabytím účinnosti zákona č. 250/2021 Sb., o bezpečnosti práce v souvislosti s provozem vyhrazených technických zařízení a o změně souvisejících zákonů, a jeho prováděcích předpisů, tj. nařízení vlády č. 190/2022 Sb., o vyhrazených technických elektrických zařízeních a požadavcích na zajištění jejich bezpečnosti, a nařízení vlády č. 194/2021 Sb., o požadavcích na odbornou způsobilost k výkonu činnosti na elektrických zařízeních a na odbornou způsobilost v elektrotechnice.

Poznatky z dalších kontrolovaných oblastí ukazují, že největší nedostatky byly v oblasti průvodní a provozní dokumentace (nejčastěji chyběla úplně), v technické prevence rizik (kdy kontrolované subjekty nezajišťovaly v dostatečné míře údržbu, kontrolu a revize provozovaných elektrických zařízení). V přímé souvislosti s těmito nedostatky bylo pak nepověření osoby odpovědné za stav a provoz elektrických zařízení. V souvislosti s montáží a uváděním do provozu fotovoltaických elektráren (chybějící oprávnění montážní firmy, faktické chyby v propojení jednotlivých panelů, chyby v připojení k elektrické síti, neprovedení úpravy ochrany před bleskem, neúplná předaná průvodní dokumentace, formálně provedené výchozí revize).

Kontrolní činnost v roce 2025 bude nadále zaměřena na kontrolu plnění povinností zaměstnavatelů a provozovatelů elektrických zařízení vyplývajících ze zákona č. 250/2021 Sb., o bezpečnosti práce v souvislosti s provozem vyhrazených technických zařízení a o změně souvisejících zákonů, a jeho prováděcích předpisů, tj. nařízení vlády č. 190/2022 Sb., o vyhrazených technických elektrických zařízeních a požadavcích na zajištění jejich bezpečnosti, a nařízení vlády č. 194/2021 Sb., o požadavcích na odbornou způsobilost k výkonu činnosti na elektrických zařízeních a na odbornou způsobilost v elektrotechnice, a jejich aplikaci v praxi, neboť z výsledků kontrolní činnosti a z dotazů od zaměstnavatelů a zaměstnanců vyplývá, že laická i odborná veřejnost stále tápe v aplikaci „nových“ právních předpisů vztahujících se k VTZ.

Závěrem pár příkladů z praxe poskytnuté inspektory:

Obrázek č. 4 - Elektrické zařízení na pracovišti, el. kabel s potenciálně živými částmi

Obrázek č. 5 - Svítidlo s odpadlým krytem v prostoru kotelny a vodárny

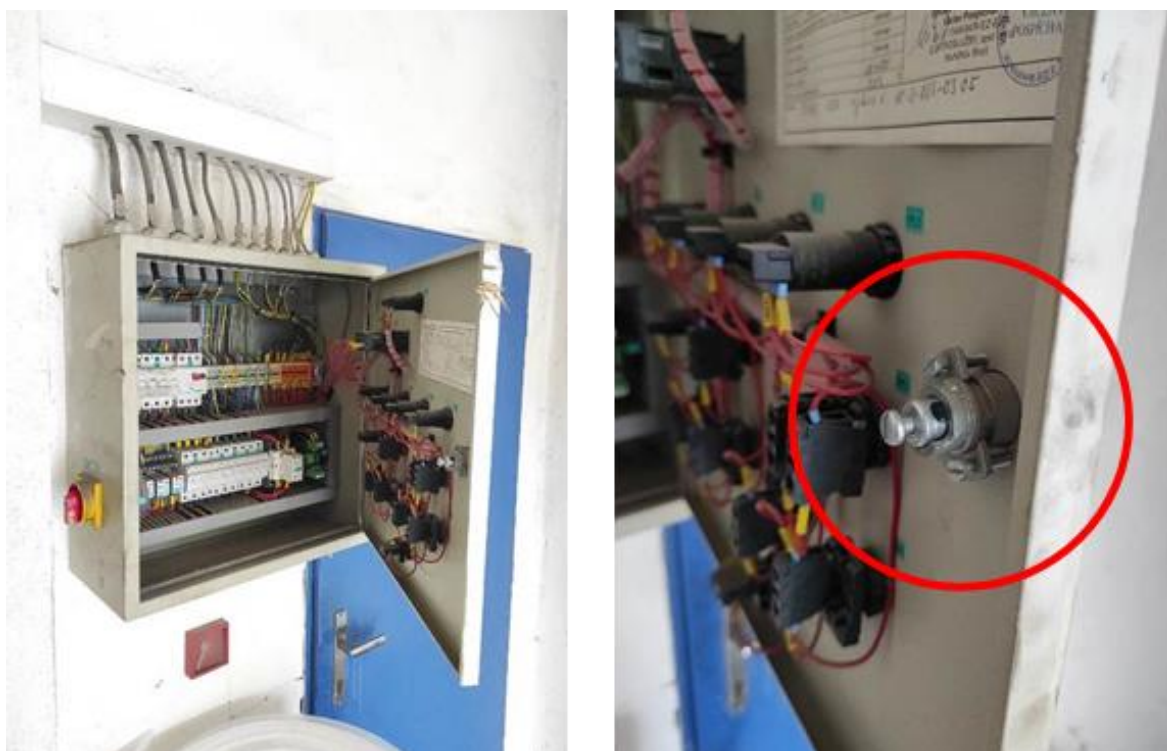
Obrázek č. 6a a 6b - Dielektrický koberec v elektrické stanici – riziko zakopnutí

Obrázek č. 7a a 7b - Neupevněná elektrická rozbočná krabice pod umývadlem

Obrázek č. 8a a 8b - *Nefunkční dveřní rozvaděčový zámek – absence uzavíracího kolíku*

Obrázek č. 9a a 9b - *Pohyblivý přívod není v místě připojení do elektrického rozvaděče zajištěn proti vytržení a zkroucení žil*

3.11 Zdvihací zařízení

Zdvihací zařízení svým provozem jsou opakovaně zdrojem ostatních, dále závažných, ale i smrtelných pracovních úrazů. Příčinou těchto pracovních úrazů jsou například závažné nedostatky, mezi které zejména patří nevyhodnocení konkrétních rizik, dále nezpracování konkrétního systému bezpečné práce, používání zařízení v rozporu s průvodní dokumentací (návodem výrobce), ale také i klesající úroveň teoretické a praktické přípravy jeřábníků a vazačů. Úkol byl realizován u provozovatelů a uživatelů zdvihacích zařízení bez rozdílu nosnosti a účelu použití, dále bez předem určené specifikace oborů činnosti a podnikání, napříč místní působností jednotlivých OIP. Subjektem prováděných kontrol budou, jak zaměstnavatelé z řad právnických osob, tak z řad PFO.

Hlavní zřetel této kontrolní činnosti byl věnován bezpečnému provozu vyhrazených zdvihacích zařízení, a to v návaznosti na přílohu č. 3 k NV č. 193/2022 Sb. Konkrétně pak na zpracování Systému bezpečné práce u jeřábů a zdvihadel s motorickým pohonem (§ 3 odst. 1 písm. a), dále Pracovního systému u pracovních plošin, Místní provozní předpis pro provoz stavebních výtahů, Místní provozní předpis pro provoz regálových zakladačů, výtahů pro dopravu osob a nákladů. Mimo uvedené byly kontroly také zaměřeny na obsah revizních zpráv vyhrazených zdvihacích zařízení, jak požaduje ust. § 9 nařízení vlády č. 193/2022 Sb. Součástí této kontrolní činnosti byly také i prostředky pro vázání (ocelová a textilní lana, řetězy), dále zavěšení (traverzy, „S“ a „C“ háky) a uchopení břemene (magnety, svěrky, přísavky).

Kontroly byly zaměřeny zejména na:

- ověření, zda provozovatelé zdvihacích zařízení mají k dispozici provozní dokumentaci zařízení, dále zda používají zařízení k účelům a za podmínek, pro které je určeno,
- odbornou způsobilost (teoretickou a praktickou přípravu) včetně ověření zdravotní způsobilosti k výkonu konkrétní pracovní činnosti,
- prevenci rizik, dále na způsob vedení dokumentace o vyhledaných a vyhodnocených rizicích a také na to, jak zaměstnavatelé přijímají opatření na ochranu před jejich působením,
- systém bezpečné práce nebo místní bezpečnostní předpis pro jiná zdvihadla než jeřáby ve vztahu k používání zdvihacích zařízení a k manipulaci s konkrétními břemeny,
- provádění odborných úkonů k prověření technického stavu zdvihacích zařízení, tzn. zda zdvihací zařízení jsou řádně revidována, kontrolována a udržována,
- volbu, označení, kontroly, uložení a vedení dokumentace u prostředků pro vázání, zavěšení a uchopení břemen, které podléhají evidenci a pravidelným kontrolám technického stavu.

V rámci stanovené kontrolní činnosti, a to v souladu se zákonem o inspekci práce, bylo provedeno 14 inspektory specializace VTZ - ZZ celkem 519¹⁴ kontrol a zjištěno 791 porušení. Nedostatky byly řešeny zejména vydáním příkazu na místě nebo uloženo opatření k odstranění nedostatku. Dále byly vydány 2 TOO (viz tabulka níže).

Z výše uvedeného vyplývá, že celkově za SÚIP byl počet stanovených kontrol v oblasti ZZ splněn.

¹⁴ Počet dokončených kontrol, které zahrnovaly také HÚ roku 2022 a 2023, byl 544.

Tabulka č. 45 - Vybrané ukazatele u ZZ dle OIP

Ukazatel	OIP								Celkem
	03	04	05	06	07	08	09	10	
Počet kontrolovaných subjektů	40	70	25	113	34	27	84	119	511*
Počet kontrol	45	70	25	113	34	29	84	119	519
Počet zjištěných porušení	18	116	49	109	19	50	129	301	791
Počet opatření	0	0	1	0	1	0	0	0	2

Pozn.: *Subjekty nelze sčítat, 1 subjekt mohl být kontrolován více OIP.

Oblast provozní dokumentace zařízení a odborná způsobilost

V souladu s hlavním úkolem bylo prověřováno vedení předepsané dokumentace, a to jak technické dokumentace k provozovaným zařízením, tak dokumentace na úseku BOZP. Proti předchozím letům nebyly u kontrolovaných subjektů zjištěny vážné nedostatky ve vedení průvodní dokumentace k samotným ZZ v takovém rozsahu, jako v řadě případů let předchozích. V několika případech byl naopak zjištěn pozitivní vývoj v dané věci, kdy provozovatelé tuto dokumentaci doplňují, a to ať již originální dokumentací, případně tvorbou dokumentace náhradní, v řadě případů zpracovávanou ve spolupráci s revizními technikami zdvihacích zařízení. Obecnějším jevem pak je, že návody od výrobců nejsou v mnoha případech vedeny k prostředkům určeným k manipulaci s břemeny. V mnoha případech tato dokumentace nebyla vůbec vedena k vázacím, závěsným, uchopovacím prostředkům a k dalším zařízením, provozovaných kontrolovanými subjekty.

Z hlediska aktuálního technického stavu provozovaných zdvihacích zařízení a jejich příslušenství, pak nebyla, v případě kontrolovaných subjektů, zjištěna výrazná odchylka od předchozích let. I nadále jsou zjištěny technického charakteru v menšině, proti nedostatkům zjištěným v řízení provozu zdvihacích zařízení, případně v dokumentaci předepsaných školení obsluh. V rámci úkolu se také i například prokázalo, že technickému stavu ZZ je věnována, ze strany jejich provozovatelů, větší pozornost, než dodržování podmínek pro kvalifikaci a ověřování odborné a zdravotní způsobilosti zaměstnanců podílejících se na provozu a obsluze zdvihacích zařízení a vážení břemen.

Dalším, stále přetrvávajícím zjišťovaným nedostatkem, je nedostatečně vedená provozní dokumentace zdvihacích zařízení například předepsaných deníků zdvihacích zařízení. Záznamy nejsou v řadě případů vedeny vůbec, případně obsah provedených záznamů nemá žádnou vypovídací hodnotu. Přetrvávají i některé nedostatky ve vedení dokladů z kontrolních úkonů, předepisovaných v souladu s platnou legislativou na úseku zdvihacích zařízení. Zejména pak není ve větší míře i nadále prováděna, případně odpovídajícím způsobem dokladována, kontrola ocelových konstrukcí zdvihacích zařízení a jeřábových drah.

V mnoha systémech bezpečné práce, dále v místních provozních předpisech nebyly nastaveny systematické požadavky na teoretické a praktické školení nových jeřábníků a vazačů břemen, kdy scházel stanovený rozsah školení a praktického zácviku pod vedením kompetentních osob ve smyslu ust. § 12 odst. 2 a 3 NV č. 193/2022 Sb. Zároveň také provozovatel nestanovil četnost školení pověřených osob odpovídajících za provoz vyhrazených zdvihacích zařízení ve smyslu ust. § 12 odst. 1 NV č. 193/2022 Sb.

Z lékařských posudků v několika případech nevyplývalo, že byla ověřena při lékařských prohlídkách i zdravotní způsobilost jeřábníka a vazače ve vztahu k profesnímu riziku, a to pro činnost obsluhy jeřábů a vážení jeřábových břemen. Obsluha jeřábu a vážení jeřábových břemen je práce, jejíž součástí

je profesní riziko, a to ve smyslu část II přílohy č. 2. bodu č. 3 a č. 7 vyhlášky č. 79/2013 Sb., o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče.

Prevence rizik, dále způsob vedení dokumentace o vyhledaných a vyhodnocených rizicích, jak zaměstnavatelé přijímají opatření na ochranu před jejich působením

Zaměstnavatelé při kontrolách předkládali seznamy vyhledaných rizik včetně stanovených opatření k provozu zdvihacích zařízení. V případě vyhledávání rizik, včetně stanovených opatření, bylo opakovaně zjištěno, že je prováděno ve většině případech formálně, zpravidla se jedná pouze o okopírované rizika z již zpracovaných předloh odborných firem. Vyhledaná rizika tak nekorespondovala se skutečným stavem na pracovišti. Zaměstnanci jsou s riziky týkajícími se zdvihacích zařízení zpravidla seznámeni ve všeobecném školení zaměstnanců, a to například bezpečnostními techniky (OZO). Mezi opakující se zjištěné nedostatky (rizika) například patřily: nepřístupný hlavní vypínač mostového jeřábu vlivem uložení materiálu (obr. č. 7). Dále v řadě případů byl ve výrobních halách hlavní vypínač mostového jeřábu zastaven paletami s materiálem (obr. č. 8), čímž nebyl k hlavnímu vypínači mostového jeřábu stanoven bezpečný přístup obsluhy, jak požaduje například ust. § 3 odst. 1 písm. b) NV č. 378/2001 Sb., kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí.

Dále při kontrole pracovních plošin s motorickým pohybem a výškou zdvihu přesahující 1,5 metru byly zjištěny například tato rizika: chybějící pracovní systém, neprovádění každodenních a běžných prohlídek, neproškolení obsluhy a nepoužívání návodem výrobce předepsaných OOPP. Při kontrole zajištění vybavenosti OOPP a MČDP, jejich využití, údržbu a výměnu po uplynutí jejich životnosti bylo zjištěno, že zaměstnavatelé mají zpravidla stanovené regulativy s uvedením druhu, typu a lhůtami pro jednotlivé profese na základě vyhodnocených rizik, ne vždy jsou však samotnými zaměstnanci OOPP používány.

Obrázek č. 10 - *Nepřístupný hlavní vypínač*

Obrázek č. 11 - Vypínač zastavěn paletami s materiálem

Systém bezpečné práce nebo místní bezpečnostní předpis pro jiná zdvihadla než jeřáby ve vztahu k používání zdvihacích zařízení a k manipulaci s konkrétními břemeny

Zpracování systému bezpečné práce (dále jen „SBP“) je dáno požadavkem čl. 4.1 ČSN ISO 12 480-1 a rovněž požadavkem přílohy č. 3 k NV č. 193/2022 Sb. Zaměstnavatelé, aby splnili svou povinnost, si ve většině případech nechávají zpracovat systém bezpečné práce externími revizními technikami ZZ nebo odborně způsobilými osobami k zajišťování úkolů v prevenci rizik (OZO). Předložené systémy bezpečné práce z tohoto důvodu neměly požadovaný rozsah vzhledem k jeřábům provozovaných v organizacích a činnostem s nimi prováděnými, kdy například nebyly rozpracovány jednotlivé předepsané kapitoly, a to především požadavek čl. 1.3 písm. a) přílohy č. 3 k NV č. 193/2022 Sb. – navržení činnosti jeřábů tak, aby byly prováděny bezpečně a s přihlédnutím ke všem předvídatelným rizikům. Kontrolami těchto dokumentů bylo také i zjištěno, že nejsou ve většině případů aktualizovány v souladu s aktuálními podmínkami provozu a technické vybavenosti a dle novelizované legislativy například zákona č. 250/2021 Sb., dále NV č. 193/2022 Sb.

Dále pro provoz pojízdných zdvihacích pracovních plošin zaměstnavatelé ve větší míře neměli zpracován pracovní systém ve smyslu čl. 2.3 přílohy č. 3 k NV č. 193/2022 Sb.

Další nedostatky byly také i zjištěny v případě provozu regálových zakladačů, kdy v několika případech nebyl zpracován místní provozní předpis ve smyslu čl. 4.3 přílohy č. 3 k NV č. 193/2022 Sb.

Provádění odborných úkonů k prověření technického stavu zdvihacích zařízení, tzn. zda zdvihací zařízení jsou řádně revidována, kontrolována a udržována

Zaměstnavatelé si zajišťují většinou kontroly, inspekce, revize, revizní zkoušky a údržbu zdvihacích zařízení u externích firem nebo externích revizních techniků ZZ. V mnoha případech nemají zaměstnavatelé vypracovaný plán kontrol revizí a údržby. Spoléhají se na to, že jim externí firmy budou hlídat lhůty výše uvedených kontrol. Tak dochází k tomu, že kontroly nejsou provedeny v předepsaných lhůtách nebo se kontroly neprovedly.

Zhodnotíme-li tuto oblast, pak lze konstatovat, že u provozovaných jeřábů byly ve většině případech prováděny pravidelné revize a revizní zkoušky dle průvodní dokumentace výrobce například dle ČSN 27 0142 Jeřáby a zdvihadla – Zkoušení provozovaných jeřábů a zdvihadel. Ve větší míře však nebyly ze strany provozovatelů doloženy záznamy o kontrolách mostových jeřábů v mezidobí revizí a zkoušek v intervalech 3 měsíce, jak požaduje například čl. 2.6 přílohy č. 2 k NV č. 193/2022 Sb.

Ve větší míře rovněž provozovatelé nepodrobovali pohyblivé pracovní plošiny kontrolám v periodě jednou za tři měsíce, což je nutné provádět dle požadavků čl. 3.2 přílohy č. 2 k NV č. 193/2022 Sb.

U regálových zakladačů bylo v několika případech zjištěno, že kontroly v periodě jedenkrát za 3 měsíce nebyly prováděny, jak požaduje čl. 5.2 přílohy č. 2 k NV č. 193/2022 Sb.

U několika jeřábů a kladkostrojů, které vyhrazenými zdvihacími zařízeními nejsou, bylo zjištěno, že nebyly prováděny kontroly v četnosti minimálně jedenkrát za 12 měsíců, jak požaduje ust. § 4 odst. 2 NV č. 378/2001 Sb.

U výtahů bylo velmi často zjištěno, že nebyla trvale umístěna a zřetelně čitelná jména a telefonní čísla servisní firmy na viditelném místě v kleci výtahu po celou dobu trvání provozu výtahu, jak požaduje například čl. 4.3.9 ČSN 27 4002 Bezpečnostní předpisy pro výtahy – Provoz a servis výtahů.

Dále bylo také zjištěno, že nebylo značení na dálkovém ovládání mostového jeřábu čitelné a tlačítka dálkového ovládání byla poškozena (obr. č. 9), čímž nebylo dálkové ovládání mostového jeřábu pravidelně a řádně udržováno ve smyslu ust. § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

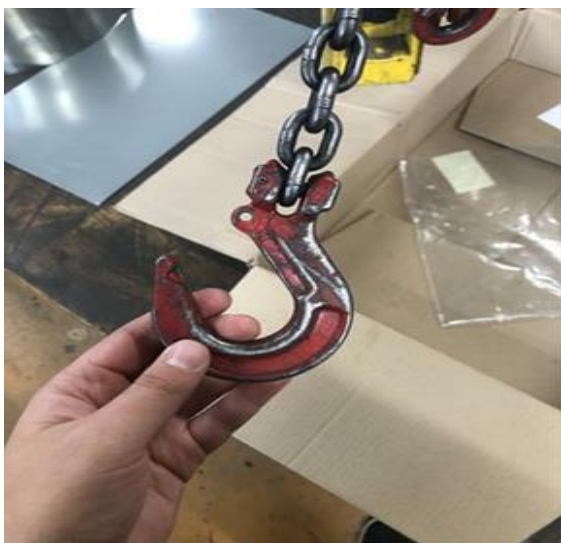
Obrázek č. 12 - Poškozená tlačítka dálkového ovládání

Volba, označení, kontroly, uložení a vedení dokumentace u prostředků pro vázání, zavěšení a uchopení břemen, které podléhají evidenci a pravidelným kontrolám technického stavu

Vysoká četnost nedostatků byla v rámci kontrolní činnosti zjištěna také při kontrole vázacích, dále prostředků pro zavěšení a uchopení břemen. U vázacích prostředků byly zjištěny nejčastěji tyto závady: chybějící označení nosnosti, chybějící identifikace vázacího prostředku, fyzické poškození, chybějící návod výrobce a neprovádění pravidelné kontroly dle návodu výrobce. Mezi dalším kontrolovaným jeřábovým příslušenstvím byly zejména manipulační traverzy, váhy, magnetické úchopové prostředky a prostředky k uchopení například plechů. U těchto zařízení byly zjištěny například tyto závady: chybějící návod výrobce, neprováděná pravidelná kontrola, chybějící označení nosnosti, chybějící pojistné zařízení (u manipulačních traverz). Vážná zjištění však byla zjištěna u řetězových vázacích prostředků, které byly poškozeny tím, že zde chyběla pojistka háku například vyjmutím nebo vylomením (obr. č. 10), čímž nebyl řetězový vázací prostředek pravidelně a řádně udržován ve smyslu ust. § 4 odst. 1 písm. c) zák. č. 309/2006 Sb.

Obrázek č. 13 - Chybějící pojistka háku

Dále řada kontrolovaných textilních vázacích prostředků byla vážně poškozena (mastnoty, prořezané), čímž nebyly textilní vázací prostředky pravidelně a řádně udržovány ve smyslu ust. § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 309/2006 Sb. Vážná zjištění, v případě textilních vázacích prostředků, bylo používání v rozporu s návodem výrobce, a to přes ostré hrany například při manipulaci s plechy, betonovými prefabrikáty, což bylo zdrojem řady smrtelných pracovních úrazů.

Shrnutí:

Z charakteru nejčastěji porušovaných předpisů, a to v souvislosti s bezpečným používáním ZZ a prostředků pro vázání, zavěšení a uchopení břemene, lze konstatovat, že zaměstnavatelé/provozovatelé opakovaně porušují zákoník práce, dále zák. č. 309/2006 Sb., ale i další související předpisy, které se vztahují k bezpečnému provozu ZZ (NV č. 378/2001 Sb., NV č. 101/2005 Sb.). Dalším nejčastějším kontrolním zjištěním při kontrole bylo porušováno ust. § 20 zákona č. 250/2021 Sb. v návaznosti na prováděcí předpis NV č. 193/2022 Sb., ve kterém je nejčastěji porušováno ust. § 7 a § 12.

Zaměření hlavního úkolu také i prokázalo zlepšující se technický stav ZZ. Řada subjektů si pořizuje nová ZZ, případně provedla jejich generální opravy a modernizaci. To platí především pro mobilní jeřáby a mobilní pracovní plošiny. V případě těchto zařízení je patrný posun k pořizování nových, případně repasovaných zařízení. Výraznější výjimkou jsou i nadále mostové jeřáby, kde v řadě případů přetrvává neuspokojivý technický stav těchto ZZ, pramenící z jejich stáří a vyšších nákladů na jejich rekonstrukci, případně výměnu za zcela nové. V případě mobilních jeřábů, provozovaných podnikajícími FO, byl rovněž zaznamenán celkově pozitivní posun k obnově těchto zdvihacích zařízení.

V rámci úkolu bylo uloženo 24 pokut v celkové výši 643 000 Kč a 17 příkazů na místě v celkové výši 73 000 Kč.

Z kontrol příčin a okolností pracovních úrazů plyne, že jednou z příčin pracovních úrazů je špatná nebo chybějící organizace práce vedoucích pracovníků na všech stupních řízení a dále chybějící nebo nedostatečně zpracované pracovní a technologické postupy pro vykonávané práce. Další příčinou pracovních úrazů je nedodržování pracovních postupů a zásad bezpečné práce ze strany pracovníků. Velká zaměstnanost s sebou nese nedostatek zkušeností pracovníků z obsluhy zdvihacích zařízení a manipulace s břemeny pomocí zdvihacích zařízení a prostředků pro vázání, zavěšení a uchopení

břemen. Noví zaměstnanci ve velké míře přicházejí do firem z jiných oborů bez patřičných znalostí a zkušeností, což se projevuje ve zvýšené míře pracovních úrazů. To dává podnět k tomu, aby se v provádění kontrol zaměřených na provozování a činnosti kolem zdvihacích zařízení pokračovalo i v následujícím období.

Dále v rámci konzultací na oblastních inspektorátech práce byly poskytovány informace jednotlivým subjektům, dále revizním technikům a bylo také i poskytováno bezplatné poradenství inspektory na pracovištích kontrolovaných subjektů, což, mimo jiné, přispělo i ke zvýšení úrovně bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci u kontrolovaných subjektů. Velkým přínosem pro kontrolní činnost je i vzájemná komunikace s pověřenou organizací (TICR), kdy jsou dotazy a připomínky provozovatelů, obsluh a revizních techniků zdvihacích zařízení vzájemně konzultovány.

V rámci hlavního úkolu na rok 2025 inspektoři specializace VTZ ZZ shodně doporučují zaměřit kontrolní činnost do oblasti provozu všech zdvihacích zařízení, a to bez omezení účelu použití a nosnosti. Dále na základě informací získaných kontrolní činností inspektoři VTZ ZZ doporučují rovněž zaměřit kontroly na obsah revizních zpráv, kdy tyto by měly obsahovat veškeré náležitosti uvedené v ust. § 9 NV č. 193/2022 Sb. Rovněž doporučují kontrolní činnost zaměřit na provoz zdvihacích zařízení například na staveništích.

Cíl a předmět kontrolní činnosti v dané specializaci byl splněn všemi OIP.

3.12 Plynová zařízení

V posledních letech došlo k výraznému rozvoji používání i jiných možností kromě zemního plynu např. H₂, bioplynu, lehké topné oleje, LNG. S ohledem na způsob konečného využití a konkrétních technických realizací je významným aspektem pro bezpečný a spolehlivý provoz VTZ-PZ zejména oblast technické prevence a dodržování rovněž nových legislativních požadavků, které budou zahrnuty také v dosud platných normativních dokumentech, např. ČSN 38 6405, a v TPG v oboru VTZ-PZ při jejich aktualizaci, která v současné době probíhá. Z výsledků kontrolní činnosti OIP v minulém roce u činností při projektování, montáži, uvádění do provozu, zkouškách a revizích VTZ-PZ se zaměřením na odběrná plynová a plynárenská zařízení vyplynulo při jednotlivých činnostech značné množství porušení předpisů a zejména také požadavků nové legislativy, a to zák. č. 250/2021 Sb. a prováděcího NV č. 191/2022 Sb. Zmíněná legislativa pro provoz VTZ-PZ, platná od 1. července 2022, upravuje zajištění dalších podmínek bezpečnosti práce z hlediska sjednocení s předpisy EU, upřesňuje požadavky na provoz těchto zařízení nejen pro jejich provozovatele, ale také držitelů licence na přepravu plynu nebo distribuci plynu. Z těchto důvodů bylo nezbytné v roce 2024 zaměřit kontrolní činnost do této oblasti a dále na plnění povinností ze strany právnických a fyzických podnikajících osob k zajištění BOZP v souvislosti s provozem, údržbou, opravami, kontrolami a revizemi těchto zařízení. V roce 2024 byly kontroly v oblasti provozu VTZ-PZ zaměřeny na malé a střední podniky (provozovatele plynových kotlen, průmyslových tepelných zařízení, kogeneračních jednotek, zásobníků a rozvodů technických a topných plynů, subjekty zabývající se distribucí LPG, CNG, LNG a H₂) a dále pak i na organizace provozující pečovatelská a dětská výchovná zařízení.

Kontroly byly zaměřeny zejména na:

- vyhledávání a hodnocení rizik při provozu VTZ-PZ včetně oblasti poskytování OOPP obsluze VTZ-PZ; odbornou a zdravotní způsobilost osob pověřených obsluhou a údržbou VTZ-PZ I. a II. třídy; písemný záznam o výsledku ověření znalostí obsluhy,

- vedení provozní dokumentace a provádění její aktualizace – MPŘ, provozní deníky, povinnost uchovávat evidenci nejméně po dobu 10 let, doklady o zkouškách provedených po dokončené montáži nebo rekonstrukci zařízení a výchozí revizi je nutno uchovat po celou dobu provozu zařízení, doklady o kvalifikaci osob, harmonogram revizí a kontrol na období 6 let,
- stanovení opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí spojených s provozem VTZ-PZ; zda provozovatel zjišťuje, analyzuje a vyhodnocuje příčiny havárií a dalších závažných událostí, k nimž došlo na VTZ-PZ, zdali provádí nápravná a preventivní opatření,
- zajištění bezpečného stavu provozovaného VTZ-PZ pravidelně prováděnými kontrolami, revizemi, údržbou, servisem a odpovídající odbornou úroveň dokladů z kontrol a revizí (nově dle požadavků přílohy č. 5 a 6 NV č. 191/2022 Sb.); zajištění bezpečného přístupu pro pracovníky provádějící kontroly, revize, zkoušky, obsluhu a údržbu zařízení,
- zajištění odpovídajícího větrání s ohledem na charakter zařízení, používanou technologii a plyn v prostorách, kde je provozováno VTZ-PZ; materiály použité při konstrukci a stavbě VTZ-PZ, zda odpovídají provozním podmínkám a vlastnostem plynů, s nimiž přijdou do styku; zda je jejich vhodnost doložena atestem nebo prohlášením o shodě; zda jednotlivé části VTZ-PZ jsou vodivě propojeny a chráněny proti účinkům atmosférické, statické elektřiny a atmosférickým vlivům; stav VTZ-PZ a zajištění jeho pevnosti, těsnosti a ochrana proti účinkům koroze, pokud je zhotoveno z materiálu, který není odolný proti korozi,
- vybavení přívodního potrubí plynu předepsanými armaturami, nepoužívání pro jiné účely, než pro které je určeno, bezpečnostní označení rozvodů podle druhu dopravovaných plynů, označení uzávěrů plynu a zajištění bezpečného přístupu k těmto uzávěrům,
- skladování plynů, zda byla stanovena a dodržována ochranná pásma, v nichž je zakázána manipulace s otevřeným ohněm a uskladňování hořlavých a hoření podporujících látek,
- dodržování povinností při činnostech zajišťovaných zkušební technikem; příslušný rozsah osvědčení a oprávnění subjektu dle skupiny a podskupiny VTZ-PZ,
- dodržování požadavků pro provoz plynárenských zařízení, držitelů licence na přepravu plynu nebo distribuci plynu.

V rámci plnění této kontrolní činnosti bylo OIP provedeno celkem 674¹⁵ kontrol, při kterých bylo zjištěno celkem 2 480 porušení a vydáno celkem 262 TOO. Z celkového počtu provedených kontrol pouze u 81 kontrol nebylo zjištěno porušení právních předpisů. Níže uvedené tabulky obsahují bližší údaje vyplývající z provedené kontrolní činnosti.

Tabulka č. 46 - Vybrané ukazatele u VTZ-PZ dle OIP

Ukazatel	OIP								Celkem
	03	04	05	06	07	08	09	10	
Počet kontrolovaných subjektů	53	5	80	41	66	120	147	157	664*
Počet kontrol	55	5	80	42	66	122	147	157	674
Počet zjištěných porušení	126	22	147	42	205	296	212	1430	2 480
Počet opatření	0	0	1	0	1	1	0	3	5

Pozn.: *Subjekty nelze sčítat, 1 subjekt mohl být kontrolován více OIP.

Celkem bylo vydáno 262 TOO (konkrétně nejvíce 182 TOO vydal OIP 07). Doporučení byla uváděna nejvíce v souvislosti se změnou legislativy (zák. č. 250/2021 Sb. a NV č. 191/2022 Sb.), cílem bylo

¹⁵ Počet dokončených kontrol, které zahrnovaly také HÚ roku 2022 a 2023, byl 684.

u provozovaných technických zařízení minimalizovat a předcházet rizikovým situacím vyplývajícím z konkrétních výrobních a ostatních provozů. Jednalo se např. o náhradu nasávacího zařízení pomocí trubiček na zjišťování koncentrace CO plně autonomním či stabilním zařízením, doporučení instalace stabilních detektorů na zjišťování přítomnosti, CO s plynovými spotřebiči skupiny B, výměnu starých uzavíracích armatur – kuželové kohouty typu K 800 za bezpečnější kulové kohouty, výměna starých regulátorů tlaku plynu. Doporučení byla také ve věci oprav nepřesností náležitostí dokladů, které jsou vystavovány dodavatelským způsobem nebo doporučení na přemístění skladu (klece) s tlakovými láhvemi na vhodnější místo.

V následující tabulce je uveden přehled nejčastěji porušovaných právních předpisů. Nejčastěji zjišťované porušení právních předpisů se týkalo nedodržování ust. NV č. 101/2005 Sb., ZP a zák. č. 309/2006 Sb. Z tabulky je zřejmé zastoupení zjištěných porušení jednotlivých právních předpisů.

Tabulka č. 47 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů u VTZ-PZ

Předpis	Počet porušení	% vyjádření daného porušení
NV č. 101/2005 Sb.	512	20,6
ZP	507	20,4
zák. č. 309/2006 Sb.	477	19,2
NV č. 191/2022 Sb.	452	18,2
NV č. 378/2001 Sb.	284	11,5
zák. č. 250/2021 Sb.	158	6,4
vyhl. č. 91/1993 Sb.	37	1,6
NV č. 192/2022 Sb.	17	0,7
NV č. 190/2022 Sb.	16	0,6
NV č. 406/2004 Sb.	13	0,5
jiné technické předpisy	7	0,3
Celkem	2 480	100

Zhodnocení výsledku kontrol podle zaměření:

Vyhledávání a hodnocení rizik při provozu VTZ-PZ včetně oblasti poskytování OOPP obsluze VTZ-PZ

Provedenými kontrolami bylo u několika subjektů zjištěno neplnění základní povinnosti spočívající ve vyhodnocení rizik možného ohrožení bezpečnosti a přijetí opatření k jejich odstranění nebo omezení, a to především ve vztahu k obsluze a údržbě VTZ-PZ. V seznamech vyhledaných rizik pro kontrolovaná pracoviště a pracovní činnosti byly zjišťovány chybějící rizika také pro provoz VTZ-PZ v nízkotlakých plynových kotelnách, při plnění nádrží motorových vozidel a nejednou uvedená zařízení ve skutečnosti ani u provozovatele nebyla (např. rizika při práci s LPG, který vůbec v subjektu nebyl k dispozici). Při kontrolách bylo u části zaměstnavatelů zjištěno, že nejsou přidělovány stanovené OOPP podle vnitřního předpisu nebo podle požadavku výrobce zařízení či bezpečnostního listu. Zaměstnavatelé nevyhodnocují rizika konkrétních podmínek práce všech zaměstnanců (profesí) ve smyslu § 104 odst. 1 ZP a § 4 NV č. 390/2021 Sb., v několika případech nezpracovali seznam pro poskytování OOPP a tyto byly poskytovány na základě zkušeností nebo OOPP byly sice stanoveny (např. seznam OOPP uvedený v MPŘ plynových kotlen neodpovídal seznamu, jenž byl zpracován OZO na základě vyhodnocení

rizik), ale nebyly dále zaměstnancům přidělovány. U několika kontrolovaných subjektů v oblasti poskytování OOPP zaměstnancům nebyl stanoven způsob, podmínky a doba používání OOPP nebo nebyly vyplňovány karty na předání OOPP s podpisem zaměstnance.

Odborná a zdravotní způsobilost osob pověřených obsluhou a údržbou VTZ-PZ

Část provozovatelů VTZ-PZ neměla provozní dokumentaci k zařízení, konkrétně návody na obsluhu, údržbu zařízení nebo vypracovaný MPŘ a obsluha tak nemohla být řádně seznámena a proškolená s pokyny pro obsluhu VTZ-PZ. V některých případech nebyla také jmenovaná osoba odpovědná za provoz VTZ-PZ podle § 14 odst. 3 písm. a) NV č. 191/2022 Sb. nebo byla jmenována jen za část VTZ-PZ (např. jen na plynové spotřebiče) a nebyla tak jmenovaná v rozsahu celého OPZ. U větší části zaškolení odpovědné osoby chybělo ověření jejich znalostí. Zjišťována byla také neznalost, co uvedené znamená a co svým podpisem jmenované osoby odpovědné za provoz VTZ-PZ stvrdily. V některých osnovách školení byly zjišťovány neplatné právní předpisy a také značně obecné zpracování.

Vedení provozní dokumentace, aktualizace – MPŘ, provozní deníky, doklady o kvalifikaci osob, harmonogram revizí a kontrol

Z kontrolní činnosti vyplynulo, že některé MPŘ nebyly aktualizovány s ohledem na novou legislativu nebo nebyly vypracovány na konkrétní místní podmínky. Nebylo dostatečně specifikováno příslušné technické zařízení, nebyly jednoznačně konkretizovány úkony obsluhy vč. stanovení termínu jejich provádění, např. chyběl popis bezpečnostních prvků kotelny – detektory plynu CH₄ nebo CO, čidla zaplavení, teplotní čidla a jejich nastavení, chyběly situační náčrty s popisem umístění zařízení, způsob a povinnost provádět kontroly a kalibrace detekčních systémů.

Zjištěny byly také neúplné zápisy do provozních deníků, které nebyly v rozsahu podle MPŘ. V předepsaném rozsahu nebyly zpracovány DOPV podle NV č. 406/2004 Sb., a to v návaznosti na hodnocení rizik a průvodní dokumentaci výrobců zařízení a také protokoly o určení vnějších vlivů pro prostory s těmito zařízeními u několika regulačních stanic, čerpacích stanic LPG, CNG a lakoven.

Velká skupina nedostatků byla zjišťována v oblasti zpracování harmonogramů revizí a kontrol VTZ-PZ, které nebyly aktualizovány v souladu s novou legislativou nejméně na 6 let, jak požaduje § 22 odst. 1 NV č. 191/2022 Sb., vč. doplňování termínů plnění revizí a kontrol. Harmonogramy neobsahovaly informace o provádění kontrol souvisejících zařízení, tj. bezpečnostní rychlouzávěry plynu, kalibrace detektorů úniku plynu, regulátory tlaku plynu a kontrol izolací ocelových plynovodů vedených v zemi. Některé projektové dokumentace neodpovídaly skutečnému provedení, zejména nesouhlasily rozměry a materiál potrubí, trasa vedení byla změněna, rozpory ve výkresové části, nebyla navrhována a řešena detekce nebo projektová dokumentace zcela chyběla, což bylo v rozporu s požadavkem § 14 odst. 3 písm. c) NV č. 191/2022 Sb.

Opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí spojených s provozem VTZ-PZ

V několika případech nebylo opatření pro zdolávání mimořádných událostí zapracováno do MPŘ, osoby odpovědné za stav a provoz VTZ-PZ nebyly seznámeny s havarijním plánem včetně rozmístění provozovaných uzávěrů plynu a dále pak se skutečností, že zajišťují v případě mimořádných událostí spolupráci se záchrannými složkami, s útvarem energetiky, hasičů, rychlé pomoci při zásahu.

Zajištění bezpečného stavu provozovaného VTZ-PZ – kontroly, revize, údržba, servis, odpovídající odborná úroveň dokladů z kontrol a revizí

V mnoha případech nebyly doloženy doklady k servisu plynových spotřebičů (servis byl prováděn většinou jen, když na zařízení něco nefungovalo) a nebyl tak dodržen návod k obsluze, což mohlo mít vliv na bezpečnost provozu (např. u plynových kotlů a karem nedokonalé spalování, kdy hrozila otrava CO). Podceňovaly se i netěsnosti na VTZ-PZ, odkládalo se odstranění nebo nebylo odstraněno ve stanovené lhůtě revizním technikem (v některých případech neurčil lhůtu ani stupeň úniku). U některých nových kotlen nebyly před uvedením do provozu provedeny odborné prohlídky kotelný podle požadavku § 16 odst. 1 písm. a) vyhl. č. 91/1993 Sb. Dále např. nebyly prováděny funkční zkoušky MaR v kotelnách nebo čerpacích stanicích LPG.

U jednoho revizního technika bylo zjištěno, že nesprávně provedl tlakové zkoušky, nebyl dodržen minimální požadovaný čas zkoušky téměř o trojnásobek (tlaková zkouška provedena 30 minut, dle TPG 704 01 měla být 85 minut). Dále v jednom případě revizní technik akceptoval tlakovou zkoušku, kterou provedla osoba bez odborné způsobilosti, konkrétně montážní pracovník. Tlakové zkoušky smí podle NV č. 191/2022 Sb. provádět pouze zkušební nebo revizní technik. Někteří revizní technici neprovedli řádně revizi revidovaného zařízení, neboť v revizní zprávě uvedli, že nebyly zjištěny nedostatky, což bylo v rozporu s kontrolním zjištěním OIP, kdy byly na uvedeném zařízení zjištěny nedostatky, které byly uvedeny v protokolu o kontrole. Na základě těchto skutečností byly zahájeny kontroly u právnických nebo podnikajících fyzických osob, které neprovedly řádně revize VTZ-PZ. Zjištěné nedostatky byly následně řešeny uložením pokuty buď příkazem na místě nebo budou řešeny ve správním řízení. Konkrétně např. při kontrolách dokladů k revizní činnosti na VTZ-PZ byla zjištěna často absence revize zemní části plynovodu, nedostatečné kontroly izolace ocelových plynovodů, které byly vedeny v zemi nejméně 1x za 10 let, jak požaduje čl. 23 a tab. č. 1 ČSN 03 8373, vždy se to týkalo plynovodů, které byly v provozu přes 20 let. Revizní technici nebyli vybaveni vhodným technickým zařízením pro kontrolu těsnosti plynovodů uložených v zemi a z jejich revizních zpráv nebylo zřejmé, jakým způsobem vlastně plynovod kontrolovali, nedostatečný způsob ověření těsnosti zemních částí plynovodu jako pochůzkovou činnost po trase plynovodu (někdy nedoloženo skutečné provedení – schéma rozvodů), provádění vpichů do země (některé úseky byly vedeny pod betonovým povrchem). Protokoly o tlakové zkoušce byly v některých případech vyhotoveny chybně, nevymezen úsek zkoušeného plynovodu, neuvedeny dostatečně tech. parametry – dimenze, délky, geometrický objem zkoušeného plynovodu, nedostatečný tlak, nebyl zřejmý materiál plynovodu, zohlednění doby zkoušky s ohledem na použitý manometr s třídou přesnosti vč. uvedení platnosti jeho kalibrace pro objektivitu a přezkoumatelnost měření a výrobního čísla, apod. Pravidelné kalibrace nebyly prováděny u několika stacionárních detektorů na zjišťování úniku hořlavých plynů; nebyly prováděny kontroly pojistných zařízení a manometrů nulováním ve stanovených termínech včetně zápisu do provozního deníku, respektive nebyly sledovány údaje předepsané v MPŘ.

Předložené zprávy z revizní činnosti VTZ-PZ vystavené po 1. 7. 2022, kdy začalo platit NV č. 191/2022 Sb., neměly náležitosti stanovené tímto NV, chybějící IČ provozovatele; název, IČ a evidenční číslo oprávnění organizace, která provedla revizi; revizní zprávy nebyly číslovány; chybělo evidenční nebo výrobní číslo použitého měřicího zařízení. Dále vykazovaly nedostatky, např. nedostatečné informace v technických hodnotách revidovaného zařízení: popis, nároky na větrání, ověření kvalifikace obsluhy a vedení provozní dokumentace, nebyly uvedeny související revize včetně data jejich provedení.

Kontrola pracoviště

Nedostatečnou péčí o provozované VTZ-PZ docházelo k porušení právních předpisů, které obecně z pohledu kontrol a údržeb byla zjištěna v případech, např.:

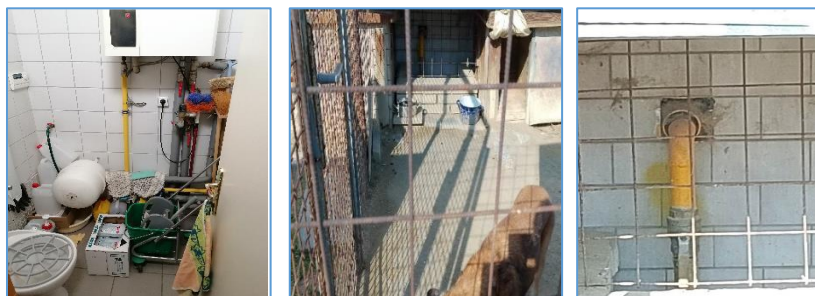
- nezajištění dostatečné údržby zařízení a ochrany proti korozi, kdy v revizní zprávě bylo uvedeno, že ochrana proti korozi byla provedena; koroze na přírubách uzavěru plynu ve středotlaké regulační stanici plynu (obr. níže);

Obrázek č. 14a, 14b a 14c - *Nedostatečná údržba a ochrana proti korozi*

- zastavení VTZ-PZ předměty, nepřístupné uzavěry plynu do objektu, např. v kotci se psem za kari sítí (obr. níže);

Obrázek č. 15a, 15b a 15c - *Zastavené předměty, nepřístupné uzavěry plynu*

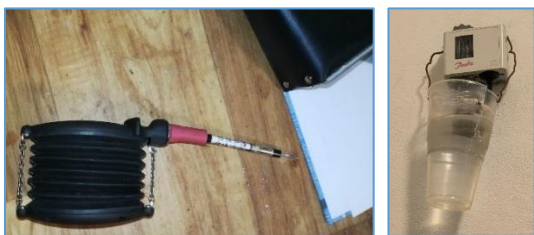
- používání plynovodu jako nosnou konstrukci; nezajištěné (nezaslepené) vývody zemního plynu; chybné vyvedení odvodu z průmyslového plynovodu do výrobní haly (obr. níže);

Obrázek č. 16a, 16b, 16c a 16d - *Nedostatky spojené s plynovodem*

- používání nefunkčního detektoru typ Universal 65 pro zjišťování úniku CO; neoprávněná blokáce zabezpečovacího zařízení pro snímání a zajištění optimální provozní teploty místnosti kotelny (obr. níže);

Obrázek č. 17a a 17b - Nedostatečný přívod vzduchu

- nedostatečný přívod vzduchu (zcela chyběly otvory nebo stávající otvory měly nedostatečný průřez, zakryty nebo silně znečištěny prachem) do místností s plynovými spotřebiči; odvod spalin byl proveden nebezpečným způsobem, nesprávný materiál a typ provedení spalinové cesty; pracoviště nebyla vybavena požadovaným technickým zabezpečením, jelikož chyběly detektory CH₄, CO, samočinný uzávěr plynného paliva;
- uzavírací armatury nebyly schváleny pro použití na plynná paliva nebo nesplňovaly požadavek TPG 704 01, konkrétně neměly dorazy; používání poškozených nebo připojovacích hadic s prošlou dobou použitelnosti u plynových spotřebičů; chráničky při prostupu stavební konstrukci chyběly, měly nedostatečný přesah, dimenzi, řádně vetknuty (zapraveny) do stavební konstrukce, v případě, že se jednalo o požární úsek, nebyly zatěsněny protipožárními ucpávkami;

V roce 2024 byla kontrolní činnost zaměřena také na organizace provozující pečovatelská a dětská výchovná zařízení, u kterých byly nejvíce zjišťovány v oblasti provozní dokumentace, která nebyla aktualizována, provozní záznamy o provozu VTZ-PZ nebyly vedeny v potřebném rozsahu a harmonogramy revizí a kontrol nebyly zpracovány na období 6 let. Dále pak při kontrolách provozu nebyly např. rozvody plynu řádně udržovány a kontrolovány, nebyly obnovovány ochranné nátěry proti korozi, na rozvodu byly instalovány kabeláže elektrických a datových rozvodů, plynovody byly vedeny v nevětraném prostoru, připojení odpočtových plynoměrů bylo provedeno bez vodivého propojení plynovodu. V prostoru kotelen nebyl zajištěn přístup k ovládacím armaturám u provozovaných spotřebičů a rozvaděčů (viz foto výše), po provedených opravách nebyla zpětně instalována tepelná izolace na rozvodech topné vody a na hydraulických vyrovnávacích tlaku. Několik předložených zpráv o provedených provozních revizích neobsahovaly údaje – datum ukončení revize a zpracování zprávy, naměřené hodnoty, datumy kalibrace použitých měřicích zařízení.

Platnost a příslušný rozsah osvědčení a oprávnění subjektu dle skupiny a podskupiny provozovaných VTZ-PZ

Při provádění kontroly dokumentace u jednoho provozovatele bylo zjištěno, že montáž, zkoušku a revizi VTZ-PZ skupiny F, plynovodu vedeného v zemi, provedla v roce 2023 fyzická a právnická osoba bez odborné způsobilosti. V předložené revizní zprávě bylo uvedeno neplatné ev. č. osvědčení, které bylo platné pouze do května 2020 (ověřeno u pověřené organizace). Podle obchodního rejstříku montážní organizace ukončila svoji podnikatelskou činnost a byla vymazána z obchodního rejstříku již v prosinci 2021. Dnem výmazu z obchodního rejstříku došlo ke zrušení oprávnění pro tuto obchodní firmu.

Shrnutí:

Právním subjektům byly v roce 2024 ze strany inspektorů z OIP uloženo v aktuálním kontrolním období, tzn. v rámci výše uvedené kontrolní činnosti, 38 pokut v celkové výši 1 162 000 Kč a 47 příkazů na místě v celkové výši 283 000 Kč. Při kontrolních činnostech často probíhala diskuse v souvislosti s novou legislativou k VTZ, k revizní činnosti a k vedení provozních dokumentací. Nesprávnou

interpretaci legislativy a neplněním povinností zaměstnavatele, resp. provozovatele, spočívající v organizaci zajištění soustavné kontroly ze strany vedoucích zaměstnanců na všech stupních řízení je nutné závěrem k výsledkům prováděných kontrol provozu VTZ-PZ zmínit, že kvalita údržby a modernizace stále úzce souvisí s výší finančních nákladů, které provozovatel do zařízení investuje a s kompetencemi osob podílejících se na jejich provozu, v některých případech byla omezena na zajištění minimálních požadavků provozu všech zařízení. Také u činností při projektování, montáži, uvádění zařízení do provozu, zkouškách a revizích VTZ-PZ se zaměřením na odběrná plynová a plynárenská zařízení vyplynulo při jednotlivých činnostech značné množství porušení předpisů a zejména požadavků nové legislativy. Zjišťována byla např. menší povědomost o problematice zajištění BOZP ve vztahu k VTZ-PZ (vzhledem k omezenému počtu zaměstnanců, kumulování funkcí, zaměření činnosti dané instituce, spoléhání se na zajištění služeb objednaním u externích OZO, revizních techniků), nepromítání aktuálních změn legislativy do příslušných dokumentací, které byly velmi často převzaty a vedeny bez aktualizací na konkrétní místní podmínky. V některých dílčích případech bylo zjištěno nerozlišování terminologie servis, kontroly a revize VTZ-PZ. Z uvedených důvodů považujeme za nezbytné také v následujících letech zaměřit kontrolní činnost do této oblasti provozu VTZ-PZ a na plnění povinností ze strany PO a FPO, zajištění BOZP v souvislosti s provozem, údržbou, opravami, kontrolami a revizemi těchto zařízení. Kontroly v oblasti provozu VTZ-PZ zaměřit zejména také na zdravotnická a nemocniční zařízení, provozovatele nízkotlakých plynových kotlen a kompresorových stanic v průmyslové výrobě, průmyslových tepelných zařízení, kogeneračních jednotek, zásobníků a rozvodů technických a topných plynů, subjekty zabývající se distribucí LPG, CNG, LNG, H₂ a rovněž s ohledem na výbuch v Mostě také na LPG mobilní zahradní topidla, nevyhrazená technická plynová zařízení, provozována zejména v restauračních zařízeních.

3.13 Tlaková zařízení

Podle výsledků a statistických údajů byl zjištěn mírný nárůst zjištěných porušení jak při preventivních kontrolách, tak i při ostatních kontrolách celkového stavu provozovaných VTZ-TZ. Tento stav potvrzuje, že je potřeba se touto situací i nadále zabývat. Nejčastějšími příčinami PÚ u VTZ-TZ bylo používání nebezpečných nebo nevhodných pracovních postupů při údržbě nebo opravách VTZ-TZ a související nedostatečně provedené identifikace rizik.

Kontrolní činnost u VTZ-TZ byla v minulých dvou letech zaměřena na implementaci zák. č. 250/2021 Sb. a jeho prováděcího předpisu, tj. NV č. 192/2022 Sb., a to především v oblasti vyhledávání a prevence rizik, organizace práce údržby a oprav, průvodní a provozní dokumentace a odbornou způsobilost, zejména u velkých a středních provozovatelů tlakových nádob chemických zařízení. Implementace bude i v roce 2025 pokračovat. Oblast kontrol zaměřená na vyhledávání a prevence rizik, organizace práce údržby a oprav, průvodní a provozní dokumentace bude rozšířena o některé oblasti, u kterých došlo k nárůstu počtu kontrolních zjištění. Mimo uvedené budou kontroly také pokračovat u činností, jako jsou provádění revizí techniky VTZ-TZ zejména se zaměřením na obsah revizních zpráv VTZ-TZ podle § 18 NV č. 192/2022 Sb.

Kontroly byly zaměřeny zejména na:

Systém obecné technické prevence:

- vyhledání a vyhodnocení rizik při provozu, údržbě, opravách a rekonstrukcích VTZ-TZ, provozu nevyhrazených tlakových zařízení a stanovení opatření pro jejich eliminaci,
- jmenování odpovědné osoby za provoz a údržbu,
- plány revizí a zkoušek s rozpisem revizí VTZ-TZ,
- pravidelné provádění revizí, údržby a servisu,
- odborná a zdravotní způsobilost osob pověřených obsluhou a údržbou zařízení,
- vedení provozní dokumentace např. MPŘ a provozní předpisy, provozní záznamy, zápisy o zkouškách bezpečnostní výstroje, předepsaná průvodní dokumentace, dokumentace zařízení v českém jazyce,
- doklady z kontrol, revizí a zkoušek s náležitostmi dle nové legislativy a s odpovídající odbornou úrovní.

Kontroly na pracovišti:

- vybavení obsluhy pro práci vhodnými OOPP,
- bezpečnostní výstroj VTZ-TZ, např. pojistné ventily, pojistné membrány, systémy uvolňující tlak, měřicí, signalizační, blokuje a regulační elektrická a elektronická zařízení související s bezpečností provozu a zda jsou stanoveny zásady kontroly a údržby bezpečnostní výstroje,
- odstraňování závad zjištěných předchozí revizí nebo zkouškou a jejich dokladování,
- prokazatelné seznámení obsluhy VTZ-TZ s návody k obsluze a jejich dodržování,
- bezpečný přístup pro obsluhu, údržbu zařízení a pro provádění kontrol a revizí,
- ochrana zařízení proti korozi,
- vybavení VTZ-TZ zabezpečovacími zařízeními a jejich funkčnost,
- funkčnost veškeré signalizace a havarijního větrání,
- řešení odstavení zařízení z provozu v případě havárie,
- zajištění možnosti opuštění nebezpečného prostoru a značení únikových cest.

Kontroly revizních techniků a revizních zpráv:

Zda byla správně vyhotovena zpráva o provedené revizi nebo zkoušce VTZ-TZ včetně provedení vyhodnocení. Dále pak zda byla revizní zpráva vypracována z hlediska obsahu dle požadavků § 18 odst. 2 NV č. 192/2022 Sb.

V roce 2024 bylo v rámci plnění této kontrolní činnosti provedeno celkem 409¹⁶ kontrol u 408 kontrolovaných subjektů. Při kontrolách bylo zjištěno celkem 912 porušení. V celkem 10 případech bylo u zjištěných závad vydáno opatření k odstranění porušení právních předpisů. Dále bylo vydáno v rámci těchto kontrol celkem 55 TOO. Tabulky níže obsahují bližší údaje na základě provedené kontrolní činnosti.

¹⁶ Počet dokončených kontrol, které zahrnovaly také HÚ roku 2022 a 2023, byl 415.

Tabulka č. 48 - Vybrané ukazatele u VTZ-TZ dle OIP

Ukazatel	OIP								Celkem
	03	04	05	06	07	08	09	10	
Počet kontrolovaných subjektů	0	15	69	53	39	71	58	108	409*
Počet kontrol	0	15	69	53	39	72	58	108	408
Počet zjištěných porušení	0	18	84	45	51	175	62	477	912
Počet opatření	0	0	4	0	2	0	0	4	10

Pozn.: *Subjekty nelze sčítat, 1 subjekt mohl být kontrolován více OIP.

V tabulce níže je uveden přehled nejčastěji porušovaných právních předpisů. Nejčastěji zjištěná porušení právních předpisů se týkala nedodržování ustanovení ZP, NV č. 192/2022 Sb., zák. č. 309/2006 Sb., a NV č. 378/2001 Sb.

Tabulka č. 49 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů u VTZ-TZ

Předpis	Počet porušení	% vyjádření daného porušení
ZP	312	34
NV č. 192/2022 Sb.	161	18
zák. č. 309/2006 Sb.	139	15
NV č. 378/2001 Sb.	131	14
NV č. 101/2005 Sb.	73	9
zák. č. 250/2021 Sb.	55	6
jiné technické předpisy	26	4
Celkem	912	100

Zhodnocení výsledku kontrol dle zaměření:

Systém obecné technické prevence

V systému obecné technické prevence byly shledány nejzávažnější nedostatky v prevenci rizik. Celkem 34 % všech zjištěných porušení předpisů bylo v oblasti vyhledávání, hodnocení a přijímání opatření k minimalizaci rizik. Dále byly často zjišťovány nevhodné a nebezpečné pracovní postupy, které vyplývaly z chyb provedených při identifikaci, vyhledání a vyhodnocení rizik. Kontrolami v této oblasti byly zjištěny nejčastěji nedostatky těchto typů: chybějící a nevypracované dokumentace rizik, příliš obecné a nevypracované pro provozované VTZ-TZ, přímé používání dokumentací rizik vypracovaných výrobcí VTZ-TZ, které nebyly dopracovány na místní podmínky a byly příliš obecné.

Při kontrolách prováděných revizí a údržby byly zjištěny závady, kdy nebyly k dispozici provozní dokumentace tlakových nádob (pasporty TNS). Často byly předkládány doklady výrobců VTZ-TZ v cizím jazyce. Doklady o jmenování odpovědné osoby za provoz a údržbu byly zpracovány často formálně bez náležitého seznámení s odpovědností jmenovaných osob.

Velká část porušení byla také v oblastech vedení provozní dokumentace např. MPŘ a provozní předpisy, provozní záznamy, zápisy o zkouškách bezpečnostní výstroje, předepsaná průvodní dokumentace, plány revizí a zkoušek s rozpisem revizí VTZ-TZ.

U kontrolovaných dokladů z revizí a zkoušek VTZ-TZ byly ve velké části zjištěny rozpory s náležitostmi podle nové legislativy a dále také závady vyplývající z neodborného provedení revizí a zkoušek.

Pracoviště

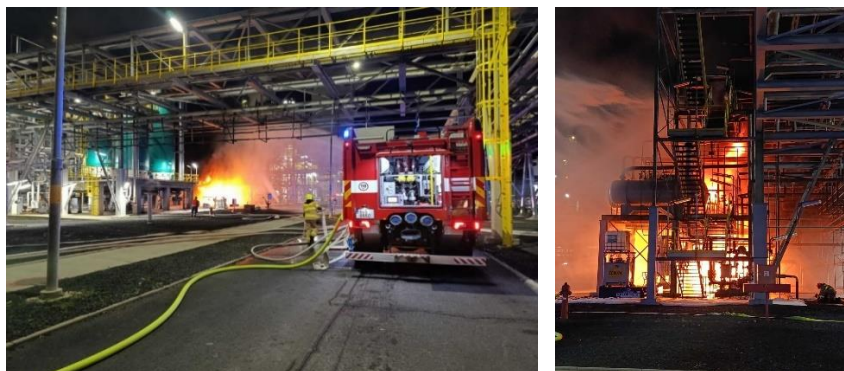
V oblasti kontrol na pracovištích byly zjištěny nejzávažnější nedostatky vzniklé z důvodů zanedbávané údržby a kontroly zařízení. Nedostatky v údržbě vnějšího pláště nádob a nedostatečné ochrany výstroje a povrchu nádob byly velmi časté – příklad koroze tlakové nádoby; netěsnosti s porušení TNS (obr. níže).

Obrázek č. 18a a 18b - *Nedostatky v údržbě vnějšího pláště nádob*

Požár způsobený netěsností u TNS; Požár technologického zařízení způsobený netěsností na TNS (viz. obr. Níže) jsou uvedeny příklady nevhodného provozu tlakové nádoby, u které došlo k netěsnosti na výstroji tlakové nádoby a následnému požáru.

Obrázek č. 19a a 19b - *Požár z důvodu netěsnosti tlakové nádoby*

Dalším častým nedostatkem bylo nezajištění bezpečného přístupu k těmto zařízením, a to z důvodů nevhodných umístění, nevhodného skladování materiálů a výrobků. Při kontrolách bylo zjištěno, že některá zařízení byla provozována se zjevnými nedostatky, jako jsou např. vnější i vnitřní koroze zařízení, provozování zařízení s netěsnostmi na ventilech a potrubních dílech, nedostatečné údržby uzavíracích armatur, omezovacích zařízení včetně čidel a bezpečnostní výstroje (viz. obr. níže).

Obrázek č. 20 - Neukotvený odfuk pojistného ventilu TNS

Často se vyskytovaly tlakoměry, které byly nefunkční („přetočené“), nečitelné nebo bez správně vyznačené hodnoty maximálně přípustného tlaku. Dále byly časté nedostatky u pojistných ventilů, zejména neukotvené výfukové potrubí a nevhodné vyústění do sběrného potrubí nebo do prostorů ohrožující obsluhu zařízení.

Shrnutí:

Sankční postihy byly uplatňovány v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o inspekci práce. Právním subjektům bylo v oblasti VTZ-TZ v roce 2024 uloženo v aktuálním kontrolním období, tzn. v rámci výše uvedené kontrolní činnosti, celkem 16 pokut v celkové výši 385 000 Kč a 25 pokut v celkové výši 106 000 Kč bylo uloženo na místě (tzv. blokové pokuty).

Výsledky kontrol v rámci úkolu kontroly BOZP v oblasti VTZ-TZ ukázaly na vhodnost volby těchto zařízení zejména TNS provozovaných technologií v chemickém průmyslu. Dokládaly to jak počty zjištěných nedostatků, tak i pracovní úrazovost související s jejich provozem. Ze statistik je zřejmý nárůst počtu kontrol oproti minulému roku, dále byl zjištěn nárůst počtu PÚ a mimořádných událostí související s provozem VTZ-TZ, a to zejména u větších a velkých provozovatelů. Z analýzy těchto údajů vyplývá, že je nutné se touto oblastí podrobněji zabývat i v roce 2025.

3.14 Integrovaná inspekce

SÚIP společně s OIP patří mezi tzv. orgány integrované inspekce, které společně s krajskými úřady a ČIŽP vykonávají kontroly dle zák. č. 224/2015 Sb., jejichž cílem je snížit pravděpodobnost vzniku a omezit následky závažných havárií na životy a zdraví lidí a zvířat, životní prostředí a majetek v objektech, ve kterých je umístěna nebezpečná látka, a v jejich okolí. Mezi další orgány integrované inspekce patří ČBÚ a OBÚ, KHS a HZS krajů.

ČIŽP každoročně připravuje návrh ročního plánu kontrol dodržování zákona č. 224/2015 Sb., který po projednání s krajskými úřady a orgány integrované inspekce schvaluje MŽP. Četnost kontrol závisí na množství nebezpečných látek v objektech spadajících pod tento zákon. Provozovatelé objektů s větším množstvím nebezpečných látek (skupina B) jsou kontrolováni minimálně jednou ročně, zatímco provozovatelé objektů s menším množstvím nebezpečných látek (skupina A) jsou kontrolováni minimálně jednou za tři roky. V případě potřeby mohou být prováděny mimořádné kontroly nebo může být četnost kontrol upravena na základě systematického posuzování rizika závažné havárie u jednotlivých objektů.

Výsledkem integrovaných inspekcí z hlediska inspekce práce je protokol o kontrole dle zákona o inspekci práce a dle zákona o kontrole, a také informace o výsledku kontroly, která je zasílána místně

příslušnému oblastnímu inspektorátu ČIŽP. ČIŽP následně ze všech informací vyhotovuje celkovou zprávu o kontrole.

Kontroly bezpečnostní dokumentace

Provozovatelé zařazených objektů předkládají na základě provedení posouzení rizik závažné havárie krajským úřadům zpracovanou bezpečnostní dokumentaci. Skupina A zpracovává bezpečnostní program PZH a skupina B zpracovává bezpečnostní zprávu. OIP v postavení dotčeného orgánu státní správy mají možnost se k těmto bezpečnostním programům či zprávám a jejich aktualizacím vyjádřit v rámci svých kompetencí.

Inspektoři se v roce 2024 vyjadřovali k celkem 21 bezpečnostním dokumentacím v oblasti PZH, včetně jejich aktualizací. Krajské úřady také OIP informují o zařazení či vyřazení objektů či o stanovení zóny havarijního plánování, ke kterým se OIP nevyjadřuje.

Nevýhodou řízení o bezpečnostní dokumentaci je často skutečnost, že dokumentace obvykle obsahuje odkazy na interní předpisy, které ale OIP nemá k dispozici a nemůže tak vykonat podrobnější kontrolu. Důležité je rovněž zmínit, že hodnocení rizik závažné havárie a přijatých preventivních bezpečnostních opatření nenáleží OIP, ale zpracovateli posudku, proto je bezpečnostní dokumentace pro orgány inspekce práce především informativní, a to zejména u nově zařazených objektů. Informace uvedené v bezpečnostní dokumentaci inspektoři z velké části ověřují až při samotné fyzické kontrole daného pracoviště.

Mezi připomínky, které OIP k bezpečnostní dokumentaci navrhovaly, patřila např. neaktuálnost právních předpisů, nejasnosti týkající se pracovních postupů či nejasnosti ve stanovení povinností údržby, kontrol a revizí v případě technických zařízení s ohledem na nové právní předpisy týkající se VTZ.

Zhodnocení kontrol:

Krajské úřady a částečně i ČIŽP se zaměřují na kontrolu plnění požadavků stanovených zák. č. 224/2015 Sb., přičemž ostatní orgány státní správy provádějí kontrolu v oblasti PZH v rámci svých kontrolních kompetencí. U kontrolovaných provozovatelů prováděly OIP především i kontrolu odstranění zjištěných nedostatků z předchozích kontrol, a to většinou s kladným výsledkem, kdy nedostatky byly odstraněny a zlepšil se tak nejen stav na úseku bezpečnosti práce a bezpečného provozu VTZ, ale přispělo to i ke snížení rizika vzniku závažné havárie.

V rámci kontrolní činnosti bylo v roce 2024 zkontrolováno celkem 87 subjektů, z toho 86 právnických osob a 1 fyzická osoba, a bylo provedeno celkem 259¹⁷ kontrol, a to nejen v oblasti bezpečnosti práce, ale i v oblasti bezpečného provozu VTZ (viz níže uvedená tabulka).

¹⁷ Počet dokončených kontrol, které zahrnovaly také HÚ roku 2022 a 2023, byl 260.

Tabulka č. 50 - Vybrané ukazatele u integrovaných inspekci dle OIP

Ukazatel	OIP								Celkem
	03	04	05	06	07	08	09	10	
Počet kontrolovaných subjektů	4	24	8	6	14	14	18	18	87*
Počet kontrol	7	46	12	23	54	30	21	66	259
Počet zjištěných porušení	1	9	26	1	41	34	11	108	231
Počet TOO	0	26	3	17	34	2	8	1	91
Počet opatření	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Pozn.: *Subjekty nelze sčítat, 1 subjekt mohl být kontrolován více OIP.

Subjekty si většinou uvědomovaly rizika vyplývající z jejich činností, což lze interpretovat zvyšujícím se tlakem na prevenci rizik, která je podpořena platnou legislativou. Opatření k odstranění nedostatků zjištěných při kontrole bylo v rámci kontrol vydáno nebylo, inspektoři více využívají svého práva na vyžádání písemné zprávy o odstranění nedostatků zjištěných kontrolou.

Počet kontrol bez zjištěných nedostatků činil 163, což je 64 % z celkového počtu kontrol. Při zbývajících 96 kontrolách bylo zjištěno celkově 231 porušení právních předpisů. Nejčastěji porušené právní předpisy a jejich četnost uvádí následující tabulka.

Tabulka č. 51 - Přehled nejčastěji porušených právních předpisů u integrovaných inspekci

Předpis	Počet porušení	% vyjádření daného porušení
zákoník práce	60	26,0
zák. č. 309/2006 Sb.	51	22,1
NV č. 101/2005 Sb.	51	22,1
NV č. 378/2001 Sb.	25	10,8
NV č. 191/2022 Sb.	10	4,3
Zák. č. 250/2021 Sb.	3	1,3
NV č. 406/2004 Sb.	12	5,2
NV č. 375/2017 Sb.	8	3,5
NV č. 192/2022 Sb.	7	3,0
NV č. 190/2022 Sb.	1	0,4
NV č. 390/2021 Sb.	1	0,4
NV č. 362/2005 Sb.	1	0,4
vyhl. č. 48/1982 Sb.	1	0,4
Celkem	231	100

Nejčastějšími zjištěními v oblasti bezpečnosti práce a V TZ při kontrolách souvisejících s prevencí závažných havárií bylo nedodržení právních předpisů specifikujících požadavky na výrobní a provozní budovy (zjištěn nedostatek u 22 kontrolovaných subjektů), řízení péče a bezpečnosti práce (u 19 subjektů), TNS z hlediska BOZP (u 16 subjektů), nebezpečné látky (u 12 subjektů), zařízení pro rozvod plynu z hlediska BOZP (u 10 subjektů), ochranná opatření u elektrických zařízení (u 9 subjektů) nebo u skladů a skladování (u 7 subjektů). Další nedostatky se vyskytovaly v ojedinělých případech a jednalo se např. o nedostatky v komunikacích mezi budovami, rozvodných zařízeních, kotelnách či OOPP.

Mezi konkrétní nedostatky zjištěné při integrovaných inspekcích v roce 2024 patřily např.:

- *Oblast strojů, zařízení a VTZ:* nezaškolení osoby odpovědné za provoz VTZ; koroze potrubních rozvodů; neoznačení ovládacích prvků stroje prvky v českém jazyce; neupevněný svod hromosvodové soustavy; nedostatečné krytí rozvaděčů; netěsnící příruby; nedostatečná údržba vysokozdvizných vozíků a jiných strojů a zařízení.
- *Oblast nebezpečných látek:* nevhodné skladování vzájemně reagujících látek; nebezpečných látek; skladování nebezpečných látek v neznačených obalech od potravin; neinformování zaměstnanců o rizicích práce s nebezpečnými látkami; neoznačení skladu hořlavín.
- *Oblast pracoviště, pracovního prostředí, dokumentace a řízení BOZP:* nevyznačení prostoru s nebezpečím výbuchu; poškozené značení potrubních systémů; chybně přidělené OOPP; neprovedení prověrky BOZP; neurčení osoby odpovědné na provoz VTZ; nevedení provozního deníku VTZ; neúplný a chybně vyplněný Příkaz V; nedostatečně zpracovaná DOPV.

Je potřeba říci, že většina provozovatelů objektů spadajících pod zákon č. 224/2015 Sb. se díky častějším kontrolám dostala na vysokou úroveň v oblasti bezpečnosti práce a bezpečného provozu VTZ, což vedlo mimo jiné i k nízké míře pracovní úrazovosti.

V rámci svých pravomocí inspektoři vydávali i TOO a doporučení ke zlepšení stavu na úseku bezpečnosti práce a bezpečného provozu VTZ, kterých bylo celkem 91. Mezi konkrétní doporučení vydaná při kontrolách v roce 2024 patřilo kromě aktualizace dokumentace (místní řády skladů; DOPV; plán údržby, revizí a kontrol apod.) dle aktuálních právních předpisů a aktuálních podmínek např.:

- důslednější popis úrazů v knize úrazů i v záznamech o úrazech,
- v rámci aktualizace DOPV zvážit zahrnutí již nepoužívaných prostor do zón výbuchu,
- obnovit nečitelná značení,
- provést kontrolu, označení a demontáž odpojených elektrických zařízení,
- sjednotit a aktualizovat typy poskytnutých OOPP,
- detailněji značit únikové cesty a východy,
- zlepšit vzájemnou komunikaci s externími společnostmi a dodavateli.

Vzájemná spolupráce i spolupráce s ostatními orgány státní správy

Kontroly prováděli inspektoři různých specializací, přičemž garantem za plnění tohoto úkolu byl zpravidla inspektor se specializací na chemický průmysl, ropný průmysl a nebezpečné látky. Inspektoři dalších specializací významně přispěli ke komplexnějšímu provedení kontrol, zejména v oblasti bezpečného provozu VTZ. Kontroly probíhaly na základě pozvánky zaslané oblastními inspektoráty ČIŽP, které po každé kontrole obdržely informaci o výsledku kontroly dle § 41 odst. 1 zákona č. 224/2015 Sb.

Za významné zlepšení lze považovat skutečnost, že bezpečnostní dokumentace od krajských úřadů k vyjádření OIP už alespoň v některých případech byla předávána odkazem ke stažení, a nikoliv ve formě na CD, které si inspektoři nemají kde přehrát.

Při spolupráci s ČIŽP a ostatními orgány integrované inspekce inspektoři neshledali žádné nedostatky při koordinaci kontrol, v ojedinělých případech inspektoři upozornili na časovou náročnost na dopravu do některých kontrolovaných subjektů či možnou neefektivnost kontrol u menších provozovatelů, kteří se v malém počtu zaměstnanců musí věnovat většímu počtu kontrolujících.

Mimořádné události

O mimořádných událostech, kterými mohou být požáry či výbuchy, které nastaly v objektech spadajících pod režim zák. č. 224/2015 Sb., se orgány inspekce práce většinou dozvídaly se zpožděním a z různých zdrojů (PČR, HZS, krajský úřad, média). V případě, kdy se nestal žádný závažný či smrtelný PÚ, nebyli provozovatelé objektů povinni orgány inspekce práce informovat. Změna v hlášení havárií nastala od 1. července 2022, kdy vstoupil v účinnost zák. č. 250/2021 Sb. Společnostem přibyla nová povinnost hlášení na OIP takové havárie, v jejímž důsledku došlo ke škodě na majetku zjevně přesahující částku 5 000 000 Kč, která vznikla v souvislosti s provozem VTZ, nebo kdy byla příčinou vzniku této události VTZ.

V roce 2024 nastala u provozovatelů zařazených objektů jedna událost v působnosti OIP 10, kdy došlo k zahoření jedné ze dvou instalovaných chladících věží.

Shrnutí:

V roce 2024 nebyla při integrovaných inspekcích uložena v aktuálním kontrolním období, tzn. v rámci výše uvedené kontrolní činnosti, ze strany OIP žádná sankce.

Integrované inspekce trvale zlepšují stav nejen na úseku bezpečnosti práce a bezpečného provozu VTZ u vybraných kontrolovaných provozovatelů zařazených objektů, ale i obecně na úseku prevence závažných havárií díky dalším orgánům integrované inspekce spolu s krajskými úřady a ČIŽP.

Inspektoři se shodli na tom, že stav v objektech zařazených do skupiny B byl výrazně lepší než v objektech zařazených do skupiny A, a to nejen z důvodu každoročních kontrol, ale i z důvodu větší zodpovědnosti k problematice PZH a BOZP obecně. Je důležité upozornit na to, že největší problémy hrozí zejména při údržbách, opravách a dalších investičních akcích, které jsou ve většině případů řešeny pomocí externích firem a subdodavatelů. V takových případech hraje velmi důležitou roli vzájemná informovanost o rizicích a důsledné dodržování stanovených opatření.

Kontrolovaní provozovatelé jsou na tyto společné kontroly více orgánů státní správy zvyklí. Větší provozovatelé byli velmi dobře připraveni jak po stránce předkládané dokumentace ke kontrole, tak i po stránce personálního zabezpečení kontroly, avšak menší provozovatelé občas měli problém s nedostatkem zástupců či pověřených odborníků, kteří by se mohli věnovat všem kontrolujícím v jednom termínu kontroly. Je však nutno podotknout, že ze strany kontrolované i kontrolující byl kladen dostatečný důraz na důležitost těchto kontrol, které mohou zásadním způsobem ovlivnit nejen život a zdraví zaměstnanců, ale i život a majetek okolní infrastruktury a samozřejmě i životní prostředí.

3.15 Program Bezpečný podnik

Program Bezpečný podnik, který je součástí Národní politiky BOZP, slouží i jako nástroj pro informování a osvětu s cílem podpořit bezpečné a zdravé pracovní prostředí. Implementací tohoto programu mohou zaměstnavatelé nejen vytvořit efektivní systém řízení BOZP, který bude fungovat v praxi, ale také zvýšit úroveň BOZP, což vede ke snížení pracovních úrazů a tím i nákladů s nimi spojených. Účast v programu je dobrovolná, avšak držitelé osvědčení Bezpečný podnik jsou zavázáni každoročně plnit tzv. indikátory zlepšování, které dokazují neustálé zlepšování v oblasti BOZP a které uvádí údaje týkající se pracovní úrazovosti, nahrazování méně bezpečných technických zařízení a technologií bezpečnějšími, zvyšování efektivity organizace práce, zajišťování účinnějších OOPP, lepší

oznamování skoronehod, zlepšování pracovních podmínek a péče o zdraví zaměstnanců, o životní prostředí a o požární zabezpečení své společnosti.

Bezpečné podniky často plní více, než vyžadují právní předpisy, což je pozitivně vnímáno nejen zaměstnanci, ale i odbornou veřejností a dalšími spolupracujícími subjekty. Osvědčení je platné po dobu tří let a pokud má společnost zájem být zařazena mezi Bezpečné podniky a získat efektivní a neustále se zlepšující systém řízení BOZP, musí nejvyšší management učinit základní rozhodnutí a postavit BOZP na stejnou úroveň jako ekonomické výsledky firmy.

Prověřování plnění požadavků programu provádějí všechny OIP na základě žádosti společnosti, která již před jejím podáním již vnitřně zavedla systém řízení BOZP, zadokumentovala jej a zajistila si vyjádření dotčených orgánů státní správy (HZS, KHS a případně OBÚ; vyjádření ČIŽP zajišťuje SÚIP, pokud společnost nemá zaveden systém environmentálního řízení). Díky tomuto přístupu Bezpečný podnik zahrnuje nejen problematiku bezpečnosti práce a bezpečného provozu VTZ, ale také okrajově problematiku požární ochrany, ochrany zdraví zaměstnanců při práci, hygienických požadavků na pracovní prostředí či problematiku ochrany životního prostředí, což z něj činí stále vážené a zajímavé ocenění v rámci ČR.

Zhodnocení prověrek:

Každá celková prověrka v rámci programu Bezpečný podnik začala po schválení žádosti ze SÚIP tvorbou harmonogramu. Dílčí prověřování probíhalo prostřednictvím inspektorů různých specializací v závislosti na procesech a činnostech, které se v dané společnosti vyskytovaly, čímž bylo dosaženo rozsáhlé škály prověřovaných oblastí. Je však potřeba mít na paměti, že celá prověrka nenahrazuje kontrolu stavu a úrovně BOZP, což je povinností každého zaměstnavatele, ani nenahrazuje audit systému řízení BOZP prováděný externě či interně. Inspektoři plnili funkci jak prověřující, tak i poradní – upozorňovali na nedostatky způsobené často provozní slepotou a poskytovali cenná doporučení pro zlepšení stavu BOZP.

Dílčí prověrky probíhaly v těchto oblastech:

- VTZ - ZZ, PZ, TZ, EZ,
- PPV a pracovní podmínky,
- doprava,
- nebezpečné látky a havárie,
- stavební činnost,
- výrobní a provozní zařízení,
- systém řízení BOZP.

V roce 2024 bylo v rámci všech OIP prověřeno celkem 27 společností, ve kterých celkem 65 inspektorů provedlo 147 dílčích prověrek systému řízení BOZP ukončených dílčím zápisem. Dílčí zápisy poté tvořily podklad pro závěrečnou zprávu z prověrky, kterou sestavoval garant programu na OIP a projednával ji spolu s vedoucím inspektorem či jím pověřeným zástupcem OIP společně se zástupcem managementu společnosti.

Ani při prověrkách v rámci programu Bezpečný podnik neunikly zraku inspektorů nedostatky či neshody s programem, které musely být do konce prověřování odstraněny. Celkově bylo zjištěno 68 nedostatků či neshod a zároveň inspektoři v celkem 102 případech vydali doporučení pro úpravu, změnu či zlepšení v rámci systému řízení BOZP. Bližší údaje vykazuje následující tabulka.

Tabulka č. 52 - Údaje o prověrkách dle OIP

Ukazatel	OIP								Celkem
	03	04	05	06	07	08	09	10	
Počet prověřovaných subjektů	1	6	2	3	2	2	5	6	27
Počet prověrek	5	28	13	18	14	9	32	28	147
Počet zjištěných nedostatků/neshod	0	0	2	3	2	8	35	18	68
Počet doporučení	0	14	22	32	15	1	2	16	102
Počet prověřujících inspektorů	4	7	9	9	10	5	9	12	65

V rámci roku se neprověřovaly pouze společnosti, které se do programu zapojily poprvé či měly zájem pokračovat v programu i nadále, ale byly prověřovány i stávající Bezpečné podniky, jelikož v rámci tříleté platnosti osvědčení probíhaly tzv. průběžné prověrky v omezenějším rozsahu prověřování. Rovněž inspektoři poskytovali i poradenství a informace zájemcům o program Bezpečný podnik, kdy v roce 2024 kontaktovaly OIP celkem 3 společnosti. Poradenství bylo i nadále poskytováno všem společnostem, které již osvědčení získaly, čehož si jejich zástupci velmi cenili.

Nedostatky, neshody s programem a nestandardní situace

Nedostatky či neshody s programem se vyskytovaly při prověrkách minimálně a nebyly systémové. Jde vidět, že Bezpečné podniky se snaží přemýšlet o BOZP v rámci všech pracovních pozic a všech stupňů řízení. Vyhledávání a hodnocení rizik je však nikdy nekončící proces a nesmí se zapomenout, aby se odstraněné riziko nepřesunulo jako nově vzniklé riziko do další části procesů v dané společnosti. V některých případech bylo zjištěno, že sice vše bylo nastaveno formálně správně a dle právních předpisů, avšak nebyl kladen důraz na skutečné důsledné zavedení do praxe, a především na důslednou kontrolu dodržování v praxi. Mezi nedostatky zjištěné při prověrkách v roce 2024 patřily např. následující:

- *Oblast dokumentace:* chybějící způsob evidence zjištěných a odstraněných závad při provozu a údržbě V TZ; nestanovení revizí a zkoušek V TZ na následující období; nestanovení četnosti školení pověřených osob odpovídajících za provoz V TZ.
- *Oblast strojů a zařízení, včetně V TZ:* nevybavení háku jeřábu bezpečnostní západkou dle návodu k použití; nefunkční dorozumívací zařízení ve výtahu; nezajištění tlakových lahví proti pádu; neurčení osoby odpovědné za provoz pracovní plošiny; ocelový plynovod neopatřený ochranou proti korozi.
- *Oblast nebezpečných chemických látek:* neoznačené nádoby obsahující nebezpečné látky.
- *Další:* nebezpečné skladování pneumatik na paletách; neposkytnutí přestávky na jídlo a oddech v ojedinělém případě; nedostatečná specifikace OOPP; neefektivní zajištění informací o skoronehodách.

Je důležité zmínit, že odesláním žádosti o prověření systému řízení BOZP v rámci programu automaticky neznamená, že daná společnost osvědčení Bezpečný podnik získá. Může se stát, že při prověře inspektoři zjistí nedostatečnou připravenost, či může nastat neočekávaná mimořádná událost – závažný či smrtelný pracovní úraz, havárie. V takových případech daná společnost osvědčení Bezpečný podnik neobdrží, případně je rozhodnuto o prozatímním nevydání osvědčení do doby zjištění všech důležitých skutečností. V roce 2024 se v této souvislosti stalo několik závažných pracovních úrazů, které ale nebyly zapříčiněny nefunkčností systému řízení BOZP a žádné společnosti nemuselo

být osvědčení odebráno. Tato možnost nastává v případech, kdy OIP zjistí, že daná společnost porušila předpisy k zajištění BOZP v návaznosti na selhání zavedeného systému řízení BOZP, a to v rámci kontroly šetření příčin a okolností vzniku pracovního úrazu či při vzniku jiné mimořádné události.

Doporučení pro zlepšení:

Doporučení poskytována inspektory při prověrkách patří tradičně mezi nejprínosnější a nejvíce ceněné rady mezi Bezpečnými podniky. Inspektoři na základě svých letitých zkušeností z kontrol a kontrol šetření příčin a okolností vzniku pracovních úrazů ví, na co se zaměřit, případně jaký je nejčastější zdroj a příčina pracovních úrazů, a jsou pro prověřovanou společnost velkým přínosem. Mezi doporučení poskytnuta v roce 2024 můžeme kromě požadavků na aktualizaci dokumentace (vyhodnocení rizik, MPBP, SBP, apod.) zmínit např.:

- dopracování plánu kontrol a revizí a sjednocení způsobu evidence výsledků prohlídek, zkoušek a revizí,
- věnovat zvýšenou pozornost vyplňování příkazů (např. Příkaz V, Příkaz k provádění práce se zvýšeným požárním nebezpečím), a to zejména ve vztahu k předání pracoviště či OOPP,
- stanovit způsob parkování jeřábu na jeřábové dráze a způsob přístupu do koše jeřábu,
- kontrolovat důkladně prostory po odstranění technologických celků (např. potrubí), kde hrozí riziko zakopnutí,
- zkontrolovat a obnovit značky a značení,
- doplnit ukotvení TNS,
- upřesnit bezpečnostní a dopravně-organizační informace pro externí dopravce a vozidla v areálu společnosti,
- zavést požadavky na školení pro práci s diisokyanáty do stávající vnitřní směrnice,
- doplnit v pracovním řádu stanovenou pracovní dobu pro lepší informovanost zaměstnanců,
- obnovit seznam odpovědných osob za sklad chemikálií,
- dbát na předávání OOPP vždy prokazatelným způsobem.

Oceněné firmy

Společnostem, které prošly prověrkami inspektorů s pozitivním výsledkem, bylo uděleno osvědčení Bezpečný podnik společně se skleněnou plaketou programu z rukou generálního inspektora SÚIP a zástupce MPSV ve dne 22. 10. 2024 v Praze. Oceněné společnosti uvádí následující tabulka.

Tabulka č. 53 - Společnosti, které převzaly osvědčení v říjnu 2024

OIP 03	S u b t e r r a a.s.
OIP 04	SENCO Příbram spol. s r.o.
	SYNTHOS Kralupy a.s.
	SYNTHOS PBR s.r.o.
	TAMERO INVEST s.r.o.
OIP 05	ACO Industries k.s.
OIP 06	Plzeňská teplárenská, a.s.
	VODÁRNA PLZEŇ a.s.
OIP 07	ČEZ Distribuce, a. s.
OIP 08	Bühler Motor s.r.o.
OIP 09	DHL Supply Chain s.r.o.; Distribuční centrum Leder & Schuh a TE Connectivity Syrovice
	OHLA ŽS, a.s.
OIP 10	ENERGETIKA TRINEC, a.s.
	Innomotics, s.r.o., odštěpný závod Elektromotory Frenštát

Shrnutí:

V roce 2024 bylo celkem předáno 14 osvědčení Bezpečný podnik, a to jak společnostem zcela novým, tak i stávajícím, přičemž některé jsou již držiteli i 9 osvědčení. Bezpečný podnik napomáhá managementu společností i zaměstnancům při zlepšování systému řízení BOZP, což přináší nejen zlepšení pracovního prostředí, ale i zlepšení stavu bezpečnosti práce, ochrany zdraví při práci, ochrany životního prostředí či požární ochrany. Firmy zapojené do programu se rovněž snaží kvalitněji a efektivněji řešit přístup k BOZP u svých dodavatelů, odběratelů či návštěv.

Prověrky odhalily, že za většinou nedostatků se skrývá provozní slepota a nedůslednost některých vedoucích pracovníků. Mezi nejčastější doporučení pak patřily požadavky na aktualizaci, specifikaci a sjednocení dokumentace, stejně jako i požadavky na větší důslednost.

Bezpečný podnik je i nadále zajímavý i pro samotné prověřující inspektory, kteří se mohou setkat se zajímavými nápady a zlepšeními v oblasti BOZP či s novými technologiemi a správnou praxí. Jejich rady a připomínky jsou velmi oceňovány managementem společností, neboť jim inspektoři pomáhají vyznat se v právních předpisech a zapojit problematiku BOZP do každodenních činností.

Spolupráce mezi inspekcí práce a zapojenými společnostmi je klíčová pro zlepšení stavu BOZP a pracovních podmínek v ČR a program Bezpečný podnik výrazně přispívá k její vyšší efektivitě. Cílem programu není pouze identifikace nedostatků, ale především změna pojetí k problematice BOZP s důrazem na systematickosti, propojení všech informací, komunikaci a komplexní preventivní pojetí celé BOZP.

3.16 Kampaň SLIC Pracuj bez úrazu

Zdravé a bezpečné pracovní prostředí a podmínky jsou nezbytným předpokladem pro zdravou a produktivní pracovní sílu a nikdo by se neměl potýkat s pracovními úrazy. Rovněž se jedná o důležitý aspekt pro udržitelnost a konkurenceschopnost hospodářství EU, a proto rozhodl SLIC (Senior Labour Inspectors Committee – Výbor vrchních inspektorů práce) i s ohledem na Strategický rámec EU

pro BOZP na období 2021–2027 o provedení kampaně zaměřené právě na pracovní úrazy a jejich prevenci.

Kampaně SLIC vždy znamenají, že ve stejnou dobu inspektoři práce všech zapojených zemí EU i některých zemí ESVO provádí kontroly dle stejného zaměření a stejného checklistu. Data ke kampani se zaměřením na pracovní úrazy vycházely z údajů z roku 2020, kdy se v rámci EU přibližně dvě třetiny všech smrtelných pracovních úrazů a více než dvě pětiny všech pracovních úrazů bez smrtelných následků přihodily v odvětvích stavebnictví, dopravy a skladování, zpracovatelského průmyslu a zemědělství, lesnictví a rybolovu.

Kontroly v rámci kampaně tak probíhaly v odvětví zemědělství a lesnictví (CZ NACE A 01 a 02), stavebnictví (CZ NACE F 41, 42 a 43) a v dopravě (CZ NACE H 49.3 a 49.4), a to u zaměstnavatelů s 1 – 250 zaměstnanci – tzn. mikro, malé a střední podniky, které pro oblast BOZP mnohdy nemají dostatečné personální ani finanční zdroje, a inspekce práce tak může být nápomocna nejen při své kontrolní roli, ale zastane i informační a osvětovou roli.

Cílem kampaně nebyla jen kontrola dodržování právních předpisů k zajištění BOZP, ale zejména rozšíření informací o právech a povinnostech v oblasti pracovní úrazovosti, dále informací o důležitosti šetření příčin a okolností pracovních úrazů a zejména i informací o nutnosti přijímání následných preventivních opatření proti opakování úrazů na pracovištích.

Zhodnocení kontrol:

Každý OIP měl za úkol provést minimálně 2 kontroly v každém odvětví, dohromady tedy nejméně 6 kontrol na OIP. Výstupem těchto kontrol byl protokol o kontrole a vyplněný checklist důležitý pro sběr a následné vyhodnocení informací z kampaně.

Společnosti ke kontrole byly vybírány na základě CZ NACE a minulých pracovních úrazů zaznamenaných v informačním systému SÚIP, přičemž samotné kontroly probíhaly v omezeném časovém rozpětí od března do června. V rámci kontrolní činnosti bylo zkontrolováno celkem 60 právních subjektů, z toho 59 právnických osob a 1 fyzická osoba. U těchto subjektů bylo provedeno celkem 62 kontrol, viz následující tabulka.

Tabulka č. 54 - Vybrané ukazatele dle OIP

Ukazatel	OIP								Celkem
	03	04	05	06	07	08	09	10	
Počet kontrolovaných subjektů	6	7	6	6	7	10	8	10	60
Počet kontrol	8	7	6	6	7	10	8	10	62
Počet zjištěných porušení	0	16	0	3	1	30	5	1	56
Počet opatření	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Jelikož se jednalo především o informační a preventivní kontroly, celkový počet kontrol bez zjištěných nedostatků činil 42. Při zbývajících 20 kontrolách bylo zjištěno celkem 56 porušení právních předpisů, a to nejčastěji při řízení péče a bezpečnosti práce, což více rozvíjí následující text.

Řízení BOZP a zapojení zaměstnanců do BOZP

V menších společnostech je účast zaměstnanců na řešení BOZP nastavena spíše neformálně, většinou se nepodílí na hodnocení rizik a navrhování opatření, ale mají právo se k problematice BOZP vyjadřovat (sami, prostřednictvím zástupce pro oblast BOZP, prostřednictvím odborů či rady zaměstnanců).

U větších společností je podíl účasti zaměstnanců na problematice BOZP daleko větší, hodnocení rizik ideálně probíhá za účasti odborně způsobilé osoby v prevenci rizik, vedoucího zaměstnance a konkrétních zaměstnanců daného pracoviště, kdy společnou diskuzí většinou přijdou nejen na možná nová rizika, ale především lze efektivněji nastavovat opatření proti těmto rizikům.

Pokud mají zaměstnanci pocit ohrožení např. nebezpečným postupem práce, špatným stavem technických zařízení nebo pracoviště, své výhrady zaměstnavatelům sdělují. Pokud nejsou připomínky zaměstnavatelem reflektovány, obrací se zaměstnanci prostřednictvím podání podnětu nebo dotazu na kontrolní orgány. Své připomínky k BOZP tak zaměstnanci uplatňují nejčastěji během školení BOZP ve formě diskuze či při každoroční kontrole stavu BOZP, větší společnosti mají zřízeny například místo pro připomínky týkající se BOZP či pro evidenci skoronehod.

Šetření pracovních úrazů

Většina kontrolovaných zaměstnavatelů měla vypracován jednoduchý písemný postup dle zákonných předpisů pro hlášení, evidenci, šetření pracovních úrazů a přijímání opatření proti opakování, a to ve formě směrnice, se kterou jsou zaměstnanci opakovaně seznamováni v rámci školení a která obsahuje jasné instrukce, jak postupovat při úrazu. Pouze v několika málo případech zaměstnavatelé využili i komplexnější metody šetření příčin úrazů, např. kořenovou analýzu příčin, avšak s komplexnějším řešením se setkáváme spíše u větších společností, které na to mají dostatečné personální a finanční zdroje.

Výhoda velkých (často mezinárodních) společností je v tom, že si zpracovávají statistické údaje o pracovních úrazech a mohou se lépe poučit z chyb. Malé společnosti nemají z čeho čerpat, a proto se jeví jako velmi užitečné sdílení informací o pracovních úrazech prostřednictvím inspekce práce - např. kazuistiky pracovních úrazů na našich webových stránkách či prezentace úrazových dějů na odborných konferencích.

Šetření pracovních úrazů – případy dobré praxe

Obvyklý postup při pracovním úrazu je zejména vše vyfotit, zadokumentovat, vyslechnout svědky i zraněného, porovnat s vyhodnocenými riziky, přijmout opatření proti opakování úrazu ve formě technických, organizačních a výchovných opatření, a následně vyhodnotit jejich dostatečnost. Zaměstnavatelé šetří úraz nejčastěji za pomoci výsledků svědků a kamerových záznamů, méně často probíhá i celková rekonstrukce úrazového děje.

Mezi nejčastější opatření proti opakování úrazu patří seznámení zaměstnanců s daným úrazem a jejich opětovné proškolení z BOZP a zopakování bezpečných pracovních postupů. Mezi další osvědčené postupy můžeme zařadit přerušení práce spojené s následnou kontrolou pracovních postupů. Při přerušení práce se dostává dostatečný prostor na důkladné prošetření příčin a okolností úrazu, stanovení opatření, aktualizaci rizik apod. Bohužel kvůli ekonomickým důvodům se ne všichni zaměstnavatelé rozhodnou pro přerušení práce a dostatečné šetření.

Kontrola pracovních postupů po úrazu je velmi důležitá. Dochází nejen ke kontrole, zda byly dodrženy všechny bezpečnostní předpisy a postupy, ale v mnoha případech se prostřednictvím úrazu objeví právě mezera v postupu, která pracovní postup doplní či zcela nahradí novým bezpečnějším postupem.

Jako příklad dobré praxe můžeme vyzdvihnout jednu kontrolu, kdy společnost měla nastavený „ideální“ postup, který detailně shrnoval postupy následující po vzniku úrazu, obsahoval seznam zaměstnanců zapojených do procesu šetření úrazu, specifikoval oblasti, na které se má tým při objasňování příčin

a okolností zaměřit a definoval také očekávané výstupy. Byly zde rovněž detailně zpracovány příčiny a zdroje úrazu a opatření vyplývající z šetření úrazu zahrnovala několik úrovní, a to se stanovením konkrétních povinností pro jednotlivé zaměstnance i management, včetně technických, organizačních a výchovných opatření. S výsledky šetření bylo seznamováno vrcholové vedení společnosti, které přijímalo odpovídající závěry a opatření.

Obecně lze říci, že metody šetření příčin a okolností pracovních úrazů jako 5x proč, FMEA apod. využívají především nadnárodní korporáty, nikoliv menší společnosti, na které byla kampaň zaměřena.

Zhodnocení kampaně:

Zkušenost inspektorů s kampaní byla velmi pozitivní, kontroly byly prováděny u vybraných subjektů dle zadání kampaně, u kterých se v minulých letech stal pracovní úraz. Předvýběr subjektů byl udělán národním koordinátorem kampaně na SÚIP pro snazší výběr inspektorům, a to dle informací o pracovních úrazech z informačního systému inspekce práce.

Při kontrolách inspektoři zaměstnavatelům předávali všechny důležité informace a snažili se je přesvědčit, že nejde jen o splnění zákonných povinností, ale také o efektivnější zajištění bezpečného pracovního prostředí, kde se zaměstnanci mohou cítit bezpečně a kde jsou všechna známá rizika eliminována na nejnižší možnou úroveň.

Opětovně se zjistilo, že zaměstnavatelům dělá problém vyznat se v problematice BOZP, a to především těm menším – do 25 zaměstnanců nemusí být v ČR prevence rizik zajištěna odborně způsobilou osobou, pokud má zaměstnavatel dostatečné znalosti. Inspektoři tak upozornili při kontrolách nejen na důležitost šetření příčin a okolností pracovních úrazů a důležitost přijímání dostatečných opatření proti jejich opakování, ale upozornili i na základy BOZP a kontrolované osoby často poté kontaktovaly externí odborně způsobilé osoby v prevenci rizik, které jim s problematikou BOZP pomohly.

Obecně se při kontrolách v rámci kampaně vyskytlo pouze pár nedostatků typu neproškolení v BOZP, nepřidělení OOPP, nedostatečné vedení záznamů o úrazech či pozdní pracovnělékařské prohlídky zaměstnanců.

Dalším přínosem kampaně bylo i to, že na ní spolupracovali inspektoři různých specializací, a proto měli možnost prozkoumat i jinou část průmyslu, než na kterou jsou zvyklí (v ČR mají všichni inspektoři BOZP a VTZ svou specializaci – např. stavebnictví, doprava, zemědělství a potravinářství, chemický průmysl, lesnictví a dřevozpracující průmysl, vyhrazené technické zařízení elektrické, tlakové, zdvihací, plynové, terciární sféra apod.).

U kontrolovaných osob kampaně přispěla k větší informovanosti a zájmu o prevenci pracovních úrazů, v několika případech se i inspektorů vyptávali na další povinnosti v oblasti BOZP či na obdobné úrazy, které by mohly nastat při jejich pracovní činnosti. Někteří inspektoři využili kontrol v rámci kampaně i na upozorňování na časté chyby v záznamech o úrazu a jejich zasílání či časté nedostatky související s evidencí pracovních úrazů (např. špatná klasifikace úrazu, pozdní zasílání záznamu, zasílání záznamu na místně nepříslušný OIP apod.).

Shrnutí:

Kampaň, kterou vytvořili pro inspektory v celé Evropě zástupci inspektorátů práce z Česka, Estonska, Francie, Irska, Polska, Portugalska a Španělska, přispěla k tomu, aby se zvýšilo celoevropské povědomí nejen o pracovních úrazech, ale i o celé problematice BOZP, a aby na šetření příčin a okolností vzniku pracovních úrazů a přijímání opatření proti jejich opakování byl kladen důraz i při běžných kontrolách.

Do budoucna bychom se rádi zaměřili na menší provozy v podstatě ve všech odvětvích ekonomické činnosti, jelikož jde poznat, že menší zaměstnavatelé nemají dostatečné finanční i personální zdroje na řešení problematiky BOZP (pokud se stane úraz, řeší jej většinou účetní či personální) a nevěnují dostatečnou pozornost přijímání opatření proti opakování úrazu – většinou své zaměstnance pouze s daným úrazem seznámí, případně všechny znovu proškolí, ale chybí zamyšlení se nad technickým či organizačním řešením.

Účast zaměstnanců na řešení BOZP v malých společnostech není rovněž na dostatečné úrovni, zaměstnanci jsou zvyklí plnit úkoly, a ne uvažovat o tom, jak dělat určitou pracovní činnost bezpečněji a efektivněji. Ve velkých společnostech s vlastními odborně způsobilými osobami v prevenci rizik jsou často zaměstnanci motivováni ke zlepšování úrovně BOZP a celá problematika je rozprostřena mezi více znalých zaměstnanců, kdežto malé společnosti vychází především z informací na internetu, případně na stránkách inspektorátu, kde zveřejňujeme nejčastější dotazy či kazuistiky o pracovních úrazech.

Tato kampaň ukázala, že zlepšení BOZP na pracovištích je kontinuální proces vyžadující spolupráci, vzdělávání a neustálou inovaci. Zaměstnavatelé, kteří se aktivně zapojují do vyšetřování úrazů a implementaci preventivních opatření vytváří bezpečnější a produktivnější pracovní prostředí pro všechny své zaměstnance. Nedílnou součástí zlepšování úrovně BOZP a informovanosti o BOZP ve společnostech jsou i inspektoři, kteří díky svým zkušenostem z šetření různých úrazových dějů v různých společnostech předávají informace dále a upozorňují tak kontrolované osoby na možná rizika a nebezpečí vzniku úrazů při konkrétních pracovních činnostech a s konkrétními typy strojů a zařízení.

4 Statistický rozbor podnětů ke kontrole

Nedílnou součástí činnosti orgánů inspekce práce je práce s podněty ke kontrole. Každý rok je přijato několik tisíc podnětů ke kontrole, které poukazují na možná porušení napříč všemi oblastmi kontrolní činnosti. Podatelé podnětů bývají nejen sami zaměstnanci, ale také orgány státní či veřejné správy, sociální partneři a často bývají podněty podány anonymy. Podatel podnětu je o způsobu jeho vyřízení vždy informován a v případě, že byla na základě podnětu zahájena kontrola, je podatel informován také o jejím výsledku.

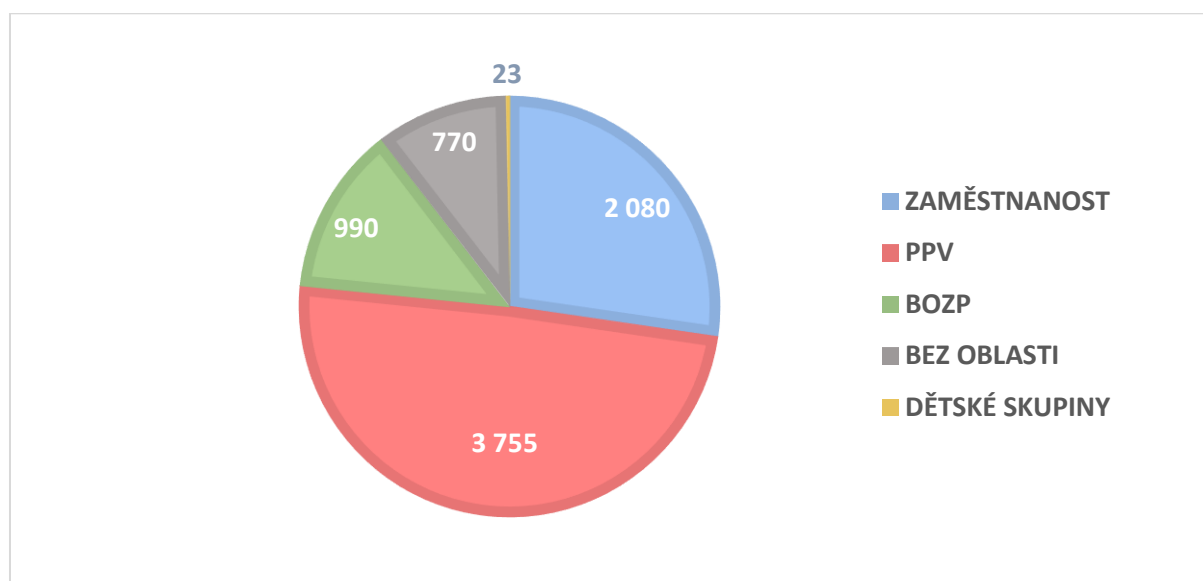
Tabulka č. 55 - Počet přijatých podnětů v roce 2024

Oblast	Počet podnětů
Zaměstnanost	2 080
PPV	3 755
BOZP	990
Bez oblasti	770
Dětské skupiny	23
Celkem	7 264

Pozn.: U podnětů bez oblasti nebyl podatelem podnětu zadána oblast, do které podnět směřuje. Počty podnětů nelze sčítat, jeden podnět může být zahrnut ve více oblastech.

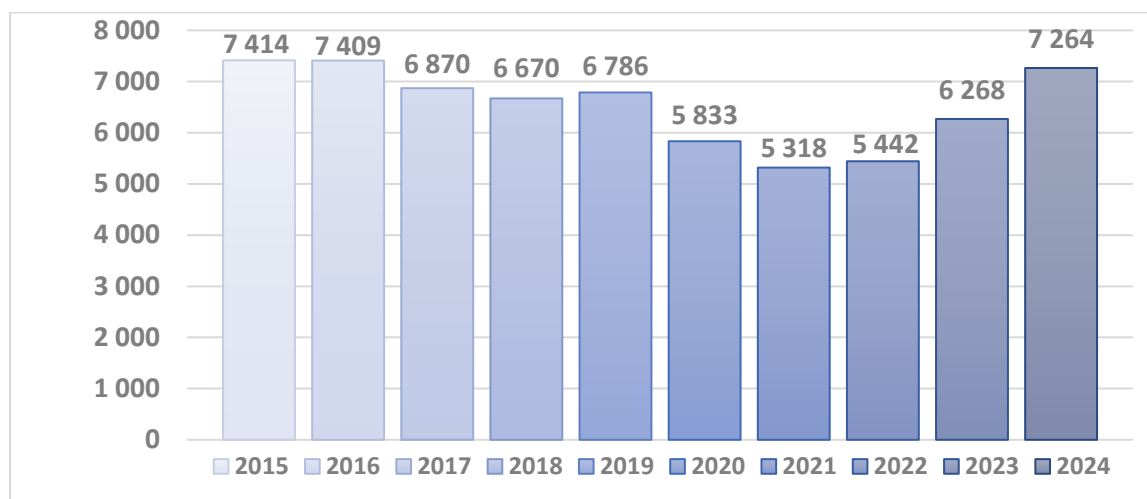
V roce 2024 bylo přijato celkem 7 264 podnětů. Nejvíce podnětů směřovalo do oblasti PPV (3 755 podnětů), do oblasti zaměstnanosti (2 080 podnětů) a do oblasti BOZP (990 podnětů). Další 770 podnětů bylo podatelem podnětu uvedeno bez oblasti a 23 podnětů bylo podáno v souvislosti s poskytováním služby péče o dítě v dětské skupině. Vzhledem k tomu, že část přijatých podnětů ke kontrole současně upozorňuje na možné porušování právních předpisů ve více oblastech (nejčastěji se jedná o kombinaci podnětů v oblasti PPV a NLZ, případně o oblasti PPV a BOZP), nelze z těchto důvodů počty přijatých podnětů ke kontrole v jednotlivých oblastech bez dalšího sčítat.

Graf č. 4 - Podněty ke kontrole v roce 2024

Pozn.: U podnětů bez oblasti nebyla podatelem podnětu zadána oblast, do které podnět směřuje.

Graf č. 5 - Vývoj počtu přijatých podnětů ke kontrole v období let 2015–2024

4.1 Podněty ke kontrole v oblasti PPV

Podnět ke kontrole je důležitou informací, které upozorňuje orgány inspekce práce o možných porušeních pracovněprávních předpisů v konkrétních oblastech pracovněprávních vztahů u jednotlivých zaměstnavatelů. U přijatých podnětů orgány inspekce práce hodnotí jejich obsah a závažnost a na základě většiny z nich pak následně zahajují kontroly.

V obsahu podnětů se promítl i vliv legislativních změn pracovněprávních norem, ke kterým došlo v průběhu roku 2023 a 2024, jež měly mimo jiné za cíl zpružnit fungování trhu práce v České republice. Z mnoha novelizací můžeme uvést např. změnu na poli odměňování, kdy došlo ke zrušení zaručené mzdy v soukromém sektoru, což ale vyvolává rozporuplné reakce. Vládní nařízení upravující minimální a zaručenou mzdu představovalo jistou garanci výdělku, která za současného stavu absentuje. Platný je nyní upravený systém zaručených platů, který se vztahuje výhradně na zaměstnance v nepodnikatelské sféře, tedy pro zaměstnance ve veřejných službách a správě.

K dalším změnám došlo v oblasti dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, a to již od října 2023, kdy bylo přiznáno právo na překážky v práci, např. ošetření u lékaře, účast na svatbě, pohřbu, doprovod dítěte k lékaři atd. Dále se na tyto zaměstnance uplatnila právní úprava pracovní doby, doby odpočinku a přestávek v práci, nově jim je tedy rozvrhována pracovní doba, přičemž délka směny nesmí přesáhnout 12 hodin, a je nutné poskytnout nepřetržitý denní odpočinek, nepřetržitý odpočinek v týdnu a dále také přestávky na jídlo a oddech, popř. přiměřenou dobu na oddech a jídlo. Od 1. 1. 2024 pak zaměstnancům pracujícím na základě dohody o provedení práce a dohody o pracovní činnosti automaticky vzniká právo na dovolenou, a to v podstatě za stejných podmínek, jako je tomu u zaměstnanců v pracovním poměru.

S častou změnou legislativy v pracovněprávní oblasti dochází ke stagnaci obecného povědomí o aktuálním stavu norem, které mají zásadní vliv na průběh základních pracovněprávních vztahů, zejména zákoníku práce. Ne vždy jsou totiž tyto změny pro zaměstnance či zaměstnavatele plně srozumitelné a dokážou se v nich orientovat.

Často bývá obsahem podnětů řešení individuálních pracovních sporů se zaměstnavatelem. Podatelé podnětů upozorňují na nerovné zacházení a diskriminaci, šikanu, mobbing či bossing. Zaměstnavatelé, na které nejčastěji podněty s tímto obsahem směřují, jsou ze sféry školství, zdravotnictví a sociální

práce. Jedná se o velmi složité a náročné kontroly, při kterých jsou orgány inspekce práce limitovány kromě složitosti problematiky také tím, že jsou orgány kontrolními a nikoli vyšetřovacími. Tvrzení podatelů je nutno objektivně prokázat, což je mnohdy bez existence jakýchkoliv důkazů jen stěží možné.

Přibývá také podnětů cizích státních příslušníků, zejména pak zaměstnanců z Ukrajiny. Vzhledem k tomu, že tito zaměstnanci často bývají zaměstnáni u agentury práce, míří často jejich podněty do tohoto sektoru, přičemž upozorňují na problémy s neposkytnutím mzdy za odpracovanou dobu, nevyplacení náhrad mzdy či nedodržení povinností při skončení pracovního poměru.

V roce 2024 obdržely orgány inspekce práce celkově 7 264 podnětů, z toho směřovalo 3 755 podnětů do oblasti pracovněprávních vztahů. Oproti předchozímu roku, kdy byl počet podnětů směřovaných do oblasti pracovněprávních vztahů 3 470, se jedná o nárůst o 8 %.

Nejzastoupenější pracovněprávní oblastí, do které v roce 2024 směřovalo nejvíce podnětů, byla oblast odměňování zaměstnanců. Celkem 1 846 podnětů upozorňovalo na možná porušení v této oblasti, což je o 22 podnětů méně než v roce 2023. Podněty poukazovaly zejména na neposkytnutí mzdy nebo její části, neproplacení práce a příplatků za práci přesčas, neproplacení příplatků za práci ve dnech pracovního klidu a v noci, nechyběly podněty, které upozorňovaly na neposkytnutí odměny za práci ve stanoveném termínu, provádění srážek ze mzdy apod.

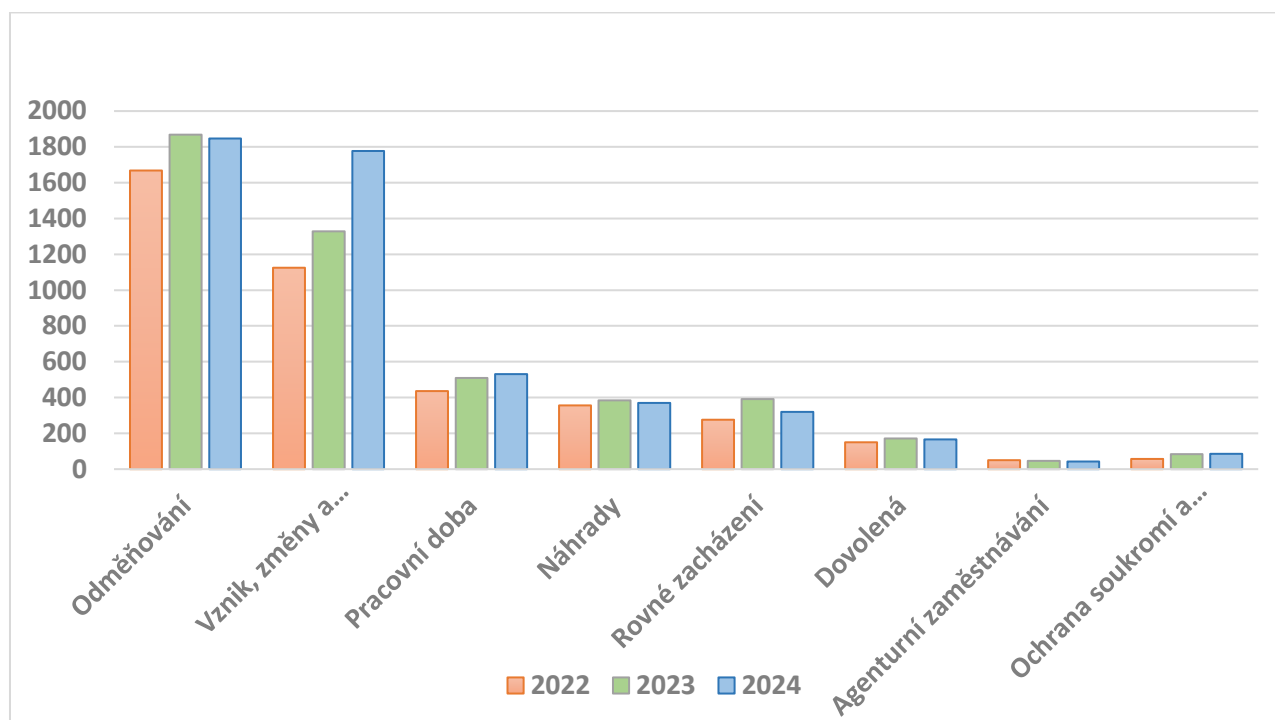
Na druhém místě, co do četnosti podaných podnětů, se umístily podněty týkající se vzniku, změn a skončení pracovního poměru a také dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, a to i přesto, že oproti loňskému roku přišlo o 449 podnětů více. V roce 2023 to bylo 1 328 podnětů a v roce 2024 1 777 podnětů. V procentuálním vyjádření se jedná o nárůst o téměř 34 %. V podnětech bylo zmiňováno neposkytování přestávek na jídlo a oddech, neposkytování nepřetržitého odpočinku v týdnu, nedodržení délky směn, problematika přesčasů apod.

Třetí nejvyšší počet podnětů v roce 2024 směřoval do oblasti pracovní doby, do které bylo adresováno 530 podnětů ke kontrole. Zde došlo k nepatrnému nárůstu oproti loňskému roku, kdy bylo v této oblasti podáno 510 podnětů.

Do oblasti náhrad směřovalo 369 podnětů, což znamená v porovnání s předchozím rokem mírný pokles o 16 podnětů. K oblasti dovolené obdržely orgány inspekce práce 166 podnětů, do oblasti ochrany soukromí a osobních práv zaměstnanců 85 podnětů, do oblasti agenturního zaměstnávání směřovalo 42 podnětů. V těchto případech se počet podnětů pouze nepatrně lišil od roku 2023.

V roce 2023 byl zaznamenán vysoký nárůst podání podnětů na úseku rovného zacházení (v roce 2023 se jednalo o nárůst ve výši 42 % oproti roku 2022). V roce 2024 k navyšování podání podnětů do této oblasti dále nedocházelo, byl zaznamenán mírný pokles. Z loňských 392 podání klesl počet podání na 319.

Graf č. 6 - Grafické znázornění nejčastějších obsahů podnětů za roky 2022-2024

Předmět činnosti zaměstnavatelů, vůči kterým jsou podněty směřovány, se v průběhu let výrazně nemění. V roce 2024 bylo nejvíce podnětů podáno do oblasti velkoobchodu, maloobchodu a opravy motorových vozidel (617 podnětů), dále do zpracovatelského průmyslu (552 podnětů), do oblastí administrativní a podpůrné činnosti, pod což je zahrnuto i agenturní zaměstnávání a provozování bezpečnostních služeb (295 podnětů), dále pak do oblasti dopravy a skladování (269 podnětů), vzdělávání (267 podnětů), stravování, pohostinství a ubytování (201 podnětů).

Zjištění z provedených kontrol

Za rok 2024 bylo provedeno s využitím podnětů ke kontrole celkem 1 972 kontrol v oblasti pracovněprávních vztahů, z toho 467 bylo provedeno s využitím podnětů obdržených v letech předcházejících. V rámci provedení kontrol s využitím podnětu lze konstatovat, že bylo zjištěno celkem 5 422 porušení, z toho bylo 5 321 porušení povinností stanovených zákoníkem práce. Četnost jednotlivých porušení je následující:

- 1 941 porušení na úseku odměňování,
- 1 872 porušení na úseku pracovního poměru a dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr,
- 649 porušení na úseku náhrad,
- 625 porušení na úseku pracovní doby,
- 128 porušení na úseku rovného zacházení,
- 116 porušení na úseku dovolené,
- 40 porušení na úseku ochrany soukromí a osobních práv zaměstnanců,
- 33 porušení na úseku agenturního zaměstnávání a další.

V roce 2024 orgány inspekce práce prověřily kontrolami necelých 53 % obdržených podnětů ke kontrole.

4.2 Podněty z oblasti zaměstnanosti a poskytování služby péče o dítě v dětské skupině

Orgány inspekce práce v roce 2024 přijaly celkem 2 080 podnětů ke kontrole, upozorňujících na porušování právních předpisů v oblasti zaměstnanosti, kdy se jednalo o 1 931 podnětů upozorňujících na výkon nelegální práce a dalších 184 podnětů upozorňovalo na porušování ostatních ust. zákona o zaměstnanosti.

Kromě podnětů směřujících do oblasti zaměstnanosti obdržely orgány inspekce práce rovněž 23 podnětů směřujících do oblasti poskytování služby péče o dítě v dětské skupině.

Shodně s předchozími léty bylo v oblasti NLZ nejčastěji poukazováno na možný výkon nelegální práce občanů ČR, cizinců ze třetích zemí a občanů Evropské unie (dále jen „EU“).

Přijaté podněty ke kontrole:

- 1 459 podnětů směřujících do oblasti nelegální práce občanů ČR,
- 591 podnětů směřujících do oblasti nelegální práce cizinců mimo EU,
- 127 podnětů směřujících do oblasti nelegální práce občanů EU mimo ČR,
- 184 podnětů směřujících do dalších oblastí zákona o zaměstnanosti (diskriminace a rovné zacházení, zprostředkování zaměstnání, zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí, ust. § 136 ZoZ, zaměstnávání osob se zdravotním postižením (dále jen „OZP“),
- 23 podnětů upozorňujících na nedodržování podmínek vymezených zákonem o dětské skupině.

Podněty ke kontrole do oblasti zákona o zaměstnanosti nejčastěji poukazovaly na možné nedodržování rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání. Jednalo se zejména o podněty, které upozorňovaly především na zveřejnění nabídky práce, která obsahovala diskriminační prvky (například věk nebo pohlaví uchazeče o zaměstnání).

Výsledky kontrol na základě podnětů v oblasti zaměstnanosti a NLZ

V roce 2024 bylo provedeno celkem 1 162 kontrol s využitím podnětů ke kontrole v oblasti zaměstnanosti. U 409 dokončených kontrol bylo zjištěno 842 porušení právních předpisů.

Zjištěná porušení právních předpisů:

- 401 porušení spočívající v umožnění výkonu závislé práce fyzických osob mimo pracovněprávní vztah ve smyslu ust. § 5 písm. e) bod 1 zákona o zaměstnanosti, a to jak občanů ČR, občanů EU, tak i cizinců ze třetích zemí,
- 184 porušení ust. § 5 písm. e) bod 2 zákona o zaměstnanosti, kdy cizinci vykonávali práci bez povolení k zaměstnání, zaměstnanecké karty či modré karty, je-li podle zákona o zaměstnanosti vyžadováno, nebo v rozporu se zaměstnaneckou kartou, ale na území ČR pobývali legálně,
- 148 porušení ust. § 136 zákona o zaměstnanosti, kdy zaměstnavatelé nesplnili povinnost mít v místě pracoviště kopie dokladů prokazujících existenci pracovněprávního vztahu (toto porušení se týkalo hlavně zaměstnavatelů, kteří se zaměstnanci sjednali dohody o provedení práce),
- 25 porušení ust. § 5 písm. g) zákona o zaměstnanosti, spočívající v pronájmu pracovní síly, aniž by byly dodrženy podmínky pro zprostředkování zaměstnání dle ust. § 14 odst. 1 písm. b).,
- 22 porušení ust. § 5 písm. e) bod 3 zákona o zaměstnanosti, kdy cizinci vykonávali práci bez platného oprávnění k pobytu na území ČR, je-li podle zákona o pobytu cizinců na území ČR vyžadováno,

- 16 porušení ust, § 87 zákona o zaměstnanosti, kdy zaměstnavatelé nesplnili informační povinnost.

Při kontrolách na základě podnětů upozorňujících na možný výkon nelegální práce bylo zjištěno celkem 516 nelegálně pracujících osob. Z celkového počtu nelegálně pracujících osob bylo 218 občanů ČR, 24 občanů EU a 274 cizinců.

Výsledky kontrol na základě podnětů v oblasti péče o dítě v dětské skupině

Počet podnětu upozorňujících na nedodržování podmínek vymezených zákonem o dětské skupině se v roce 2024 v porovnání s rokem 2023 zvýšil o 10, celkem jich bylo přijato 23. Na základě přijatých podnětů bylo v roce 2024 zahájeno celkem 21 kontrol poskytovatelů služby péče o dítě v dětské skupině.

V roce 2024 bylo dokončeno 18 kontrol, které byly zahájeny na základě podnětů u poskytovatelů služby péče o dítě v dětské skupině. Při těchto kontrolách bylo zjištěno celkem 60 porušení zákona o dětské skupině u 18 kontrolovaných poskytovatelů, v 4 případech pak byly kontroly zcela bez porušení.

Na základě dokončených kontrol zahájených na základě podnětu byly zjištěny tyto porušení zákona o dětské skupině:

- 15 porušení spočívající v nedodržení povinnosti poskytovatele zpracovat a dodržovat vnitřní pravidla organizace poskytování služby péče o dítě v dětské skupině
- 12 porušení spočívajících v nedodržení povinnosti poskytovatele zajistit při poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, aby činnost, kterou se uskutečňuje výchova a péče o dítě byla vykonávána bezúhonnou pečující osobou,
- 11 porušení spočívajících v nedodržení povinností týkajících se smlouvy o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině
- 8 porušení spočívajících v nedodržení povinností týkajících se evidence dětí v dětské skupině
- 8 porušení spočívajících v nedodržení povinnosti poskytovatele zajistit, aby počet dětí současně přítomných v dětské skupině nepřesáhl její kapacitu zapsanou v evidenci poskytovatelů.
- 5 porušení spočívajících v povinnosti poskytovatele zajistit při poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, aby činnost, kterou se uskutečňuje výchova a péče o dítě, byla vykonávána odborně způsobilou, zletilou a plně svéprávnou pečující osobou,
- 1 porušení spočívajících v nedodržení povinnosti poskytovatele oznámit ministerstvu všechny změny týkající se údajů a dokladů, které jsou stanoveny pro žádost o udělení oprávnění, a předložit doklady o nich do 15 dnů ode dne jejich vzniku,

4.3 Podněty v oblasti bezpečnosti práce

V roce 2024 došlo k nárůstu počtu podnětů v oblasti BOZP a V TZ oproti předchozímu roku. Celkem bylo přijato 990 podnětů, což je téměř o čtvrtinu více než v roce předchozím (navýšení o 232 podnětů).

Z těchto podnětů se převážná část (906 podnětů), týkala nedostatků všeobecné bezpečnosti práce. Do této kategorie patřily podněty upozorňující na přidělování a používání OOPP, nedostatečné školení zaměstnanců o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP, nedostatečné vyhodnocení rizik na pracovištích, nezajištění řádného stavu výrobních a pracovních prostředků a neplnění zákonných povinností týkajících se vybavenosti pracovišť a pracovního prostředí či organizace práce. Nad výše jmenované bylo přijato 90 podnětů týkajících se oblasti V TZ, tzn. bezpečnosti technických zařízení se zvýšenou mírou ohrožení života a zdraví. V průběhu roku se začal projevovat nárůst podnětů na práci

pod vlivem omamných látek. Bylo zaznamenáno 19 podnětů upozorňujících na přítomnost alkoholu a jiných návykových látek u zaměstnanců.

Některé podněty se současně týkaly činnosti jiných správních orgánů. Pokud část podnětů nebyla v kontrolní kompetenci SÚIP, byly tyto podněty či jejich části podle věcné příslušnosti předány k řešení jiným kontrolním orgánům, jako jsou ČOI, KHS, PČR, příslušné městské úřady nebo HZS. Celkem bylo takto postoupeno 21 podnětů. V některých případech jsou naopak postupovány podněty jinými orgány státní správy z důvodu jejich věcné nepříslušnosti, nejčastěji KHS a ÚP.

Mezi obdrženými podněty byly i tzv. anonymní podání nebo podání pod smyšlenými jmény – Bird73, nespokojený zákazník, bdělý soused atd., kdy pisatel úmyslně tajil svou totožnost. Podatelé podnětů byly také osoby, které se identifikovaly jménem v domněnku, že budou o výsledku kontroly podrobně informovány, ale k pracovišti kontrolované osoby neměly pracovněprávní vztah. Takovými reprezentanty této skupiny jsou zákazníci obchodních řetězců, hosté restaurací či jiní zákazníci zpravidla nespokojení s kvalitou či okolnostmi jim poskytnuté služby, či mají jiné osobní důvody podání podnětu. V těchto případech byla popsána porušení velmi subjektivní. Kuriózním byl případ, kdy podatel využil k podání podnětu e-podatelnou. Následně bylo zjištěno, že uvedl jméno a kontaktní údaje osoby, která o tom nevěděla. Celý incident nakonec přezkoumávala Policie ČR jako možné zneužití osobních údajů. Využívání digitálních technologií logicky vede k tomu, že elektronicky podaná podání poskytují zachování anonymity podatele či využití smyšlené identity podatele a tím pádem jsou velmi náchylná ke zneužívání. Lze konstatovat, že zaznamenané případy zatím nasvědčují určitému trendu růstu těchto podání. Drtivá většina podnětů však byla podána zaměstnanci, kteří shledávali nedostatky na úseku organizace BOZP.

V roce 2024 bylo na základě přijatých podnětů v oblasti BOZP provedeno celkem 501 kontrol, které jsou dokončeny, v šetření ještě zůstává 175 podnětů. Z provedených kontrol se podněty týkaly 429 právnických osob a 64 fyzických podnikajících osob. Kontroly odhalily celkem 1 260 porušení právních předpisů, přičemž 149 kontrol bylo bez zjištěných nedostatků. Ne všechny podněty se šetřením prokázaly jako oprávněné (74 podnětů). Nemožnost prokázání oprávněnosti podnětu nastala například tehdy, když bylo před příjezdem inspektora na místo demontováno lešení, na něž si podatel podnětu stěžoval. Na druhou stranu i při maximální snaze inspektorů se část podnětů nepodařilo prokázat (146 podnětů). Příkladem částečné oprávněnosti byl podnět, ve kterém si podatel stěžoval na naprostou absenci oddělení provozu uvnitř výrobní haly od pracoviště, kde v rámci rekonstrukce haly probíhaly stavební práce. Inspektor na místě zjistil, že toto pracoviště odděleno bylo, a to pomocí mobilních plotových dílců, tyto dílce však na sebe v některých místech vzájemně nenavazovaly, čímž se vytvářely mezery, které umožňovaly volný průchod nepovolaných osob.

Bylo možno konstatovat, že velká část podnětů za rok 2024 byla oprávněná nebo částečně oprávněná (344 podnětů).

Tabulka č. 56 - Vybrané ukazatele kontrol na úseku BOZP na základě podnětů

Ukazatel	OIP								Celkem
	03	04	05	06	07	08	09	10	
Počet kontrolovaných subjektů	45	56	37	32	28	86	93	116	493*
Počet kontrol	46	56	38	32	29	87	93	120	501
Počet zjištěných porušení	77	204	82	56	72	299	198	272	1 260
Počet opatření	1	1	4	0	0	1	0	1	8

Pozn.: *Subjekty nelze sčítat, 1 subjekt mohl být kontrolován více OIP.

Nejčastěji zjištěná porušení právních předpisů v oblasti BOZP:

- 462 porušení ZP,
- 303 porušení zák. č. 309/2006 Sb., která se týkala nezajištění dalších podmínek BOZP,
- 245 porušení NV č. 101/2005 Sb., jež souvisela s nenaplněním podrobnějších požadavků na pracoviště a pracovní prostředí,
- 90 porušení NV č. 378/2001 Sb., která se týkala nezajištění bližších požadavků na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a náradí,
- 45 porušení NV č. 591/2006 Sb., které poukazovaly na nedodržení minimálních požadavků na BOZP na staveništích,
- 38 porušení NV č.362/2005 Sb., které souvisely s BOZP na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky.

Nejčastěji docházelo k porušování ZP v oblasti povinnosti zaměstnavatelů zajistit bezpečné a zdravé neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky prostřednictvím vhodné organizace BOZP a přijetím opatření k prevenci rizik. V této oblasti bylo zaznamenáno 169 porušení. Dalším častým porušením byl výkon práce, který neodpovídal schopnostem a zdravotní způsobilostí zaměstnance, což bylo konstatováno v 98 případech. Další zjištění se týkala např. nedostatečného školení zaměstnanců o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP či nedostatků v dokumentaci o školení zaměstnanců, neposkytnutí OOPP.

Porušení požadavků BOZP v návaznosti na zák. č. 309/2006 Sb. se nejčastěji týkala pracovišť a pracovního prostředí. Významný počet porušení byl také zaznamenán u výrobních a pracovních prostředků a zařízení, zejména v oblasti technických zařízení, dopravních prostředků a náradí pro práci. Tyto prostředky nebyly pravidelně udržovány, kontrolovány a revidovány.

Tabulka č. 57 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů

Předpis	Počet porušení	% vyjádření daného porušení
zákoník práce	462	36,67
zák. č. 309/2006 Sb.	303	24,05
NV č. 101/2005 Sb.	245	19,44
NV č. 362/2005 Sb.	38	3,02
NV č. 378/2001 Sb.	90	7,14
NV č. 591/2006 Sb.	45	3,57
ostatní	77	6,11
Celkem	1 260	100

Podněty v oblasti stavebnictví nejčastěji upozorňovaly na nedostatečné zabezpečení stavenišť při provádění zemních prací, což zahrnovalo špatně zajištěné výkopy a nevyhovující oplocení, které mělo zabránit vstupu nepovolaných osob. Dále byly často hlášeny problémy s dočasnými stavebními konstrukcemi, jako například chybějící zábrázky u podlah a absence zábradlí. Rovněž upozorňovaly, že prostory pod místy, kde probíhaly práce ve výškách, nebyly dostatečně zabezpečeny, a že na staveništích nebyly používány OOPP. V oblasti dopravy se jednalo o podněty týkající se nedodržení dob odpočinků, nevyhovujícího stavu technických prostředků nezbytných pro výkon práce, nebo zdravotní způsobilosti řidičů. V oblasti VTZ byly více než v jiných letech zaznamenávány podněty týkající se instalace fotovoltaických systémů. Navýšil se počet podnětů soukromého sektoru, které směřovaly na instalace fotovoltaických elektráren v rodinných domech. Tyto podněty upozorňovaly na problémy s uložením elektrického vedení a na instalace prováděné bez potřebné kvalifikace. Podněty na provozování VTZ za rok 2024 se týkaly také neprovádění revizí, používání nevhodných vázacích prostředků, nevyhovujícího stavu výtahů a jejich zabezpečení, nebezpečné manipulace s břemeny nad komunikací, práce u jeřábu bez školení a práce ve výškách bez zajištění. V oblasti služeb a průmyslu se jednalo většinou o nedostatky z všeobecné bezpečnosti, tzn. opět problematika OOPP, školení k zajištění BOZP, nastavení a dodržování vhodných pracovních postupů a vyhodnocení rizik a k nim přijatých dostatečných opatření. V případech podnětů upozorňujících na porušování zákazu konzumace alkoholu a jiných návykových látek na pracovišti, nebyla tato oblast kontrolou prokázána, ani dotazováním zaměstnanců bez přítomnosti zaměstnavatele se nepodařilo potvrdit, že by zaměstnanci vykonávali práci pod vlivem alkoholu případně jiných návykových látek.

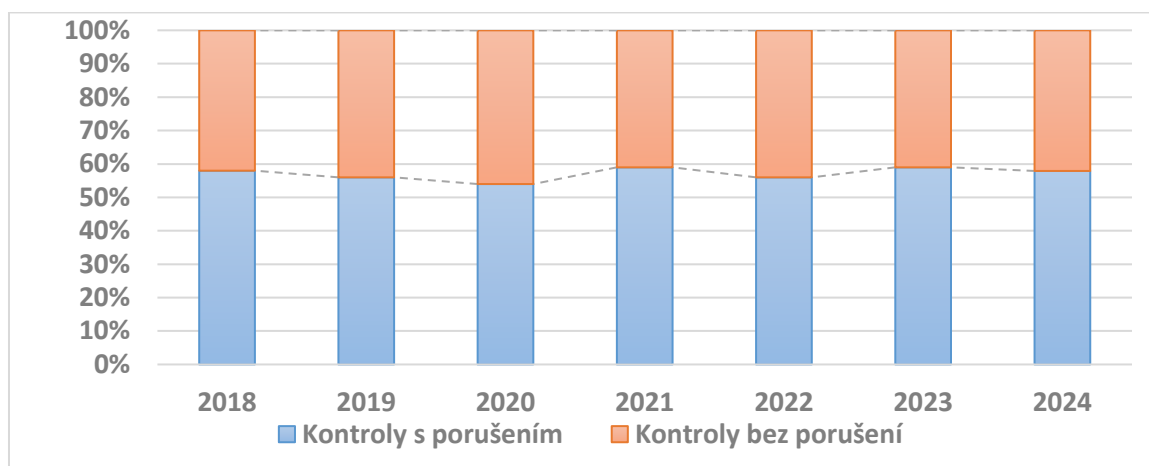
V situacích, kdy podnět byl podán zaměstnanci, podněty přicházely většinou až po odchodu zaměstnance od zaměstnavatele. V těchto případech zaměstnanci oznámili, že neabsolvovali školení BOZP nebo vstupní pracovnělékařskou prohlídku aj. V řadě případů nebyly podněty směřovány primárně do oblasti BOZP či VTZ, ale do oblastí pracovněprávních vztahů a zaměstnanosti a bylo jen podotknuto, že BOZP u zaměstnavatele není dodržováno. Inspektoři obou oddělení se pak podíleli v řadě případů na provádění kontrol těchto dotčených oddělení.

4.4 Kontroly na základě přijatých podnětů

Orgány inspekce práce dokončily v roce 2024 celkem 3 779 kontrol na základě přijatých podnětů ke kontrole, z tohoto počtu se jedno o 860 kontrol dokončených na základě podnětů z předchozích let.

Kontrolami bylo zjištěno celkem 7 881 porušení právních předpisů, přičemž toto porušení se týkalo 2 183 kontrol. Nejvíce porušení bylo zjištěno u kontrol zaměřených na oblast PPV (5 426 porušení) a u kontrol zaměřených na oblast BOZP (1 553 porušení). Porušení právních předpisů bylo zjištěno u 57,8 % dokončených kontrol.

Graf č. 7 - Procentuální vývoj počtu porušení u dokončených kontrol na základě podnětu

Orgány inspekce práce v roce 2024 uložili v rámci kontrol provedených na základě podnětů ke kontrole celkem 899 pokut v souhrnné výši 54 940 000 Kč.

Seznam použitých zkratk

BOZP	bezpečnost a ochrana zdraví při práci
CNG	stlačený zemní plyn
CO	oxid uhelnatý
CO ₂	oxid uhličitý
ČBÚ	Český báňský úřad
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČR	Česká republika
ČSN	česká technická norma
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
DOPV	dokumentace o ochraně před výbuchem
DPČ	dohoda o pracovní činnosti
DPP	dohoda o provedení práce
EN	evropská norma
ES	Evropské společenství
ES	Nařízení Evropského parlamentu a Rady
EU	Evropská unie
EZ	elektrické zařízení
GŘŘ	Generální finanční ředitelství
GPG	Gender Pay Gap
GŘ ÚP ČR	Generální ředitelství Úřadu práce České republiky
H ₂	vodík
HÚ	hlavní úkol
HZS	hasičské záchranné sbory
CH ₄	metan
IMI	Systém pro výměnu informací o vnitřním trhu
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci
IS	informační systém
KHS	Krajská hygienická stanice
LNG	zkapalněná zemní plyn
LPG	zkapalněný ropný plyn
MD	Ministerstvo dopravy
MOP	Mezinárodní organizace práce
MPBP	místní provozní bezpečností předpis
MPŘ	místní provozní řád
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŘS	místní řád skladu
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NLZ	nelegální zaměstnávání
NV	nařízení vlády
OBÚ	obvodní báňský úřad
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OIP	Oblastní inspektorát práce
OIP 03	OIP pro hlavní město Prahu
OIP 04	OIP pro Středočeský kraj
OIP 05	OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu
OIP 06	OIP pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj
OIP 07	OIP pro Ústecký kraj a Liberecký kraj

OIP 08	OIP pro Královéhradecký kraj a Pardubický kraj
OIP 09	OIP pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj
OIP 10	OIP pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj
OOPP	osobní ochranné pracovní prostředky
OPZ	odběrné plynové zařízení
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
OZO	odborně způsobilá osoba
OZP	osoba se zdravotním postižením
PČR	Policie České republiky
PD	pracovní doba
PFO	podnikající fyzická osoba
PPV	pracovněprávní vztahy
PÚ	pracovní úraz
PZ	plynová zařízení
PZH	prevence závažných havárií
REACH	nařízení o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek
RPSD	rejstřík podnikatelů v silniční dopravě
SBP	system bezpečné práce
SÚIP	Státní úřad inspekce práce
TIČR	Technická inspekce České republiky
TNS	tlaková nádoba stabilní
TOO	Technicko-organizační opatření
TZ	tlaková zařízení
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
ust.	Ustanovení
VTZ – EZ	vyhrazená technická zařízení – elektrická zařízení
VTZ – PZ	vyhrazená technická zařízení – plynová zařízení
VTZ – TZ	vyhrazená technická zařízení – tlaková zařízení
VTZ – ZZ	vyhrazená technická zařízení – zdvihací zařízení
VTZ	vyhrazená technická zařízení
vyhl. č.	vyhláška číslo
zák. č.	zákon číslo
ZDS	zákon o dětské skupině
ZoSD	Zákon o silniční dopravě
ZoZ	zákon o zaměstnanosti
ZP	zákoník práce
ZZ	zdvihací zařízení

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 - Počet služebních míst inspektorů dle kontrolních oblastí	6
Tabulka č. 2 - Počet kontrol v oblasti zaměstnanosti v roce 2024 dle OIP	8
Tabulka č. 3 - Vývoj počtu zjištěných nelegálně pracujících osob ve vztahu k počtu kontrol	10
Tabulka č. 4 - Počet zjištěných nelegálně pracujících osob ve vztahu k počtu kontrol a OIP	10
Tabulka č. 5 - Nelegálně zaměstnaní cizinci ze zemí mimo Evropskou unii	11
Tabulka č. 6 - Nelegálně zaměstnaní občané zemí EU	11
Tabulka č. 7 - Kromě NLZ byla nejčastěji zjištěna následující porušení zákona o zaměstnanosti	12
Tabulka č. 8 - Nejčastěji zjištěné porušení zákoníku práce při kontrolách NLZ	13
Tabulka č. 9 - Počet a výše pokut za NLZ uložených v roce 2024	13
Tabulka č. 10 - Počet a výše pokut za NLZ uložených v roce 2024 na základě kontrol roku 2024	14
Tabulka č. 11 - Kontroly zastřené zprostředkování	16
Tabulka č. 12 - Vývoj počtu odhalených případů zastřené zprostředkování zaměstnání	17
Tabulka č. 13 - Porušování podmínek agenturního zaměstnávání stanovených zákoníkem práce, kterých se agentury práce dopustily	26
Tabulka č. 14 - Další zjištěná porušení zákoníku práce, kterých se agentury práce dopustily	26
Tabulka č. 15 - Porušování podmínek stanovených zákonem o zaměstnanosti, kterých se AP dopustily	26
Tabulka č. 16 - Počet a výše pokut uložených agenturám práce v oblasti dodržování pravidel agenturního zaměstnávání a zprostředkování zaměstnání	27
Tabulka č. 17 - Porušování podmínek agenturního zaměstnávání stanovených zákoníkem práce, kterých se dopustili uživatelé	28
Tabulka č. 18 - Další zjištěná porušení zákoníku práce, kterých se dopustili uživatelé	28
Tabulka č. 19 - Počet a výše pokut uložených uživatelům v oblasti dodržování pravidel agenturního zaměstnávání	28
Tabulka č. 20 - Počet porušení z jiné kontrolní oblasti, která nesou znaky agenturního zaměstnávání	29
Tabulka č. 21 - Statistické údaje týkající se agentur práce	30
Tabulka č. 22 - Nejčastější zjištěná porušení právních předpisů v souvislosti se zaměstnáváním držitelů dočasné ochrany	45
Tabulka č. 23 - Přehled vybraných porušení zákoníku práce a zákona o zaměstnanosti v souvislosti s vysíláním pracovníků	48
Tabulka č. 24 - Nejčastěji zjištěná porušení zákoníku práce	51
Tabulka č. 25 - Nejčastěji zjištěná porušení zákona o zaměstnanosti	51
Tabulka č. 26 - Vybrané ukazatele ve stavebnictví dle OIP	56
Tabulka č. 27 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů ve stavebnictví	56
Tabulka č. 28 - Projektové dokumentace dle OIP	63
Tabulka č. 29 - Řízení k vydání kolaudačního souhlasu dle OIP	63
Tabulka č. 30 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů v dopravě	65
Tabulka č. 31 - Vybrané ukazatele podle jednotlivých OIP	68
Tabulka č. 32 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů v dopravě v rámci úkolu	69
Tabulka č. 33 - Vybrané ukazatele v zemědělství a potravinářském průmyslu dle OIP	73
Tabulka č. 34 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů v zemědělství a potravinářském průmyslu	73
Tabulka č. 35 - Vybrané ukazatele v lesnictví a v dřevozpracujícím průmyslu dle OIP	77
Tabulka č. 36 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů v lesnictví a v dřevozpracujícím průmyslu	78
Tabulka č. 37 - Vybrané ukazatele dle OIP	81

Tabulka č. 38 - Přehled nejčastěji porušených právních předpisů	81
Tabulka č. 39 - Vybrané ukazatele v terciární sféře dle OIP	85
Tabulka č. 40 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů v terciární sféře	85
Tabulka č. 41 - Vybrané ukazatele u zpracovatelského průmyslu dle OIP	89
Tabulka č. 42 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů ve zpracovatelském průmyslu.....	89
Tabulka č. 43 - Vybrané ukazatele u elektrických zařízení dle OIP.....	96
Tabulka č. 44 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů u elektrických zařízení.....	96
Tabulka č. 45 - Vybrané ukazatele u ZZ dle OIP	102
Tabulka č. 46 - Vybrané ukazatele u VTZ-PZ dle OIP	108
Tabulka č. 47 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů u VTZ-PZ.....	109
Tabulka č. 48 - Vybrané ukazatele u VTZ-TZ dle OIP	116
Tabulka č. 49 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů u VTZ-TZ.....	116
Tabulka č. 50 - Vybrané ukazatele u integrovaných inspekci dle OIP	120
Tabulka č. 51 - Přehled nejčastěji porušených právních předpisů u integrovaných inspekci.....	120
Tabulka č. 52 - Údaje o prověrkách dle OIP	124
Tabulka č. 53 - Společnosti, které převzaly osvědčení v říjnu 2024.....	126
Tabulka č. 54 - Vybrané ukazatele dle OIP.....	127
Tabulka č. 55 - Počet přijatých podnětů v roce 2024.....	131
Tabulka č. 56 - Vybrané ukazatele kontrol na úseku BOZP na základě podnětů.....	138
Tabulka č. 57 - Přehled nejčastěji porušovaných předpisů.....	138

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 - Územní působnost inspektorátů	6
Obrázek č. 2 - Zastavěné komunikace	92
Obrázek č. 3 - Riziko střetu zaměstnance s MV.....	92
Obrázek č. 4 - Elektrické zařízení na pracovišti, el. kabel s potenciálně živými částmi	98
Obrázek č. 5 - Svítidlo s odpadlým krytem v prostoru kotelny a vodárny	98
Obrázek č. 6a a 6b - Dielektrický koberec v elektrické stanici – riziko zakopnutí	99
Obrázek č. 7a a 7b - Neupevněná elektrická rozbočná krabice pod umývadlem	99
Obrázek č. 8a a 8b - Nefunkční dveřní rozvaděčový zámek – absence uzavíracího kolíku	100
Obrázek č. 9a a 9b - Pohyblivý přívod není v místě připojení do elektrického rozvaděče zajištěn proti vytržení a zkroucení žil	100
Obrázek č. 10 - Nepřístupný hlavní vypínač	103
Obrázek č. 11 - Vypínač zastavěn paletami s materiálem	104
Obrázek č. 12 - Poškozená tlačítka dálkového ovládání	105
Obrázek č. 13 - Chybějící pojistka háku.....	106
Obrázek č. 14a, 14b a 14c - Nedostatečná údržba a ochrana proti korozi	112
Obrázek č. 15a, 15b a 15c - Zastavěné předměty, nepřípustné uzávěry plynu	112
Obrázek č. 16a, 16b, 16c a 16d - Nedostatky spojené s plynovodem	112
Obrázek č. 17a a 17b - Nedostatečný přívod vzduchu	113
Obrázek č. 18a a 18b - Nedostatky v údržbě vnějšího pláště nádob.....	117
Obrázek č. 19a a 19b - Požár z důvodu netěsnosti tlakové nádoby.....	117
Obrázek č. 20 - Neukotvený odfuk pojistného ventilu TNS.....	118

Seznam grafů

Graf č. 1 - Počet kontrol v roce 2024 dle oblastí kontrolní činnosti	3
Graf č. 2 - Vývoj výše uložených pokut 2020–2024.....	3
Graf č. 3 - Vývoj počtu nelegálně pracujících osob	10
Graf č. 4 - Podněty ke kontrole v roce 2024.....	131
Graf č. 5 - Vývoj počtu přijatých podnětů ke kontrole v období let 2015–2024.....	132
Graf č. 6 - Grafické znázornění nejčastějších obsahů podnětů za roky 2022-2024	134
Graf č. 7 - Procentuální vývoj počtu porušení u dokončených kontrol na základě podnětu	140

Státní úřad inspekce práce

Kolářská 451/13, 746 01 Opava
telefon: 950 179 101, fax: 950 179 199
IČ: 750 46 962, opava@suip.cz
www.suip.cz, ID DS: cmwaazf